"బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు - ప్రణాళికలు - మూల్యాంకన విధానాలు"

B.Ed. - తెలుగు

ఛాత్రోపాధ్యాయుల కరదీపిక

రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ

ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాదు.

రూపొందించినవారు

1) **శ్రీ సువర్ణ వినాయక్,** కోఆర్డినేటర్, విద్యాప్రణాళిక, పాఠ్యపుస్తక విభాగం, రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాదు.
2) **శ్రీ వి. శరత్‌బాబు,** తెలుగు పండితులు, సీతాఫల్‌మండి, హైదరాబాద్ జిల్లా.
3) **శ్రీ ఎల్.ఎం.ప్రసాదు,** తెలుగు పండితులు, అంబరపేట, హైదరాబాద్ జిల్లా.
4) **శ్రీమతి యు.బుగ్గమ్మ,** తెలుగుపండితులు, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాదు.
5) **శ్రీమతి పి.మాధవి,** తెలుగు పండిత్, భారతీయ విద్యాభవన్, హైదరాబాదు జిల్లా.
6) **డా॥ జె.కృష్ణయ్య,** కన్సల్టెంట్, ఐ.ఎ.ఎస్.ఇ., ఉస్మానియా విశ్వ విద్యాలయం, హైదరాబాదు.
7) **శ్రీమతి కె.ఆర్.టి.ఎల్.జ్యోతిర్మయి,** ఉపన్యాసకులు, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాదు.
8) **శ్రీమతి డి.కనకవాణి,** ప్రొఫెసర్, ఐ.ఎ.ఎస్.ఇ., మాసబ్‌ట్యాంకు, హైదరాబాదు.

విషయనిపుణులు, ఎడిటింగ్

1) **శ్రీ సువర్ణ వినాయక్,** కోఆర్డినేటర్, విద్యాప్రణాళిక, పాఠ్యపుస్తక విభాగం, రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాదు.
2) **డా॥ డి.సాంబమూర్తి,,** విశ్రాంత ప్రధానాచార్యులు, ఉపాధ్యాయ విద్యాకళాశాల, వరంగల్.
3) **డా॥ఎన్.ఉపేందర్‌రెడ్డి,** ప్రొఫెసర్, విద్యాప్రణాళిక, పాఠ్యపుస్తక విభాగం, రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాదు.

సలహాదారులు

1) **ప్రొఫెసర్ కె.సుధీర్‌రెడ్డి,** ఐ.ఎ.ఎస్.ఇ. కళాశాల, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు.
2) **ప్రొఫెసర్ ఎస్.మహేందర్‌రెడ్డి,** చైర్మన్, బోర్డ్ ఆఫ్ స్టడీస్, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలం, డీన్ ఫ్యాకల్టీ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్, శాతవాహనా విశ్వవిద్యాలయం.
3) **ప్రొఫెసర్ కె.శివరత్నంరెడ్డి,** ప్రధానాచార్యులు, ఐ.ఎ.ఎస్.ఇ., శ్రీ వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి.
4) **ప్రొఫెసర్ టి.నిర్మలాజ్యోతి,** చైర్మన్, బోర్డ్ ఆఫ్ స్టడీస్, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం, విశాఖపట్టణం.
5) **ప్రొఫెసర్ ఎ.రామకృష్ణ,** విభాగాధిపతి, విద్యావిభాగం, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు.

ముఖ్య సలహాదారులు

శ్రీ జి.గోపాల్‌రెడ్డి,

సంచాలకులు, రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాదు.

ముందుమాట

జాతి భవిష్యత్తు తరగతి గదిలో నిర్మాణమౌతుందని కొఠారిగారు చెప్పారు. అంటే పాఠశాలలు పిల్లల్ని జాతికి ఉపయోగపడే హేతుబద్ధమైన పౌరులుగా తయారుచేసే గురుతరమైన బాధ్యతను పోషించాల్సి ఉంటుంది. పిల్లలందరూ నాణ్యమైన విద్యను పొందడం నిర్బంధ ఉచిత విద్యాహక్కుచట్టం 2011 ప్రకారం పిల్లల హక్కుగా మారింది. పిల్లలు ఆలోచించగలగడం, వ్యక్తీకరించడగలగడం, విచక్షణతో వ్యవహరించగలగడం, సబ్జెక్టువారీగా, తరగతివారీగా నిర్ధారించిన సామర్థ్యాలను సాధించగలగడం వంటివి నాణ్యమైన విద్యలో ముఖ్యమైన అంశాలు. వీటిని పొందేలా చేయడం పాఠశాలల బాధ్యత. వీటిని సాధించేలా చేయాల్సింది ఉపాధ్యాయులు.

విద్యా వ్యాపారాత్మకమైన నేటి పరిస్థితుల్లో పాఠశాలలు తమ బాధ్యతను నిర్వర్తించడం, ఇందుకనుగుణంగా ఉపాధ్యాయులు తమ విధులను నెరవేర్చడంలో అనేక సవాళ్ళను ఎదుర్కొనేలా ఉపాధ్యాయులు మారాల్సి ఉంటుంది. సమాచారాన్నే జ్ఞానంగా భావించడం, ఈ సమాచారాన్నే పిల్లలకు అందించడం లేదా అర్థం చేయించడమే బోధనకు పరమావధిగా భావించడం, వీటిని జ్ఞాపకం పెట్టుకోవడాన్ని పరీక్షించడమే పరీక్షల ముఖ్య ఉద్దేశంగా మారడం వంటి పరిస్థితుల నుండి నూతన దృక్పథంతో ఆలోచించి ఉపాధ్యాయులు తమనుతాము మార్చుకోవాలి. పాఠశాల వ్యవస్థను మార్చగలగాలి. వీటిని సాకారంచేసే దిశగా ఉపాధ్యాయ విద్య ఎప్పటికప్పుడు ఆధునీకరించబడతాయి.

ఈ నేపథ్యంలో మన రాష్ట్రంలో జాతీయ ప్రణాళిక చట్రం 2005, RTE-2009 ఆధారంగా రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళిక పరిధిపత్రం 2011ను రూపొందించారు. పిల్లలు అర్థవంతమంగా నేర్చుకోవాలని, పిల్లలు జ్ఞాన గ్రహీతలుగా జ్ఞాననిర్మాతలని, తాము పొందిన జ్ఞానాన్ని దైనందిన జీవితంలో వినియోగించగలగాలని, నేర్చుకోవడం అనే పాఠ్యపుస్తకాలకూ తరగతిగదికే పరిమితం కారాదని అన్వేషకులు, ప్రయోగాలు, ప్రాజెక్టుపనులు, ప్రతిచర్యలతో కూడి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలుండాలని, ఇందుకనుగుణంగా విమర్శనాత్మక బోధనా పద్ధతులు, సామాజిక నిర్మాణాత్మక వాదానికి చెందిన బోధనా పద్ధతులు వినియోగించాలని, పిల్లల సామర్థ్యాలను ఆలోచన నైపుణ్యాలను ఎప్పటికప్పుడు అంచనావేసేలా నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకన విధానాలు అమలు జరగాలని APSCF-2011 లోని కీలక సూత్రాలు తెలుపుతున్నాయి. వీటి ఆధారంగా మన రాష్ట్రంలో ఒకటి నుండి పదవ తరగతి వరకు పాఠ్యప్రణాళికలు, పాఠ్యపుస్తకాలు, మూల్యాంకన విధానాలను ఆధునీకరించారు. రాష్ట్ర విద్యా, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ వీటిని రూపొందించింది.

ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో ప్రవేశించే వృత్తిపూర్వక ఉపాధ్యాయ శిక్షణను నిర్వహించే ఉపాధ్యాయ విద్యా సంస్థలు, శిక్షణా సంస్థలు వీటిని ఆకళింపుచేసుకొని ఛాత్రోపాధ్యాయులను తయారుచేయాలి. నూతన పాఠ్యపుస్తకాలపైన, ఆధునిక బోధనా విధానాలపైన, మూల్యాంకన విధానాలపైన, తమ శిక్షణార్థులకు శిక్షణ ఇవ్వవలసి ఉంటుంది. ప్రధానంగా నూతన పాఠ్యపుస్తకాలకు అనుగుణంగా జ్ఞాన నిర్మాణం జరగడానికి వీలుగా ఆధునిక బోధనాపద్ధతులతో కూడిన ప్రణాళికలను రూపొందించుకునేలా శిక్షణ ఇవ్వాలి. ఇందుకోసం విశ్వవిద్యాలయాల్లోని విద్యావిభాగాల వారు రాష్ట్ర విద్య పరిశోధన శిక్షణ సంస్థ (SCERT) లోని విద్యావిభాగంతో కలిసి పనిచేయడానికి ముందుకు రావడం, ఈ మార్పులను స్వాగతించడం శుభపరిణామం. విశ్వవిద్యాలయాల్లోని ఆచరణ బృందం, SCERT విద్యా ప్రణాళిక విభాగంలోని సభ్యులు కలిసి ఛాత్రోపాధ్యాయులకు ఉపయోగపడే విధంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు, మూల్యాంకన విధానాలు అనే కరదీపికను ఛాత్రోపాధ్యాయుల కోసం రూపొందించారు. ఈ కరదీపికలో APSCF పరిధిపత్రం సంక్షిప్తసారాంశం, RTE-2009 చట్టం, జ్ఞానం-జ్ఞాననిర్మాణం-తరగతి అన్వయం, నూతన తెలుగువాచకాల ప్రత్యేకతలు, కీలకసూత్రాలు, భాషాభ్యసన వ్యూహాలు-బోధనాసోపానాలు, వార్షిక పాఠ్యప్రణాళిక, పీరియడ్ ప్రణాళికలు, నిరంతర సమగ్రమూల్యాంకనం, బోధనాభ్యాసం మార్గదర్శకాలు, సి.సి.ఇ. రికార్డు మార్గదర్శకాలు మొదలగు అధ్యాయాలు చేర్చారు. కరదీపికలో చివర భాషోపాధ్యాయులకు ఉపయోగపడే రిఫరెన్స్ పుస్తకాల వివరాలు, సంస్థలు, ప్రచురణ సంస్థలు, వెబ్‌సైట్ల వివరాలను కూడా పొందుపరిచారు.

ఛాత్రోపాధ్యాయులు ఈ కరదీపికలోని అంశాల ఆధారంగా బోధనాభ్యాసం సమయంలో రాసే వార్షిక, పాఠ్య, కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళికలను ఆధునిక విధానాలకు అనుగుణంగా, రాయగల్గుతారు. అట్లే SAT రికార్డును నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనానికి అనుగుణంగా మార్చి రాయగల్గుతారు.

ఉపాధ్యాయులు నిరంతర అభ్యాసకులు. పరిశోధనా దృక్పథంతో పనిచేయాల్సి ఉంటుంది. అవసరాలకనుగుణంగా తమనుతాము మార్చుకొని ఫలితాలను సాధించే వ్యక్తులుగా నూతన పాత్రలు పోషించాల్సి ఉంటుంది. ఈ వాస్తవాలను అర్థంచేసుకొని భవిష్యత్ తరాలను తీర్చిదిద్దే ఉత్తమ ఉపాధ్యాయులుగా ఎదగడానికి కృషిచేస్తారని ఆశిస్తున్నాం.

దీని రూపకల్పనలో పాల్గొన్న SCERT లోని విద్యాప్రణాళికా విభాగ సభ్యులకు, పాఠ్యపుస్తక రచయితలకు స్టేట్ రిసోర్సు గ్రూప్ సభ్యులకు, ఉస్మానియా, కాకతీయ, వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయాల ఆచార్య బృందానికి అభినందనలు. భవిష్యత్తులో ఇదే విధంగా విశ్వవిద్యాలయాలు, SCERT తో కలిసి విద్యాభివృద్ధికోసం కృషిచేస్తుందని ఆశిస్తున్నాం.

సంచాలకులు
రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ,
ఆంధ్రప్రదేశ్.

తేది : 31-03-2014
స్థలం : హైదరాబాదు

విషయసూచిక

వ.సం	అధ్యాయం పేరు	పేజి సంఖ్య
1.	ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళికా పరిధి పత్రం - 2011 (APSCF-2011)	5
2.	నిర్బంధ ఉచిత విద్యా హక్కు చట్టం - 2009 (RTE-2009)	13
3.	జ్ఞానం - జ్ఞాననిర్మాణం - తరగతి గది అన్వయం (Knowledge - Construction of knowledge - Classroom implication)	28
4.	నూతన తెలుగు వాచకాల ప్రత్యేకతలు - కీలకసూత్రాలు (Sailient Features & Key Principles of Language Text Book)	46
5.	భాషాభ్యసనం - వ్యూహాలు (Language Learning - Strategies)	55
6.	బోధనా సోపానాలు (Teaching Steps)	70
7.	ఉపాధ్యాయుల తయారీ - ప్రణాళికలు (Teacher Preparation - Plans)	77
	i) వార్షిక ప్రణాళిక (Year / Annual Plan)	77
	ii) పాఠ్య ప్రణాళిక (Lesson Plan)	86
	iii) పీరియడ్ ప్రణాళిక (Period Plan)	97
8.	నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం (Continuous Comprehensive Evaluation)	128
	i) నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Evaluation)	128
	ii) సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం (Summative Evaluation)	131
	iii) నమూనా ప్రశ్నపత్రాలు (6, 9 తరగతులు) (Mopdel Question Papers)	142
9.	బోధనాభ్యాసం - మార్గదర్శకాలు (Teaching Practice - Guidelines)	149
10.	నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం రికార్డు - మార్గదర్శకాలు (CCE Record - Guidelines)	156
11.	పఠనీయ గ్రంథాలు (Reference Books)	158
	అనుబంధాలు	1631

1 ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళికా పరిధి పత్రం - 2011 (APSCF - 2011) - కీలక సూత్రాలు

నేపథ్యం:

చదువుకోవడం అనేది ఒకప్పుడు గౌరవప్రదమైన కార్యక్రమం మాత్రమే. కానీ ప్రస్తుతం అది ఒక ప్రాథమిక హక్కు కూడా. ఎలిమెంటరీ స్థాయివరకు బడిఈడుగల పిల్లలందరు నాణ్యమైన విద్యను పొందడం **"ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం 2009 (RTE-2009)"** ప్రకారం ప్రాథమిక హక్కుగా మారింది. విభిన్న సంస్కృతులు, భాషావైవిధ్యత కల్గిన మనదేశంలో **అందరికీ విద్య**ను అందించడం గురించి భారతరాజ్యాంగం స్పష్టంగా పేర్కొంది. గత ఆరు దశాబ్దాలుగా అందరికీ విద్యను అందించాలని మనదేశంలో ఎన్నో పథకాలు, కార్యక్రమాలు అమలుజరిగాయి, జరుగుతున్నాయి కూడా! అయినప్పటికీ ఇంకనూ పలు సవాళ్ళు తెరముందుకు వస్తూనే ఉన్నాయి. వాటిలో బాలకార్మికత, బడిబయట పిల్లలుండడం; నాణ్యతాలోపం; జవాబుదారీతనం లోపించడం; యాంత్రికమైన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు, ప్రమాణాల పేరుతో, అధిక సమాచార భారంతో బరువెక్కిన పాఠ్యపుస్తకాలు; ఒత్తిడి, ఆందోళన, మార్కులు, ర్యాంకులకు పరిమితమౌతున్న మూల్యాంకన విధానాలు; అడుగంటుతున్న విలువలు, రోజురోజుకు విద్యావ్యాపార ధోరణి పెరుగుతూ క్రమేణా ఉన్నవారు ఒకరకమైన చదువులు, లేనివారు ఇంకోరకమైన చదువులు పొందుతున్న విద్యావాతావరణం, మౌలిక వసతుల కొరత మొదలగు సవాళ్ళను మనం గమనించవచ్చు. ***మన రాష్ట్రం పరిస్థితి కూడా ఇందుకు విభిన్నంగా ఏమీ లేదు. వీటికితోడు ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో పిల్లల సంఖ్య తగ్గుముఖం పట్టుతూ ఉండడం, సమాచారాన్ని జ్ఞాపకముంచుకోవడాన్నే జ్ఞానంగా భావించడం, గిరిజనులు, అల్పసంఖ్యాకవర్గాలు, బాలికలు మొదలగు వర్గాలు ఇతర వర్గాలతో సమానంగా విద్య పొందలేక పోవడమనే అదనపుసమస్యలు కూడా ఉన్నాయి.***

ఇలాంటి పరిస్థితులను అధిగమించడానికి భారత ప్రభుత్వం జాతీయ స్థాయిలో జాతీయ విద్యాప్రణాళిక చట్రం –2005 (NCF - 2005) ను **"భారరహిత అభ్యసనం"** (Learning without burden) అనే నివేదిక ఆధారంగా రూపొందించింది. పిల్లల చదువులు బట్టీ విధానాలకు పరిమితం కాకుండా, అర్థవంతంగా మారాలని, నేర్చుకొన్న జ్ఞానాన్ని నిత్యజీవితంలో

వినియోగించాలని, నేర్చుకోవడమనేది పాఠ్యపుస్తకాలకే పరిమితం కారాదని, ఆందోళన, పోటీతత్వాలను అధిగమించేలా పరీక్షల విధానాలను సంస్కరించాలని **జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రం 2005** సూచించింది.

ఈ అంశాలతోపాటు పిల్లలందరు నాణ్యమైన విద్యను పొందడాన్ని చట్టబద్ధం చేస్తూ ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం 2009 (Right to Free and Compulsory Education Act - 2009) అమలులోకి వచ్చింది. **పాఠశాల విద్యలో కీలకమైన వ్యక్తులు ఉపాధ్యాయులు**. ఉపాధ్యాయుల నిర్మాణం పైననే నాణ్యమైన విద్య ఆధారపడి ఉంటుందని **జాతీయ ఉపాధ్యాయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రం 2010** ని (NCFTE - 2010) జాతీయ ఉపాధ్యాయ విద్యా మండలి (NCTE) రూపొందించింది.

భారంలేని విద్య నివేదిక, జాతీయ విద్యాప్రణాళిక చట్రం (NCF - 2005), విద్యాహక్కు చట్టం (RTE - 2009), జాతీయ ఉపాధ్యాయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రం (NCFTE - 2010) లోని ప్రతిపాదనలు, మార్గదర్శకాలను పరిశీలించినపుడు మన రాష్ట్రంలోని పాఠశాల విద్యలో సంస్కరణలు చేపట్టడం అత్యవసరమని ప్రభుత్వం భావించింది. ఇందుకోసం మనరాష్ట్రంలోకూడా **రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళిక పరిధి పత్రం - 2011** (State Curriculum Frame Work - 2011) రూపొందించడానికి జాతీయస్థాయి విషయనిపుణులు, ఉపన్యాసకులు, ఉపాధ్యాయులు, స్వచ్ఛంద సంస్థల సభ్యులు, విశ్వవిద్యాలయాల ఆచార్యులు మొదలగు వారితో ఒక సలహా సంఘాన్ని, ఒక స్టీరింగ్ కమిటీని రాష్ట్రప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసింది. అట్లే వివిధ సబ్జక్టులు, సహపాఠ్యఅంశాలకు చెందిన 18 అంశాలలో ప్రస్తుత పరిస్థితిని విశ్లేషించి ప్రతిపాదనలతో **ఆధారపత్రాలను రూపొందించడానికి ఒక్కొక్క అంశానికి ఒక ఫోకస్‌గ్రూపును** కూడా ప్రభుత్వం / విద్యాశాఖ నియమించింది.
వాటి వివరాలు:

1. విద్యా విషయక ఆధారపత్రాలు (Position Papers on Subject Areas) :

1.1 భాష - భాషాబోధన - ఆధారపత్రం (Position Paper on Language and Language Teaching)

1.2 ఆంగ్లబోధన - ఆధారపత్రం (Position Paper on English Teaching)

1.3 విజ్ఞానశాస్త్ర విద్య - ఆధారపత్రం (Position Paper on Science Education)

1.4 గణిత విద్య - ఆధారపత్రం (Position Paper on Mathematics Education)

1.5 సాంఘికశాస్త్ర విద్య - ఆధారపత్రం (Position Paper on Social Science Education)

1.6 పరిసరాలు - అభ్యసనం - ఆధారపత్రం (Position Paper on Habitat and Learning)

1.7 కళావిద్య - ఆధారపత్రం (Position Paper on Art Education)

2. వ్యవస్థాపర సంస్కరణలు (Position Papers on Systemic Reforms) :

2.1 విద్యా లక్ష్యాలు - ఆధారపత్రం (Position Paper on Aims of Education)

2.2 వ్యవస్థాపర సంస్కరణలు - ఆధారపత్రం (Position Paper on Systemic Reforms)

2.3 ఉపాధ్యాయ విద్య - ఉపాధ్యాయ వృత్తిపర అభివృద్ధి - ఆధారపత్రం
(Position Paper on Teacher Education and Teacher Professional Development)

2.4 అభ్యసనం కొరకు మూల్యాంకనం - ఆధారపత్రం (Position Paper on Assessment of Learning)

2.5 విద్యా సాంకేతికత - ఆధారపత్రం (Position Paper on Education Technology)

2.6 విద్యాప్రణాళిక - పాఠ్యపుస్తకాలు - ఆధారపత్రం (Position Paper on Curriculum and Textbooks)

3. రాష్ట్ర సంబంధిత ముఖ్యమైన అంశాలు (Position Papers on State concerns) :

3.1 విభిన్న వర్గాల విద్య (ఎస్.సి., ఎస్.టి., మైనార్టీ - బాలికలు - సమ్మిళిత విద్య) - ఆధారపత్రం (Position Paper on Education for Diversities - S.C, S.T, Minority, Girls, Inclusive)

3.2 ఆరోగ్య - వ్యాయామ విద్య - ఆధారపత్రం (Position Paper on Health and Physical Education)

3.3 బాల్యారంభ విద్య - ఆధారపత్రం (Position Paper on Early Childhood Education)

3.4 పని మరియు విద్య - ఆధారపత్రం (Position Paper on Work and Education)

3.5 నైతికత - విలువలు - మానవ హక్కులు - ఆధారపత్రం (Position Paper on Ethics, Values and Human Rights)

రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళిక పరిధి పత్రం - 2011 మరియు 18 ఆధారపత్రాలను రూపొందించడానికి కింది నివేదికలను పరిగణనలోకి తీసుకున్నారు. అవి.

- **రాజ్యాంగ నిబంధనలు భారత రాజ్యాంగ ప్రవేశిక మరియు 73, 74 వ రాజ్యాంగ సవరణలు (Constitutional Amendments).**
- **జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రం 2005 (NCF - 2005)**
- **'భారరహిత అభ్యసనం' నివేదిక (GOI - Report on Learning without burden)**
- **ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్రం 2009 (RTE-2009)**
- **ఉపాధ్యాయవిద్య - జాతీయ ఉపాధ్యాయ విద్యా ప్రణాళిక పరిధి పత్రం 2010 (NCFTE-2010)**.
- **జాతీయ విజ్ఞాన కమీషన్ సిఫార్సులు (National Knowledge Commission Recomendations)**

పై నివేదికలలోని, ప్రతిపాదనలు, సిఫార్సుల ఆధారంగా రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళిక పరిధి పత్రం 2011 (APSCF 2011) కింది సూత్రాలను ప్రతిపాదించింది. వీటి ఆధారంగానే వివిధ సబ్జక్టులు, సహపాఠ్య అంశాలకు చెందిన ఆధారపత్రాలను, విషయప్రణాళికలు (Syllabus), విద్యాప్రమాణాలను రూపొందించారు. అట్లే పాఠ్యపుస్తకాలను ఆధునీకరించి, మూల్యాంకనం మరియు పరీక్షల్లో సంస్కరణలు చేపట్టారు. ఈ క్రమంలో APSCF-2011 ప్రతిపాదించిన రాష్ట్ర దృక్పథాన్ని (Perspectives of the State) మరియు APSCF-2011 కీలక సూత్రాలను (Key Principles) ను పరిశీలిద్దాం.

మనరాష్ట్ర దృక్పథం (perspective of the State):

- విద్యయొక్క ప్రాథమిక ఉద్దేశ్యం పిల్లలందరినీ బాధ్యతాయుతమైన, హేతుబద్ధమైన, పౌరులుగా (Responsible and Rational Citizens) మలచడం. విద్యాలక్ష్యాలు దీనిపై ప్రధానంగా దృష్టిసారించడం. అట్లే తమ సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, వారసత్వాన్ని ప్రశంసిస్తూ, సామాజిక మార్పుకు దోహదపడే వ్యక్తులుగా పిల్లలను తీర్చిదిద్దడం.
- విద్యాప్రణాళిక రూపకల్పనలో పిల్లలయొక్క అవసరాలు, కోరికలు కేంద్రబిందువులుగా ఉండడం.

- పిల్లలు నేర్చుకోవడంలో ఒక జ్ఞానాత్మక క్రమం (Cognitive sequence in learning) ఉంటుంది. విద్యాప్రణాళికను ఈ క్రమం మరియు పిల్లల మానసికస్థాయిల ఆధారంగా రూపొందించడం. ఫలితాలకంటే కూడా వాటిని పొందే ప్రక్రియలను పరిపుష్టి చేయడానికి అధిక ప్రాధాన్యతనివ్వడం. దీనివల్ల పిల్లలు కేవలం సమాచారాన్ని జ్ఞాపకముంచుకోవడంకంటే వాటిని అర్థవంతంగా గ్రహించడం, విశ్లేషించడం వంటి నైపుణ్యాలను పొందుతారు.
- జ్ఞానమనేది (knowledge) సమగ్రమైంది. దీన్ని వివిధ సబ్జక్టుల పేరుతో విడదీసి ముక్కలు ముక్కలుగా అందించడమనేది కృత్రిమమైనది. జ్ఞానమనేది అనేక సామర్థ్యాలతో (Cognitive abilities) కూడినదనేది నిర్వివాదాంశం. ఒకే అంశాన్ని వివిధ లక్ష్యాల సాధనకోసం అనగా భాషా సామర్థ్యాల సాధనలో, గణిత సామర్థ్యాల సాధనలో, సామాజిక స్పృహను పెంపొందించడానికి, తార్కిక ఆలోచనలను వృద్ధిపరచడానికి, విశ్లేషణలు మరియు నిర్ధారణలు చేయడానికి వినియోగించవచ్చు.
- విద్యాప్రణాళిక అనేది గతిశీలమైనది (Dynamic). ఇది పాఠ్యపుస్తకాలకే పరిమితం కారాదు. ఇది పరిసరాలు, బాహ్యప్రపంచంతో అనుసంధానమై పిల్లలు, ఉపాధ్యాయుల సృజనాత్మకతను పెంచడానికి దోహదపడాలి.
- విద్యా ప్రణాళికతోపాటు, విద్యాపరిపాలన, పాఠశాలకు చెందిన అన్ని కార్యకలాపాలలో వికేంద్రీకరణను (Decentralisation) అమలుచేయాలి.

APSCF-2011 మౌలిక సూత్రాలు (Key principles)

- పిల్లలు తమకున్న సహజమైన శక్తిసామర్థ్యాల ఆధారంగా నేర్చుకునేలా దృష్టిపెట్టడం.
- పిల్లలభాష మరియు సమాజంలోని వివిధ రకాలైన జ్ఞాన వ్యవస్థలను గౌరవించడం, వాటిని అభ్యసనంలో వినియోగించడం.
- జ్ఞానాన్ని పాఠశాల వెలుపలి జీవితంతో అనుసంధానం చేయడం.
- బట్టీ విధానాలకు స్వస్తిపలకడం. వాటికి బదులుగా పరస్పర ప్రతిచర్యలు (Interactions), ప్రాజెక్టుపనులు, అన్వేషణలు (Explorations), ప్రయోగాలు, విశ్లేషణలు వంటి పద్ధతులద్వారా పిల్లలు అర్థవంతంగా నేర్చుకోవడం.
- నేర్చుకోవడాన్ని పాఠ్యపుస్తకాలకే పరిమితం చేయకుండా, పిల్లల సమగ్ర అభివృద్ధికోసం విద్యాప్రణాళిక తగిన అవకాశాలు కల్పించడం. ఇందుకనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలలో మార్పులు చేర్పులు చేపట్టడం.
- నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనాన్ని (Continuous Comprehensive Evaluation) అమలు చేయడం ద్వారా పరీక్షలను సరళీకరించి, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో అంతర్భాగం చేయడం. పిల్లలు ఎంత నేర్చుకున్నారని తెలుసుకోవడానికి మూల్యాంకనం చేయడానికి బదులు పిల్లలు నేర్చుకోవడానికి దోహదపడేలా మూల్యాంకన విధానాలను సంస్కరించడం (Assessment for Learning).
- విషయప్రణాళికల్లోని విభిన్న అంశాలను సమ్మిళితంచేస్తూ, అర్థవంతంగా నేర్చుకోవడానికి వీలుగా సామాజిక నిర్మాణాత్మక (Social constructivism), విధానాలను తులనాత్మక/ విమర్శనాత్మక (Critical pedagogy) బోధన విధానాల ఆధారంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను నిర్వహించడం.
- పిల్లల సంస్కృతి, అనుభవాలు, స్థానిక అంశాలకు తరగతి గదిలో ప్రాధాన్యత కల్పించడం.

రాష్ట్ర దృక్పథం మరియు కీలక సూత్రాల ఆధారంగా రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక పరిధి పత్రా (2011) న్ని రూపొందించారు. ఇది కింది అంశాలలో మార్పులను చేర్పులను ప్రతిపాదించింది.

పాఠ్యపుస్తకాలు:–

ఇప్పటి వరకు రూపొందిన పాఠ్యపుస్తకాలు సుమారు 10 సంవత్సరాలకొకసారి మార్పులకులోనైనవి. ఐతే మౌలికమైన మార్పులు నామమాత్రంగానే జరిగాయని చెప్పవచ్చు. అట్లే పాఠ్యపుస్తకాల రూపకల్పనకు ఆధారమైన విద్యాప్రణాళిక చట్రం లేదా సబ్జక్టుల వారీగా ఆధారపత్రాలుగానీ గతంలో రూపొందించలేదు. దీని వల్ల పాఠ్యపుస్తకాలలో పాఠ్యాంశాలు మారినవేగాని, విషయాల అమరికలో, అభ్యాసాలలో వైవిధ్యత చోటుచేసుకోలేదు. అట్లే పాఠశాల విద్యకు చెందిన సబ్జక్టుల ద్వారా అశించే లక్ష్యాలు లేదా సబ్జక్టుల స్వభావం, పిల్లల స్వభావం వంటివి పాఠ్యపుస్తకాల రూపకల్పనలో అంతగా పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు. అట్లే పాఠ్యపుస్తకాలు ప్రమాణాల పేరుతో అధిక సమాచారంతో నిండి బరువెక్కాయి. గణితం, విజ్ఞానశాస్త్రం వంటి సబ్జక్టులలో పై తరగతులలోని అంశాలు కింది తరగతులలో చేరాయి. ఇది మానసికంగా కూడా పిల్లలకు భారమైంది. ఐతే రాష్ట్రంలో అమలుజరిగిన APPEP, DPEP, SSA వంటి కార్యక్రమాలవల్ల ప్రాథమిక తరగతుల పాఠ్యపుస్తకాలలో కొంతవరకు మార్పులు చోటుచేసుకున్నా, ఇది NCF-2005, RTE-2009, APSCF-2011 ప్రకారం మరింత సమగ్రంగా మారాల్సిన అవసరం ఉందని భావించబడింది.

రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక పరిధి పత్రం –2011 అర్థవంతమైన పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించడానికి కింది ప్రతిపాదనలు చేసింది.

- భాష, గణితం, విజ్ఞానశాస్త్రం, సాంఘికశాస్త్రం వంటి సబ్జక్టులలో పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందించడానికి సబ్జక్టువారీగా ఆధారపత్రాలు ఉండాలి.
- పాఠ్యపుస్తకాలు పిల్లల్ని ఆలోచింపచేసేలా, పిల్లలు తమకున్న సహజమైన శక్తి సామర్థ్యాలు వినియోగించి నేర్చుకోవడానికి దోహదపడాలి.
- పాఠ్యపుస్తకాలు సమాచారంతో బరువెక్కకుండా, పిల్లలే సమాచారాన్ని సేకరించేలా, ఆ సమాచారాన్ని విశ్లేషించేలా, ముఖ్యభావనలు నిర్ధారణలు చేసేలా అవకాశం కల్పించాలి.
- పిల్లలు జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకోవడానికి పాఠ్యపుస్తకాలు తోడ్పడాలి. ఆ జ్ఞానాన్ని నిత్యజీవితంలో వినియోగించడానికి అవకాశం ఉండాలి.
- పిల్లలు కేవలం పాఠ్యపుస్తకాలకే పరిమితం కాకుండా, అదనపు అభ్యసనం కోసం సంప్రదింపు గ్రంథాలు, మ్యాగజైన్లు, పత్రికలు;్ మాజ సభ్యులతో పరస్పర ప్రతిచర్యలు జరిగేలా పాఠ్యపుస్తకాలు అవకాశం కల్పించాలి.
- పాఠ్యపుస్తకాలలోని భాష సరళంగా మారాలి. నేర్చుకోవడానికి భాష ఒక అవరోధంగా ఉండరాదు. బహుభాషిత్వానికి (Multilinguality) పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.
- పాఠ్యపుస్తకాలలోని పాఠ్యాంశాలు లింగ వివక్షకు తావివ్వరాదు. పిల్లల ఆత్మవిశ్వాసం పెంచేలా, ఆలోచింపజేసేలా, మానవ హక్కుల పట్ల స్పృహ పెంచేవిగా ఉండాలి. ఇందుకోసం ఆలోచనానైపుణ్యాలు అనగా ప్రతిస్పందించడం (Reflection), విమర్శనాత్మకంగా ఆలోచించడం (Critical thinking), బహుకోణాల్లో ఆలోచించడం (Dialectical thinking), సృజనాత్మకంగా ఆలోచించడం (Creative thinking), భావప్రసారనైపుణ్యాలు (Communication Skills) వంటివి పెంపొందించాలి.

- స్థానిక కళలు, సంస్కృతి, ఉత్పాదక కార్యకలాపాలు, స్థానిక అంశాలు మొదలగునవి పాఠ్యాంశాలుగా ఉండాలి.
- ఆయా సబ్జక్టులకు నిర్ధారించిన విద్యాప్రమాణాలు (Academic Standards), ఆశించిన అభ్యసన ఫలితాలు (Expected learning outcomes) సాధించడానికి వీలుగా అభ్యాసాలు ఉండాలి.
- కృత్యాలు, ప్రాజెక్టు పనులు, అన్వేషణలు, ప్రయోగాలు, బహువిధాలైన సమాధానాలు వచ్చే ప్రశ్నలు (Open ended questions), క్రీడలు, ఫజిల్స్ మొదలగు వాటి రూపంలో ఆలోచింపజేసే అభ్యాసాలు ఉండాలి.
- పిల్లలు వ్యక్తిగతంగా నేర్చుకునేలా, జట్టుపనుల్లో పాల్గొని నేర్చుకొనేలా, పూర్తితరగతి పనిలో పాల్గొని నేర్చుకునేలా అభ్యాసాలు ఉండాలి (Individual, group, whole class activities).
- సహపాఠ్యాంశాలైన మానవతావిలువలు, నైతికత, కళలు, ఆరోగ్యం, పని మొదలగు అంశాలను కూడా పిల్లలు గ్రహించడానికి వీలుగా పాఠ్యపుస్తకాలలోని పాఠ్యాంశాలు మరియు అభ్యాసాలు ఉండాలి.
- పాఠ్యపుస్తకాలు కింది తరగతులకు చెందినదో ప్రమాణాల పునశ్చరణకు అవకాశం కల్పిస్తూనే, తరగతి ప్రమాణాల సాధించడానికి మరియు పై తరగతులకు చెందిన ప్రమాణాలకు అనుసంధానం కలిగిఉండాలి.
- పాఠ్యపుస్తకాలు ఆకర్షణీయంగా, అందంగా ఉండాలి. నాణ్యమైన పేపరు, ముద్రణ, చిత్రాలతో కూడి ఉండాలి.

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు (Teaching Learning Processes) :

బట్టీపట్టడం, వల్లెవేయడం, పుస్తకాలు, గైడ్లు, ప్రశ్నల బ్యాంకులలోని అంశాలను ఎత్తిరాయడం, లేదా యాంత్రికంగా చదవడం వంటి యాంత్రికమైన విధానాలకు బదులు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు పిల్లలు అర్థవంతంగా నేర్చుకోవడానికి దోహదపడాలి. ఇందుకోసం APSCF 2011 కింది ప్రతిపాదనలు చేసింది.

- పరస్పర ప్రతిచర్యలు (Interactions), స్వీయవ్యక్తీకరణ (Self Expression), ప్రశ్నించడం (Questioning) వంటివి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలలో కీలకం కావాలి.
- ప్రయోగాలు, అన్వేషణలు, కృత్యాలు, ప్రాజెక్టు పనులు, క్రీడలు మొదలగునవి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో అంతర్భాగం కావాలి.
- బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలంటే ఉపాధ్యాయులు వివరించడం లేదా చదివి విన్పించడం కాదు. ఉపాధ్యాయులు పిల్లలు నేర్చుకోవడాన్ని ప్రేరేపించేలా, అభ్యసనంలో పాల్గోనేలా చేయాలి. అవసరమగు సామాగ్రిని ఉపయోగించాలి. ఆ సామాగ్రిని అందుబాటులో ఉంచాలి. అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించాలి.
- పిల్లలు వ్యక్తిగతంగా, తోటివారితో, ఉపాధ్యాయుల ద్వారా, సామగ్రి సాయంతో అభ్యసించేలా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల నిర్వహణ ఉండాలి. పిల్లల అభ్యసన సమయం పూర్తిగా సద్వినియోగం కావాలి.
- పిల్లలందరు తమ ఇంటి భాషలో నేర్చుకోవడానికి అనువైన ఏర్పాట్లు / వాతావరణం ఉండాలి. ఉపాధ్యాయులు పిల్లల భాషను వినియోగించాలి.
- బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల నిర్వహణ పిల్లల అనుభవాలు, పూర్వజ్ఞానం ఆధారంగా ప్రారంభంకావాలి.
- స్థానిక కళలు, ఉత్పాదక అంశాలు, శ్రమజీవుల అనుభవాలను బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో వనరులుగా ఉపయోగించాలి.

మూల్యాంకనం - పరీక్షలు:-

పిల్లల ప్రతిభాపాటవాలను అంచనా వేయడానికి ఇప్పటి వరకు కేవలం పరీక్షల పైనే ఆధారపడుతున్నాం. పరీక్షలు కూడా పిల్లల ప్రతిభాపాటవాలను అంచనావేయడానికి బదులుగా పిల్లల్ని దోషులుగా చూపడానికి, న్యూనతకు గురయ్యేలా చేయడానికి, ఒత్తిడి మరియు ఆందోళన పెంచడానికి తోడ్పడుతున్నాయి. ఒకరకంగా పరీక్షలే విద్యా వ్యవస్థను శాసిస్తున్నాయని చెప్పవచ్చు. ఈ నేపథ్యంలో రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక పరిధి పత్రం-2011 కింది ప్రతిపాదనలను చేసింది.

- మూల్యాంకనం మరియు పరీక్షలు పిల్లల ప్రతిభాపాటవాలను కేవలం అంచనావేయడానికి పరిమితం కాకుండా, పిల్లలు నేర్చుకోవడానికి దోహదపడాలి. (Assessment for Learning)
- RTE-2009 సూచించిన విధంగా మూల్యాంకనాన్ని నిరంతరం సమగ్రంగా నిర్వహించాలి. (Continuous and Comprehensive Evaluation - CCE)
- పిల్లల ప్రతిభాపాటవాలను అంచనావేయడానికి కేవలం పరీక్షలకే పరిమితం కాకుండా ప్రాజెక్టు పనులు, అసైన్‌మెంట్లు, ఫోర్టుపోలియోలు, సెమినార్లు, ప్రదర్శనలు, అనెక్‌డొట్స్, పరిశీలనలు వంటివాటిని కూడా వినియోగించాలి. ఈ అంశాలకు సంవత్సరాంత పరీక్షలలో తగు భారత్వాన్ని కేటాయించాలి.
- మూల్యాంకనాన్ని బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో అంతర్భాగం చేయాలి.
- పరీక్షలలోని ప్రశ్నల స్వభావాన్ని మార్చాలి. బట్టీని ప్రేరేపించే ప్రశ్నలు, పాఠ్యపుస్తక సమాచారానికే పరిమితమయ్యే ప్రశ్నల స్థానంలో పిల్లలు సొంతంగా ఆలోచించి రాయడానికి, తమ అనుభవాలను వ్యక్తపరచడానికి, బహు విధాలైన సమాధానాలు ఇవ్వడానికి (Open Ended Questions), నిత్యజీవితంతో అన్వయించి రాయడానికి (Application Oriented) వీలుగా ఆలోచింపచేసే ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- పిల్లలు తమ జ్ఞానాన్ని ఏమేరకు వినియోగించగలరో స్వంతంగా అంచనావేయడానికి మూల్యాంకనం తోడ్పడాలి.
- పిల్లలు తమను తాము స్వీయ మూల్యాంకనం చేసుకోవడం, తల్లిదండ్రులు కూడా తమ పిల్లల ప్రగతిని స్వయంగా పరీక్షించడానికి వీలుగా పారదర్శక, బహిరంగ మూల్యాంకన విధానాలను అమలు పర్చాలి.
- బోర్డు పరీక్షల్లో కూడా పాఠశాలలో నిర్వహించిన నిరంతర, సమగ్ర మూల్యాంకన అంశాలకు తగిన భారత్వాన్ని కేటాయించాలి.
- బోర్డు పరీక్షల జవాబుపత్రాలను కోరినప్పుడు తల్లిదండ్రులకు అందచేయాలి. పునర్ మూల్యాంకనానికి వీలుకల్పించాలి.
- సహపాఠ్య అంశాలైన వైఖరులు, విలువలు, పని, ఆరోగ్యం, ఆటలు మొదలగువాటిని కూడా మూల్యాంకనం చేయాలి.

వ్యవస్థాపరమైన సంస్కరణలు (Systemic Reforms):

రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళిక పరిధి పత్రం (2011) పైన తెల్పిన అంశాలతోపాటు కింది వ్యవస్థాపరమైన సంస్కరణలను కూడా ప్రతిపాదించింది.

- పరిపాలన మరియు పాఠశాల నిర్వహణలో వికేంద్రీకరణ కోసం పంచాయితీ రాజ్ సంస్థలను భాగస్వాములను చేయాలి. వాటిని బలోపేతంచేయాలి.
- పాఠశాల ఆవరణలో ప్రధానోపాధ్యాయుల అధీనంలో పనిచేసేలా ECE కేంద్రాలను ఏర్పాటుచేయాలి. పిల్లల సంరక్షణ, ఆరోగ్య బాధ్యతలను ICDS శాఖ, విద్యాభ్యాసన బాధ్యతలను విద్యాశాఖ స్వీకరించాలి.
- RTE 2009 సూచించిన విధంగా అన్ని పాఠశాలల్లో మౌలిక వసతులు కల్పించాలి. ఉపాధ్యాయుల నియామకాలు

చేపట్టాలి.

- పిల్లల తల్లిదండ్రులతో పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీలను ఏర్పాటుచేసి, పాఠశాల నిర్వహణలో వారిని భాగస్వాములను చేయాలి.
- ప్రణాళిక, నిర్వహణ, మానిటరింగ్, నిధుల వినియోగం మొదలగు అన్ని అంశాలలో వికేంద్రీకరణ విధానాలను అమలుపర్చాలి.
- ఉపాధ్యాయ విద్యతోపాటు, ఉపాధ్యాయ సహాయ, సహకార వ్యవస్థలను బలోపేతం చేయాలి.
- పాఠశాల విద్యకు చెందిన వివిధ సంస్థలు (School, School Complex, Mandal Resource Centre, DIET, CTE, SCERT) మరియు వ్యక్తులకు పనితీరు సూచికలు (Performance Indicators) రూపొందించి పని సంస్కృతిని, జవాబుదారీతనం పెంపొందించాలి.
- ఉపాధ్యాయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రాన్ని రూపొందించి అమలుపర్చాలి, ఉపాధ్యాయ విద్యలో సంస్కరణలు చేపట్టాలి.
- మానవతా విలువలు, ఉన్నత వైఖరులను పెంపొందించడానికి తరగతివారీగా పిల్లలకోసం ప్రత్యేక వాచకాలను రూపొందించాలి.
- పాఠశాలల్లో మౌలిక వసతులతోపాటు ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని సమకూర్చాలి.

సమాజం సర్వతోముఖాభివృద్ధి సాధించాలంటే ఆ సమాజం విద్యారంగంలో సంపూర్ణ అభివృద్ధిని సాధించాలి. ఇందుకు పునాది పాఠశాల విద్య. పాఠశాల విద్యను సంస్కరించి, పిల్లలను సమాజాభివృద్ధికి తోడ్పడే వ్యక్తులుగా, హేతుబద్ధమైన పౌరులుగా తీర్చిదిద్దడానికి అవసరమైన నైపుణ్యాలు, విలువలు, వైఖరులు పెంపొందించడానికి రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళిక పరిధి పత్రం 2011 దిశానిర్దేశం చేసింది. ఇందుకోసం రూపొందించిన ఆధారపత్రాల ద్వారా ఆయా విషయాలు మరియు అంశాలలో పలు ప్రతిపాదనలు చేసింది. వీటిని అమలుపరచడానికి వ్యవస్థాపర సంస్కరణల అవసరముంది. ఇందుకోసం అన్నివర్గాల ప్రజలు, విద్యావేత్తలు, ఉపాధ్యాయ సంఘాలు, ఉపాధ్యాయులు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు మొదలగు వారి నుండి సలహాలు సూచనలు స్వీకరించి అవసరమైన మార్పులు చేర్పులు చేయాలి. తద్వారా రాష్ట్రం విద్యారంగంలో అభివృద్ధిని సాధించి, అగ్రగామిగా రావడానికి ప్రయత్నించాలి.

విద్యార్థులు వారి శక్తికి మించిన ప్రతిభను ప్రదర్శించాలని కోరుకోవడం, ఇతరులతో పోటీపడాలని భావించి పరీక్షలకు సిద్ధం చేయడమనేది విద్యార్థులపై ఒత్తిడిని మాత్రమే పెంచుతాయి తప్ప వారి సర్వాంగీణ వికాసానికి ఏ మాత్రం దోహదపడవు. విద్యార్థుల్లోని సహజమైన సృజనాత్మక శక్తులను పదును పెట్టేలా బోధనను అర్థవంతం చేయాలి. విద్యప్రణాళికను పూర్తిగా పునర్వ్యవస్థీకరించాలి. వీటితోపాటు యాంత్రికంగా నిర్వహించే పరీక్షలను సంస్కరించాలి.

- భారంలేని విద్య కమిటీ నివేదిక 2003

2 నిర్బంధ ఉచిత విద్యా హక్కు చట్టం - 2009 (RTE - 2009) - గుణాత్మక అంశాలు

నేపథ్యం (Context)

భారతదేశం సువిశాలమైన దేశం. కోట్లాది మంది ప్రజలున్న దేశం. విభిన్న మతాలు, కులాలు, వర్గాలతో భిన్నత్వంలో ఏకత్వంగల దేశం. ఉత్కృష్టమైన సంస్కృతి, సంప్రదాయాలతో విరాజిల్లుతోన్న దేశం. అతి ప్రాచీనకాలంలోనే నలంద, తక్షశిల వంటి ప్రపంచ ప్రసిద్ధిగాంచిన విశ్వ విద్యాలయాలతో ప్రపంచానికి జ్ఞాన భిక్షను పెట్టిన దేశం మనది. అయితే తదనంతర కాలంలో మన దేశంలోని విద్యా పరిస్థితిని, ప్రజల అభివృద్ధిని విశ్లేషిస్తే గత వైభవాన్ని కోల్పోయినట్లుగా గుర్తించవచ్చు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చి ఆరు దశాబ్దాల కాలం దాటినా ఇప్పటికీ 100% అక్షరాస్యత అందని ద్రాక్షగానే ఉంది. స్వాతంత్ర్యానంతరం రాజ్యాంగ నిర్మాతలు దూరదృష్టితో దేశ భవిష్యత్తు విద్యారంగంపైననే ఆధారపడి ఉంటుందని విశ్వసించి పిల్లలందరు విద్యను పొందాలని, మన రాజ్యాంగం ఆదేశిక సూత్రాలలో పొందుపర్చారు. ఆ తరవాత మన దేశంలో అక్షరాస్యతా కార్యక్రమాలు విరివిగా నిర్వహించడం వల్ల అక్షరాస్యతలో కల్గిన అభివృద్ధిని గమనించవచ్చు. అయినప్పటికీ పాఠశాలలకు వెళ్ళాల్సిన బడి ఈడు పిల్లలు బళ్ళలో చేరడం, చేరిన వారు కొనసాగడం, వారందరూ అర్థవంతంగా నేర్చుకోవడం, నేర్చుకున్నదాన్ని వినియోగించగల్గడం, ఆనందంగా, అర్థవంతంగా నేర్చుకోవడానికి అనువైన ప్రోత్సాహకరమైన, స్వేచ్ఛాపూరిత వాతావరణం పాఠశాలల్లో కొరవడింది. ఒక దశలో విద్యను పూర్తి చేసిన పిల్లలు ఏమి సాధించాలి? అనే అంశం పట్ల స్పష్టత కొరవడింది. విద్య వ్యాపారాత్మకమై ఉన్న వారికి ఒక రకంగా, లేని వారికి మరో రకంగా లభిస్తుండడం ఆందోళనకు గురిచేస్తున్నది. అధిక సమాచారంతో బరువెక్కిన పాఠ్యపుస్తకాలు, ఒత్తిడి, ఆందోళనలకు గురిచేసే పరీక్షా విధానాలు, పాఠశాలను సమాజం నుండి వేరు చేసే వైఖరులు/ పనితీరు, పిల్లలకు లేదా సమాజానికి జవాబుదారీతనం వహించే లక్షణం కొరవడడం వంటి అంశాలు విద్యావ్యవస్థను అపహాస్యం చేస్తున్నాయి.

ఈ నేపథ్యంలో విద్యావ్యవస్థలోని అపసవ్య, అశాస్త్రీయ విధానాలను చాలా సునిశితంగా విమర్శిస్తూ రావలసిన మార్పుచేర్పుల గురించి ప్రొఫెసర్ యశ్‌పాల్ 2003 లో 'భారం లేని విద్య' అనే నివేదికను భారత ప్రభుత్వానికి సమర్పించారు.

దీని ఆధారంగా ఎన్.సి.ఇ.ఆర్.టి. జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రాన్ని (2005) రూపొందించింది. 1986 తరవాత మన దేశంలో అమలైన మంచి కార్యక్రమాలు, వాటి ఫలితాలు (OBB, APPEP, DPEP, SSA మొదలగు కార్యక్రమాలు) అధికారపూర్వకంగా ఒక నివేదిక రూపంలో జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రం-2005 ద్వారా వ్యక్తమైనవి. అర్థరహితమైన బట్టీ విధానాలకు స్వస్తిపలికి అర్థవంతంగా నేర్చుకోవాలని, నేర్చుకోవడం పాఠ్యపుస్తకాలకే పరిమితం కారాదని, పిల్లలు తాము నేర్చుకున్న అంశాలు/ జ్ఞానాన్ని దైనందిన జీవితంలో వినియోగించాలని, సమాచారం, జ్ఞానం ఒక్కటి కావని, జ్ఞానమనేది పిల్లల అనుభవాల ఆధారంగా ఆలోచన, విశ్లేషణల ద్వారా ఉత్పన్నమవుతుందని, ఒత్తిడికి గురిచేసే పరీక్షల విధానాలను సంస్కరించాలని ఎన్.సి.ఎఫ్-2005 పేర్కొంది. వీటిని సాకారం చేయడానికి విద్యావ్యవస్థలో మౌలికమైన మార్పులు చేర్పులు చోటుచేసుకోవాలని, సమాజ భాగస్వామ్యంతో పాఠశాల విద్య అభివృద్ధిని చెందాలని తెలిపింది.

పాఠ్యపుస్తకాలు ఆలోచనాత్మకంగా, పిల్లల అనుభవాల ఆధారంగా అర్థవంతంగా నేర్చుకోవడానికి ఉపయోగపడేలా ఉండాలని సూచించింది. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు పిల్లల భాగస్వామ్యాన్ని పెంచేలా జ్ఞాన నిర్మాణానికి తోడ్పడేలా ఉండాలని తెలిపింది. ఎన్.సి.ఎఫ్-2005 సూచించిన పలు అంశాలతోపాటు సమాజంలో కొంతమంది పిల్లలు బాల కార్మికులుగా ఉండడం, పాఠశాలల్లో వారి ప్రవేశానికి నియమ నిబంధనలు అడ్డంకిగా నిలవడం వంటి అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని ప్రాథమిక హక్కుగా మారిన 'విద్య'ను పిల్లలందరూ పొందడానికి ఉద్దేశించి మన దేశంలో 2009 ఆగస్టు మాసంలో భారత పార్లమెంట్‌లో ప్రవేశపెట్టిన ఈ చట్టం 26 ఆగస్టు, 2009 భారత రాష్ట్రపతిచే ఆమోదం పొందింది. భారత ప్రభుత్వం ఈ చట్టాన్ని **'బాలల ఉచిత, నిర్బంధ విద్య హక్కు చట్టం-2009 (Right To Education Act-2009)** అని పేర్కొని 27 ఆగస్టు, 2009 రోజున గెజిట్‌లో ప్రచురితమైంది.

ఆర్.టి.ఇ-2009 చట్టం ఏప్రిల్ 1, 2010 నాటి నుండి అమలులోకి వచ్చింది. భారతదేశ చరిత్రలో ఈ చట్టం మన దేశ ప్రధానమంత్రి జాతినుద్దేశించి ఇచ్చిన ఉపన్యాసం ద్వారా అమలులోకి వచ్చింది. ప్రధానమంత్రి అంటే జాతి, మత, కులాలకు అతీతంగా ఈ దేశపు బాలలందరూ బడిలో చేరి నాణ్యమైన విద్యను పొందడానికి ఈ చట్టం ద్వారా ప్రాథమిక హక్కు కల్పించబడిందని. బాధ్యతాయుతమైన మంచి పౌరులుగా ఎదగడానికి కావల్సిన జ్ఞానం, నైపుణ్యాలు, వైఖరులు, విలువలు నాణ్యమైన విద్య ద్వారా వారికి అందించబడతాయని తన సందేశంలో పేర్కొన్నాడు.

ఈ ఘట్టం చారిత్రాత్మకమైనది. 'విద్య'ను ప్రాథమిక హక్కుగా పరిగణించి చట్టాలు చేసిన దేశాల జాబితాలో మన దేశం కూడా చేరింది. ప్రధానంగా ఈ చట్టం వల్ల బడిఈడు కలిగిన పిల్లలు (9-14 సం॥ల వయసు) నాణ్యమైన విద్యను పొందే హక్కును సంపాదించుకున్నారు. నాణ్యమైన విద్యను పిల్లలందరూ పొందడానికి అవసరమైన పాఠశాలల ఏర్పాటు, ప్రభుత్వాల బాధ్యతలు, బడి బాధ్యతలు, ఉపాధ్యాయుల బాధ్యతలు, బడి పాటించాల్సిన నియమాలు, ప్రమాణాల గురించి ఈ చట్టంలో స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు. దీనిలో ప్రధానంగా రెండు రకాలైన అంశాలను గమనించవచ్చు. మొదటివి పరిమాణాత్మకమైన, పరిపాలనాపరమైన, అమలుకు చెందిన అంశాలు. రెండవవి నాణ్యమైన విద్యకు సంబంధించిన అవగాహన, విద్యా ప్రణాళికలకు సంబంధించిన అంశాలు. చట్టం అమలు జరగడం అంటే ఇందుకు అవసరమైన అన్ని అంశాలు ఆచరణలోకి రావడం అని అర్థం. అనగా పిల్లలందరూ బడిలో చేరడం, వారందరూ కొనసాగి నాణ్యమైన విద్యను పొందడానికి అవసరమైన చర్యలు ఎప్పటికప్పుడు చేపట్టడం ద్వారా ఫలితాలు సాధించాల్సి ఉంటుంది.

చట్టంలోని అధ్యాయాలు, వాటి వివరాలు (Sections in the Act and its details)

ఆర్.టి.ఇ.-2009 చట్టంలోని అధ్యాయాలు, సెక్షన్లు వివరాలు తెలుసుకుందాం.

- ఈ చట్టంలో 7 అధ్యాయాలు, 38 సెక్షన్లు, ఒక షెడ్యూల్ ఉంది.
- ప్రారంభంలో ఈ చట్టాన్ని పార్లమెంట్‌లో ప్రవేశపెట్టు తేదీ, రాష్ట్రపతిచే ఆమోదం పొందిన తేది, అమలు పరిధి వివరాలు ఉన్నాయి.
- **అధ్యాయం1**లో చట్టం పేరు, పరిధి, అమలు, వివిధ పదాలకు సంబంధించిన అర్థాలు, నిర్వచనాలు ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు బడి, పిల్లలు, ప్రాథమిక విద్య, ఎంపిక విధానం వంటి పదాలకు వివరణలు ఉన్నాయి. ఈ వివరాలను 1 నుండి 3 సెక్షన్లలో తెలిపారు.
- **అధ్యాయం2**లో ఉచిత విద్యకు బాలల హక్కు, బడిలో ప్రవేశం, బదిలీ ధ్రువీకరణ పత్రం మొదలగు అంశాల గురించి 4, 5 సెక్షన్లలో తెలిపారు.
- **అధ్యాయం3**లో విద్యావిషయాల్లో కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, స్థానిక ప్రభుత్వం, తల్లిదండ్రుల బాధ్యతల గురించి, పూర్వ ప్రాథమిక విద్యా కేంద్రాల ఏర్పాటు గురించిన వివరాలు 6 నుండి 11 సెక్షన్లలో తెలిపారు.
- **అధ్యాయం4**లో బడులు, ఉపాధ్యాయుల బాధ్యతలకు సంబంధించిన వివరాలను సెక్షన్ 12 నుండి 28 లలో పొందుపర్చారు. ప్రధానంగా పిల్లలను బడిలో చేర్చినపుడు ఎంపిక విధానానికి గురిచేయరాదని, ఎలాంటి క్యాపిటేషన్ రుసుము వసూలు చేయరాదని తెలిపారు. ఎలాంటి ధ్రువీకరణ పత్రాలు లేకున్నా పిల్లలను బడిలో చేర్చుకోవాలని, ఒకే తరగతిలో పిల్లలను మళ్ళీ కొనసాగించడం లేదా పాఠశాల నుండి తొలగించడం చేయరాదని, పిల్లలను శారీరకంగా గాని, మానసికంగా గాని వేధించడం, హింసించడం, శిక్షించడం చేయరాదన్న అంశాల గురించి స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు. బళ్ళను స్థాపించడం, అవి పాటించాల్సిన ప్రమాణాలు, నియమాలు, ఉపాధ్యాయుల నియామకం, వారి విధులు, బాధ్యతలు మొదలగు అంశాల గురించి వివరించారు.
- **అధ్యాయం5**లో నాణ్యమైన విద్యకు అవసరమైన విద్యా ప్రణాళికలు, పాఠ్య ప్రణాళికలు, మూల్యాంకన విధానాలు మొదలగు వాటి గురించి సవివరంగా సెక్షన్ 29, 30లలో తెలిపారు. వీటిలో ప్రధానంగా విద్యా ప్రణాళికలను రూపొందించేటపుడు, మూల్యాంకన విధానాలను నిర్ధారించేటపుడు పిల్లల సమగ్ర అభివృద్ధిని, రాజ్యాంగ విలువలను తప్పనిసరిగా దృష్టిలో పెట్టుకోవాలని చట్టంలో పేర్కొన్నారు. వీటితోపాటు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు, మూల్యాంకన విధానాలు, బోధన మాధ్యమం, అభ్యసన వాతావరణం వంటి అంశాల గురించి ప్రస్తావించారు.
- **అధ్యాయం6**లో బాలల హక్కుల సంరక్షణ, పర్యవేక్షణ, ఫిర్యాదుల పరిష్కారం, జాతీయ స్థాయి, రాష్ట్ర స్థాయిలో సలహా సంఘాల ఏర్పాటు గురించి సెక్షన్ 31 నుండి 34లలో వివరించారు.
- **అధ్యాయం7**లో చట్టం అమలుకు ఆదేశాలు జారీచేసే అధికారాలు, చేపట్టాల్సిన చర్యలు, ప్రాసిక్యూషన్, నియమ నిబంధనలు రూపొందించడం గురించిన వివరాలను సెక్షన్ 35 నుండి 38లలో వివరించారు.
- చట్టం చివర అనుబంధంలో పేర్కొన్న **షెడ్యూల్**లో పాఠశాలకు సంబంధించిన ప్రమాణాలు, నియమాల గురించి సెక్షన్ 19, 25లను దృష్టిలో వివరాలను పొందుపర్చారు. వీటిలో పిల్లల సంఖ్యను బట్టి ఉండాల్సిన ఉపాధ్యాయుల

సంఖ్య, పాఠశాల భవనం, గదులు, వసతి సౌకర్యాలు, సామగ్రి, విద్యా సంవత్సరంలో పాఠశాల పనిదినాలు, బోధనాగంటల సంఖ్య, ఉపాధ్యాయులు వారానికి పనిచేయాల్సిన పనిగంటల సంఖ్య మొదలగు వివరాలను చేర్చారు.

RTE-2009 – గుణాత్మక అంశాలు – చేపట్టిన చర్యలు

RTE-2009 చట్టం పిల్లలందరూ నాణ్యమైన విద్యను పొందడానికి ఉద్దేశించినది. బడిఈడు పిల్లలందరూ బళ్ళలోచేరి పాఠశాలవిద్యను ఎలాంటి అంతరాయం ఏర్పడకుండా పూర్తిచేయాలి. ఈ క్రమంలో వాళ్ళు ప్రతి తరగతికి సంబంధించిన ఆయా సబ్జెక్టుల్లో విద్యాప్రమాణాలను సాధించాలి. అనగా సబ్జెక్టుకు నిర్ధారించిన సామర్థ్యాలను సాధించాల్సి ఉంటుంది. ఇందుకు సంబంధించిన చట్టంలోని కొన్ని ప్రత్యేకమైన సెక్షన్లను, వాటి గురించి చేపటాల్సిన చర్యలను తెలుసుకుందాం.

సెక్షన్ (4) : RTE-200 చట్టంలోని ఈ సెక్షన్ ప్రకారం బడిఈడు పిల్లలు వారి వయసుకు తగ్గ తరగతిలో చేరి నాణ్యమైన విద్య పొందే హక్కు కలిగి ఉన్నారు.

బడిఈడు పిల్లలు వారి వయసుకుతగ్గ తరగతిలో చేరే క్రమంలో కొన్ని సందర్భాలలో ఆ తరగతిలో కొనసాగడానికి అవసరమైన కనీస సామర్థ్యాలను కలిగి ఉండకపోవచ్చు. అయినప్పటికీ మిగతా పిల్లలతోబాటు ఆ తరగతిలో కొనసాగి నాణ్యమైన విద్యను పొందే హక్కు వారికి చట్టం కల్పించింది. దీనివల్ల కనీస సామర్థ్యాలను పిల్లలందరూ కల్గి ఉన్నారని నిర్ధారించుకోవడం ఉపాధ్యాయుల బాధ్యతగా మారింది. ఉపాధ్యాయులు తప్పనిసరిగా పిల్లలందరినీ ఆయా తరగతులకు సంబంధించిన కనీస సామర్థ్యాలు సాధించేలా శిక్షణ ఇచ్చిన తర్వాతనే ఆ తరగతికి చెందిన పాఠ్యాంశాల ద్వారా నిర్ధారించిన సామర్థ్యాలను సాధించేలా చూడాలి.

ఇందుకోసం మన రాష్ట్రంలో పిల్లలందరికి ప్రత్యేక శిక్షణ ఇవ్వడం కోసం రాష్ట్ర విద్య పరిశోధన శిక్షణ సంస్థ సబ్జెక్టుల వారీగా అభ్యాస పుస్తకాలను రూపొందించింది. అట్లే నూతన పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించేటప్పుడు ఆయా తరగతులకు అవసరమైన కనీస సామర్థ్యాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని అభ్యాసాలను చేర్చింది. ఉదాహరణకు భాషావాచకాలలో అభ్యాసాలను పొందుపరిచిన విధానాన్ని పరిశీలిద్దాం.

తరగతి	కనీస సామర్థ్యాల సాధనకు చేర్చిన అంశాలు
2వ తరగతి	వర్ణమాల పునశ్చరణ, గుణింతాల పునశ్చరణ కోసం ప్రారంభ పాఠాలలో అభ్యాసాలు.
3వ తరగతి	వర్ణమాల, గుణింతాలు, ద్విత్వాలు, సంయుక్తాలు, పునశ్చరణ కోసం ప్రారంభ పాఠాలలో అభ్యాసాలు చేర్చారు. అచ్చులు, హల్లులు, అల్ప, మహాప్రాణాలు మొదలగు వాటి గురించి వివరాలు.
4వ తరగతి	వర్ణమాల ఆధారంగా సరళపదాలు, గుణింతపదాలు, ద్విత్వ, సంయుక్త పదాలతోపాటు, ఉభయాక్షరాల గురించి అభ్యాసాలను ప్రారంభ పాఠాల్లో చేర్చారు. 3వ తరగతిలో నేర్చుకున్న వ్యాకరణాంశాల పునశ్చరణ అభ్యాసాలు.
5వ తరగతి	ప్రారంభ పాఠాల్లో కూడా పునశ్చరణ అభ్యాసాలు

ప్రాథమిక విద్య పూర్తి అయ్యేసరికి తప్పనిసరిగా పిల్లలు ధారాళంగా చదవడం. అర్థంచేసుకోవడం, ప్రతిస్పందించడం చేయగలగాలి. అట్లే తెలిసిన, విన్న, చూసిన అంశాల గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ఇవి చేయగల్గిన పిల్లలు ఏ తరగతిలో చేరినా ఆ తరగతికి సంబంధించిన భాషా విషయాలను సులభంగా అభ్యసించగల్గుతారు, సామర్థ్యాలను సాధించగల్గుతారు. కాబట్టి ప్రాథమికోన్నత స్థాయి అనగా 6, 7 పాఠ్యపుస్తకాల్లో కూడా ప్రారంభ పాఠాలు పిల్లలందరూ కనీసం చదవడానికి, రాయడానికి, సరళపదాలు, గుణింతపదాలు, ద్విత్వ, సంయుక్త పదాలకు సంబంధించిన అభ్యాసాలను, సొంతమాటల్లో రాసే అభ్యాసాలున్నాయి. ప్రాథమిక స్థాయిలో అభ్యసించిన ప్రాథమిక వ్యాకరణాంశాల పునశ్చరణ కూడా ఉంది. 8, 9 తరగతులలో కూడా కింది తరగతుల్లో నేర్చుకున్న వ్యాకరణాంశాలను పునశ్చరణగా ప్రారంభించి నూతన అంశాలను అనుబంధంగా చేర్చారు.

కాబట్టి భాషాబోధనలో ఉపాధ్యాయులు కేవలం సిలబస్ పేరుతో పాఠాలను యాంత్రికంగా పూర్తిచేయడంపై దృష్టిపెట్టకుండా నిర్దేశించిన సామర్థ్యాల సాధనపై దృష్టిపెట్టాలి. ఇందుకనుగుణంగా రూపొందించిన పాఠ్యపుస్తకాలను సూచనలకనుగుణంగా వినియోగించాలి.

అధ్యాయం-5లోని సెక్షన్ 29 (1), (2)లోని అంశాలు, విషయప్రణాళిక, మూల్యాంకన విధానాలకు ఉద్దేశించినవి. వీటిలోని అంశాలను పరిశీలిద్దాం.

a) రాజ్యాంగంలో పొందుపరిచిన విలువలకు అనుగుణంగా ఉండాలి.

b) పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి వీలుకల్గించాలి.

c) పిల్లల జ్ఞానం, సామర్థ్యాలు, నైపుణ్యాలను పెంపొందించాలి.

d) పిల్లల పూర్తి సామర్థ్యం మేరకు శారీరక, మానసిక శక్తులను అభివృద్ధి చేయాలి.

e) పిల్లలను కేంద్రంగా చేసుకొని వారికి అనువైన విధానాల్లో కార్యక్రమాలు, పరిశోధన, కనుగొనుట మొదలగు శిశుకేంద్రీకృత విధానాలు, కృత్యాధార పద్ధతులను అనుసరించాలి.

f) ఆచరణలో సాధ్యమైనంత వరకు బోధనామాధ్యమం బాలల మాతృభాషగా ఉండాలి.

g) భయం, ఆందోళన వంటి వాటి నుంచి బాలలను విముక్తంచేసి వారు తమ భావాలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించడంలో సహాయపడాలి.

h) జ్ఞానాన్ని పిల్లలు అర్థం చేసుకున్న విధానం, దాన్ని అన్వయించే సామర్థ్యాలపై నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం జరగాలి.

30 (1) ఎలిమెంటరీ విద్య పూర్తయ్యేవరకు పిల్లలు ఎటువంటి బోర్డు పరీక్షకు హాజరు కారాదు. 30(2) ఎలిమెంటరీ విద్య పూర్తిచేసినవారికి ధృవీకరణ పత్రాలు జారీచేయాలి.

పైన తెల్పిన అంశాలలోని వివిధ విషయాల గురించి చర్చిద్దాం.

1. పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధి :

పిల్లలందరూ శారీరక, మానసిక, సాంఘిక, నైతిక, ఉద్వేగ రంగాలలో అభివృద్ధిచెందినప్పుడే సర్వతోముఖాభివృద్ధిని సాధించినట్లు. ఇందుకోసం పిల్లలు పాఠ్య విషయాలతోపాటు సహపాఠ్య విషయాలను కూడా అభ్యసించాల్సి ఉంటుంది. మన

రాష్ట్రంలో RTE-2009 చట్టం అమలులోకి వచ్చినందున సహపాఠ్య విషయాలను కూడా పాఠ్యవిషయాలతో సమానంగా అభ్యసించడానికి తగు చర్యలు చేపట్టారు. ఇందుకోసం కింది విషయాలను పిల్లలు అభ్యసించాల్సి ఉంటుంది. అవి :

ప్రాథమిక స్థాయి	ఉన్నత స్థాయి
♦ ప్రథమ భాష (మాతృ భాష)	♦ ప్రథమ భాష (మాతృ భాష)
♦ ద్వితీయ భాష (ఆంగ్లం)	♦ ద్వితీయ భాష (హిందీ / తెలుగు / ఉర్దూ)
♦ గణితం	♦ తృతీయ భాష (ఆంగ్లం)
♦ పరిసరాల విజ్ఞానం	♦ గణితం
♦ వ్యాయామ, ఆరోగ్యవిద్య	♦ విజ్ఞాన శాస్త్రం
♦ విలువలు, జీవన నైపుణ్యాలు	♦ సాంఘిక శాస్త్రం
♦ పని, కంప్యూటర్ విద్య	♦ వ్యాయామ ఆరోగ్యవిద్య
♦ కళలు, సాంస్కృతిక విద్య	♦ విలువలు - జీవననైపుణ్యాలు
	♦ పని, కంప్యూటర్ విద్య
	♦ కళలు, సాంస్కృతిక విద్య

పాఠశాల అనేది పిల్లల సమగ్ర ఎదుగుదలకు ఏర్పాటు చేసిన కేంద్రం. పిల్లల్లో ఏదో ఒక సామర్థ్యాన్ని అభివృద్ధిపరచడం ద్వారాగాని లేదా కొన్ని విషయాలకే పరిమితమై వాటిని సాధించడంవల్లగాని విద్య యొక్క లక్ష్యం నెరవేరదు. బాలల ఇష్టాలు, ఆసక్తులను గుర్తించి, అందుకు అవసరమైన కార్యకలాపాలను పాఠశాలల్లో నిర్వహించినప్పుడే బాలల సర్వతోముఖాభివృద్ధి జరుగుతుంది.

ఇందుకనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలు, విషయప్రణాళికలు రూపొందించారు.

2. రాజ్యాంగ విలువలు :

మన రాజ్యాంగం విలువలకు పెద్ద వనరు. రాజ్యాంగ పీఠికలో సమానత్వం, స్వేచ్ఛ, సౌభ్రాతృత్వం, న్యాయం, ప్రజాస్వామ్యం, లౌకికతత్వం మొదలగువాటి గురించి ప్రస్తావించారు. అట్లే పౌరుని విధులు, బాధ్యతలు, హక్కుల గురించి ప్రస్తావించారు. విద్యాప్రణాళికలు, విషయప్రణాళికలు రూపొందించేటప్పుడు వీటిని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని చట్టంలో పేర్కొన్నారు. ఇందుకనుగుణంగా నూతన పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందించారు.

భాషా వాచకాల్లో మానవతావిలువలు, దేశభక్తి, సంస్కృతి సంప్రదాయాలు, సామాజిక స్పృహ, నైతిక విలువలు, వంటి ఇతివృత్తాల ఆధారంగా పాఠ్యాంశాలను ఎంపికచేసి పొందుపరిచారు. పిల్లల్లో విలువలు పెంపొందించేలా చేయడానికి ప్రశంసాపూర్వకమైన వైఖరిని కలిగి ఉండడం వంటి సామర్థ్యాన్ని కూడా భాషా సామర్థ్యాలలో చేర్చి అభ్యాసాలలో పొందుపరచారు.

3. జ్ఞానం :

జ్ఞానం అంటే సమాచారమని భావిస్తుంటాం. కాని జ్ఞానం, సమాచారం రెండూ ఒకటి కావు. గతానుభవాల ఆధారంగా ఆలోచించినప్పుడు ఉత్పన్నమయ్యే భావనలను లేదా అవగాహనను జ్ఞానమని అంటారు. (NCF-2005

ప్రకారం) జ్ఞానమనేది ఒక్కొక్క సబ్జెక్టులో ఒక్కో రకంగా ఉంటుంది. భాషలో జ్ఞానం అనేది విభిన్న వ్యవహార రూపాల్లో ఉంటుంది. అనగా కథ, పాట, సంభాషణ, గేయం, ఆత్మకథ, వ్యాసం, లేఖ, సంపాదకీయం, నాటకం మొదలగు రూపాల్లో ఉంటుంది. కాబట్టి భాషాభ్యసనం వల్ల పిల్లలు విభిన్న వ్యవహార రూపాలను అర్థం చేసుకోవాలి, వాటిని తిరిగి ఉత్పత్తి చేయగల్గాలి. అనగా కథలను చెప్పడం, రాయడం, పొడిగించడం, గేయాలు, కవితలు, పాటలు వంటివి రాయడం, కరపత్రాలు, పోస్టర్లు తయారుచేయడం మొదలగునవి చేయగలగాలి. ఇందుకోసం వీటిని 'సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ' అనే పేరుతో భాషాసామర్థ్యాలలో చేర్చారు. పాఠ్యపుస్తకాలలో ప్రతి పాఠంలో సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణకు చెందిన అభ్యాసాలను పొందుపరిచారు.

4. సామర్థ్యాలు / ప్రమాణాలు :

సామర్థ్యం అనగా చేయగలిగే సమర్థతను కలిగి ఉండడం లేదా సాధించగలగడం. ఇందుకోసం ప్రతి సబ్జెక్టులో సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను నిర్ధారించినారు. తరగతి వారీగా, సబ్జెక్టు వారీగా నిర్ధారించిన సామర్థ్యాలను సాధించినప్పుడు పిల్లలు నాణ్యమైన విద్యను పొందినట్లుగా భావించాలి. సామర్థ్యాలనే గతంలో లక్ష్యాలు - స్పష్టీకరణలు, ఆశించిన అభ్యసన ఫలితాలు లేదా పిల్లలకు రావలసినవి అనే పేర్లతో పిలిచేవారు. ప్రస్తుతం వీటిని సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు లేదా విద్యాప్రమాణాలు అనే పేరుతో పిలుస్తున్నారు. భాషలో పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను లేదా ప్రమాణాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

1. ఆలోచించి ఆత్మవిశ్వాసంతో మాట్లాడడం, వినడం - అర్థంచేసుకోవడం, ప్రతిస్పందించడం
2. ధారాళంగా చదవడం, అర్థంచేసుకోవడం, ప్రతిస్పందించడం
3. స్వీయరచన (ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం)
4. పదజాల వినియోగం (పదాలను అర్థంచేసుకొని వినియోగించడం)
5. సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ
6. ప్రశంసాపూర్వకమైన వైఖరులు కలిగి ఉండడం
7. భాషను గురించి తెలుసుకోవడం (వ్యాకరణాంశాలు)

పైన తెల్పిన భాషాసామర్థ్యాలు సాధించడానికి వీలుగా అన్ని భాషావాచకాలలో సంవత్సరాంతానికి ఆ తరగతికి సాధించాల్సిన సామర్థ్యాల జాబితాను చేర్చారు. అట్లే ప్రతీ పాఠంలో ఆయా సామర్థ్యాలు సాధించడానికి వీలుగా సామర్థ్యాల వారీగా అభ్యాసాలను చేర్చారు.

5. నైపుణ్యాలు :

నేటి పోటీ ప్రపంచంలో పిల్లలు ఎన్నో సవాళ్ళను ఎదుర్కోవలసి వస్తోంది. ఇందుకోసం పిల్లలు కొన్ని నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవాలి. అవి :

అ) ఆలోచనా నైపుణ్యాలు (Thinking Skills)

ఆ) భావ ప్రసార నైపుణ్యాలు (Communication Skills)

ఇ) సాంఘిక నైపుణ్యాలు (Social Skills)

ఈ) స్వయం నిర్వహణా నైపుణ్యాలు (Self Management Skills)

ఉ) పరిశోధనా నైపుణ్యాలు (Research Skills)

అ) ఆలోచనా నైపుణ్యాలు (Thinking Skills)

సాధారణంగా మనకు భాషల్లో భాషానైపుణ్యాలు, విజ్ఞానశాస్త్రంలో ప్రక్రియా నైపుణ్యాలు వర్గీకరణ, పోల్చడం, ప్రయోగాలు, భావప్రసార నైపుణ్యాలు, పరికల్పనలు, అన్వేషణలు నిర్ధారణ మొదలగువాటి గురించి కొంత అవగాహన ఉంది. నైపుణ్యాలు అనేవి మానసికపరమైనవి. అనగా ఆలోచనాత్మకమైనవి. ఆలోచించే విధానంలో వైవిధ్యతను ప్రదర్శించే నైపుణ్యం కల్గి ఉండడాన్ని ఆలోచన నైపుణ్యాలు (thinking skills) అంటారు. ఇవి ప్రధానంగా నాలుగు రకాలు.

- **ప్రతిస్పందించడం (Reflection) :** అభిప్రాయాలు చెప్పడం, ఇష్టాయిష్టాలు చెప్పడం
- **హేతుబద్ధంగా లేదా విమర్శనాత్మక ఆలోచించడం (Rational / Critical Thinking) :** కారణాలు వివరించడం, ఎందుకు? ఎలా? మొదలగు అంశాలను వివరించగల్గడం. సకారణంగా వ్యక్తీకరించడం.
- **బహుకోణాల్లో ఆలోచించడం (Dialectical Thinking) :** అంటే ఏ విషయం గురించైనా విభిన్న కోణాల్లో చెప్పగలగడం, సమర్థిస్తూ మాట్లాడడం, విభేదిస్తూ మాట్లాడడం; ఏదైనా విషయాన్ని - అంటే ప్రజాస్వామ్యంలో ఎన్నికల ప్రయోజనాలను చెప్పగలగడం అట్లే పరిమితులను కూడా చెప్పగలగడం.
- **సృజనాత్మక ఆలోచన (Creative Thinking) :** అంటే నూతన ప్రతిపాదన చేయగల్గడం ,కొత్తవి సృష్టించడం, తన నిర్ణయాన్ని ప్రకటించడం అంటే తానే ఆస్థానంలో ఉంటే ఏం చేస్తాడు? అని స్థిరంగా/ ఆత్మ విశ్వాసంతో చెప్పగలగడం. అట్లే సృజనాత్మకంగా వ్యక్తీకరించడం.

నేర్చుకోవడం అనేది ఆలోచించడం ద్వారానే జరుగుతుంది. అభ్యసనం జరగాలంటే విద్యార్థులను ఆలోచింప చేయాలి. గత అనుభవాల ద్వారా ఆలోచించడం వల్ల జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది.

జ్ఞానాన్ని పొందడానికి ఆలోచించాలి. ఆలోచించడం ద్వారానే అవగాహన, వినియోగం, విశ్లేషణ, సంశ్లేషణ, మూల్యాంకనం అనే అత్యున్నత నైపుణ్యాలను సాధించవచ్చు. పాఠ్యపుస్తకాలలో ఇందుకనుగుణంగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. పాఠం గురించి, రచనాశైలి గురించి, కవి ఆంతర్యం గురించి స్వీయ అభిప్రాయాలు చెప్పడం, సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ కారణాలు చెప్పడం, వివరించి రాయడం అనే అంశాలకు సంబంధించిన ప్రశ్నలను వినడం - మాట్లాడడం, స్వీయరచన, ధారాళంగా చదవడం, సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ వంటవి సంబంధించిన అభ్యాసాలలో పొందుపర్చారు.

ఆ) భావప్రసార నైపుణ్యాలు (Communicative Skills)

- బాగా వినటం. ఆలోచించి మాట్లాడటం.
- చదివింది అవగాహన చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం.
- స్వీయరచన : చదివిన, విన్నదానిపై అవగాహనతో వ్యాఖ్యానించడం. చర్చించడం.
- హావ భావాలతో భావవ్యక్తీకరణ చేయడం. భాషావాచకాల ప్రధాన ఉద్దేశాలలో భావప్రసార నైపుణ్యాలు సాధించడం ఒకటి. అభ్యాసాలన్నీ ఇందుకు ఉద్దేశించినవే!

ఇ) సాంఘిక నైపుణ్యాలు (Social Skills)

- ఎదుటివారిని గౌరవించడం.
- బాధ్యతలు వహించడం.
- ఇతరులతో కలిసి పని చేయడం, పంచుకోవడం.
- సమాజంలో, సమూహంలో తన ధర్మాన్ని నిర్వర్తించడం.
- ఆత్మ విశ్వాసం, నమ్మకం కల్గిఉండటం.
- కుటుంబ జీవనం, కుటుంబ సంబంధాలపై ప్రేమానురాగాలు కనబరచడం. ఇందుకు జట్టుపనులు, ప్రాజెక్టుపనులతో కూడిన అభ్యాసాలు పాఠ్యపుస్తకంలో ఉన్నాయి.

ఈ) స్వీయ నిర్వహణ నైపుణ్యాలు (Self management Skills)

- మానసిక చలనాత్మక నైపుణ్యాలు (కాళ్ళు, చేతులు, వేళ్ళతో వివిధ పనులు చేయటం)
- సమయ పాలన (Time management)
- ఆరోగ్యమైన జీవన (Healthy life styles) శైలులు
- ఆశించిన రీతిలో పిల్లల ధనాత్మక (సకారాత్మక) ప్రవర్తన

ఉ) పరిశోధనా నైపుణ్యాలు (Research Skills)

అన్వేషించుట ద్వారా తెలుసుకోవటం. అవి:

- ప్రశ్నించడం.
- ప్రశ్నల ఆధారంగా పరిశీలనలు చేయడం.
- సమాచార సేకరణ.
- సేకరించిన సమాచారాన్ని నమోదుచేయుట, విశ్లేషించుట.
- కనుగొన్న విషయాలు నివేదిక రూపంలో రాయుట, ప్రదర్శించుట.

ఇందుకోసం ప్రతి పాఠంలో ప్రాజెక్టు పనులున్నాయి. వీటి కోసం పిల్లలు పరామర్శ పుస్తకాలు చదవడం, ఉపాధ్యాయులను సంప్రదించడం ద్వారా సమాచారాన్ని సేకరిస్తారు. నమోదుచేస్తారు. విశ్లేషించి నివేదికలు రాస్తారు.

6. వైఖరులు (Attitudes/ dispositions)

వ్యక్తులు తమ పరిసరాలు మరియు సమాజంపట్ల కనబరచే ప్రవర్తనలు, వెల్లడించే అభిప్రాయాలు, అనుభూతులను వైఖరులు అంటారు.

వ్యక్తులు ప్రదర్శించే ముఖ్యమైన వైఖరులు :

- ♦ బాధ్యత తీసుకోవడం (Responsibility)
- ♦ కలిసి పనిచేయడం (Working together)

- ఉత్సాహం, ఉత్సుకతను ప్రదర్శించడం (Curiosity)
- తదానుభూతి కల్గియుండడం (Empathy)
- సహనం, ఓర్పు కల్గియుండడం (Patience)
- గౌరవం చూపడం (Respectness)
- స్వతంత్రత (Independence)
- క్షమ (forgiveness)
- ప్రేమానురాగాలు (Love, affection)
- ప్రోత్సహించడం, ప్రశంసించడం (Encouragement, appreciation)
- నిజాయితి (Honesty)
- శ్రమకు గౌరవమివ్వడం (Dignity of labour)

విద్య అనేది జాతీయ అభివృద్ధిని, సాంఘిక అభివృద్ధిని సాధించేది. పాఠశాల పిల్లల అంతర్గత శక్తులను గుర్తించి వారిలో శారీరక, మానసిక, భావోద్వేగ, ఆధ్యాత్మిక, విలువలు, నీతినియమాలను అభివృద్ధి చేయడం ద్వారా పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధి సాధ్యమవుతుంది. పైన తెలిపిన వైఖరులను పెంపొందించడానికి ప్రశంసాపూర్వకమైన వైఖరి కల్గిఉండడం అనే సామర్థ్యాన్ని అభ్యాసాలుగా అన్ని పాఠాలలో చేర్చారు.

7. శిశుకేంద్రీకృత విద్య (Child Centred Education)

చదువు అనేది శిశుకేంద్రంగా పిల్లలు నేర్చుకునేవిధంగా కొనసాగాలి. అంటే పిల్లల అనుభవాలకు, వారి ఆలోచనలకు క్రియాశీల భాగస్వామ్యానికి పెద్దపీట వెయ్యాలి. ఇందుకోసం ఉపాధ్యాయులు పిల్లల మానసికాభివృద్ధిని, వారి అభిరుచులను, ఆకాంక్షలను దృష్టిలో పెట్టుకుని బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను ప్రణాళికా బద్ధంగా నిర్వహించాలి. ఇవి వైవిధ్యభరితంగా ఉండి, పిల్లల భౌతిక, సాంస్కృతిక, సామాజిక మాధ్యమాలకు ప్రాధాన్యతనిచ్చేవిగా ఉండాలి. పిల్లల అభిప్రాయాలకు విలువనిచ్చేవిగా ఉండాలి. తరగతి గదులలో బోధన సందర్భంగా పిల్లలు ప్రతిక్షణం చురుకుగా పాల్గొంటూ తమంతట తాము నేర్చుకునే అవకాశాలు అందిపుచ్చుకోవడంపై దృష్టిపెట్టాలి. ఉపాధ్యాయులు సలహాదారుగా, మార్గదర్శిగా, సౌలభ్యకర్తగా వ్యవహరించాలి.

8. స్నేహపూరిత వాతావరణం (Child Friendly Environment)

పిల్లలు ఆనందంగా, ఆహ్లాదకరంగా నేర్చుకోవాలి. భయం, ఒత్తిడిలేని స్వేచ్ఛాయుత వాతావరణం ఉన్నచోట పిల్లల్లో వికాసం బాగా జరుగుతుందని మనందరికి తెలిసిందే. పిల్లల అభిప్రాయాలకు, అభిరుచులకు తగిన స్థానం కల్పించినప్పుడు మాత్రమే వారు ఆహ్లాదకరంగా, ఆనందంగా చదువగల్గుతారు. శిశుకేంద్రీకృత బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను అనుసరించి అభ్యసనంలో పిల్లలు చురుకుగా పాల్గొనేలా చేయాలి. ఇటువంటి వాతావరణం తరగతి గదిలో కల్పించినప్పుడు మాత్రమే అది స్నేహపూరిత వాతావరణం అని చెప్పవచ్చు.

స్నేహపూరిత వాతావరణ లక్షణాలు :

- భయం లేకుండా పిల్లలకు స్వేచ్ఛనిచ్చి, తమకు తెలియని అర్థంకాని విషయాలను జంకు లేకుండా పిల్లలు అడిగేలా వాతావరణం ఉపాధ్యాయుడు కల్పించడం.

- పిల్లలందరూ అభ్యసనంలో భాగస్వాములవడం.
- స్థాయికి తగిన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను అనుసరించడం.
- ఉత్సాహం, ప్రేరణ, ఆసక్తిని కలిగించేవిగా కృత్యాలు ఉండడం.
- మార్గదర్శిగా, సలహాదారుగా, సౌలభ్యకర్తగా, స్నేహితుడిలా ఉపాధ్యాయుడు వ్యవహరించడం.
- తోటివారి ద్వారా నేర్చుకునే అవకాశం పిల్లలకు ఉండడం.
- అందరు పిల్లల అభిప్రాయాల్ని గౌరవించడం.
- ఒత్తిడి, దండనలేని భయరహిత వాతావరణాన్ని కల్పించడం.
- తమ అనుభవాలు, భావాలు, అభిప్రాయాలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించే అవకాశం పిల్లలకు ఉండడం.
- అభినందన, ప్రోత్సాహం, ప్రేరణ వంటి వాటికి అవకాశం ఉండడం.

9. అభ్యసనం లేదా నేర్చుకోవడం (Learning)

పలువురు 'అభ్యసనం' అంటే పుస్తకంలోని సమాచారాన్ని ఏదో ఒక పద్ధతి ద్వారా పిల్లలకు అందించడం, ప్రశ్నల ద్వారా ఆ సమాచారాన్ని రాబట్టడం అని భావిస్తారు. దీనివల్ల చాలా పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయుడు కేవలం చెప్పడం, విద్యార్థి విని అర్థంచేసుకొని గుర్తు పెట్టుకోవడం జరుగుతోంది. వాస్తవంగా అభ్యసనమంటే జ్ఞాన నిర్మాణం జరగడం. అవసరమైనప్పుడు, సందర్భోచితంగా ఈ జ్ఞానాన్ని వినియోగించగల్గడం.

ఆధునిక విద్యావేత్తలు, పరిశోధకులు పిల్లలందరిలోనూ అభ్యసించే శక్తి ఉందని నిరూపించారు. దీని ప్రకారం పిల్లలు స్వంతంగా జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకోగలరు. పిల్లలకు సమాచారాన్ని అందుబాటులో ఉంచి వారి పూర్వజ్ఞానం, పూర్వానుభవాల సమన్వాయంతో జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకోనేందుకు సంధానకర్తలుగా సౌలభ్యకర్తలుగా (ఫెసిలిటేటర్) ఉపాధ్యాయులు పనిచేయాలి.

సంప్రదాయంగా అందరూ భావిస్తున్నట్లు ఉపాధ్యాయులే జ్ఞానదాతలు కారు. పిల్లలు స్వయంగా జ్ఞాన నిర్మాతలు. ఉపాధ్యాయుని సూచనల ప్రకారం నడుచుకొనే 'మరమనుషులు' కారు అన్న అభిప్రాయం ఈనాడు విద్యావేత్తలలో ఉంది.

పై అంశాలను పరిశీలిస్తే సమాచారాన్ని పూర్వానుభవాలతో సంధానం చేసుకొని తమ సామర్థ్యాలకు పదును పెట్టుకొని సందర్భానుసారం వాటిని వినియోగించే శక్తిని పెంపొందించుకోవడమే అభ్యసనం అని చెప్పవచ్చు.

పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారు?

(How children learn?)

- పిల్లలు కేవలం వినడం లేక చదవడం ద్వారానే కాకుండా అనేక ఇతర పద్ధతుల ద్వారా కూడా నేర్చుకొంటారు. అనగా అనుభవాల ఆధారంగా ఆలోచించడం, పరిశీలించడం, జట్టుపనుల్లో పాల్గొనడం (Experience), పనులు, కృత్యాలు చేయడం (learning by doing) ప్రయోగాలు చేయడం (experimentation), చర్చలు (discussions), జరపడం (Discussions), ప్రశ్నించడం (questioning), ప్రతిస్పందించడం (reflection), వినడం (listening),

ఇతరులతో కల్సి పనిచేయడం, ఆలోచించి స్వంతంగా రాయడం (expressing one self) మొదలగు వాటి ద్వారా నేర్చుకొంటారు.

- ఉత్సాహంగా నేర్చుకోవడం పిల్లలందరికీ స్వాభావికంగానే ఉంటుంది. నేర్చుకోవడం పాఠశాలలోనే గాకుండా పాఠశాల వెలుపలి వాతావరణంలో కూడా జరుగుతుంది. అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచాలంటే తప్పనిసరిగా తరగతి గది అభ్యసనాన్ని బడి వెలుపలి కృత్యాలతో, అనుభవాలతో అనుసంధానం చేయాలి.
- అర్థాన్ని గ్రహించడం, అవగాహన చేసుకోవడం, తార్కికంగా ఆలోచించడం, సమస్యలను సాధించడం, అన్వేషించడం, కనుగొనడం, చర్చించడం మొదలగు వాటి ద్వారా అభ్యసనం సమర్థంగా జరుగుతుంది.
- అభ్యసనం సమర్థం కావాలంటే తగిన ప్రశ్నల ద్వారా పిల్లలను ఆలోచింప చేయాలి. కృత్యాలు, సమస్యలు, ప్రాజెక్టులు ఇచ్చి వాటిపై పిల్లలను మాట్లాడించాలి. చేసింది, నేర్చుకొన్నది రిపోర్టుల రూపంలో రాయమనాలి. తరగతి గదిలో ప్రదర్శించి చర్చకు పెట్టాలి. ఇలా చేస్తే పిల్లలు సంతోషంగా, బాగా నేర్చుకొంటారు. ఇటువంటి పనులలో వైవిధ్యం, సవాలు (challenge) ఉంటుంది. విసుగుదల ఉండదు. పనులు చేయడం ద్వారా నేర్చుకుంటారు. కావున ఏకాగ్రత ఉంటుంది. పిల్లలు ఇష్టంగా చేయడం వల్ల అభ్యసనంలో, ఉత్సాహంగా పాల్గొంటారు. సులభంగా తెలియకుండానే నేర్చుకోవడం జరుగుతుంది. పనుల్లో నిమగ్నం అవుతారు కాబట్టి అల్లరి చేయడం మొదలగు క్రమశిక్షణా సమస్యలు ఉత్పన్నం కావు.
- అభ్యసనం అనేది పరిశీలనల ద్వారా, సమాజంలోని వివిధ వ్యక్తులతో జరిపే పరస్పర చర్యల ద్వారా, తోటి వారి ద్వారా, చర్చల ద్వారా జరుగుతుంది.
- నేర్చుకోవడానికి ముఖ్యమైనది తరగతి గది వాతావరణం, అనగా భయరహిత వాతావరణం. పిల్లలఎడ భద్రత, ప్రేమ ఆప్యాయత కనబరచాలి. ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలతో కలిసిపోయి వారు నేర్చుకునేటట్లు చేయాలి. వ్యక్తిగతంగా చెప్పడం, తెలియని విషయాలను అడగమని చెప్పాలి. పిల్లలు ప్రశ్నించడాన్ని ప్రోత్సహించాలి.
- నేర్చుకొనేటప్పుడు తప్పులు జరగడం సహజం. పిల్లల తప్పులను ఎత్తి చూపడం, నిందించడం, ఇతరులతో పోల్చడం, కించపరచడం వంటివి చేయకూడదు. పిల్లలు చేసిన వాటిలో తప్పొప్పులను గుర్తించాలి. ఒప్పులను మొదట అభినందించాలి. వారు చేసిన తప్పులను పిల్లలే సరిదిద్దుకునేలా తరగతిలో చర్చ నిర్వహించాలి. సరైనది ఏదో ఉపాధ్యాయుడు వివరించి, పిల్లల్ని తాము రాసిన వాటిని సరిపోల్చుకోమని అనాలి. దీని వల్ల పిల్లలు నేర్చుకొనే ప్రక్రియలో చురుకుగా పాల్గొంటారు. అదే పనిగా తప్పులు వెదికి 'X' లు పెట్టి ఎత్తిచూపినంత మాత్రాన, ఆ తప్పు ఎందుకు జరిగిందో గుర్తించలేరు. తప్పులు దొరలుతాయన్న భయంతో/ న్యూనతా భావంతో మాట్లాడటానికి, తెలియజేయడానికి, ప్రదర్శించడానికి జంకుతారు.

10. కృత్యాలు

కృత్యమనగా నేర్చుకోవడానికి ఆలోచనతో చేసే పని. ఆలోచించడానికి అవకాశం లేకున్నా లేదా నేర్చుకోవడానికి దోహదపడకున్నా ఆ పనిని కృత్యమని భావించరాదు. పుస్తకాల్లో చూసిరాయడం, గైడ్లలో చూసి రాయడం, వల్లె వేయడం,

దిద్దడం, బట్టీపట్టడం, ఉపాధ్యాయుడు చెప్పినది మౌనంగా వినడం, నల్లబల్లపై రాసిన అంశాలను ఆలోచనారహితంగా రాసుకోవడం వంటివి కృత్యాలు కావు. సాధారణంగా తరగతిగదిలో ఇవి చోటు చేసుకుంటూ ఉంటాయి. వీటిని చూసి కృత్యాల ద్వారా నేర్చుకుంటున్నారని భావించడం జరుగుతూ ఉంటుంది. ఇది సరైనది కాదు.

ఉదా : కింది కృత్యాలను పరిశీలించండి.

1. కింద సూచించిన పదాలతో మొదలయ్యే పేరాలు చదివి, సరిపోయే శీర్షికలను సూచించండి.

పేరా	శీర్షిక
ఇటీవలనే...	
వాఘోరానది పుట్టి...	
గుహల గోడలకు...	
అజంతా గుహల నిర్మాణం...	
ఇక్కడ అందాలొలుకు...	

2. సీతక్క పెండ్లి - పాఠంలో 'తూర్పున సింగిణేసింది...' అనే పేరాను చదవండి దానికి చిత్రం గీయండి దాని గురించి రాయండి.

పై కృత్యాలను పరిశీలించారు కదా! వీటి గురించి పిల్లలు తప్పనిసరిగా ఆలోచించాల్సి ఉంటుంది. అట్లే వీటిని చేసినందువల్ల పిల్లల్లో చదివే సామర్థ్యం, చదివినదాన్ని అవగాహన చేసుకోవడం, సృజనాత్మకత అనే సామర్థ్యాలు పెంపొందుతాయి. కాబట్టి ఈ విధంగా ఆలోచనకు, అభ్యసనానికి అవకాశమున్న పనులను మాత్రమే కృత్యాలుగా భావించాలి. ఇలాంటి కృత్యాలు పాఠ్యపుస్తకంలో సామర్థ్యాల వారీగా పొందుపరిచారు.

కృత్యాలు - రకాలు : కింది కృత్యాలను పరిశీలించండి.

1. "స్త్రీల విద్యాభివృద్ధికి బాలికా వివాహాలు ప్రతి బంధకములు" దీనిపై మీ అభిప్రాయం తెలపండి.
2. "సీతక్క పెండ్లి" పాఠాన్ని సంభాషణ రూపంలోకి మార్చి రాయండి.
3. "అరణ్యరోదనం" అంటే ఏమిటి? దీన్ని ఏఏ సందర్భాలలో వాడుతారో రాయండి.

పై మూడు ప్రశ్నలను పరిశీలించండి. వీటిలో ఏది వ్యక్తిగతంగా చేసేది? ఏది తోటివారితో చర్చించి రాసేది? ఏది పూర్తి తరగతిలో చర్చించేది?

పై మూడు ప్రశ్నల్లో మొదటి ప్రశ్న అభిప్రాయం చెప్పడానికి సంబంధించినది. ఎవరైనా అభిప్రాయాలను ఇతరుల సమక్షంలో చర్చించాల్సి ఉంటుంది. కాబట్టి ఇది పూర్తి తరగతిలో చర్చించాల్సిన అంశం.

అట్లే రెండో ప్రశ్న సంభాషణలు రాయడం. ఒక పాఠాన్ని లేదా సంఘటన లేదా సన్నివేశాన్ని సంభాషణ రూపంలో రాయడానికి ఇతరుల సహకారం అవసరం కాబట్టి పాఠం మొత్తాన్ని చదివి చర్చించి సంభాషణలోకి మార్చడానికి తోటివారితో కలిసి పనిచేయాల్సి ఉంటుంది. ఇలా తోటివారితో కలిసి పనిచేయడాన్ని జట్టుకృత్యాలు అంటారు.

మూడో ప్రశ్నను పరిశీలిస్తే జవాబును సొంతంగా ఆలోచించి వ్యక్తిగతంగా రాయాల్సి ఉంటుందని తెలుస్తున్నది కదా!

పై మూడు ప్రశ్నల ద్వారా కృత్యాలు మూడు రకాలుగా ఉంటాయని అర్థం చేసుకోవచ్చు. అవి :

వ్యక్తిగత కృత్యాలు (Individual Activities)

జట్టు కృత్యాలు (Group Activities)

పూర్తి తరగతి గది కృత్యాలు (Whole Class Activities)

పాఠ్యపుస్తకాల్లో ప్రతి పాఠంలో కూడా వ్యక్తిగత, జట్టు, పూర్తి తరగతి గది కృత్యాలు ఉన్నాయి. వీటిలో వినడం, మాట్లాడడానికి సంబంధించిన అభ్యాసాలను పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది. ధారాళంగా చదవడం, స్వీయరచన, పదజాలం, వ్యాకరణాంశాలకు సంబంధించిన అభ్యాసాలను పిల్లలు వ్యక్తిగతంగా చేయాల్సి ఉంటుంది. అనగా వీటికి వ్యక్తిగతంగా ఆలోచించి జవాబులు రాయాలి. సృజనాత్మకత, ప్రశంస, అర్థాలు తెలుసుకోవడం, ప్రాజెక్టుపనులు మొదలగు వాటిని తోటివారితో కలిసి జట్టు కృత్యాలుగా చేయాలి. పాఠ్య బోధన సమయంలో పాఠంలోని అభ్యాసాలను పైన తెలిపిన విధంగా నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది.

ఈ విధంగా కృత్యాల ఆధారంగా పిల్లలు నేర్చుకొనేలా చేయడాన్ని కృత్యాధార పద్ధతి అంటారు.

11. కనుగొనడం

కనుగొనడం అనగా నూతన విషయాన్ని గుర్తించడం, లేదా ఆవిష్కరించడం. భాషలో విశ్లేషణల ద్వారా కీలకాంశాలను గుర్తించడం, రచనా శైలులను గుర్తించడం, రచనల్లోని అలంకారాలను, భాషా సౌందర్యాన్ని గుర్తించడం వంటివి భాషభ్యసనంలో కనుగొనడంగా భావించవచ్చు. ఇందుకనుగుణంగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.

ఉదా : గేయంలో కవి వేటిని, వేటితో పోల్చాడో చెప్పండి.

12. అన్వేషణలు

అన్వేషణ అనగా వెతకడం అని అర్థం. భాషాభ్యసనంలో పదాలను, వాటికి అర్థాలను, భావానుగుణమైన వాక్యాలను, సందర్భోచితమైన వాక్యాలను, జాతీయాలను, సామెతలను, సందేశాత్మక అంశాలను, చదువుతున్న అంశాలలో గుర్తించాల్సి ఉంటుంది. తద్వారా పిల్లల్లో అన్వేషణా శక్తి పెరుగుతుంది. ఇందుకనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలలో ధారాళంగా చదవడం, పదజాలం, ప్రాజెక్టు పనులలో అన్వేషణ శక్తి పెంపొందించేలా అభ్యాసాలను పొందుపరిచారు.

13. నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం

పిల్లల అభ్యసనాన్ని కేవలం పరీక్షల ద్వారా మాత్రమే తెలుసుకోగలమనే అభిప్రాయం విద్యారంగంలో అవాంఛనీయ ధోరణులకు, ఆందోళనకర పరిస్థితులకు దారి తీసింది. మార్కులు, ర్యాంకులతో పిల్లల్లో అనారోగ్యకరమైన పోటీతత్వాన్ని పెంచింది. ఈ పరిస్థితులను నివారించడానికి నిరంతర సమగ్రమూల్యాంకనం చేయాలని RTE-2009 సూచించింది.

పిల్లలు తాము పొందిన జ్ఞానాన్ని దైనందిన జీవితంలో వినియోగించగలిగే శక్తిని మూల్యాంకనం చేయాలని చట్టంలో పేర్కొన్నారు. కాబట్టి, మూల్యాంకనం చేసే అంశాలు, మూల్యాంకనంలోని ప్రశ్నలు, సాధనాలు అన్నీ కూడా మారాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది. ఇందుకనుగుణంగా మన రాష్ట్రంలో నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనాన్ని అమలుపరచాలన్న నిర్ణయం ప్రభుత్వం తీసుకొంది. నిరంతర మూల్యాంకనంలో భాగంగా నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనాన్ని (Formative

Evaluation) నిర్వహించాలి. దీంతోపాటు సామర్థ్యాల ఆధారంగా ఆలోచింపజేసే అన్వయించే ప్రశ్నలతో కూడిన మౌఖిక రాత పరీక్షలతో సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనాన్ని (Summative Evaluation) నిర్వహించాలి. పాఠ్య విషయాలతో పాటు, సహ పాఠ్య విషయాలను కూడా సబ్జెక్టులుగానే పరిగణించి మూల్యాంకనాన్ని సమగ్రంగా నిర్వహించాలి. ఈ వివరాలను చివరి అధ్యాయంలో సమగ్రంగా తెలుసుకుంటారు.

ముగింపు

మన రాష్ట్రంలో 2010 ఏప్రిల్ మాసం నుండి RTE చట్టం అమలులోకి వచ్చింది. ఈ చట్టంలో చర్చించిన గుణాత్మక అంశాల ఆధారంగా రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళికను (State Curriculum), విషయ ప్రణాళికలను (Syllabus), విద్యా ప్రమాణాలను (Academic Standards) రూపొందించారు. వీటి ఆధారంగా 1వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు పాఠ్యపుస్తకాలను శిశుకేంద్రీకృతంగా ఉండేలా, కృత్యాధారపద్ధతిలో బోధించేందుకు వీలుగా రూపొందించారు. కాబట్టి నూతన పాఠ్యపస్తకాలను అర్థం చేసుకొని ఆశించిన రీతిలో ప్రణాళికా బద్ధంగా బోధించడం ద్వారా పిల్లలందరికీ నాణ్యమైన విద్యను అందించవచ్చు... నాణ్యమైన విద్యను పొందడం పిల్లలకు హక్కు అయితే అందించడం ఉపాధ్యాయుల బాధ్యత.

*జాతీయ విద్యావ్యవస్థకు జాతీయ పాఠ్యప్రణాళికాచట్రం ప్రాతిపదిక. దీనిలో సాధారణ మౌలికాంశాలతోబాటు సరళత (**Flexible**) కల్గిన ఇతర అంశాలు కూడా భాగమవుతాయి. ఈ సాధారణ మౌలికాంశాల్లో భారతీయ స్వాతంత్ర్యోద్యమ చరిత్ర, రాజ్యాంగ విధులు, బాధ్యతలు, ఇతర అంశాలు భాగమై జాతి గుర్తింపుకు తోడ్పడతాయి. ఇవి బోధనాంశాల సరిహద్దులను చెరిపివేసి భారతీయ సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని, సాంస్కృతిక వైభవాన్ని సమానత్వం, స్వాతంత్ర్యం, లౌకికతత్త్వం, స్త్రీపురుష సమానత్వం, పర్యావరణ పరిరక్షణ, సామాజికరుగ్మతల నిర్మూలన, పరిమిత కుటుంబ భావన, శాస్త్రీయదృక్పథాన్ని పెంపొందించుట లాంటి పలు అంశాల సమాహారంగా ఉంటాయి. అన్ని విద్యావిషయక కార్యక్రమాలు లౌకికభావనను బలపరచేవిగా ఉండాలి. భారతదేశం అన్ని కాలాల్లోనూ ప్రపంచ శాంతికోసం, ప్రపంచ దేశాలమధ్య సదవగాహనకోసం, లోకులమధ్య సద్భావనలకోసం వసుధైక కుటుంబమన్న భావనను ప్రచారం చేసింది. విశ్వసించింది. ఇంతటి మహోన్నత సంప్రదాయదృక్పథాన్ని మన విద్యావ్యవస్థ మరింత పటిష్ఠం చేయాలి. మన బాలబాలికల్లో ప్రపంచ దృక్పథాన్ని పెంపొందించగల్గాలి. తద్వారా అంతర్జాతీయ భావన, శాంతియుత సహజీవనం అనే పవిత్ర ఆశయాలకు యువతరం కట్టుబడేటట్లు చేయాలి. ఈ సద్భావనను మీరకుండా జాగ్రత్తపడటం అందరి బాధ్యతగా గుర్తించాలి. సమానత్వాన్ని పెంపొందించాలంటే, అందరికీ సమానావకాశాల కల్పన జరగాలి. ఈ సమానావకాశాల కల్పన కేవలం అందుబాటులో మాత్రమే కాక విజయానికి మార్గాల ఎంపికలో కూడా జరగాలి. ఈ విధమైన మౌలిక విషయప్రణాళిక ద్వారా సమానత్వభావన ఎడ నిబద్ధత అవసరమన్న స్పృహను మన యువతరంలో కల్గించాలి. ఈ ఫలితంగా సామాజిక పరిసరాలు, యాదృచ్ఛికమైన పుట్టుకవల్ల సంభవించిన సంక్లిష్టతలను, ప్రతికూలతలను నిర్మూలించడం మనందరి ధ్యేయం కావాలి.*

*– జాతీయ విద్యా విధానం **1986***

3 జ్ఞానం - జ్ఞాననిర్మాణం - తరగతి గది అన్వయం (Knowledge - Construction of knowledge - Classroom implication)

1. జ్ఞానం అంటే ఏమిటి?

జ్ఞానం అంటే సమాచారం కాదు. జ్ఞానం అనేది ఒకరు ఇస్తే ఇంకొకరు పుచ్చుకునేది కాదు. జ్ఞానం అనేది బట్టీపట్టడం, పునశ్చరణ చేయడం, ఉన్నది ఉన్నట్టుగా అప్పజెప్పడం కాదు. జ్ఞానం అనేది పిల్లల మదిలో జరిగే మానసిక ప్రక్రియల ద్వారా ఉత్పన్నమయ్యే భావన. ఇది అనుభవాల నుండి, ఆలోచనల నుండి వ్యక్తీకరింపబడే అంశం. ఎలా ఆలోచించాలో, ఎలా పరిశీలించాలో, ఎలా విశ్లేషించాలో, ఎలా ప్రతిస్పందించాలో, ఎలా వ్యక్తీకరించాలో అనే విషయాలను జ్ఞానం ఆవిష్కరిస్తుంది. పిల్లలు తమ అనుభవాలు, ఆలోచనలతో విషయాలను పరిశీలించడం, గుర్తించడం, సంబంధాలు ఏర్పరచడం, సాధారణీకరణ చేయడం, నిర్ధారణకు రావడం, పూర్వజ్ఞానాన్ని నూతన సందర్భాలలో, తదుపరి అభ్యాసాలలో ఉపయోగించడం వంటివి చేయగలగడమే ప్రకటితమైన జ్ఞానానికి నిదర్శనం.

పిల్లలు తమ పరిసరాలు, చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచంతో మమేకమై పరస్పర ప్రతిచర్యలు, అన్వేషణలు, ప్రతిస్పందించడం, కనుగొనడం, పాల్గొనడం వంటివి చేయడం ద్వారా అర్థవంతమైన భావనలను పొందుతారు. ఇదే జ్ఞానం అవుతుంది.

'జ్ఞానం'లో చేరే అంశాలు, మనం 'విద్యాలక్ష్యాలుగా భావించేవాటిని' ప్రతిబింబిస్తాయని NCF పేర్కొంది. విద్యాలక్ష్యాలు పిల్లలను విమర్శనాత్మకంగా ఆలోచించేలా, పరిశీలించేలా, విశ్లేషించేలా, హేతుబద్ధంగా ఉండేలా, నమూనాలను గీయగల్గేలా, వైవిధ్యభావాలపట్ల, జీవనంపట్ల స్పందించేలా చేయాలని పేర్కొంటోంది. అందువల్ల జ్ఞానాన్ని ముక్కలుగా అందించడం సాధ్యపడదు. జ్ఞానం ఆలోచనలు, అనుభూతుల సంగమం. బట్టీపట్టడం, పునశ్చరణ చేయడం ద్వారా పిల్లలు పొందే సమాచారాన్ని మనం జ్ఞానం అని తరచు భావిస్తున్నాం. కానీ జ్ఞానమంటే మనం తలచినట్టు పదేపదే వల్లెవేయడం, బట్టీపట్టించడం కాదు. జ్ఞానాత్మక రంగంలో ఎక్కాల బట్టీయంగాని, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని హైదరాబాద్ అనిగాని, అక్బర్ జన్మ సంవత్సరం ఫలానా అనిగాని కానే కాదు. అంటే నిజమైన జ్ఞానం పిల్లల్లో ఎట్లా పరిశీలించాలో, ఎలా విశ్లేషించాలో

అమూర్త లేక హేతుబద్ధతగల, పరిస్థితులపట్ల తాను ఎలా అనుభూతి చెందాలో, ఎలా కనికరం కలిగిఉండాలో వైవిధ్యభావాలపట్ల ఎలా సున్నితత్వం కల్గిఉండాలో అన్న విషయాలు సమ్మిళితం కావాలి. అందువల్ల విద్యాలక్ష్యం విద్యార్థికి సమాచారాన్ని ముక్కలు ముక్కలుగా చెంచాతో తినిపించినట్టుకాకుండా విద్యార్థి ఆలోచనా నైపుణ్యాలకు మెరుగుపెట్టినట్టుగా ఉండాలి.

అందువల్ల జ్ఞానమనేది సమాచారం కాదు అని చెప్పగలం. 'జ్ఞానం' అనేది విద్యార్థికి ఇవ్వబడేది కాదు. **ఇదొక స్వయంచోదక శక్తి, అనుభవం ద్వారా సముపార్జించబడేది. నూతన సమాచారంపట్ల పిల్లలు ఆచరణాత్మక నిర్ణయాత్మక అవగాహన కలిగినప్పుడు మాత్రమే సముపార్జించబడుతుంది. పిల్లలకు సరైన సమయంలో అవసరమైనంతమేర స్థాయికి తగినట్లుగా సహాయం కావాలి.** పిల్లలు తాము భాగస్థులయిన ఈ ప్రపంచంలో చురుకైన పాత్ర పోషించి తమంతట తామే జ్ఞానాన్ని సముపార్జన చేయాలి. అయితే పిల్లలకు విషయాన్ని బదలాయింపు చేసి జ్ఞప్తికి చేసిన విషయాలను ప్రశ్నలద్వారా ఉన్నదున్నట్లుగా తిరిగి చెప్పించడం జ్ఞానం కాదు. ఇది పిల్లలను విద్యావంతులు చేయడంగా భావించరాదు. మనం జ్ఞానాన్ని ఎలా సంపాదించాలని నిర్వచించామో అది పిల్లలను ఆలోచింపజేసేలా, ప్రతిస్పందింపచేసేలా అమూర్త, భావనలను అర్థంచేసుకునేలా, వ్యక్తపర్చేలా చేయగల్గాలి. కేవలం బట్టీయంగా ఉండరాదు. పిల్లలు తమ భావనలను సమాచారాన్ని విశ్లేషించి సాధారణీకరించేలా ఉండాలి. విద్యాబోధన ఇందుకు ప్రేరేపించేలా, ప్రోత్సహించేలా ఉండాలి.

జ్ఞానం అనేది నియత కాలంలో పూర్తిగా ఇవ్వగలిగేదే అయితే పిల్లల మెదస్సులోకి సమాచార రూపంలో వ్యవస్థీకృతంగా బదిలీ చేయవచ్చు. విద్య మానవ మేథోభండాగారాన్ని నింపే వ్యవస్థ అయితే విద్యార్థి పరోక్షగ్రాహకుడుగానే మిగిలిపోతాడు. విద్యను నింపడం అనేది అభ్యసనమయితే పిల్లల జ్ఞానచలనాత్మక రంగంలో పరిశీలన, అనుభూతులు ప్రతిబింబించేతత్వం, భాగస్వామ్య ప్రవర్తనలు నష్టపోతాయి. జ్ఞానం వ్యక్తిగతమైనది. ఇది సంకుచిత పరిధి దాటి విశ్వజనీనమైనది అని NCF-2005 పేర్కొంది.

జ్ఞానాత్మక రంగం ప్రత్యేక పదజాలం, భావనలు, సిద్ధాంతాలు, వర్ణనలు, పద్ధతులను కలిగి ఉంటుంది. మానవుల కృత్యాలు, అభ్యసన సాధనాల విశాల చట్రంలో సాంఘీక జీవనం, సంస్కృతి ఉంటుంది. వృత్తిపనులైన నేత, వడ్రంగం, కుమ్మరం, వ్యవసాయం, దుకాణ నిర్వహణ వీటితోబాటు దృశ్యకథలు, క్రీడలు విలువైన జ్ఞానాత్మక రూపాలను కల్గిఉంటాయి. జ్ఞానాత్మక రంగం యొక్క ఈ రూపాలు ఆచరణాత్మక స్వభావాన్ని, అర్థం చేసుకున్న తీరును విశదం చేస్తాయి. వాటిలో చాలా వరకు అభివృద్ధి చెందిన సామర్థ్యాలు ఉంటాయి. స్వయం సామర్థ్య జ్ఞానం సామూహిక కృషి, ప్రశంసలు, వైఖరులు, పట్టుదల, క్రమశిక్షణలు జ్ఞానంలో భాగంగా ఉంటాయి.

2. జ్ఞానం Vs సమాచారం

తరగతిగదిలో పాఠ్యపుస్తకాలు సమాచారాన్ని సమకూరుస్తాయి. ఈ సమాచారాన్ని పొందే క్రమంలో తమకున్న పూర్వజ్ఞానాన్ని వినియోగించుకుంటూ తెలుసుకున్న సమాచారం ఆధారంగా పిల్లలు జ్ఞాన నిర్మాణం చేసుకోవాలి. ఈ దిశలో మన ఉన్నత పాఠశాలలు, మన పాఠ్యపుస్తకాలు, ఉపాధ్యాయులుగా మనం ఆలోచించాలి. ఇందుకోసం మనం సమాచారం, జ్ఞానం, పునరుక్తి జ్ఞాన నిర్మాణం, గ్రహించడం వంటి అంశాల గురించి తెలుసుకోవాలి.

వ్యక్తి ద్వారా కాని, పుస్తకాల ద్వారాగాని, సామాగ్రి ద్వారాగాని విషయాన్ని పొందినట్లైతే అది సమాచారం అవుతుంది. పొందిన సమాచారాన్ని తనదైన శైలిలో అవసరంలేనిది వదిలివేయడం లేదా సవరించుకోవడం, కొత్త సందర్భాలలో పూర్వజ్ఞానాన్ని సృజనాత్మకంగా అన్వయించుకోవడం చేయాలి. ఇది జ్ఞాన నిర్మాణ ప్రక్రియ ఔతుంది.

తరగతిగదుల్లో ఉపాధ్యాయులు దేనికి అధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి? సమాచారానికా? లేక జ్ఞాన నిర్మాణ ప్రక్రియలకా అన్న ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలేవో ఆలోచించండి.

సాధారణంగా తరగతిగదుల్లో ఉపాధ్యాయులు చెప్పిన విషయాలనే పిల్లలు పదే పదే వల్లెవేస్తుంటారు. అడిగిన ప్రశ్నలకు జవాబులిస్తుంటారు. పుస్తకంలో ఇచ్చిన సమాచారాన్ని, అందించిన సమాచారాన్నే తిరిగి అప్పచెప్తుతుంటారు. దీన్నే పునరుక్తి (Repetetion) అంటారు. ఇది జ్ఞాన నిర్మాణానికి దోహదం చేస్తుందా? పిల్లల్లో జ్ఞాన నిర్మాణం జరగాలంటే మనం ఏం చేయాలి? కేవలం సమాచారాన్ని బట్టీపట్టడం కాకుండా అవసరమైన సందర్భాల్లో సందర్భోచితంగా సృజనాత్మకంగా, తనదైన శైలిలో వినియోగించుకోవడం జరగాలి. అలా జరగాలంటే ఉపాధ్యాయులు ఏం చేయాలి? ఆలోచించండి.

పిల్లలు తమంతట తాముగా తమకి తెలిసిన పూర్వజ్ఞానాన్ని వినియోగించుకొని కొత్త సందర్భాలలో నూతన విషయాలను ఆవిష్కరించడాన్ని జ్ఞాన నిర్మాణం అనవచ్చు.

ఉదాహరణకు ఆరో తరగతిలో తెలుగు ఉపాధ్యాయుడు కొన్ని పదాలు ఇచ్చి వాటిని స్వంత వాక్యాలలో ఉపయోగించి నల్లబల్లపై రాశాడు. పిల్లలని రాసుకోమన్నాడు పరీక్షలలో ఆ పదాలే ఇచ్చినప్పుడు పిల్లలంతా ఒకేవిధంగా టీచర్ రాయించినట్లుగానే జవాబులు రాశారు. ఇది జ్ఞాన నిర్మాణం అవుతుందా? దీనిని ఏం అంటారు?

ఒకవేళ అవే పదాలను తమ సొంతమాటల్లో నూతన సన్నివేశాలలో చక్కగా ఉపయోగించి రాసినట్లైతే, పిల్లలు అర్థవంతంగా సందర్భోచితంగా అవసరాలకనుగుణంగా ఆ పదాలకు చెందిన జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకున్నట్లే.

పిల్లలు స్వయంగా పాల్గొంటూ జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకునే క్రమంలో టీచర్లు క్రియాశీల భాగస్వాములు కావాలి. నేర్చుకునే క్రమంలో పిల్లలు సహజ వాతావరణంలో, అభ్యసన ప్రక్రియల్లో పాల్గొంటూ జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకుంటారు. ఇలా నిర్మించుకోవడంలో ఆలోచనలు, పూర్వ అనుభవాలు అత్యంత కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. పిల్లలు ప్రశ్నించడం, బడిలో నేర్చుకున్న దానిని వెలుపలి అనుభవాలతో అన్వయించుకోవడం, సమస్యలకు వివిధ కోణాల్లో చక్కగా స్పందించడం. అభిప్రాయాలను అద్భుతంగా వ్యక్తీకరించడం వంటి సందర్భాలలో జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది. జ్ఞానం ఒకరు అందించేది కాదు. ఇది సృష్టించబడేది. పిల్లల మదిలో జరిగే ప్రక్రియల ద్వారా ఇది ఉత్పన్నమవుతుంది. ఈ జ్ఞానం ఒక్కో విషయంలో, సందర్భంలో వివిధ రూపాలను కలిగి ఉంటుంది.

జ్ఞాన నిర్మాణం, సమాచారం మొదలగు అంశాల గురించి జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రం 2005 ఏం చెబుతుందో చూద్దాం.

క్రమబద్ధమైన అనుభవమే జ్ఞానం. ఇది భాష ద్వారా, భావనా రూపాలుగా ఏర్పడి అర్థాన్ని సృష్టిస్తుంది. ఫలితంగా మనం జీవిస్తున్న ప్రపంచాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఉపయోగపడుతుంది. జ్ఞానాన్ని మనం ఆచరణ పద్ధతులుగా లేదా ఆలోచనలతో కూడిన శారీరక నైపుణ్యంగా కూడా భావించవచ్చు. ఇది వస్తూత్పత్తి ద్వారా సమాజ పురోగమనానికి దోహదంచేస్తుంది. చారిత్రక క్రమంలో మానవులు వివిధ ఆలోచనలు, భావాలు

గల విజ్ఞాన మూర్తులుగా, వస్తూత్పత్తి చేయగల సమర్థులుగా పరిణితి చెంది మరింత జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకున్నారు. పిల్లలందరూ ఈ జ్ఞాన సంపదను తమంతట తామే పునరుత్పత్తి చేసుకోవాలి. మరింత సమర్థంతంగా ఈ ప్రపంచంలో వ్యవహరించేందుకు కావాల్సిన మరిన్ని ఆలోచనలు దీనివల్ల వారికి లభిస్తాయి. పిల్లలు ఈ జ్ఞానోత్పత్తి క్రమంలో ఎలా భాగస్వాములు కావాలో నేర్చుకోవాలి. ఉత్పత్తి క్రమంలో కూడా వారు భాగస్వాములు కావాలి. ఈ రూపంలో జ్ఞానాన్ని కేవలం ఉత్పత్తిగా చూడక జ్ఞానాన్ని తయారుచేసిన ఉత్పత్తిగా భావించినట్లైతే అది సమాచార రూపంలోకి మారి పిల్లల మెదళ్ళలోకి దూరిపోతుంది. అప్పుడు అభ్యాసకులు కేవలం సమాచార గ్రహీతలుగా మారతారు. అభ్యసనంలో వారి ప్రమేయమేమి ఉండదు. దీనికి భిన్నమైన దృక్పథం ఉంటే ప్రపంచాన్ని పరిశీలిస్తూ, ప్రపంచంపట్ల స్పందిస్తూ, ప్రపంచంలో పనిచేస్తూ, భాగస్వాములవుతూ నేర్చుకునేవాళ్ళుగా పిల్లల్ని చూడగలం.

3. జ్ఞాన నిర్మాణం అంటే?

పిల్లలు సహజ అభ్యాసకులు. తమ చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్ని ఆసక్తితో అన్వేషించడం, ప్రతిస్పందించడం, ఆలోచించడం, విశ్లేషించడం ద్వారా తమదైన శైలిలో జ్ఞానాన్ని అభివృద్ధి చేసుకొంటారు. అలాగే తమ జ్ఞానాన్ని సృజనాత్మకంగా ఆవిష్కరించగల శక్తిసామర్థ్యాలు పిల్లలకు బాల్యం నుండే ఉంటుంది.

జ్ఞానం కలిగి ఉన్న పిల్లలు తాము చూసిన, విన్న, చదివిన, పాల్గొన్న అంశాల నుండి పొందిన అనుభవాలను పలువిధాలుగా, నూతనంగా, సృజనాత్మకంగా వ్యక్తీకరించగల్గితే జ్ఞాన నిర్మాణం జరిగినట్లు భావించాలి.

జ్ఞాన నిర్మాణం అంటే అభ్యసనమే.

ప్రతి తరం, సమాజం ద్వారా తాము పొందిన జ్ఞానాన్ని ముందుతరానికి అందించడానికి తమకంటూ ఒక ప్రత్యేక జ్ఞాననిధిని ఏర్పరచుకుంటూ అర్థవంతమైన జ్ఞాన నిర్మాణానికి తోడ్పడుతుంది. ఈ జ్ఞానాన్ని అనుభవాల ద్వారా అర్థంచేసుకోవడం, జ్ఞాన సంస్కృతిని ఆకళింపు చేసుకోవడం ద్వారా అనియత, స్వేచ్ఛావాతావరణాలలో పిల్లలు జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకుంటారు. ఈ జ్ఞాన నిర్మాణంలో సామాజిక పరిసరాలతో మమేకమై, అందుకు ప్రయత్నాలు చేస్తున్న సందర్భంలో తప్పులుచేస్తూ, చేసిన తప్పులను వారికి వారే సరిదిద్దుకుంటూ పిల్లలు జ్ఞాన నిర్మాణం చేసుకుంటారు. ఇవన్నీ అత్యంత సహజంగానే పిల్లలు చేయగల్గుతారు.

అర్థవంతమైన అభ్యసనం అనేది ఒక ఉత్పాదక ప్రక్రియ. ఇది కేవలం సమాచారాన్ని వెలికి తీసే ప్రక్రియకాదు. ఆలోచించడం, భాషారూపంలో వ్యక్తీకరించడం, కృత్యాలు నిర్వహించడం వంటివి అభ్యసనాంశాలు. పిల్లలు చాలా విషయాలను గుర్తుంచుకుంటారు కాని అర్థం చేసుకోలేరు. నిజజీవిత సన్నివేశాలతో అన్వయించలేరు. అందుకే జ్ఞాపకం ఉంచుకోవడమే జ్ఞానమనే భ్రమ నుండి ఉపాధ్యాయులు బయటపడాలి.

భావనల అభివృద్ధి అనేది నిరంతరం జరిగే ప్రక్రియ. ఆ భావనలమధ్య సంబంధాలను ఏర్పరచుకుంటూ, వాటిని అవగాహన చేసుకుంటూ వాటికి కారణాలు, ఫలితాలను అన్వేషిస్తూ, తమ వైఖరులను, ఉద్వేగాలను, విలువలను సమ్మిళితం చేసుకుంటూ వ్యక్తీకరించడం ద్వారా జ్ఞాన ఆవిష్కరణ జరుగుతుంది.

ఇలా పిల్లలు తమ జ్ఞానాన్ని ఆవిష్కరించడానికి తోడ్పడేవి ఆలోచన, భాష. ఇవి విడదీయరాని అంశాలు. ఒకదానితో ఒకటి ముడిపడి ఉన్న అంశాలు.

భాషాపరంగా జ్ఞానం అంటే పిల్లలు తాము విన్న, చూసిన, చదివిన అంశాల నుండి, అనుభవాల నుండి వివిధ ప్రక్రియారూపాలలో సృజనాత్మకంగా ప్రదర్శించడం.

ఇందులో వినడం, ధారాళంగా అంశాల గురించి మాట్లాడడం, చదవడం, ప్రశ్నించడం, ఆలోచించడం చర్చించడం, ప్రతిస్పందించడం, వ్యక్తీకరించడం, ప్రశంసించడం, అర్థం చేసుకోవడం. ఉన్నత వైఖరులు కలిగి ఉండడమనేవి ఇమిడి ఉంటాయి.

అభ్యసనమనేది బడిలోనూ, బడివెలుపల, నిరంతరంగా జరుగుతూనే ఉంటుంది. ఇది పరస్పర ప్రతిచర్యలద్వారా అభివృద్ధి చెందుతుంది.

జ్ఞాన నిర్మాణంలో పిల్లలే ఊహించడం, ప్రకల్పనలు చేయడం, అన్వేషించడం, పరిశోధించడం, ప్రశ్నించడం, చర్చించడం, సిద్ధాంతీకరణ చేయడం, ప్రతిస్పందించడం, సమూహాలలో పనిచేయడం మొదలగునవి కీలక పాత్రపోషిస్తాయి. జ్ఞాన నిర్మాణంలో ఈ ప్రతిచర్యలు ముఖ్యభూమిక పోషిస్తాయి. పిల్లలు విశ్లేషించడానికి, వ్యాఖ్యానించడానికి, ఇతరులలో కలిసి నేర్చుకోవడానికి ఈ ప్రతిచర్యలు తోడ్పడతాయి. ఆలోచించడం, ఆలోచనలను వ్యక్తీకరించడం, జ్ఞాన నిర్మాణంలో ముఖ్యమైనది.

స్వయంగా భాగస్వాములై పిల్లలు జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకొనే క్రమంలో ఉపాధ్యాయులు క్రియాశీల భాగస్వాములు కాగలిగితే వారి ప్రాధాన్యత పెరుగుతుంది. నేర్చుకొనే శిశువులు తనకుతాను పాల్గొంటూ జ్ఞాననిర్మాణం చేసుకుంటారు. ప్రశ్నించడం, బడిలో నేర్చుకున్నదాన్ని బయట అనుభవాలతో అన్వయించుకోవడం, మౌనంగా ఉండకుండా ఒక ప్రశ్నకు పలురకాలుగా స్పందించడం ఇవన్నీ చిన్న విషయాలుగా కన్పించవచ్చు, కానీ పిల్లల అవగాహన పెరగడంలో ఆలోచించడంలో ఇవి చాలా కీలకమైన మెట్లు. పిల్లలకు తరచుగా తమ అనుభవాల నుంచిగానీ, ప్రసారమాధ్యమాల నుంచిగానీ కొత్త కొత్త ఆలోచనలు వస్తుంటాయి. ఉపాధ్యాయునికి నచ్చేవిధంగా వాటిని చెప్పడం పిల్లలకు చేతగాకపోవచ్చు - పూర్తిగా తెలిసినదానికి, దాదాపు తెలిసిన దానికీ మధ్య ఒక అంతరం ఉంటుంది. అక్కడే జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది. ఈ జ్ఞానం నైపుణ్యాలుగా రూపాంతరం చెందుతుంది. పాఠశాల వెలుపల, ఇంటిలో, సమాజం మధ్యా పనిచేసే క్రమంలో ఈ సామర్థ్యాలు పదునెక్కుతాయి. వీటిని మనం గౌరవించాలి.

4. భాషలో జ్ఞానం ఏ ఏ రూపాల్లో ఉంటుంది?

భాషలో గతానుభవాల ఆధారంగా, తమకున్న అంతర్గత శక్తులతో, ఆలోచించి పిల్లలు జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకుంటారు. ఇది వివిధ వ్యవహార రూపాల్లో ఉంటుంది. భాషా వ్యవహార రూపాలు, వాగ్రూప లిఖిత రూపాల్లో ఉంటాయి. సంభాషించడం, ఉపన్యసించడం, వాదించడం, చర్చించడం, ప్రశ్నించడం, వర్ణించడం ..... వంటివి వాగ్రూపాలైతే, తెల్సినదాని గురించి రాయడం, వ్యాసం రాయడం, లేఖ రాయడం, దరఖాస్తు రాయడం, కరపత్రం రాయడం, ప్రకటనలు రాయడం, కథలు, పాటలు, గేయాలు రాయడం వంటి లిఖిత రూపాల్లో భాషాజ్ఞానం ఉంటుంది. అది ఆయా వ్యక్తుల మదిలో జరిగే ప్రక్రియలవల్ల గతానుభవాల పునాదులపై ఉత్పన్నమవుతుంది.

5. జ్ఞానం Vs అభ్యసనం

ఎన్నో అభ్యసన సిద్ధాంతాలున్నప్పటికీ ఈ సంక్లిష్ట ప్రక్రియను అర్థంచేసుకోవడంలో ఉపాధ్యాయుల అవగాహనలో స్వల్ప భేదం ఉంది. ప్రవర్తనావాదులు చెప్పినట్లు పిల్లలు ఖాళీబకెట్టు అనీ, ఏమీ రాయబడని నల్లబల్ల అనే విషయాలను

NCF 2005 మరియు APSCF 2011 నిర్ద్వంద్వంగా తిరస్కరిస్తున్నాయి. పిల్లలు పుట్టుకతోనే అనేక నిగూఢ సామర్థ్యాలను కల్గిఉంటారు. కాని పిల్లలు వైయక్తికంగా ఎంత కృషిచేసినా మొత్తం అభ్యసనం జరగదు. పిల్లలు బోధనలో లీనంకావడానికి అమలు చేయడానికి వీలుపడే పథకాన్ని శ్రద్ధతో ప్రణాళిక రూపొందించుట అత్యవసరమని APSCF భావిస్తుంది. అంతేకాకుండా – అభ్యసన వనరులైన గ్రంథాలయం, అంతర్జాలంతోపాటు పిల్లల తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు చట్టూఉన్న సమాజం భాగస్వామ్యంతో శ్రద్ధతో కూడిన ప్రణాళిక అమలు అత్యవసరమౌతుంది. పిల్లలు పాఠశాలకు వచ్చేముందే తమ అంతఃచేతనలో విషయ జ్ఞానాన్ని కల్గిఉంటారు. తల్లిదండ్రుల పెంపకం, పరిసరాలు పిల్లల జ్ఞానానికి తొలి ప్రాతిపదికలవుతాయి. ఇక భాషాపరంగా కూడా సంక్లిష్ట భాషా నిర్మాణాలను సమాజపరంగానే నేర్చుకొని ఉంటారు. అయినా పాఠశాల ఒక నియత విద్యాకేంద్రంగా పిల్లలు వర్ణనాత్మక వివరణాత్మక జ్ఞానరంగాన్ని స్వీకరిస్తారు. సామాన్యశాస్త్రం, గణితశాస్త్రం భాషలు, పరిసరాల విజ్ఞానం వంటి విషయాలలో ఉపాధ్యాయుల, సమవయస్కుల, తల్లిదండ్రుల క్రియాశీలక జోక్యం లేనిదే పిల్లల జ్ఞానరంగం పరిపూర్ణవికసితంకాదు. పిల్లల ఈ పరస్పరచర్యలు సాధ్యపడడానికి అన్నిరకాల ప్రయత్నాలు చేయాలని APSCF ప్రతిపాదిస్తుంది. అభ్యసనం నిరంతర ప్రక్రియ. ఈ వ్యవస్థ సరిగా కొనసాగించకపోతే విద్యలో అపరిపక్వత చోటుచేసుకుంటుంది. ఈ విధానం పిల్లలు వల్లెవేసే పద్ధతిని వ్యతిరేకిస్తుంది. పిల్లలు పుట్టుకనుంచి తమకుగల అభ్యసనశక్తితో పరిశీలన, గుర్తించుట, వర్గీకరించుట మొదలైన వాటిని పరిసరాల నుంచి నేర్చుకొని విభిన్న రీతుల్లో వ్యక్తీకరిస్తారు, కొనసాగిస్తారు. మూడు సంవత్సరాల పిల్లల సామర్థ్యాలను విశ్లేషించినట్టయితే భాషను వ్యాకరణ దోషరహితంగా ప్రయోగించడమే కాకుండా, సందర్భోచితంగా తగిన పద్ధతిలో వినియోగిస్తారు. ఇది అభినందించాల్సిన అంశం. దురదృష్టమేమంటే ఉపాధ్యాయులు ఈ సత్యాన్ని అంగీకరించరు. వారిని ప్రవర్తనావాదులుగా ఒక దృష్టాంతం నుంచి మరొక దృష్టాంతంలోకి వాళ్ళు తీసుకొని వెళ్తారు. అనుకరణ, అభ్యాసం ద్వారా మాత్రమే భాష లభిస్తుందని అపోహపడతారు. పిల్లలను కేవలం సమాచార గ్రహీతలుగా పరిగణించి తాము జ్ఞానదాతలని భావిస్తారు. ఇది క్రియాశీలక, ఆచరణాత్మక నిరంతర అభ్యసన విధానానికి భిన్నమైనది. పిల్లల జ్ఞాన నిర్మాణానికి ఈరకమైన వాస్తవ భిన్న అవగాహనలను దూరంచేసుకోవాలి. ఇందుకు సున్నితంగా అర్థవంతమైన సందర్భోచిత పరిస్థితులను ఉపయోగించాలి. పై అంశాల ఆధారంగా కింది భావనలను రాబట్టవచ్చు.

- ఒత్తిడి, భారం లేని పరిస్థితులలోనే పిల్లల్లో అభ్యసనం జరుగుతుంది.
- ఆరోగ్యకరమైన అభ్యసన వాతావరణంలోనే పిల్లలు అమిత ఆసక్తితో సూక్ష్మ పరిశీలనలు చేస్తారు.
- పిల్లల అభ్యసనంలో విమర్శలు, తప్పులు ఎంచడాన్ని తగ్గించాలి.
- పిల్లలు అభ్యసనం ద్వారా తమ పొరపాట్లు తామే తెలుసుకొని సరిదిద్దుకునేలా చూడాలి.
- విభిన్న సందర్భాలలో తాము సముపార్జించిన జ్ఞానాన్ని పిల్లలు వినియోగిస్తారు.

6. జ్ఞాన నిర్మాణం ఎప్పుడు జరుగుతుంది?

a) పూర్వభావన / పూర్వరంగం (Pertext)

ఏ పాఠ్యాంశం గురించైనా భావన గురించైనా పిల్లల్లో పూర్వజ్ఞానం లేదా అనుభవాలు లేదా అవగాహన ఉందా అని నిర్ధారించుకోవాలి లేకపోతే కల్పించాలి.

b) తపన కల్గించడం (Urge creation)

పిల్లలు ఏ విషయాన్నైనా, ఎంత ఇబ్బంకరమైనా అవసరం ఉంటే తమకోసం తాము పాల్గొంటారు, నేర్చుకుంటారు. కాబట్టి వారిలో తపనను (Urge creation) రగిలించాలి. అవసరం ఉంటే తపన కల్గుతుంది. ఆసక్తి ఏర్పడుతుంది. భావోద్రేకాన్ని పెంపొందించడంవల్ల కూడా తపన కల్గుతుంది.

c) మానసిక ప్రక్రియ (Mental Process)

జ్ఞాన నిర్మాణంలో మానసిక ప్రక్రియ కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది. పిల్లలందరూ జన్మతః నేర్చుకోగల్గే సామర్థ్యాన్ని కల్గి ఉంటారు. పిల్లలు అందరు పోల్చడం, వర్గీకరించడం, విశ్లేషించడం, సంశ్లేషించడం, జ్ఞాపకం ఉంచుకోవడం, పునరుక్తి చేయడం, నిర్ధారించడం, వ్యక్తపర్చడం, గుర్తించడం, సాధారణీకరించడం, ఊహించడం, కల్పనాశక్తి వంటి అంతర్గత సామర్థ్యాలను కల్గి ఉన్నారన్న విషయం ఇంతకు ముందే మనం చర్చించుకున్నాం. వీటి వల్ల పిల్లల మనస్సుల్లో అనేక చర్యలు జరుగుతాయి. పిల్లల మెదళ్ళలోని నాడీకణజాలం ఉత్తేజానికి లోనైనప్పుడు వాటిలో పరస్పర చర్యలు, ప్రక్రియలు చోటుచేసుకొంటాయి. కొత్త బంధాలను ఏర్పరచుకొంటాయి. ఈ సందర్భంలో ఉత్పత్తయ్యే అంశాన్ని మనం 'జ్ఞానం' అని పిలుస్తుంటాం. ఈ నాడీ కణజాలం (Neurons) ఉత్తేజమవ్వాలంటే ఆసక్తి, తపన, భావోద్రేకానికి లోనుకావడం అవసరం. తద్వారా జ్ఞాననిర్మాణం జరుగుతుంది. అలా కాకుండా శ్రోతగా కేవలం సమాచారాన్ని గ్రహిస్తే నాడీకణజాలం ఉత్తేజం పొందదు. కేవలం సమాచారాన్ని నిక్షిప్తం చేసుకుంటుంది. దీనివల్ల ఎలాంటి అనుభవాలు కలుగవు. ఆ కారణాన జ్ఞాన నిర్మాణం కూడా జరగదు.

కాబట్టి పిల్లలు తమ అంతర్గత శక్తులను వీలైనంతమేర వినియోగించుకునేలా, మానసిక ప్రక్రియలు జరిగేలా చూడాలి. ఇందుకు అవసరమగు వాతావరణం కల్పించినప్పుడే ఇది సాధ్యమవుతుంది. పిల్లలు భయరహితమైన స్వేచ్ఛాపూరిత వాతావరణంలో మాత్రమే తమ అంతర్గత శక్తులను వినియోగించగల్గుతారు.

d) ఆలోచింపజేయడం

జ్ఞాన నిర్మాణంలో ఇది మరొక కీలకాంశం. సాధారణంగా ఆలోచించడానికి బదులు, విభిన్న కోణాల్లో ఆలోచింపజేయడంవల్ల పిల్లలు జ్ఞానాన్ని సృష్టించుకోగల్గుతారు.

e) ప్రోత్సాహం, అవకాశం కల్పించడం, పిల్లల్ని భాగస్వాములను చేయడం కూడా జ్ఞాన నిర్మాణ క్రియలో అతి ముఖ్యమైన అంశాలు

7. జ్ఞాన నిర్మాణం జరగడానికి తరగతి గది వాతావరణం ఎలా ఉండాలి?

కింది పేరా చదవండి

విద్య పోస్టు ద్వారానో, ఉపాధ్యాయుడి ద్వారానో చేరవేసే వస్తువు కాదు. నిజమైన విద్య పిల్లల భౌతిక, సాంస్కృతిక క్షేత్రంలో సృష్టించబడుతుంది. దాగి ఉంటుంది. తల్లిదండ్రులతో, ఉపాధ్యాయులతో, తోటి పిల్లలతో, సమాజంతో నెరపే ప్రతిచర్యల ద్వారా అది క్రమ వికాసం పొందుతుంది. ఇలాంటి విద్య పటిష్ఠంగా, ఫలప్రదంగా ఉంటుంది. ఈ ప్రక్రియలో ఉపాధ్యాయుల పాత్రను, ఔన్నత్యాన్ని మనం గుర్తించాలి. స్థిరపరచాలి. జ్ఞానసముపార్జన ఎప్పుడూ పరస్పరాశ్రితంగా ఉంటుంది. పెద్దలకంటే పిల్లలు బాగా పరిశీలిస్తారు. బాగా గ్రహిస్తారు. జ్ఞానాన్ని సృష్టించడంలో వాళ్ళకున్న సామర్థ్యాన్ని, పాత్రను మనం గుర్తించాలి. నాకున్న ఈ కొద్ది అవగాహన పిల్లలతో మాట్లాడ్డం వల్లనే లభించిందని అనుభవంతో చెబుతున్నాను.

ప్రొ. యశ్‌పాల్, జాతీయ పాఠ్యప్రణాళిక-2005
సారథ్య సంఘం అధ్యక్షులు

బాక్సులోని అంశాన్ని చదివారు కదా! ఒకసారి ఆలోచించండి. సమాచారాన్ని పొంది, దాన్ని స్వల్పకాలం పాటు నిల్వ ఉంచుకొనే జ్ఞాపకాన్నే జ్ఞానంగా భావిస్తుండడం నేడు మనం చూస్తున్నదే! దీన్నే అవగాహన అని కూడా పరిగణించడం జరుగుతోంది. వాస్తవంగా జ్ఞానం అనేది సృష్టించబడేది. ఆలోచనల ద్వారా ఉద్భవించేది. ఈ జ్ఞానాన్ని సృష్టించుకోవడంలో మన పిల్లలకున్న శక్తి అపారమైనది. పొందే అనుభవాల ద్వారా, ఆలోచనల ద్వారా పిల్లలు ఎంతో జ్ఞానాన్ని సృష్టించుకుంటున్నారు.

పిల్లలు బడివెలుపల లేదా బడికి రాకముందు జరిపే ప్రతిచర్యల ద్వారా, తమ అంతర్గత శక్తుల ద్వారా ఈ జ్ఞానాన్ని సృష్టించుకొంటున్నారు. కేవలం సమాచారాన్ని గ్రహించడం మాత్రమేకాక ప్రశ్నించడం, ఆలోచించడం, ప్రతిచర్యలు జరపడం, ద్వారా తమకున్న జ్ఞానపరిధిని మరింత విస్తృతపర్చుకుంటారని ఇంతకు ముందు అధ్యాయాల్లో చర్చించుకున్నాం. ఐతే ఈ ప్రక్రియలకు లేదా ఈ విధానాలకు మన తరగతి గదుల్లో ఏ రీతిలో స్థానం ఉందో? అసలు అవకాశం ఉందా? పిల్లలు తమకున్న జ్ఞానం ఆధారంగా దాన్ని మరింత విస్తృతపర్చుకోవడానికి అవకాశం ఉందా? జ్ఞాననిర్మాణం జరగడానికి వీలయ్యేరీతిలో మన తరగతి గది ప్రక్రియలు ఉండాలంటే, మనం ఏం చెయ్యాలి? లేదా మన తరగతి గది ప్రక్రియలు ఎలా ఉండాలి? ఆలోచించండి!

అ) జ్ఞాన నిర్మాణం - ప్రస్తుత పరిస్థితి విశ్లేషణ

ప్రస్తుతం మన తరగతిగదుల్లో అనుసరిస్తున్న బోధన-అభ్యసన ప్రక్రియలు జ్ఞాన నిర్మాణానికి తోడ్పడుతున్నాయా? ఆలోచిద్దాం! మన తరగతిగదుల్లో ఏం జరుగుతున్నది? తరగతిలో, ఆయా పాఠ్యాంశాలను ఎలా బోధిస్తున్నారు? ఉపాధ్యాయులు చదవడం, వివరించడం, కొంత అభ్యాసం చేయించడం, తిరిగి ప్రశ్నించడం సాధారణంగా జరుగుతోంది. ఇవి నిత్యం చూస్తున్న బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలకు చెందిన తీరుతెన్నులు లేదా అనుభవాలు. ఈ ప్రక్రియల్లో జ్ఞాన నిర్మాణానికి ఉన్న ప్రాధాన్యత ఎంత? జ్ఞాన నిర్మాణానికి పై ప్రక్రియలు ఏ రీతిలో సహకరిస్తాయి? ఆలోచించండి.

ఒకరకంగా చెప్పాలంటే, ప్రధానంగా ప్రస్తుతం మన తరగతిగదుల్లో సమాచారాన్ని అందించడం, దాన్ని జ్ఞాపకం పెట్టుకోడానికి తోడ్పడే విధానాలపై దృష్టి పెట్టడం, ఎంతమేరకు జ్ఞాపకం పెట్టుకున్నారో పరీక్షించడం వంటివి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో కీలకాంశాలయ్యాయి. జ్ఞాపకం ఉంచుకోవడమే పరమార్థంగా మన విధానాలు ఉన్నాయనేది వాస్తవం! దీనివల్ల జ్ఞాన నిర్మాణానికి అవకాశం లభించడంలేదని చెప్పవచ్చు.

> **జ్ఞాపకం ఉంచుకోవడం మాత్రమే జ్ఞానం కాదు అని మనం నమ్మితే, మరేం చేయాలనే ఆలోచనలకు శ్రీకారం చుట్టవచ్చు. అదే సర్వస్వం అని నమ్మి దాని చుట్టే పరిభ్రమిస్తే, జ్ఞాన నిర్మాణానికి సమాధికట్టిన వారమవుతాం!**

కాబట్టి సమాచారం అందించే వ్యక్తులుగా ఉపాధ్యాయులు, దాన్ని స్వీకరించే వారుగా పిల్లలు, వీటిని పటిష్టపరిచే విధానాలు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో చోటుచేసుకునే పరిస్థితి ప్రస్తుతం నెలకొని ఉందన్న వాస్తవాన్ని గుర్తిద్దాం! దీని నుంచి ఎలా బయటపడాలో, ఆలోచిద్దాం!

ఆ) కొన్ని సన్నివేశాలు - విశ్లేషణ

కింద కొన్ని తరగతిగది సన్నివేశాలు ఉన్నాయి. వీటిని పరిశీలిద్దాం! విశ్లేషించుదాం!

సన్నివేశం-1

అది ఆరవ తరగతి. ఉపాధ్యాయిడు తెలుగులోని సుభాషిత రత్నావళి పాఠంలోని పద్యాలు కింది విధంగా బోధించాడు.

పద్యం రాగయుక్తంగా పాడింది. పిల్లలను తనవలె పాడమంది. నూతన పదాలకు అర్థాలు రాయించింది. పద్యాల భావాలను నల్లబల్లపై రాసింది. పిల్లలంతా దాన్ని తమతమ నోటుబుక్కుల్లో రాసుకొన్నారు. ఆ తర్వాత పద్యాల గురించి కొన్ని ప్రశ్నలు అడిగింది. పిల్లలు సమాధానాలు చెప్పారు.

సన్నివేశం-2

మరొక పాఠశాలలో అది కూడా ఆరవ తరగతే! మరొక ఉపాధ్యాయిడు ఎలా బోధించాడో, పరిశీలిద్దాం!

- ఉపాధ్యాయుడు మొదట పిల్లలను వారికి తెల్సిన పద్యాలను పాడమన్నారు. ఆ తర్వాత పద్యాల గురించి పిల్లలచే మాట్లాడించాడు. పద్యాలంటే ఇష్టమేనా? ఎందుకిష్టం? వారికి తెల్సిన పద్యాల్లో ఏ పద్యం బాగా నచ్చిందో చెప్పమన్నాడు. ఇలా .... మాట్లాడించాడు. తదుపరి సుభాషిత రత్నావళిలోని మరికొన్ని పద్యాలను పాడుదామా అని అడిగాడు. దానికి పిల్లలంతా సరేనన్నారు.
- పిల్లలను నాలుగు జట్టులుగా విభజించాడు.
- ఒక్కొక్క జట్టుకు ఒక పద్యం కేటాయించాడు.

  మొదటి జట్టుకు 'లావు గల వాని కంటెను ______________ సుమతీ'

  రెండో జట్టుకు 'వినదగునెవ్వరు చెప్పిన ______________ సుమతీ'

  మూడో జట్టుకు 'ఉపకారికి నుపకారము ______________ సుమతీ'

  అట్లే నాల్గో జట్టుకు 'ఇనుము విరిగెనేని ______________ వినురవేమ'
- పిల్లల్ని ఆయా జట్లల్లో చర్చించుకొని పద్యాన్ని రాగయుక్తంగా పాడుటను అభ్యాసం చేయమన్నాడు.
- తర్వాత ఒక్కొక్క పద్యాన్ని జట్లల్లో చర్చించి రాగయుక్తంగా పాడమన్నాడు.
- ఆ తదుపరి తనుకూడా, రాగయుక్తంగా పాడాడు.
- ఏ జట్టువారు బాగా పాడారు? అని చర్చించాడు.
- పిల్లలను జట్లలోనే కూచొని తెలియని పదాలను రాయమన్నాడు. ఆ పదాలకు అర్థాలు తెలిస్తే రాయమన్నాడు. ఒక వేళ తెలియకుంటే నిఘంటువు చూసి రాయమన్నాడు.
- పిల్లలు తాము ఆలోచించి, చర్చించి పదాలకు రాసిన అర్థాలను చార్టుపై రాసి ప్రదర్శించమన్నాడు.

- అన్ని జట్లవారు చెప్పిన తర్వాత, ఒక్కొక్క పిల్లవాడిని, మొదటి పద్యం, 'లావుగల వానికంటెను ________ సుమతీ' భావాన్ని సొంతమాటల్లో రాయమన్నాడు.
- ఆ తర్వాత ఒకరి నోటుబుక్కును మరొకరికి ఇవ్వమన్నాడు. చదివించాడు.
- ఎవరు బాగా రాశారో చర్చించాడు.
- ఇలాగే మిగతా పద్యాల భావాలను కూడా పిల్లలే చర్చించి రాసేలా చూసాడు, చెప్పించాడు.

పై రెండు సన్నివేశాల్లో దేనిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ బాగా అన్పించింది? ఎందుకు? ఏ సన్నివేశంలో పిల్లలు ఆలోచించడానికి ఎక్కువ అవకాశం లభించింది? జ్ఞాన నిర్మాణానికి ఏ సన్నివేశంలో అవకాశం లభించింది? ఆలోచించండి.

సాధారణంగా ప్రస్తుతం అనుసరించే బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు మొదటి సన్నివేశంలోవి. వాస్తవానికి మొదటి సన్నివేశంలో, పిల్లలకు ఆలోచించడానికి, పూర్వ భావనల ఆధారంగా, పిల్లలు తమంతటతాముగా జ్ఞాన నిర్మాణం చేసుకోవడానికి అవకాశం లభిస్తున్నదా? అనుభవాల ప్రాతిపదికగా అభ్యసనం జరుగుతున్నదా? ఆలోచించండి! పిల్లలకు సమాచారాన్ని అందించడంకంటే, వారు ఆలోచించుకొని తమంతటతాముగా జ్ఞానం నిర్మించుకునేలా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు ఉండాలి. రెండవ సన్నివేశాన్ని విశ్లేషిస్తే, ఈ విషయం బోధపడ్తుంది.

మన తరగతిగదుల్లో ఏ విషయానికి చెందిన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియనైనా కింది బోధనా క్రమంలో నిర్వహిస్తే జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది.

a) పూర్వభావనల నిర్మాణం (Pertext)

తమకున్న జ్ఞాన పరిధిని విస్తృతపర్చుకోవడానికి, పూర్వఅనుభవాలు లేదా భావనలు కల్గిఉండడం అవసరం. అంటే పిల్లలు గ్రహించే విషయానికి చెందిన పూర్వావగాహన లేదా పునాది ఉండడంపై జ్ఞాన నిర్మాణం ఆధారపడి ఉంటుందని గ్రహించాలి. కాబట్టి ఉపాధ్యాయులు తప్పనిసరిగా పిల్లలకు ఉన్న పూర్వానుభవాలు ఏమిటి? ఏ మేరకు ఆయా అంశాలపై అవగాహన కల్గిఉన్నారో పరిశీలించాలి. ఉదా: మనం గోల్ఫ్ ఆటకు చెందిన వార్త చదివితే ఎలా ఉంటుంది? అదే క్రికెట్ ఆటకు చెందిన వార్త చదివితే ఎలా ఉంటుంది? ఏది బాగా అర్థమవుతుంది? ఎందుకు? ఆలోచించండి.

క్రికెట్‌కు చెందిన పూర్వ జ్ఞానం లేదా, అవగాహన పిల్లలకు ఉంటుంది కాబట్టి, ఆ వార్తను చదివితే, పిల్లలు బాగా అవగాహన చేసుకోగల్గుతారు. అదే గోల్ఫ్‌ను గురించి చదివితే అంత బాగా అర్థంకాకపోవచ్చు. దీనికి కారణం గతానుభవంగానీ, అవగాహనగానీ లేకపోవడం అని చెప్పవచ్చు.

కాబట్టి జ్ఞానం అనేది అంతకు ముందు ఆయా వ్యక్తులకున్న అనుభవాల మీద, అవగాహనల మీద, ఆలోచనల మీద నిర్మించబడుతుందని పేర్కొనవచ్చు. మొదట పూర్వజ్ఞానం ఉన్నాయా లేదా? అని నిర్ధారించాల్సి ఉంటుంది. ఒకవేళ అటువంటి పునాది, పూర్వభావనలు లేదా అనుభవం లేదా అవగాహన లేనట్లయితే, వీటిని నిర్మించాల్సి ఉంటుంది. అంటే ఉదాహరణకు గోల్ఫ్ వార్తను చదవడానికి ముందు, దానిపై చర్చారూపంలోని అనుభవాన్ని కల్గించి, విషయాన్ని అవగాహనపర్చిన పిదప ఆ అంశాన్ని చదవమంటే, అవగాహన చేసుకోవడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

ఉపాధ్యాయులు ఏ విషయంలోనైనా జ్ఞాన నిర్మాణం చేయించడానికి, దానికి చెందిన పూర్వభావనల గురించి పరిశీలించి, నిర్ధారించుకొన్న తర్వాతనే అభ్యసన కార్యక్రమాలను నిర్వహించాలి. ఇందుకోసం పాఠ్యపుస్తకాలలోనే పాఠాల ప్రారంభంలో ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం / సన్నివేశం వంటివి చేర్చారు. పిల్లలతో పాఠ్యాంశ ఇతివృత్తానికి సంబంధించిన అంశం గురించి చర్చ నిర్వహించడం, మేధోమధనం వంటి పనులన్నీ పూర్వభావనల నిర్మాణం కిందకేవస్తాయి.

b) పూర్వభావనలతో, పాఠ్యాంశ భావనలను సంధానం చేయాలి (Contextualisation of pretest with texual part)

అభ్యసన సన్నివేశాలు నిర్మాణాత్మకంగా ఉండాలంటే పూర్వభావనలను లేదా భావనల పూర్వ రంగాన్ని, పునాదులను గుర్తించాల్సి ఉంటుంది. దీని ఆధారంగా పాఠ్యాంశభావనలను నిర్మించుకునేలా చేయాలి. రెండో సన్నివేశంలో ఏంజరిగిందో ఒక్కసారి అవలోకించండి. పిల్లలకు తెల్సిన పద్యాలను పాడించడం, వాటి ఆధారంగా, పాఠ్యాంశంలోని పద్యాలను రాగయుక్తంగా పాడమనడం జరిగింది. పిల్లలు తామే చర్చించుకొని, పద్యానికి రాగాన్ని నిర్ణయించడం, నిర్ధారించుకొని పాడడం జరిగింది. అంటే గతానుభవాల పునాదుల ఆధారంగా జ్ఞాన నిర్మాణం జరిగింది. ఒకవేళ పిల్లలకు పద్యాలను ఎలా రాగయుక్తంగా చదవాలో తెలియకుంటే, మొదట ఇది చేయగల్గేలా చూడాల్సి ఉంటుంది. ఆ తర్వాత పద్యాలను రాగయుక్తంగా పాడమనవచ్చు. ఇలా పూర్వభావనలను, అనుభవాలను పాఠ్యాంశభావనలతో అనుసంధానం చేయాల్సి ఉంటుంది. పాఠానికి సంబంధించిన ఇతివృత్తం, సందేశం, వ్యవహారరూపాల గురించిన చర్చల ద్వారా, పాఠ్యాంశ ఉద్దేశం, నేపథ్యాల ద్వారా పాఠంలోని విషయానికి పూర్వభావనలకు మధ్య సంబంధాన్ని స్థాపించాలి.

C) జ్ఞానాత్మక శిక్షణ (Cognitive apprentiship)

పిల్లలు జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకోవడంలో ఉపాధ్యాయులు తమ సహకారాన్ని, సహాయాన్ని అందించాల్సి ఉంటుంది. అంటే పిల్లలు ఆలోచించడానికి ప్రోత్సహించాలి. వారి ఆలోచనలను క్రమబద్ధీకరించాలి. ఉదా: పద్యాన్ని పాడడంలో ఎన్ని రీతుల్లో పాడవచ్చో విన్పించి, వారిని మరికొన్ని రీతుల్లో కూడా పాడమని ప్రోత్సహించాలి.

పిల్లలే పాఠాన్ని చదవడం, అర్థాలు గ్రహించడం, తోటి వారితో చర్చించడం, ఉపాధ్యాయులతో చర్చించడం వంటి చర్యల ద్వారా పిల్లలకు జ్ఞానాత్మక శిక్షణ ఇవ్వాలి. పిల్లలే పాఠాన్ని చదవడం, పాఠ్యాంశ చిత్రాన్ని పరిశీలించడం, దానిద్వారా భావాన్ని ఊహించడం, పాఠంలోని విషయంతో చిత్రాన్ని పోల్చడం ద్వారా జ్ఞానాత్మక శిక్షణ పొందుతారు. ఇందుకనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలలో విద్యార్థులకు సూచనలను పొందుపరచారు. పఠనకృత్యాలు, అర్థగ్రహణం కోసం ఇచ్చిన అంశాలు జ్ఞానాత్మక శిక్షణకు సంబంధించినవి.

d) భాగస్వామ్య అభ్యసనం (Collaborative Learning)

పిల్లలు స్వభావరీత్యా తమతోటి వారితో గడపడానికి ఇష్టపడతారు. ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో ఐతే పిల్లలు కేవలం కల్సిఉండడమేగాదు, తమ అనుమానాలను, సమస్యలను కూడా తోటివారితో చర్చిస్తారు. నివృత్తి, పరిష్కారాల కోసం ప్రయత్నిస్తారు. ఒకరకంగా చెప్పాలంటే పిల్లలు ఎన్నో విషయాలను తమ తోటివారి ద్వారా అభ్యసిస్తారని. గత అధ్యాయంలో కూడా చర్చించుకున్నాం. జ్ఞాననిర్మాణంలో ప్రతిచర్యల పాత్ర గురించి కూడా మాట్లాడుకున్నాం. అంటే, పిల్లలు తమ తోటివారితో చర్చలు జరపడం ద్వారా నేర్చుకొంటారని జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకుంటారని చర్చించుకున్నాం!

కాబట్టి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు భాగస్వామ్య అభ్యసనానికి అవకాశం కల్పించాలి. అంటే పిల్లలు తమతోటి వారితో చర్చించడం, మాట్లాడడం, కల్సి ఆలోచించడానికి అవకాశాలు కల్పించాలి. ఇందుకోసం జట్టు పనులను నిర్వహించాలి. ఏ విషయం గురించైనా, ప్రశ్నలివ్వడం, ఆలోచించమనడం, లేదా ప్రశ్నించమనడం, కృత్యాలు ఇచ్చి చేయమనడం, సమస్య ఇచ్చి సాధించమనడం వంటివి జట్టులో చేయించవచ్చు. తద్వారా భాగస్వామ్య అభ్యసనం చోటు చేసుకొంటుంది. భాగస్వామ్య అభ్యసనం వల్ల ప్రజాస్వామిక విధానాలను ప్రోత్సహిస్తుంది. అంతేకాకుండా కల్సిపనిచేయడం, కల్సి ఆలోచించడం, సమస్యాసాధన, ఆత్మవిశ్వాసం వంటివి కూడా పెంపొందుతాయి. పిల్లలు తమతోటి పిల్లలతోనే గాదు, ఉపాధ్యాయులతో

కూడా చర్చిస్తుంటారు. కాబట్టి భాగస్వామ్య అభ్యసనంలో పిల్లలేకాదు, ఉపాధ్యాయులు కూడా భాగస్వాములే! ప్రధానంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో పాఠ్యాంశ విషయం గురించి చర్చించేటప్పుడు, అభ్యాసాలను చేసేటప్పుడు పిల్లలంతా భాగస్వాములయ్యేలా చూడాలి. ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలద్వారా, బహుళ సమాధానాలు వచ్చే ప్రశ్నల ద్వారా పిల్లలంతా మానసికంగా భాగస్వాములయ్యేలా, ఆలోచించించుటను ప్రోత్సహించాలి. వ్యక్తిగత, పూర్తి, జట్టుకృత్యాలు అందుకు ఉద్దేశించినవి. పిల్లలు పాల్గొనే ప్రాజెక్టుపనులు, చర్చలు, పూర్తి తరగతి గది కృత్యాలు, జట్టుకృత్యాలు మొదలగునవన్నీ భాగస్వామ్య అభ్యసనాన్ని పెంపొందించడానికి దోహదపడతాయి.

e) బహుళ ప్రతిస్పందనలు, ఆలోచనలకు రూపాన్నివ్వడం (Multiple manifestations)

పిల్లలు వ్యక్తిగతంగా ఏమి ఆలోచించగలరో దానికి ఒక రూపాన్ని ఇవ్వగల్గాలి. అంటే, వారు తమ ఆలోచనలను బహిర్గతపర్చాలి. దీన్నే వ్యక్తిగతమైనదిగా చెప్పవచ్చు. అట్లే జట్టు పనుల్లో పాల్గొని భాగస్వామ్య అభ్యసనం వల్ల కూడా తమ ఆలోచనలను క్రమబద్ధీకరించుకుంటారు. విభిన్న కోణాల్లో ఆలోచించగల్గుతారు. ఈ ఆలోచనలకు రూపాన్నిచ్చి, వ్యక్తపర్చగల్గాలి. ఇలా బహిర్గతమయ్యే జ్ఞానం వివిధ వ్యవహార రూపాల్లో ఉంటుంది. జ్ఞాన నిర్మాణం ఒక క్రమపద్ధతిలో జరుగుతుంటుంది, వ్యక్తమవుతుంటుంది. పాఠ్యాంశ విషయం గురించి చర్చ జరిపేటప్పుడు కీలకపదాలు, సందేశాత్మక వాక్యాలు, విలువలకు సంబంధించిన అంశాలగురించి బహుళ ప్రతిస్పందనలు వచ్చేలా ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగాలి. అందరితో మాట్లాడించాలి. వాటిని క్రోడీకరించాలి. ఇందుకు పాఠాలలోని స్వీయరచన, సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ, ప్రశంస వంటి అభ్యాసాలు మరింత దోహదపడతాయి.

f) నిర్ధారణ

పిల్లలు తరగతి గదుల్లో వ్యక్తిగతంగా ఆలోచించడం, జట్లలో ఆలోచించడం, వాటిని వ్యక్తపర్చడం వల్ల జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది. దాన్ని వివిధ రూపాల్లో బహిర్గతపరుస్తుంటారు. ఇది వస్తు స్వభావాలను బట్టి వివిధ విషయాలలోని జ్ఞాన భాండాగారంలోకి వెళ్తుంది. ఈ క్రమంలో పిల్లలు తామేం గ్రహించారో, తమకు తాము నిర్ధారించుకోగల్గాలి. ఇలా నిర్ధారించుకోగల్గినప్పుడే బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు ఫలప్రదమైనట్లుగా భావించాలి. చదివిన అంశం గురించి, విన్న అంశం గురించి విశ్లేషించడం, అభిప్రాయాలు చెప్పడం, నిర్ధారణలకు రావడం, సమాచార పట్టికలు నింపడం వంటివి ఇందుకు ఉదాహరణలుగా పేర్కొనవచ్చు. పిల్లలు రాసిన అంశాల గురించి, స్వీయ రచనలోని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు, సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణలను తరగతిలో చర్చించాలి. వీటిని ఉపాధ్యాయుడు పూర్తి తరగతిలో చర్చ ద్వారా సరిదిద్దాలి. ఇలా సరిదిద్దిన వాటి ఆధారంగా పిల్లలు తాము రాసిన వాటిని పోల్చుకొంటారు. తాము ఎలా రాయగల్గారు? ఏమి అర్థం చేసుకొన్నారో నిర్ణారణకు వస్తారు. అట్లే పాఠం పూర్తయిన తర్వాత తాము ఏమేంచేయగలరో, ఏమేం చేయలేరో స్వీయ మూల్యాంకనం అభ్యాసం ద్వారా నిర్ధారణకు రాగలగుతారు.

8. తరగతి గది అన్వయనం

అ) జ్ఞాన నిర్మాణం - విద్యాప్రణాళిక అనువర్తనాలు (Implication of the curriculum)

విద్యా వ్యవస్థలో పిల్లలు, ఉపాధ్యాయులు కీలకమైనవ్యక్తులు. పిల్లలు చేసే రకరకాల పనులు, పరస్పర చర్యలు పిల్లల అభ్యసనాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి. పిల్లలను జ్ఞాన నిర్మాతలుగా భావించినప్పుడు ఉపాధ్యాయులలో, పాఠ్యపుస్తకాలలో, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలలో గుణాత్మకమైన మార్పులు చోటుచేసుకోవాలి. విద్యయొక్క లక్ష్యం పిల్లలను పరీక్షలకు తయారుచేయడం కాదు. పిల్లల జ్ఞాన నిర్మాణానికి ఈ బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు తోడ్పడాలి. ఇవి అనేక రకాలైన అనుభవాలను కల్పించాలి. పిల్లలు పాఠశాలకు వచ్చే వరకే కొంత జ్ఞానాన్ని కల్గిఉంటారు. దీని ఆధారంగా తరగతి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలుండాలి. పిల్లల భాష ఈ ప్రక్రియల్లో కీలకమైంది. తరగతిగదిలో పిల్లల భాష జ్ఞాన నిర్మాణానికి ఉపయోగకరంగా ఉండాలి. భాషా తరగతిలో కథలు, గేయాలు, లయబద్ధమైన పాటల వంటి వ్యవహారరూపాలలో భాషాసముపార్జన జరగాలి. ఇవి భాషను పిల్లలకు అలవరుస్తాయి.

ఆ) పాఠ్యపుస్తకాల పాత్ర

ప్రస్తుత పాఠ్యపుస్తకాలు అధిక సమాచారంతో నిండి విద్యార్థుల అంతర్గతశక్తుల వికాసానికి, జ్ఞాన నిర్మాణానికి అంతగా సహకరించుటలేదన్నది పలువురి అభిప్రాయం. ప్రపంచాన్ని అవగాహన చేసుకోవడంలో విమర్శనాత్మక ఆలోచనా విధానానికి స్థానం లేకుండా పోయింది. విద్య కేవలం పాఠ్యపుస్తకాలకే పరిమితం అయింది. మంచి చెడుల విచక్షణ చేయుటకు కూడా అంతగా ప్రాధాన్యత లభించలేదు. ఈ పరిస్థితి తప్పుడునమ్మకాలకు, ఊహాపోహలకు దారితీస్తుంది. ఈ విషయంలో పాఠ్యపుస్తకాల పాత్ర ఎంత ముఖ్యమైందో తెలుసుకోవాలి. పాఠ్యపుస్తకాల ద్వారా ఏ విలువలు పిల్లలకు అవసరం. జ్ఞాన నిర్మాణానికి అనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలను ఎలా రూపొందించాలి? పిల్లలకు చాలా ఉపయోగకరంగా పాఠ్యపుస్తకాలను ఎలా తయరుచేయాలి? అనేవి చాలా కీలకమైన విషయాలని గుర్తించాలి. పాఠ్యపుస్తకనిర్మాణంలో ఈ విషయాల పట్ల స్పష్టత చాలా అవసరం. విద్యా, విషయ ప్రణాళికలను అమలుజరిపే సాధనం పాఠ్యపుస్తకం అని అందరికీ తెలిసిన విషయమే. విద్యాలక్ష్యాలను సాధించడంలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలకు మార్గనిర్దేశనం చేయడంలో పాఠ్యపుస్తకాలు తమవంతు పాత్రను నిర్వహించాలి.

మౌఖిక, మౌఖికేతర సాంప్రదాయిక కళలు అనేకం సమాజంలో ఉన్నాయి. ఇవి సమాజంలోని అట్టడుగు సమూహాలయిన తెగలలో, గిరిజనులలో, స్త్రీలలో ఉన్నాయి. వీటన్నింటిని పాఠ్యప్రణాళికలో అంతర్లీనం చేయాలి. దీనివల్ల వారి ఆలోచనా ద్వారం తెరచినట్లవుతుంది. వీటి సాయంతో వారిలో విస్తారమైన పరిష్కారాలను, నైపుణ్యాలను, సామర్థ్యాలను పెంపొందించవచ్చు. తద్వారా ఆయా అంశాల్లో కొత్తదనాన్ని నింపుటలో తోడ్పడినవారమవుతాం. పాఠశాల అనేది అక్షరాస్యులకు విశేషగుణం కల్గినది అయినప్పటికీ సంప్రదాయక, నిరక్షరాస్యులను నిర్లక్ష్యం చేసేదిలా ఉండకూడదు. పాఠశాల అన్నిరకాల మౌఖిక నైపుణ్యాలు, సంప్రదాయాలు, కళలకు ప్రాధాన్యతనివ్వాలి - NCF-2005, పేజి 27.

ఈ సందర్భంగా రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళికా పరిధి పత్రంలో పాఠ్యపుస్తకాల గురించి కింది ప్రతిపాదనలున్నాయి.

- పిల్లల అభ్యసనం పాఠ్యపుస్తకాలకే పరిమితం కాకూడదు.
- పిల్లల గతానుభవాలను, పూర్వజ్ఞానాన్ని, అంతర్గత శక్తులను ఉపయోగించడానికి, స్థానిక పరిసరాలతో కలిసి పనిచేయుటకు పాఠ్యపుస్తకాలు విస్తృత అవకాశాలను కల్గించాలి.
- పాఠ్యపుస్తకాలు పిల్లల్లో ఆలోచనా నైపుణ్యాలు పెంపొందింపజేసి హేతుబద్ధంగా విచక్షణతో వ్యవహరించేందుకు సహకరించాలి.
- విషయ పరిజ్ఞానంతోపాటు, పని అనుభవం, స్థానిక కళలు, సాహిత్యం, జానపద విజ్ఞానం మొదలైన సామాజిక జ్ఞానాంశాలతోపాటు స్థానిక సమాజ శాస్త్రీయ ఆచరణలను ప్రతిబింబించేలా, పాఠ్యపుస్తకాలు ఉండాలి.
- జ్ఞాననిర్మాణ విధానాలు, వాస్తవిక సూత్రాల ఆధారంగా జరిగిన వాటి నిరూపణలు పిల్లలు అవగాహన చేసుకోవాలి. పాఠ్యపుస్తకం అందుకు దోహదపడాలి.
- సమాజంలోని వివిధ వర్గాల సాంఘిక నియమాలు, వారి జ్ఞానపద్ధతులు పాఠ్యపుస్తకాలలో ప్రతిబింబించాలి.
- బడుగు, అణగారిన వర్గాల సామాజిక నేపథ్యం, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, ఆచారాలు పాఠ్యపుస్తకాలలో ప్రతిబింబించాలి. ఉన్నత వర్గాల వారి భావనలు వీరిపై రుద్దకూడదు. పాఠ్యపుస్తకాలు ఇలాంటి అన్ని సమస్యలపై శ్రద్ధ వహించాలి.
- పాఠ్యపుస్తకాలు శిశుకేంద్రంగా ఉండాలని అందరూ అంటారు. విద్యార్థుల ఆసక్తులు, అభిరుచులు, అభ్యసనాశైలి, వాటి మూలాలు, నేపథ్యం - పాఠ్యపుస్తకాలను అభివృద్ధిపర్చడంలో కీలకాంశాలు కావాలి.

- కృత్యాధారంగా పాఠ్యపుస్తకాలుండాలి. కృత్యాధార బోధన అనేది ఆచారప్రాయం మాత్రంగా మిగిలిపోకూడదు. చాలా సందర్భాలలో కృత్యాలనేవి అర్థరహిత యాంత్రిక ప్రక్రియలకు దారితీస్తున్నాయి. కృత్యమనేది ఆలోచనను రేకెత్తించేలా ఉండాలి కానీ అక్షరాన్ని దిద్దించడమో, పాఠాన్ని చదివించడమో, సామగ్రిని విద్యార్థిముందు పడేయడమో కాదు. కృత్యం విద్యార్థిలో ఆలోచన రేకెత్తించాలి. అభ్యసనను అర్థవంతంగా చేయాలి. భవిష్యద్దర్శినిగా కార్యకారణ హేతువులను కనుగొనేదిలా ఉండాలి. మన రాష్ట్ర విద్యాప్రమాణాలు, రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళికా పరిధి పత్రం 2011 ప్రకారంగా విద్య సహకార భావనను, శాంతిని, విలువలను, మానవహక్కులను గౌరవించాలి. పాఠ్యపుస్తకం మానవ హక్కులను గౌరవించి పిల్లలలో నైతిక ప్రవర్తనను పెంపొందించేదిగా ఉండాలి.
- పిల్లలు సమకాలీన పరిస్థితులను అవగాహన చేసుకోవాలి. ప్రచారసాధనాల్లో వచ్చే సమస్యలను పిల్లలు విశ్లేషించి అర్థం చేసుకోగలగాలి. పాఠ్యపుస్తకాలు ఇలాంటివాటికి దోహదపడాలి.
- విద్య ద్వారా సమాజంలోని విభిన్నవర్గాలు అభివృద్ధి చెందాలి. ఏదో ఒక వర్గానికే చెందిన జ్ఞానం పాఠ్యపుస్తకంలో ఉండకూడదు. అణగారిన వర్గాలయిన స్త్రీలు, దళితులు, ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు, అన్నిరకాల అల్పసంఖ్యాక వర్గ ప్రజలకు ఇబ్బందికరంగా పాఠ్యపుస్తకం ఉండకూడదు.
- ప్రస్తుత పరిస్థితులలో ప్రపంచీకరణ, ప్రైవేటీకరణ నేపథ్యంలో విద్య ఒక వ్యాపారకృత్యమైంది. విద్య పేరుతో అనవసర ప్రచార ఆకర్షణలతో ప్రజలు దోపిడీకి బలిఅవుతున్నారు. విద్య అనేది పిల్లలను సమాజ సంక్షేమం కోసం పనిచేసే బాధ్యతాయుతమైన పౌరులను తయారుచేస్తుందా? లేక వైద్యులను, ఇంజనీర్లను, ఇతర ఉద్యోగులను తయారుచేస్తుందా? అన్ని ప్రశ్నలు సమాజం అడుగుతోంది. సమాజంలోని భిన్న వర్గాలకు భిన్న వాంఛలు ఉన్నాయి. తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలు తమకన్నా మెరుగైన అభివృద్ధి చెందాలని కోరుకుంటారు.

పై కీలక సూత్రాలాధారంగానే పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందించబడ్డాయి.

వస్తువుకు సమాజంలో గల విలువను గుర్తించి (సాంఘిక, సాంస్కృతిక, సౌందర్య, ఆర్థిక ప్రాముఖ్యతలు కలిగి) వడ్రంగి తన కళానైపుణ్యంతో వస్తు నిర్మాణం చేస్తాడు. వస్తులభ్యతా జ్ఞానం, వస్తు తయారీలో నాణ్యత, వస్తువు ధర, వస్తు ఉత్పత్తికి తగిన జ్ఞానం, ప్రారంభం నుంచి చివరిదాకా నిర్మాణ ప్రణాళిక మరియు అమలుజరిపే జ్ఞానం, సొంత నైపుణ్యాల ఉపయోగం, ఇతరుల నైపుణ్యాలను అనుకూలంగా మలచుకునే నైపుణ్యం, అవసరమైన పనిముట్ల నిర్వహణ, నాణ్యతపట్ల, సృజనపట్ల, శ్రేష్టతపట్ల ఉత్తమ ఉత్పత్తిపట్ల దృఢమైన నిర్ణయం కల్గిఉంటాడు.

కబడ్డి వంటి క్రీడ భౌతిక దేహదారుఢ్యంతోపాటు, క్రీడానియమాల జ్ఞానాన్ని, తన సొంత తాహతును, శారీరక నైపుణ్యజ్ఞానాన్ని వ్యక్తీకరించే ప్రణాళికను, జట్టు సహకార భావనను, ఇతర జట్టులను అంచనావేసే, గెలిచే వ్యూహరచన చేసే జ్ఞానాన్ని కల్గిఉంటుంది. - NCF-2005, పేజి 26.

ఇ) బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు ఎలా ఉండాలి?

జ్ఞాన నిర్మాణానికి NCFలో ఇవ్వబడిన steps ఆధారంగా బోధనాభ్యసన విధానాలను నిర్ణయించడమైనది.

అనుభవాలు మరియు పూర్వజ్ఞానం ద్వారా సమవయస్కులయిన పిల్లలు, జట్లలో పరస్పర జ్ఞానవినిమయం చేసుకుంటారు. వారు వ్యక్తిగతంగానైనా, సమూహంలోనైనా పరస్పర చర్చలద్వారా అవగాహనను పొందుతారు. ముందంజ వేయగల్గుతారు. జ్ఞానాత్మక భవిష్యద్దర్శనాన్ని సుగమనం చేయగల్గుతారు. ప్రశ్నించి కారణాలు తెలుసుకోవడం వల్ల హేతుబద్ధ దృక్పథాన్ని, భావాత్మక అవగాహనను అలవర్చుకుంటారు. వారు చర్చద్వారా అవగాహనకు సంబంధించిన కార్యకారణ సంబంధాలను వివరిస్తారు. ఈ విధానాన్ని అనుసరించి పిల్లలు తమదైన స్వంత అవగాహనతో జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకుంటారు. ఈ విధానంలో 'పరిపూర్ణ మార్పు'కు ఉపాధ్యాయుల పాత్ర అవసరమౌతుంది. పిల్లల అనుమానాలను నివృత్తి చేయడానికి వారితో సహ

అభ్యాసకునిగా ఉంటూ చర్చలకు నాయకత్వం వహించడానికి, అన్వేషణాత్మకంగా ప్రశ్నించడాన్ని ప్రోత్సహించాలి. ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలతో కలిపి పనిచేస్తూ, వారిని భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ, వ్యక్తీకరణలద్వారా, తన వైఖరులను చెపుతూ బోధనాభ్యసనంలో కీలకాంశాలను తెలియజెప్పాలి. అప్పుడే ఉపాధ్యాయులు తామూ పరిశోధకులుగా సహకార అభ్యాసకులుగా సూచనలిచ్చేవారిగా రూపొందగలరు.

ప్రధానంగా భాషలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు పిల్లల్ని ఆలోచింపజేయుటకు, వ్యక్తీకరింపజేయుటకు తోడ్పడాలి. వాటి సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణకు తోడ్పడాలి. ఇందుకు పాఠంలోని విషయానికే పరిమితమై, దాన్నే వరించడం వల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. చదివిన విషయాన్ని అర్థంచేసుకొన్న పిల్లలు ఆ తర్వాత చర్చలో పాల్గొనాలి. అంశాలను విశ్లేషించగలగాలి. ఆయా అంశాలపై తమ అభిప్రాయాలు చెప్పగలగాలి. కవి / రచయిత ఉద్దేశాన్ని గ్రహించగలగాలి. సమకాలీన అంశాలతో అన్వయించగలగాలి. ఇవి జరిగేలా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు ఉండాలి. కాబట్టి పాఠంలోని విషయం గురించి పిల్లలు ముందుగానే చదివి చర్చలో పాల్గొనడానికి సిద్ధం చేయాలి. చర్చలు, కృత్యాలు, అన్వేషణలు, ప్రతిచర్యలతో కూడి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను ఉపాధ్యాయులు అనుసరించాలి.

జ్ఞాననిర్మాణ ప్రక్రియలో ప్రతిస్పందన బోధన (Reflective teaching) అవసరం.

ప్రతిస్పందించే బోధన లక్షణాల గురించి జాన్ డ్యూయి (John Deway) కింద విధంగా సూచించారు.

1) **ఉద్దేశ్యాలు, పర్యవసానాలు :** బోధనలో పిల్లలు ప్రత్యక్ష సంబంధం కలవారుగా, ఉద్దేశాల పర్యవసానాన్ని గుర్తించేవారుగా మరియు సాంకేతిక పరిపూర్ణులుగా తీర్చిదిద్దుతుంది.
2) **చక్రీయ పద్ధతి (Cyclical method) :** బోధన చక్రీయ, సర్పిల పద్ధతులు కలిగి ఉంటుంది. ఉపాధ్యాయుని బోధనలో మూల్యాంకనం, పునశ్చరణ, నిరంతరంగా జరుగుతుంది.
3) **అన్వేషణ సామర్థ్యం (Competence in Classroom Inquiry) :** ఈ బోధనలో అన్వేషణ సామర్థ్యం అవసరం దీనిలో దత్తాంశ సమాచార సేకరణ, విశ్లేషణ, మూల్యాంకనం, ప్రతిస్పందన, ప్రణాళిక రచన, సౌకర్యాల కల్పన వంటి చర్యలు ఉంటాయి.
4) **బోధనపట్ల వైఖరి (Attitude towards teaching) :** ప్రతిస్పందిత బోధనకు విశాల భావనావైఖరి, బాధ్యతాయుతమైన సహృదయం అవసరమౌతుంది.
5) **ఉపాధ్యాయుల నిర్ణయాత్మకత (Teacher Judgement) :** ప్రభావశీలమైన బోధనకు టీచింగ్‌కు ఉపాధ్యాయుల నిర్ణయాత్మకత ఆధారమౌతుంది. ఈ నిర్ణయాత్మకత ఉపాధ్యాయుల క్రమశిక్షణతో కల్గిన అంతర్‌దృష్టిపై, వారి స్వయంప్రతిస్పందనలపై పాక్షికంగా ఆధారపడి ఉంటుంది.
6) **సహచరులతో అభ్యసనం (Learning with Colleagues) :** సహచరులతో సంభాషణ, అనుభవాలను దాచుకోవడం సహకారం ద్వారా ప్రతిస్పందిత బోధన జరుగుతుంది. వృత్తిపర అభ్యసనం పెంపొందుతుంది.

ఈ) విమర్శనాత్మక బోధనశాస్త్రం, అనువర్తనాలు (Critical pedagogy, its implications)

వివిధ సామాజిక అంశాలపై, భావనలపై అవగాహనకు, మూలకారణాల అవగాహనకు పిల్లలచే లోతుగా ప్రశ్నింపచేయాలి. చర్చలు చేపట్టాలి. వాదనా అంశాలపై సామూహికంగా ఆలోచింపచేయాలి. ఉదా॥

విమర్శనాత్మక (విశ్లేషణాత్మక) బోధన విధానం. విద్యార్థులు తమపై ఉపాధ్యాయుల పెత్తనాన్ని ప్రశ్నించేట్లు చేసి సందేహాలను, అపనమ్మకాలను నివృత్తిచేయడానికి దోహదపడుతుంది. విద్యార్థిలో విమర్శనాత్మక చేతనకు దోహదకారి అవుతుంది. Ira Shore (1992) ప్రకారం "విద్యార్థి రాయడం, మాట్లాడడం వంటి వాటికే పరిమితం కాకుండా, వాటి అర్థాల పరిధిని దాటి తులనాత్మకంగా, చైతన్యంతో ఆలోచిస్తాడు. విద్యార్థి అపోహలు, ఊహాజనితభావనల నుంచి బైటపడి మేథోసంపత్తిని పెంచుకుంటాడు. ఆయా అంశాల అంతరార్థాలు, వాటి మూలకారణాలు, సాంఘిక పరిస్థితులను, చర్యలయొక్క

పర్యవసానాలను, వస్తువులను, సంఘటనలను, ప్రక్రియలను, అనుభవాలను, ప్రణాళిక, పాఠ్యవిషయం, నియమాలు, బహుళ ప్రచారసాధనాలు లేదా వ్యవహారాల గురించి పిల్లలు అవగాహన చేసుకొంటారు.

విమర్శనాత్మక బోధనాశాస్త్రం ముఖ్య ఉద్దేశం విద్యార్థులను సమర్థంగా, శక్తివంతులుగా తయారుచేయడమే, వారికి స్వేచ్ఛ ఇవ్వడమే. వ్యాకులత నుండి, బాధల నుండి విముక్తులను చేయడమే. అందువల్ల విద్యార్థులలో జ్ఞాన నిర్మాణమందు సంప్రదాయక బోధనాపద్ధతుల పాత్ర అతి పరిమితమైంది. ఇతరుల సంస్కృతిని గౌరవించడం, తమకు తామే, ప్రపంచాన్ని విభిన్న దృక్కోణాలలో విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించడం కూడా విద్యాలక్ష్యాలలో ఒకటి. విమర్శనాత్మక బోధనశాస్త్రం పిల్లల అణగారిన పీడిత ప్రజల సంస్కృతిని అర్థం చేసుకోవడానికి దోహదపడుతుంది.

ఈ శాస్త్ర సహచరుల సాయంతో అణగారిన పీడితవర్గాల కుటుంబాల పిల్లలు వారి వారి సంస్కృతి, చరిత్ర, వారి వైవిధ్య ప్రవృత్తులు, మతం, వారసత్వాలక్షణాలను క్షుణ్ణంగా తెలుసుకుంటారు. వారసత్వ విలువల సంక్రమణ ప్రభావాన్ని వారి జీవితాలపై కల్గిస్తుంది. వారు సమర్థులు కావడానికి దోహదపడుతుంది.

విద్య అనేది ఓ విధంగా రాజకీయ కోణం కలది. ఈ విమర్శనాత్మక బోధనశాస్త్రం విద్య చుట్టూ పరిభ్రమించే రాజకీయ వ్యవహారాలపట్ల పిల్లలు, ఉపాధ్యాయులను అప్రమత్తులను చేస్తుంది. ఇది రాజకీయ భావనలను అర్థంచేసుకునేలా చేస్తుంది. సమాజాన్ని అర్థంచేసుకొనే శక్తినిస్తుంది.

విమర్శనాత్మక బోధనశాస్త్రం అనువర్తనాలు :

- జ్ఞాననిర్మాణానికి విమర్శనాత్మక బోధనాశాస్త్రం ఒక వ్యూహంగా పనిచేస్తుంది.
- ప్రతిస్పందిత ఆలోచనా నైపుణ్యాలు, విమర్శనాత్మక ఆలోచనా నైపుణ్యాలు, బహుకోణాల్లో విశ్లేషించే ఆలోచనా నైపుణ్యాలు విమర్శనాత్మక బోధనాశాస్త్రంలో ప్రధానపాత్ర వహిస్తాయి. ఈ నైపుణ్యాలను పెంపొందించడానికి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు దోహదపడాలి.

  ఉదా : తరగతిలో కవి పద్యం ఎందుకు రాసి ఉంటాడు? పద్యం రాయడం వెనుకగల దృష్టికోణం ఏమిటి? కవి రచనల వల్ల నాటి సామాజిక పరిస్థితి ఎలా ఉండేదని భావిస్తున్నారు? ఈ పాఠంపట్ల మీ అభిప్రాయాలు ఏమిటి? మీరైతే ఏంచేస్తారు? వంటి ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నల ద్వారా పిల్లలలో విమర్శనాత్మక దృక్పథాన్ని పెంపొందించవచ్చు.
- విద్యార్థులకు జీవితానుభవం, స్వీయజ్ఞానం ఉంటాయని, అవి జ్ఞాన నిర్మాణంలో కీలకపాత్ర వహిస్తాయన్న విషయం ఉపాధ్యాయులు తెలిసికొనియుండాలి. తప్పనిసరిగా ఏ పాఠం బోధిస్తున్నా, ఆ ఇతివృత్తానికి సంబంధించిన పూర్వభావనల పట్ల అవగాహనను పరిశీలించాలి. వారి అనుభవాలను చెప్పించాలి.
- విద్యావ్యవస్థ వైఫల్యాలను లేదా పాఠశాల విద్యార్థుల వైఫల్యాలను నిందించడమో లేక వారు తరగతిగదికి తెచ్చిన జ్ఞానాంశాలపై విమర్శచేయుట కూడదు. పిల్లలు అనుభవాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. తరగతిగదుల్లో కూడా కీలక ప్రశ్నలు అడగడం, మేథోమథనం జరపడం, భావనల చిత్రాలను నిర్మించడం ద్వారా పిల్లల అనుభవాలకు స్థానం కల్పించవచ్చు.
- ఉపాధ్యాయుడు - విద్యార్థి, విద్యార్థి - ఉపాధ్యాయుడు అన్న భావన ఉపాధ్యాయుడు కూడా నేర్చుకోవాలన్న అంశాన్ని నొక్కి చెప్తుంది. నేర్చుకున్న వ్యక్తి మాత్రమే బోధించగల్గుతాడన్న భావన బలపడాలి. ఉపాధ్యాయులంటే కేవలం విషయాన్ని అందించేవాడుగానో, బోధకుడిగానో పరిమిత పాత్ర పోషించరాదు. పిల్లలను ఆలోచింపజేయాలి. తాను కూడా ఆలోచించాలి. పిల్లలు స్వేచ్ఛగా ప్రశ్నించే అవకాశాలు కల్పించాలి. పిల్లల ప్రశ్నల ఆధారంగా తానుకూడా ఆలోచించాలి.. పిల్లలతో కలిసి పనిచేయాలి. తద్వారా ఉపాధ్యాయుడి ద్వారా పిల్లలు, పిల్లలద్వారా పిల్లలు, పిల్లలద్వారా ఉపాధ్యాయుడు నేర్చుకొనే వాతావరణం నెలకొంటుంది.

- **విమర్శనాత్మక బోధనా ప్రక్రియలను అమలుజేసే ఉపాధ్యాయుడు కింది విధంగా ఉంటాడు.**
- ఉపాధ్యాయులు వృత్తిపట్ల గౌరవభావం కల్గిఉంటాడు.
- ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థియొక్క సంస్కృతి, పూర్వజ్ఞానం, భాషాసామర్థ్యాలు తెలుసుకొనుటకు ప్రాధాన్యతనిస్తాడు.
- ఉపాధ్యాయులు ఎల్లప్పుడూ ప్రతిభావంతులైన పరిశోధకులు కావాలి.
- అభ్యసన సమాహారం అనేది ఒక సమస్యా పరిష్కార పద్ధతి. ఇందులో సమస్యలను గుర్తించుట, పరిష్కార మార్గాలను అన్వేషించుట, ఆచరణ ప్రణాళికల రూపకల్పన, దాని అమలు, మూల్యాంకనం అనేవాటిని అమలుపరుస్తారు.
- తాను ఆలోచిస్తూ, పిల్లలను ఆలోచింపజేస్తాడు. లోతైన చర్చలు నిర్వహిస్తాడు. తన అభిప్రాయాలను పిల్లలపై బలవంతంగా రుద్దాడు.

ఉ) సామాజిక నిర్మాణాత్మక వాదం (Social Constructivism)

వివిధ విషయాలు, అంశాలపై మన భావనలను సమాజంలోని వ్యక్తులతో చర్చలద్వారా, పరిశీలనలద్వారా, కలిసి చెయ్యడం ద్వారా నేర్చుకున్నవే. మన జ్ఞానం, సామాజికంగా, వివిధ వ్యక్తులతో పరస్పర చర్చలు, కలిసి పనిచేయడం, పరిశీలనల ద్వారా పొందినదే. ఉదా॥ విలువలు మరియు ఇతరులతో ఎలా మాట్లాడాలి? సమాజంలో ఎలా నడచుకోవాలి? ఇంట్లో బాధ్యతలు మొదలగునవి.

సామాజిక నిర్మాణాత్మకవాదం అనేది సామాజికశాస్త్ర సిద్ధాంతాలపట్ల అవగాహన కల్గిఉండుట. ఇది సాధారణ తాత్త్విక జ్ఞాననిర్మాణాన్ని వాస్తవిక జీవితానికి అన్వయిస్తుంది. విద్యార్థులు సమూహాలుగా ఏర్పడి అభ్యసనంలో ఒక చిన్న 'భాగస్వామ్య సంస్కృతిని, అవగాహనను నిర్మించుకుంటారు'. "విద్యార్థి ఇలాంటి సంస్కృతియందు నిమగ్నుడై వివిధ దశలలో ఆ సంస్కృతియందు భాగస్వామి అగుటకు ప్రయత్నిస్తాడు" అని Lev Vygotsky (1896-1934) అన్నారు.

బోధన అభ్యసన అనువర్తనాల విషయమై విద్యామనోవైజ్ఞానిక శాస్త్రవేత్తలు సామాజిక నిర్మాణాత్మక వాదాన్ని అధ్యయనం చేశారు. నిర్మాణాత్మకత అనేది పిల్లల పురోభివృద్ధి సాధనకు సంబంధించిన సిద్ధాంతాలలో (ప్రవర్తనావాదం, సామాజిక అభ్యసన సామాజిక నిర్మాణం) ప్రముఖమైనది. ఇది Jean Piaget ప్రతిపాదించిన సంజ్ఞానాత్మక పురోభివృద్ధి సిద్ధాంతంపై ఆధారపడి ఉంది. Piaget ప్రతిపాదించిన నాలుగు అభివృద్ధి దశల సిద్ధాంతం నిర్మాణాత్మకతగానే గుర్తింపుపొందింది. ఈ వాదంలో పిల్లలు తమంతట తాము ప్రాపంచిక అవగాహనను పెంచుకుంటారు. సామాజిక నిర్మాణం పిల్లల వికాసంలో ఇతర అంశాలను, సంస్కృతిని ఇముడ్చుకొంటుంది.

Vygotsky's తన రచనలయిన Mind in Society (1930, 1978) Thought and Language (1934, 1986)లో పిల్లల నిర్మాణాత్మక స్వభావాన్ని గూర్చి Piaget తో ఏకీభవించాడు. బోధనాభ్యసనంలో విద్యార్థి కేంద్రీకృత తరగతి ఉండాలన్న భావనకు సామాజిక నిర్మాణాత్మక సిద్ధాంతం ఆధారం. తరగతిగదిలో విద్యార్థులచే సామూహిక చర్చలు జరపడం ద్వారా అనేక ప్రయోజనాలున్నాయి. దీని ద్వారా విద్యార్థి సాధారణీకరించడానికి, తరగతియందు అభ్యసన బదలాయింపు జరపడానికి మరియు మౌఖిక భావ ప్రసరణకు గొప్ప పునాదులు నిర్మించుకుంటాడు. స్వీయ క్రమశిక్షణలో, స్వీయ నిర్ణయాలతో కృత్యాలలో పాల్గొనుటలో ఆసక్తిని పెంచుకుంటాడు. విద్యార్థులలో ఉన్ముఖీకరణను, సామూహిక నైపుణ్యాలను, సమస్యా పరిష్కార సామర్థ్యాలను ఈ చర్చలు పెంపొందిస్తాయి. ఈరకమైన అభ్యసనం నేర్చుకున్న విషయాలను విద్యార్థులు మాట్లాడుతుంటె ఆ విజ్ఞాన అనుభవాలు తొలగిపోకుండా ఉంచుతుంది. కాబట్టి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు ఇందుకనుగుణంగా మారాలి. చర్చించడం, జట్టుపనులు నిర్వహించడం, పిల్లలు పరిశీలనలు చేయడం, రిఫరెన్సు పుస్తకాలు చదివి అభిప్రాయాలు చెప్పడం, చర్చల్లోపాల్గొనడం, ఇతరుల నుండి సమాచారాన్ని సేకరించడం వంటివి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో చోటుచేసుకోవాలి.

ఊ) ఉపాధ్యాయుని పాత్ర

ఇంతవరకు జ్ఞాన నిర్మాణం, జ్ఞాన రూపాలు, జ్ఞాన నిర్మాణ పరిస్థితులు గురించి తెలుసుకున్నాం. నిర్మాణాత్మక అభ్యసనం అంటే మన అభ్యసన సన్నివేశాలు జ్ఞాన నిర్మాణానికి దోహదపడాలి. ఇది జరగడంలో ఉపాధ్యాయుల పాత్ర కీలకమైంది. ఉపాధ్యాయులు అభ్యసనంలో సహభాగస్వాములు. తాను కేవలం బోధకులుగా, వాహకులుగా, సమాచారం అందించే వ్యక్తులుగా మారకూడదు. పిల్లల్లో జ్ఞాన నిర్మాణం జరపడానికి సరైన అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించాలి. ప్రోత్సాహకులుగా వ్యవహరించాలి, పిల్లలతో కలిసిపాల్గొనాలి. పిల్లలు పూర్తిగా మానసికంగా అభ్యసనలలో నిమగ్నమయ్యేలా చూడాలి. పిల్లలు వారి ఆసక్తుల ఆధారంగా అభ్యసన ప్రక్రియల్లో నిమగ్నమయ్యేలా చూడాలి. దురదృష్టవశాత్తు పలు సందర్భాలలో లక్ష్యాత్మకత పేరుతో ఉపాధ్యాయులు సరళత, సృజనాత్మకతపై దృష్టిపెట్టరు. తరచుగా పాఠ్యపుస్తకాలలోని సమాధానాలు తప్ప, ఇతర సమాధానాలేవి కూడా సరైనవి కావని భావిస్తారు. పలు కోణాల్లో సమాధానాలుంటే వాటిని ఎలా అంగీకరించాలి? అని వాదిస్తారు. ఈ విధమైన వితండవాదం అభ్యసనాన్ని, దాని అర్థాన్ని పరిమితం చేస్తుంది.

మన విద్యాబోధన, ఆచరణ కేవలం పాఠ్యపథకాలకే పరిమితమైంది. ఇదికూడా కేవలం మదింపు చేయదగిన ప్రవర్తనల సాధన కోసమే. ఈ దృష్టిననుసరించి పిల్లలను శిక్షణ పొందే ప్రాణులుగానో లేదా మనం రూపొందించే కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించే ఒక కంప్యూటరుగానో భావిస్తున్నాం. దీనివల్ల పాఠ్యాంశాలలోని జ్ఞానాంశాలను ముక్కలు ముక్కలుగా చేసి నేరుగా కంఠస్థం చేయించడం, లేదా ఏవో కొన్ని కృత్యాలు చేయించి, వారి జ్ఞాపకశక్తికి పరీక్ష పెట్టడం జరుగుతోంది. బోధన అనేది హెర్బార్షియన్ సోపానాలకు పరిమితమై మూసపోసిన విధంగా మారుతున్నది. ఈ విధానం మారాలి.

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు పిల్లల ఆసక్తులు, స్థాయి, వైవిధ్యతలకు అనుగుణంగా కృత్యాలతో కూడి ఉండాలి. అభ్యసనంలో పిల్లలందరూ భాగస్వాములయ్యేలా సరైన వ్యూహాలను అనుసరించాలి. విద్యార్థులు ఆలోచించే విధంగా, సవాళ్ళను ఎదుర్కొనే విధంగా ఏం అభ్యసిస్తున్నారో తానేం గ్రహించే విధంగా, ఉపాధ్యాయులు పాఠ్యపథకాలను సిద్ధం చేయాలి. తరగతిలో ఉపాధ్యాయులు చెప్పినదాన్ని విద్యార్థులు తిరిగి అప్పచెప్పడం వంటి ధోరణిని నివారించాలి. విద్యార్థులందరూ పాల్గొనే వైయక్తిక కృత్యాలు, జట్టు కృత్యాలు, మొత్తం తరగతి కృత్యాలు పాఠ్యపథకాలలో చోటుచేసుకోవాలి. విద్యార్థులు స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించడానికి, వ్యక్తీకరణతోపాటు వారి మధ్య ప్రతిచర్యలు జరపడానికి అవకాశాలు కల్పించాలి.

ఉపాధ్యాయులు పిల్లలపై అధికారాన్ని చెలాయించకుండా వారి భిన్న వ్యక్తీకరణలను, అభిప్రాయాలను వినాలి, మన్నించాలి. పాఠశాల తరగతులను ఇందుకు ఆటంకం కలిగించని భద్రతా ప్రపంచంగా మార్చవచ్చు. విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు తమ వైయక్తిక, సామూహిక అనుభవాలను ఏ విధమైన భయసంకోచాలు లేకుండా ఇచ్చిపుచ్చుకోగలిగితే సొంతంగా అభ్యసించడానికి అవకాశాలుంటాయి. పిల్లలు తమకు లభించిన జ్ఞానాన్ని విమర్శనాత్మకంగా ప్రశ్నించగలగాలి. అవి పాఠ్యపుస్తకాలలోని విషయాలు కూడా కావచ్చు. తమ చుట్టూ ఉన్న సాహిత్య వనరుల్లోది కావచ్చు. పిల్లలు తాముపొందిన జ్ఞానాన్ని తమ పరిసరాలలోని అనుభవాలతోపోల్చి, వ్యాఖ్యానించడం ద్వారా విమర్శనాత్మక దృక్పథాన్ని అలవర్చుకునేలా ప్రోత్సహించాలి. ఇందుకనుగుణంగా పాఠ్యపథకాలను / యూనిట్ పథకాలను రూపొందించుకోవాలి. మూసపోసిన విధానాలకే పరిమితమై బోధనాభ్యసనాలను అనాసక్తి కలిగించేవిగా మార్చకూడదు.

ముగింపు :

పిల్లలు సమాచార గ్రహీతలుగా కాకుండా జ్ఞాన నిర్మాతలుగా మారాలి. ఇందుకు దోహదపడే రీతిలో పాఠ్యపుస్తకాలు, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు, మూల్యాంకన విధానాలు ఉండాలి. వీటిని సాకారంచేసేలా ఉపాధ్యాయులు సౌకర్యకర్తలుగా, సహ అభ్యాసకులుగా ఎదగాలి. పిల్లలకు కేవలం సమాచారం అందించే వ్యక్తులుగా కాకుండా పిల్లలను ఆలోచింపజేయడం, సమకాలీన పరిస్థితులతో అన్వయించడం, విశ్లేషించడం, ప్రతిస్పందింపజేయడం వంటి వాటిపై దృష్టిపెట్టాలి. తద్వారా ఆలోచనాత్మక, జ్ఞానాత్మక సమాజాన్ని నిర్మించగలం.

4 నూతన తెలుగు వాచకాలు - ప్రత్యేకతలు - కీలకసూత్రాలు (Salient Features & Key Principles of Language Text Book)

విద్యార్థుల్లో జ్ఞాననిర్మాణమే ప్రధానలక్ష్యంగా విద్యావిధానం ఉండడం అవసరం అని N.C.F.-2005 భావిస్తోంది. దీని ఆధారంగానే ఆర్.టి.ఇ-2009 చట్టం రూపుదిద్దుకొంది. వీటన్నింటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఉన్నత ప్రమాణాలు గల విద్యను విద్యార్థులకు అందించి తద్వారా విద్యార్థుల్లో జ్ఞాననిర్మాణం చేయడమే రాష్ట్ర దృక్పథం. దీని కొరకై రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణా సంస్థ నూతన పాఠ్యపుస్తకాల రూపకల్పన చేపట్టింది. పిల్లల్లో ఉండే సహజశక్తి సామర్థ్యాలు వెలుగులోకి తీసుకొచ్చేలా, వాళ్ళ ఆలోచనలు స్పష్టంగా వ్యక్తమయ్యే విధంగా నూతన తెలుగు వాచకాలను రూపొందించింది.

ఈ పాఠ్యపుస్తకాలు APSCF-2011 మార్గదర్శకాలననుసరించి రూపొందాయి. సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు, వారసత్వ ప్రశంస, సామాజిక మార్పుకు బాధ్యతాయుతమైన పౌరులుగా తయారవడానికి అనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాల రూపకల్పన జరిగింది. ఇలా రూపొందిన పాఠ్యపుస్తకాల తాత్త్వికతను అవగాహన చేసుకోవటం చాలా ముఖ్యం. ఈ తాత్త్విక అవగాహన ఉన్నప్పుడే వాటి ఉపయోగం సులభమౌతుంది. అప్పుడే ఫలితాలు పొందగలుగుతాం.

రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక పరిధి పత్రం -2011లోని కీలక సూత్రాల ఆధారంగా పాఠ్యపుస్తక రూపకల్పన జరిగిందని ముందే చెప్పుకున్నాం. అవి

కీలక సూత్రాలు :

1) తమకున్న శక్తి సామర్థ్యాలనుపయోగించి పిల్లలు నేర్చుకోవడం :

ప్రాథమిక స్థాయి పూర్తిచేసిన పిల్లలు ధారాళంగా చదవగలగడం, తెలిసిన దానిని గురించి మాట్లాడగలగడం, వివరించగలగడం, విన్నదానిని గురించి ప్రతిస్పందిచడం చేయగలుగుతారు. తమకున్న అనుభవాలు ఆలోచనల ద్వారా అభిప్రాయాలు చెప్పగలుగుతారు. పరిశీలించడం, విశ్లేషించడం, వివరించడం వంటివి చేయగలుగుతారు.

ఈ ప్రాథమిక సామర్థ్యాలు కలిగిన పిల్లలు ఉన్నత స్థాయిలో వీటి ఆధారంగా విశ్లేషణాత్మక, విమర్శనాత్మక దృక్పథాన్ని పెంపొందించుకోవాలి. సృజనాత్మకంగా వ్యక్తీకరణ సామర్థ్యం పెంపొందాలి. ఇందుకోసం పాఠ్యపుస్తకాలలో పాఠాలలోని విషయాల అమరిక అభ్యాసాలు పొందుపరిచారు.

ఏ పాఠం తీసుకున్నా పిల్లలు తమ గతానుభవాల ఆధారంగా ప్రతిస్పందిచడానికి, మాట్లాడడానికి 'ఆలోచించండి - చెప్పండి' అనే పేరుతో పాఠం ప్రారంభంలోనే ఒక శీర్షిక ఉంది. చిత్రాలు, సన్నివేశాలు, సంఘటనలు, కార్టూనులు వంటి రూపాల్లో ఉంది. వీటి గురించి ఆలోచించి ప్రతిస్పందించడానికి ప్రశ్నలు కూడా ఉన్నాయి.

ఉదా: చిన్నప్పుడే - 8వ తరగతి పాఠం.

"ఆలోచించండి - చెప్పండి" చిత్రం.

చిత్రం - గ్రామంలో సభ జరుగుతున్న చిత్రం.

ప్రశ్నలు : 1. చిత్రంలోని సన్నివేశం ఎక్కడ జరుగుతున్నది?

2. మీ గ్రామంలో ఇటువంటి దృశ్యం ఎప్పుడైనా చూశారా?

3. మాట్లాడుతున్న నాయకుడు ఏం చెప్తుతున్నారని మీరనుకుంటున్నారు?

అట్లే పాఠం, పాఠంలోని విషయం కూడా పిల్లలు ఆలోచించే అవకాశం కల్పిస్తుంది, ప్రతిస్పందించే అవకాశం కల్పిస్తుంది. ప్రతి పాఠంలో "ఇవిచేయండి" పేరుతో ఉన్న అభ్యాసాలు పిల్లలు తమ అనుభవాలు, శక్తి సామర్థ్యాలు మదింపువేసుకోవడానికి వీలుకల్గిస్తాయి.

2) తాము పొందిన జ్ఞానాన్ని పిల్లలు దైనందిన జీవితంలో ఉపయోగించడం :

- పిల్లలు మాట్లాడడం, చదవడం, రాయడం వంటి పనులను లేదా చేయగలిగిన సామర్థ్యాలను సందర్భోచితంగా అవసరంమేరకు వినియోగించగలగాలి. అంటే లేఖలు రాయడం, పుస్తకాలు చదివి అర్థం చేసుకోవడం, ప్రశ్నించడం, సమాచారాన్ని తెలుసుకోవడం, తెలిసిన వాటిని రాసుకోవడం లాంటివి చేయగలగాలి. ఇందుకు అనుగుణంగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.

దైనందిన జీవితంలో ఎవ్వరైనా ఇతరులతో సంభాషించడం, సమాచారం తెలుసుకోవడానికి ప్రశ్నించడం, వార్తాపత్రికలు, మ్యాగజైన్‌లు, కరపత్రికలు, పోస్టర్‌లు, సమాచార పట్టికలు మొదలగు వాటిని చదివి అర్థం చేసుకోవడం, తమ అవసరాల మేరకు లేఖలు రాయడం, దరఖాస్తులు రాయడం లాంటివి చేయాల్సి ఉంటుంది. ఇలాంటి సందర్భాలలో ఇతరులపై ఆధారపడకుండా తమకున్న భాషాసామర్థ్యాలను దైనందిన జీవితంలో పిల్లలు వినియోగించుకోగలగాలి.

ఈ సామర్థ్యాలను పెంపొందించటానికి వీలుగా పాఠ్య పుస్తకంలో వినడం - మాట్లాడడం, ధారాళంగా చదవడం, స్వీయరచన, సృజనాత్మకత, ప్రశంస, ప్రాజెక్ట్ పనులు వంటివి ఉన్నాయి.

ఉదా: 1. వార్తా పత్రికలు, లేఖ రాయడం.

2. మీ పాఠశాలలో జరిగే భాషోత్సవాలకు ప్రముఖ సాహిత్యవేత్త ముఖ్య అతిథిగా వచ్చారు. సాహిత్యానికి సంబంధించిన కొన్ని విషయాలను తెలుసుకోవాలని ఆయన్ను ఇంటర్వ్యూచేసే అవకాశం మీకు కలిగింది. ఆయన్ని ఇంటర్వ్యూ చేయండి. (సమాచార సేకరణ) (ప్రాచీనసాహిత్య అధ్యయనం - ఆవశ్యకత - 8వ)

3. మీ కోరికల గురించి మీ అమ్మానాన్నలతో మాట్లాడారా? ఏం మాట్లాడారు? (ఈప్స - 9వ)

3) పాఠ్యపుస్తకానికే పరిమితం కాకుండా సమాజం ద్వారా, పరిసరాల ద్వారా, పఠన సామగ్రి ద్వారా పిల్లలు నేర్చుకోవడం :

- సామెతలు, సూక్తులు, వార్తలు, శతక పద్యాలు / గీతాలు / గేయాలు, కథలను, ప్రసిద్ధుల చరిత్రలు సేకరించడం, బాలసాహిత్యం చదవడం, తెలిసిన కవుల గురించి, రచనల గురించి చదవడం, ప్రశంసాత్మక కృత్యాలు పూర్తిచేయడం, ప్రాజెక్టుపనులు చేయడం మొదలగు అవకాశాలు కల్పిస్తూ అనేక అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.

ఉదా: 1. రైతు కృషివల్లనే మనకు ఆహారం లభిస్తుంది కదా! రామయ్య ఆదర్శరైతు. ఆధునిక పద్ధతులతో, సేంద్రియ ఎరువులతోనే అధికదిగుబడిని సాధించాడు. వ్యవసాయ శాఖ తరపున ఆయన్ను అభినందించాలనుకున్నారు. ఈ అభినందనసభకోసం రామయ్యగారిని ప్రశంసిస్తూ అభినందన పత్రాన్ని తయారుచేయండి. (భూమిపుత్రుడు-9వ).

2. కవులు, రచయితలు రాసిన పుస్తకాలను అందరికీ పరిచయం చేయడానికి పుస్తకావిష్కరణ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తారు. ఈ కార్యక్రమంలో మీరు ఏంచేస్తారో చెప్పండి.

3. మీ ప్రాంతంలో జరిగే వివిధ మతాల వివాహ కార్యక్రమాలను గురించిన సమాచారాన్ని సేకరించండి. తరగతిలో చర్చించి నివేదిక తయారుచేయండి.

4) బట్టీ విధానాలకు బదులు అర్థవంతమైన రీతిలో ప్రతిచర్యలు, కృత్యాలు, అన్వేషణల ద్వారా పిల్లలు నేర్చుకోవడం :

- వాచకాల్లోని పాఠాలు - అభ్యాసాలు ఆలోచించడానికి, వ్యక్తీకరించడానికి ఉద్దేశించినవి. పాఠ్యపుస్తకంలో వ్యక్తిగత, జట్టు, పూర్తి తరగతి కృత్యాలు ఉన్నాయి. ఇవి వివిధ సామర్థ్యాల ఆధారంగా ఉన్నాయి. ఆలోచించి రాయడం, చదవడం, అవగాహన చేసుకోవడం, సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ మొదలగు సామర్థ్యాలు అభ్యాసాల రూపంలో ఉన్నాయి.

ఉదా: 1. ఎదురేగి అతిథి సత్కారాలలో భాగంగా ఎవరెవరిని ఆప్యాయంగా పలకరిస్తారు? (ధర్మదీక్ష)

2. 'పిండికొద్దీ రొట్టె" అనడంలో కవి ఉద్దేశం ఏమి? (భూమిపుత్రుడు-9వ)

3. మీ తొమ్మిదో తరగతి "తెలుగు దివ్వెలు-1" పాఠ్య పుస్తకం గురించి పుస్తక పరిచయ నివేదికలు చదివి, మీ అభిప్రాయాలను రాయండి. (బతుకు పుస్తకం-9వ)

5) భాష, తమ స్థానిక కళలు, సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు, ఉత్పత్తుల ఆధారంగా పిల్లలు నేర్చుకోవడం :

- మన రాష్ట్రంలో వివిధ ప్రాంతాల్లో వివిధ మాండలిక యాసల్లో పిల్లలు మాట్లాడుతుంటారు. అన్ని ప్రాంతాలకు సంబంధించిన మాండలికాలతో పాఠాలు కొత్త పుస్తకాలల్లో పెట్టడం జరిగింది. దీనివల్ల ఆయా మాండలికాలను పిల్లలు తెలుసుకోగలుగుతారు.

ఉదా: 1. జారిన గుండె (7వ తరగతి)

2. సీతక్కపెండ్లి (9వ తరగతి)

- పిల్లల్లో స్థానిక సంస్కృతీ సంప్రదాయాలపట్ల, స్థానిక కళలపట్ల అభిరుచి కల్పించటానికి సంబంధించిన పాఠాలు అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. వీటికి సంబంధించి ప్రాజెక్ట్ పనులు కూడా ఉన్నాయి.

 పాఠాలకు ఉదా: మన సంస్కృతి - 8వ తరగతి

 భూమి పుత్రుడు - 9వ తరగతి మొదలగునవి.

 ప్రశ్నలు : 1. మీ జిల్లాల్లోని దర్శనీయ స్థలాలు, పర్యాటక ప్రదేశాల చిత్రాలు సేకరించండి. వాటి వివరాలు రాయండి. వీటన్నిటితో ఒక సంకలనం తయారుచేసి ప్రదర్శించండి. (8వ తరగతి - అజంతాచిత్రాలు)

 2. భారతీయ సంస్కృతిలో మీకు బాగా నచ్చిన విషయాలు ఏమిటి? అవి ఎందుకు నచ్చాయి? (8వ)

 3. ప్రతి గ్రామానికీ ఒక చరిత్రకానీ, విశేషంకానీ ఉండవచ్చు. మీ గ్రామానికిగల ప్రత్యేకతను గురించి లేదా మీకు దగ్గరలోని ఇతర గ్రామాల ప్రత్యేకతను వర్ణిస్తూ రాయండి - (8వ తరగతి - అజంతా చిత్రాలు).

- స్థానిక భాషను ఉపయోగిస్తూ వివిధ ప్రక్రియల్లో, వివిధ ఇతి వృత్తాలతో రాయగలగడం.

 ఉదా: పాఠాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని మీ అనుభవాలతో ఒక చిన్న కథ రాయండి.

 ప్రక్రియలకు ఉదా : శాంతికాంక్ష (ప్రాచీన పద్యం) 9వ తరగతి

 జీవన భాష్యం (గజల్స్) 8వ తరగతి

 స్వభాష (వ్యంగ్య వ్యాసం) 9వ తరగతి

 సంస్కరణ (వార్తావ్యాఖ్య) 8వ తరగతి

6) ఇతర కీలక సూత్రాలు :

అ) ఆలోచింపజేయడం :

- ప్రతి పాఠం **'ఆలోచించండి - చెప్పండి'** లేదా **'చదవండి - ఆలోచించండి - చెప్పండి'** అనే శీర్షికలతో మొదలౌతుంది. ఇందులో పిల్లలు ఆలోచించడానికి అనుగుణంగా చిత్రం / పద్యం / సంభాషణ / గేయం / పేరా / సన్నివేశాలు / సంఘటనలు / కార్టూను మొదలగునవి ఇవ్వడం జరిగింది. వీటికి అనుబంధంగా ప్రశ్నలున్నాయి. పిల్లలు ఆలోచించి ఈ ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పాల్సి ఉంటుంది.
- అర్థసంగ్రహణం సమయంలో పిల్లలు ఆయా అర్థాలను ఏయే సందర్భాల్లో ఎలా ఉపయోగించాలో ఆలోచించాల్సి ఉంటుంది. పాఠ్యాంశంలో ఉన్న కీలక వాక్యాలు, కీలకాంశాల గురించి ఆలోచించి జవాబులు చెప్పాల్సి ఉంటుంది. రాయాల్సి ఉంటుంది.
- "ఇవి చేయండి" శీర్షిక కింద ఉన్న అభ్యాసాల్లో ప్రతి అభ్యాసం పిల్లల ఆలోచనలకు పదునుపెట్టే విధంగా ఉన్నాయి. ప్రధానంగా సృజనాత్మకత, స్వీయరచన, ప్రశంస అనేవి పిల్లలు బహుకోణాల్లో, సృజనాత్మకంగా ఆలోచించేలా ఉన్నాయి.

ఆ) వ్యక్తీకరణలు :

- **'ఆలోచించండి - చెప్పండి'** శీర్షికలో పిల్లలు వారి వారి ఆలోచనలకనుగుణంగా సమాధానాలను వ్యక్తపరుస్తారు.
- వినడం-మాట్లాడడం, చదవడం-అవగాహనచేసుకోవడం, స్వీయరచన, సామ ర్థ్యాలకు సంబంధించిన అభ్యాసాలు పిల్లల వ్యక్తీకరణలకు అద్దంపట్టేలా ఉన్నాయి. పిల్లలు ప్రతిస్పందించేలా, వ్యక్తీకరించడానికి దోహదపడతాయి.

ఇ) సృజనాత్మకత : పిల్లల్లో సృజనాత్మకత పెంచే విధంగా శాంతికాంక్ష, ప్రేరణ మొదలగు పాఠాలున్నాయి. ప్రతి పాఠంలోను సృజనాత్మకతను పెంపొందించడానికి ఉపయోగపడే అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. ఉదా : జంఘాలశాస్త్రి పాత్రను ఏకపాత్రాభినయం చేయండి. (స్వభాష - 9వ).

ప్రశంసను అలవాటుచేయడాన్ని ఉద్దేశించే విధంగా పాఠాలు - అభ్యాసాలు రూపొందాయి.

ఉదా : పాఠంలోని ఏవైనా రెండు పేరాలను వ్యవహారభాషలోకి మార్చి రాయండి.

ప్రాజెక్టుపనులు కూడా సృజనాత్మకతను పెంపొందించడానికి తోడ్పడతాయి.

ఈ) కాల్పనికత : పిల్లల్లో కల్పనాశక్తిని పెంచడం చాలా ముఖ్యం. పిల్లల్లో సహజంగా కల్పనాశక్తి ఉంటుంది. దాన్ని మెరుగుపరచడానికి ఈ పాఠ్యపుస్తకాలు తోడ్పడుతాయి. ఉదా : "ఏడుచేతుల రాకాసి చెట్టు" (7వ తరగతి)

(ఉదా : జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ "అజంతా మనను ఏదో స్వాప్నిక జగత్తులోకి తీసుకువెళుతుంది" అన్నాడు. ఆయన ఈ మాట ఎందుకు అన్నాడో రాయండి.) 2. నేనైతే - (6వ తరగతి)

ఉ) భాషాభిరుచి : పిల్లలకు సహజంగానే మూడేళ్ళ వయసులో దాదాపు మూడువేల పదాల భాషా సంపద కల్గిఉంటారు. అందువల్ల ఈ భాషా సంపద వారి అభిరుచిని పెంచాలి. భాషా సాహిత్యాలపై అవగాహన కల్గించాలి. భాషౌన్నత్యాన్ని తెలపాలి. ఇందుకు వేదికగా ఈ పాఠ్యపుస్తకాల రూపకల్పన జరిగింది. వివిధ ప్రక్రియలతో ప్రత్యేకంగా పాఠాలను కూర్చడం జరిగింది. విస్తార పఠనం ద్వారా భాషాభిరుచి పెంపొందించడానికి ఉపవాచక పాఠాలను చేర్చారు.

ఉదా : మనభాషలు - 6వ; తెలుగువెలుగు - 7వ, ప్రాచీన సాహిత్యాధ్యయనం ఆవశ్యకత - 8వ, స్వభాష - 9వ

ప్రక్రియలకు ఉదా : కథానిక, ప్రబంధం, సమీక్ష, వార్తావ్యాఖ్య మొదలగునవి.

ఊ) భాషావినియోగానికి అధిక ప్రాధాన్యం :

భాష అనేది భావవ్యక్తీకరణకు, భావగ్రహణకు ఉపయోగించే సాధనమని మనకు తెలుసు. అయితే ఈ భాషా వినియోగమనేది వివిధ రూపాల్లో ఉంటుందనే విషయం మనం గ్రహించాలి. పిల్లలు తాము ఇంటివద్ద నేర్చుకున్న భాషను, జ్ఞానాన్ని ఆధారం చేసుకొని వాళ్ళను ఆలోచింపచేయడానికి, అభిప్రాయాలను వ్యక్తీకరణ చేయడానికి, సృజనాత్మకంగా వ్యక్తీకరింప చేయడానికి, వివిధ వ్యవహార రూపాలను వినియోగింపచేయడానికి వీలుగా నూతన

పాఠ్యపుస్తకాలు ఉన్నాయి. దైనందిన జీవితంలో సందర్భోచితంగా భాషను వినియోగించే సామర్థ్యాల పిల్లల్లో వృద్ధిచెందాలి. అంటే తమ అవసరాలకోసం దరఖాస్తు రాయడం, లేఖలు రాయడం, సంభాషించడం, సమాచారాన్ని సేకరించడం, పఠనాంశాలను విశ్లేషించి వాస్తవాలను గ్రహించడం వంటివి చేయగల్గాలి. ఇందుకనుగుణంగా అభ్యాసాలను పొందుపర్చారు.

ఉదా : "ఇవిచేయండి" శీర్షికలోని వినండి-మాట్లాడండి, స్వీయరచన, సృజనాత్మకత, పదజాలం, భాషాంశాలు అనేవి భాషావినియోగసంబంధాన్ని సూచించేవే.

ప్రతి పాఠంలోని కీలకపదాలు, కీలకవాక్యాలు, నిత్యజీవితంలో భాషావినియోగానికి ఉపయోగపడ్తాయి. వీటిపై అభ్యాసాల్లో అధిక ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం జరిగింది.

ఎ) మొత్తం పాఠ్యపుస్తకం విద్యాప్రమాణాల సాధనకు దోహదపడడం :

సాధారణంగా మనంచేసే ప్రతిపనికి ఒక ప్రయోజనం ఆశిస్తాం. అలాగే మనం పాఠ్యపుస్తకం బోధించటంవల్ల కూడా ఓ ప్రయోజనాన్ని ఆశించాలి. అదే విద్యాప్రమాణాల సాధన. ప్రస్తుత పాఠ్యపుస్తకాలు ఏడు రకాల విద్యాప్రమాణాల సాధనకు ఉద్దేశించాయి.

i) **వినడం-మాట్లాడడం :** విని అర్థం చేసుకొనే సామర్థ్యంతో ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో ప్రవేశించిన పిల్లలు విన్న విషయాన్ని విశ్లేషించగలగాలి. ప్రతిస్పందిచగలగాలి. అభిప్రాయాలు చెప్పగలగాలి.

ii) **చదవడం-అవగాహనతో రాయడం :** ఇచ్చిన విషయాన్ని అవగాహనతో చదువుతూ, చదివిన విషయాన్ని విశ్లేషించడం, భావాన్ని గ్రహించడం, వ్యాఖ్యానించడం, అంతరార్థాన్ని గ్రహించడం, రచయిత ఉద్దేశాన్ని గుర్తించడం, భాషాశైలిని అర్థం చేసుకోవడం వంటివి చేయగలగాలి.

iii) **స్వీయరచన :** అడిగిన విషయం గురించి తనసొంత ఆలోచనలతో, తన అభిప్రాయాలను, విమర్శలను, విశ్లేషణలను ఆధారంగా చేసుకొని జవాబులు రాయగలగాలి.

iv) **పదజాలం :** భాషావినియోగానికి ఉపయోగపడే జాతీయాలు, సామెతలు, అర్థాలు, పర్యాయపదాలు, నానార్థాలు, ప్రకృతి-వికృతులు, వ్యుత్పత్త్యర్థాలు మొదలగువాటిని అర్థం చేసుకోవాలి, తిరిగి వాటిని సందర్భోచితంగా ఉపయోగించగలగాలి.

v) **సృజనాత్మకత :** తెలుగు భాషా వ్యవహార రూపాలను పిల్లలు వాళ్ళ శక్తి సామర్థ్యాల మేరకు సృష్టించగలగాలి. ఒక కథ, గేయం, కరపత్రం, లేఖ, సంభాషణ మొదలగు ప్రక్రియలను సృష్టించటానికి అనువుగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.

vi) **ప్రశంస :** విద్యార్థుల్లో ద్వేషభావాన్ని రూపుమాపి ఉత్తమ పౌరులుగా రూపొందించడానికి 'ప్రశంస' అనే సామర్థ్యం ఉంది.

vii) **వ్యాకరణాంశాలు :** భాషా నిర్మాణానికి సంబంధించిన వ్యాకరణాంశాలు భాషా భాగాలు, వాక్యనిర్మాణాలు - భేదాలు, సంధులు, సమాసాలు, అలంకారాలు, ఛందస్సు మొదలగు అంశాలున్నాయి. వీటిని తెల్సుకోవడానికి పాఠ్యపుస్తకాలు చక్కగా ఉపయోగపడతాయి.

ఇవే కాకుండా ప్రమాణాల సమాహారంగా ప్రాజెక్ట్ పనులు ఆయా పాఠాల్లో ఉన్నాయి.

ఏ) పరస్పర ప్రతి చర్యలకు కేంద్రంగా ఉండడం :

పాఠ్యపుస్తకంలోని అర్థసంగ్రహణం, వినడం-మాట్లాడడం, స్వీయరచన, ప్రాజెక్ట్‌పనులు పరస్పర ప్రతిచర్యలకు కేంద్రంగా ఉన్నాయి.

ఉదా : అర్థసంగ్రహణంలో తన మిత్రులతోను, ఉపాధ్యాయునితోను చర్చిస్తారు. వినడం-మాట్లాడడంలో మిత్రులతో జట్లుగా చర్చించే అవకాశం ఉంది. స్వీయరచనలో కూడా జట్లుగా ఏర్పడి సమాధానాలను కూర్చాల్సి ఉంటుంది. ప్రాజెక్ట్‌పనులలో కొన్ని సామూహిక కృత్యాలుగా ఉన్నాయి.

ఐ) తోటివారి ద్వారా, అదనపు సామాగ్రిద్వారా, సమాజసభ్యుల ద్వారా నేర్చుకోవడానికి వీలుండుట :

తోటి విద్యార్థులతో చర్చించిగాని, పాఠ్యపుస్తకేతర సామగ్రిని సంపాదించటం ద్వారాగాని, సమాజంలో ప్రముఖులను కలవడంద్వారాగాని, వివిధ సంస్థలతో సంపర్కం ఏర్పరుచుకొనిగాని విద్యార్థులు అదనపు జ్ఞానం పొందే అవకాశం ఉంటుంది. అందుకు అనుగుణమైన అభ్యాసాలున్నాయి. ప్రధానంగా ప్రాజెక్టు పనులు ఇందుకు ఉద్దేశించినవి.

ఉదా : ఈనాటి మానవ సంబంధాలపై వార్తా పత్రికల్లో అనేక వార్తలు, కథనాలు వస్తుంటాయి. వాటిని సేకరించి తరగతిలో వినిపించండి. (ఇల్లు ఆనందాల హరివిల్లు - 8వ)

ఒ) ఉన్నతవైఖరులు, మానవత్వపువిలువలు - సంబంధాలు పెంపొందించడానికి ఉద్దేశించినవిగా ఉండడం :

పిల్లల్లో ఉన్నత వైఖరులు, మానవత్వపు విలువలు, మానవ సంబంధాలు పెంపొందించడానికి పాఠాల్లో, ప్రశంస పేరుతో అభ్యాసాలున్నాయి. పాఠ్యాంశాల ఎంపిక కూడా ఈ ఇతివృత్తాల నేపథ్యంలోనే జరిగింది. ఇందుకనుగుణంగా ప్రముఖ కవులు, రచయితలు రచించిన సాహిత్యం నుండి పాఠ్యాంశాలను ఎంపిక చేశారు. పాఠాల్లోని విషయాన్ని కూడా పిల్లల్ని ఆలోచింపజేసేలా, సమకాలీన అంశాలకు అన్వయించేలా పొందుపర్చారు.

పాఠకులకు ఉదా : జారిన గుండె-7వ; ఇల్లు - ఆనందాల హరివిల్లు-8వ; హరిశ్చంద్రుడు-8వ; సందేశం-8వ; బతుకు పుస్తకం-9వ, ధర్మదీక్ష-9వ మొదలగునవి. ఇవే కాకుండా ప్రతి తరగతిలోను శతకపద్యాలు నైతికవిలువలను పెంచేవిగా ఉన్నాయి.

అభ్యాసాలకు ఉదా : పొరుగూరిలో మీకు మంచి స్నేహితుడున్నాడు. ఆ మిత్రుడు అనారోగ్యంతో ఉన్న తండ్రికి సేవలు చేస్తూ తల్లిదండ్రుల అభిమానం పొందడాన్ని తెలుసుకున్నారు. అతణ్ణి ప్రశంసిస్తూ లేఖ రాయండి. (అమ్మకోసం-8వ).

ఓ) సోపానక్రమంలో బోధించడానికి వీలుగా పాఠాల అమరిక ఉండడం :

బోధన అనేది ప్రణాళిక బద్ధంగా జరగాలి. పిల్లల్ని పాఠంపట్ల మానసికంగా సిద్ధం చేయాలి. ఇతివృత్తం, సందేశంపట్ల ఆలోచనలు రేకెత్తించాలి. స్వయం అభ్యసనానికి కృత్యాలు ఉండాలి. లక్ష్యసాధనకు అనుగుణంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల నిర్వహణ జరగాలి. ఇందుకనుగుణంగా పాఠంలోని విషయాన్ని ఒక క్రమంలో పొందుపర్చారు. ఇందుకోసం ఉన్ముఖీకరణతో మొదలుకొని శ్రవణ, భాషణ, పఠన లేఖనం సామర్థ్యాలు, సృజనాత్మకత మొదలగునవి పెంపొందింపజేయడానికి వరుసక్రమంలో పాఠాలలోని విషయాన్ని కూర్చారు. ఒక పాఠం బోధించడం అంటే అందులోని విషయాన్ని చెప్పి

వదిలేయడంగాక 'ఉన్ముఖీకరణ' నుండి 'నేనివిచేయగలనా?' వరకు చెప్పడం - చేయించడం జరగాలి. అందుకనుగుణంగా పాఠాన్ని అమర్చడం జరిగింది. అదెలా ఉందో చూడండి.

1. ఉన్ముఖీకరణ - ఆలోచించండి - చెప్పండి (శ్రవణం, భాషణం సామర్థ్యాలు) ఉద్దేశం - నేపథ్యం
2. అర్థసంగ్రహణ - విద్యార్థులకు సూచనలు (పఠన కృత్యాలు)
3. విషయావగాహన-చర్చ - పాఠ్యాంశవిషయం (శ్రవణం, భాషణం, పఠనం, లేఖనం, పదజాలం)
4. పిల్లల అవగాహన-పరిశీలన - ఇవిచేయండి (అన్ని సామర్థ్యాలు)
5. మూల్యాంకనం - నేనివిచేయగలనా? (స్వీయమూల్యాంకనం)

ఔ) బహుముఖ విశ్లేషణ, విమర్శన సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించేలా ఉండడం :

విద్యార్థులు ఒక విషయం గూర్చి, సమస్యగూర్చి అనేక కోణాల్లో ఆలోచించడం, వాటిని విశ్లేషణ చేయడం లేదా విమర్శన చేయడం లేదా సమీక్ష చేయడం లాంటి సామర్థ్యాలు పెంపొందించడానికి అనువుగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.

ఉదా : దేశంలో వందశాతం అక్షరాస్యత ఇంకా సాధించలేకపోవడానికి కారణాలేంటి? (సంస్కరణ-8వ)

అం) సమకాలీన సామాజిక అంశాలపట్ల ఆసక్తి కలిగించడం :

పిల్లలు వారి సమాజాన్ని, పరిసరాలను, పరిశీలిస్తుంటారు. ఆ పరిశీలనలతో వారి జ్ఞానాన్ని పెంచుకుంటూంటారు. అలా పెంచుకోవడంలో పాఠ్యపుస్తకం కూడా ప్రముఖ పాత్ర పోషించే విధంగా నూతన పాఠ్యపుస్తకాలున్నాయి. వారికి సమకాలీన సామాజిక అంశాలపట్ల ఆసక్తిని రేకెత్తించే రకంగా ఉన్నాయి.

ఉదా : ఈప్స, రుబాయిలు-9వ తరగతి

ఇల్లు ఆనందాల హరివిల్లు, చిన్నప్పుడే, సంస్కరణ-8వ తరగతి

క) పాఠ్యపుస్తకం గురించి అవగాహన పెంపొందించడం

- పాఠ్యపుస్తకం తాత్వికతను ప్రతిబింబించేలా "ముందుమాట" ఉంది.
- పాఠ్యపుస్తకాన్ని వినియోగించే విధానాన్ని తెలియజేసేలా "ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు" ఉన్నాయి.
- పిల్లలు పాఠ్యపుస్తక ఉపయోగం గూర్చి తెలుసుకోవడానికి "విద్యార్థులకు సూచనలు" ఉన్నాయి.
- పాఠ్యపుస్తకం పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు ఏయే ప్రమాణాలను సాధించాలో తెలుసుకోవడానికి "ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా విద్యార్థులు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు" అనే శీర్షిక కింద సామర్థ్యాల జాబితా ఇవ్వడం జరిగింది. అందుకనుగుణంగా సామర్థ్యాల వారీగా పాఠాల్లో అభ్యాసాలు "ఇవిచేయండి" శీర్షిక కింద ఇవ్వడం జరిగింది.
- "పద విజ్ఞానం" శీర్షిక పాఠ్యపుస్తకం చివర ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది నిఘంటువు చూసే అలవాటు పెంపొందటానికి స్వయం అధ్యయనానికి అలవాటుపడేలా చేస్తుంది.

ఖ) పాఠాలు - ఇతివృత్తాలు - ప్రక్రియలు - కృత్యాలు :

ఆయా పాఠ్యాంశాలను కింది ఇతివృత్తాల ఆధారంగా ఎంపిక చేశారు.

- శాంతి స్థాపన, భాషాభిరుచి, ప్రకృతివర్ణన, నైతిక విలువలు సామాజిక స్పృహ, సామాజిక విలువలు, నైతిక విలువలు, స్త్రీచైతన్యం, మానవతా విలువలు, వ్యక్తిత్వవికాసం, జీవకారుణ్యం, సంస్కృతి సంప్రదాయాలు, కుటుంబ విలువలు, జాతీయసమైక్యత, కళలు - దర్శనీయ స్థలాలు, కృతజ్ఞత, ప్రకృతి పరిశీలన, గ్రామీణ జీవనం, పర్యావరణం, సాహిత్యాభిరుచి, వర్ణన మొదలగునవి.

గ) పాఠాలు వివిధ ప్రక్రియలు - అంటే వివిధ వ్యవహార రూపాల్లో ఎంపికచేయబడ్డాయి.

కథ, కథానిక, గేయం, కవిత, నాటిక, సంభాషణ, ఆత్మకథ, అనువాదకథ, వ్యాసం, అభినందనవ్యాసం, పుస్తకసమీక్ష, వార్తావ్యాఖ్య, లేఖ, పద్యం, ద్విపద, శతకం, గజల్, రుబాయి, ప్రబంధం, కథాకావ్యం మొదలగునవి. వివిధ ప్రాంతాలకు చెందిన మాండలికాల్లో కూడా పాఠాలు ఉన్నాయి.

ఘ) వివిధ కృత్యాలు :

విద్యార్థులచే సామర్థ్యాల సాధన చేయించడానికి వివిధ రకాల కృత్యాలు ఉన్నాయి.

1. వ్యక్తిగత కృత్యం, 2. జట్టు కృత్యం, 3. పూర్తి తరగతి కృత్యం.

పిల్లలు వ్యక్తిగతంగా ఆలోచించడానికి, ప్రతిస్పందించడానికి వ్యక్తిగతకృత్యాలు, జట్లలో పనిచేయడానికి జట్టుకృత్యాలు (సృజనాత్మకత, ప్రాజెక్టుపనులు), పూర్తి తరగతి కృత్యాలు అంటే చర్చించడానికి, అభిప్రాయాలు చెప్పడానికి (వినడం, మాట్లాడడం) కూడా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.

ఇప్పటివరకు చెప్పుకొన్న అంశాలన్నీ అవగాహన చేసుకున్నట్లైతే పాఠ్యపుస్తకాల తాత్త్వికత అర్థమైనట్లే. ఈ తాత్త్వికతనే మనకు విద్యార్థులను తీర్చిదిద్దడంలో ఉపయోగపడుతుంది అనే విషయాన్ని గుర్తుంచుకొని మనం ముందుకెళ్ళాలి.

ముగింపు :

ఆర్.టి.ఇ.-2009, ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా ప్రణాళిక-2011 ప్రకారం నూతన భాషావాచకాలు రూపొందించారు. ప్రధానంగా ఇవి ఆలోచింపచేయడం, వ్యక్తీకరించడం, సృజనాత్మకత, విలువలు, వైఖరులు పెంపొందింపచేయడానికి ఉద్దేశించినవి. విమర్శనాత్మక, హేతుబద్ధమైన చింతనతో విచక్షణా జ్ఞానంతో వ్యవహరించేలా చేయడానికి ఈ పాఠ్యపుస్తకాలు దోహదపడతాయి. ఇందుకనుగుణంగా ఇతివృత్తాలు, పాఠ్యాంశాల ఎంపిక, అభ్యాసాలకూర్పు ఉన్నాయి. వీటిని ప్రణాళికాబద్ధమైన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను అనుసరించి ఫలితాలు సాధించాలి.

5 భాషాభ్యసనం - వ్యూహాలు (Language Learning - Strategies)

భాషా జ్ఞానసంపద వివిధ ప్రక్రియా రూపాలలో ఉంటుంది. పిల్లలు భాషను నేర్చే క్రమంలో వివిధ స్థాయిల్లో జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది. సహజంగా, సందర్భోచితంగా, అర్థవంతమైన అభ్యసన సన్నివేశాల్లో పిల్లలు పాల్గొనడం ద్వారా జీవజాలం, వస్తుజాలంతో పరస్పర ప్రతిచర్యలు జరపడం ద్వారా మాటల అవసరం ఉంటుంది. ఈ మాటలే పదాలు, పదబంధాలు, అర్థాలు, వాక్యాలు, ప్రక్రియలు, రూపాలలో సృష్టించగలగడమే భాష. దాన్నే జ్ఞాన నిర్మాణం అంటున్నాం. సాధారణంగా వివిధ రూపాలలో అంటే కథ, నాటిక, పద్యం, చర్చించడం, వ్యాఖ్యానం, వర్ణన, విమర్శ, ఏకపాత్రాభినయం, ఇలా అనేక రూపాల్లో భాషా జ్ఞానం వ్యక్తమవుతుంది. ఈ నేపథ్యంలో పిల్లలందరూ జ్ఞాన నిర్మాణం చేసుకోవడానికి వీలుగా ఇప్పుడు అనుసరిస్తున్న పాఠ్యపథకాలను, బోధనా వ్యూహాలను ఆధునీకరించుట అవసరమా? అన్న అంశాన్ని ఆలోచించాలి. జ్ఞాన నిర్మాణం జరగాలంటే బోధన వ్యూహాలలో మార్పు అవసరం.

భాషాజ్ఞానాన్ని వివిధ ప్రక్రియా రూపాలలో అందిస్తున్నప్పుడు తగిన బోధనా వ్యూహాలను ఎంపికచేసుకొని అమలు చేసినప్పుడే అవి ఆశించిన ఫలితాలను అందిస్తాయి. భాషాబోధనలో ప్రమాణాల సాధన దిశగా నిర్వహించదగిన కొన్ని బోధన వ్యూహాలను చూసేముందు భాషాస్వభావం. పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారో తెలుసుకుందాం.

భాష - స్వభావం - పిల్లలు నేర్చుకునే విధానం :

భాషకు నిర్వచనాలు అనేకం. 'భాషింపబడేది భాష', 'వ్యక్తాయాం వాచి' అంటే వ్యక్తీకరణకు ఉపయోగపడేది భాష. 'భాష్' అనే ధాతువు వ్యక్తీకరించే విషయాలను గురించి చెబుతుంది, అని అర్థం. పరస్పర భావ వినిమయం కోసం చేసే వ్యవహారమే భాష - ఇది ఇప్పటి వరకూ ఆమోదయోగ్యంగా ఉన్న నిర్వచనం. కానీ ప్రపంచవ్యాప్తంగా భాషపై జరుగుతున్న పరిశోధనల ఫలితాల ఆధారంగా కొత్తగా వస్తున్న దృక్పథాల నేపథ్యంలో ఈ నిర్వచనాలు సమగ్రమూ సంపూర్ణమూ కాదని గ్రహించాలి.

ఈనాడు భాషను కేవలం భావ వినిమయ సాధనంగా మాత్రమే చూడటం లేదు. అది ఆలోచనలకు సాధనం, వికాసానికి దోహదకారి, సృజనాత్మకతకు సహాయకారి, ఆలోచనలకు ప్రేరకం... ఇలా భాష పోషించే పాత్ర అనంతంగా ఉంటుంది.

ఆలోచనలకు, భాషకు విడదీయరాని సంబంధం ఉంది. భాష ముందా? ఆలోచన ముందా? అనే విషయంలో ఇప్పటికీ పరిశోధనలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. నిజానికి ఇది విత్తుముందా, చెట్టుముందా... వంటి ప్రశ్న. మన ఆలోచనా ప్రక్రియలకు భాష స్పష్టమైన రూపాన్ని ఇస్తుంది. 'వికాసానికి దోహదకారి' అన్నప్పుడు కూడా ఆ భావనలో అనేక అంశాలు ఇమిడి ఉన్నాయి. ఆలోచన - భాష విడదీయరానివి కాబట్టి సృజనాత్మక వ్యవహారం జరగడానికి భాష తప్పనిసరి. వ్యక్తిత్వవికాసంలోనూ భాష పాత్ర ముఖ్యమైనది.

భావ వినిమయానికి వాహిక భాష అనే నిర్వచనంలో 'వినిమయం' అంటే సంభాషణ జరపడం అనే పరిమితార్థంలోనే దాన్ని ఉపయోగిస్తున్నాం. కానీ వినిమయంలో సాధికారికంగా మాట్లాడడం, సందర్భోచితంగా మాట్లాడడం, ఆత్మవిశ్వాసంతో మాట్లాడడం, స్పష్టంగా మాట్లాడడం వంటి అనేక అంశాలు ఉన్నాయి. వీటన్నిటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని భాషా ప్రాధాన్యాన్ని గుర్తించాలి.

వాగ్రూపంలో ఉంటేనే భాష అనేది మరో అభిప్రాయం. ఇది భాషకున్న ఒక పార్శ్వం మాత్రమే! ఈ రోజుల్లో మూగ, చెవిటి వారి కోసం 'సంకేత భాషలు (సైన్ లాంగ్వేజెస్) అందుబాటులోకి వచ్చాయి. ఇవేవీ వాగ్రూపంలో ఉండవు. కానీ వాటిలో పదజాలం ఉంది, వాటికో వ్యాకరణం ఉంది. కాబట్టి వీటిని కూడా భాషలుగానే పరిగణించాల్సి ఉంటుంది.

స్వభావం :

ఒక నిర్వచనంలో బంధించడానికి తేలికగా లొంగని భాష స్వభావం ఏమిటి? అని ప్రశ్నించుకున్నప్పుడు దానిలో పలు అంతర్గత అంశాలు అనేకం కనిపిస్తుంటాయి. మారుతూ ఉండటం భాషకున్న ప్రధాన లక్షణం. అందుకే భాషను సాధారణంగా 'జీవనది'తో పోలుస్తుంటారు. ప్రవాహశీలత దీని స్వభావం. ఈ మార్పు వాగ్రూప, లిఖిత రూపాలు రెండింటిలోనూ జరుగుతుంది. కాకపోతే ఒక స్థిర రూపం పొందిన 'లిపి' మార్పునకు లోనుకావడానికి చాలా సమయం పడుతుంది. ఐతే వాగ్వ్యవహారంలో మార్పులు లిపిలో కన్నా వేగంగా జరుగుతుంటాయి.

ఒక భాషా వ్యవహర్త మరో భాష నేర్చుకోవడం కష్టం అనీ భాషా కుటుంబాలు, తెగల మధ్య సామ్యాలు ఉండవనీ కొన్నాళ్ళు విశ్వసించాం. కానీ భాషలపై ఇటీవల జరిగిన పరిశోధనలు ఈ విశ్వాసాలు సడలిపోయేలా చేశాయి. ఉదాహరణకు వాక్య నిర్మాణం విషయంలో కర్త-కర్మ-క్రియ (S-O-V-సబ్జెక్-ఆబ్జెక్ట్-వెర్బ్), కర్త-క్రియ-కర్మ (S-V-O-సబ్జెక్-వెర్బ్-ఆబ్జెక్ట్) అనే రెండు నిర్మాణాలే ప్రపంచవ్యాప్తంగా భాషలలో ఉన్నాయని తేలింది. అలాగే హల్లు-అచ్చు (C-V కాన్సొనెంట్ - ఓవెల్) ఈ నిర్మాణ క్రమమే అన్ని భాషలలో ఉంది. చాలా భాషల పదాల్లో వరసగా మూడు హల్లులకు మించి రావని భాషాశాస్త్రజ్ఞులు గుర్తించారు. కొన్ని కొన్ని భాషలలో కొన్ని అపవాదాలు ఉండవచ్చు. భాషలమధ్య ఇలాంటి సామ్యాలు గమనించినపుడు బహుభాషలు నేర్చుకోవడం, బహుభాషా స్థితిని తరగతి గదుల్లో అంగీకరించడం కష్టమేమీ కాదని తెలుస్తుంది.

మా భాష గొప్పదంటే మా భాష గొప్పదని కొందరు వాదిస్తుంటారు. ప్రతి భాషకు దాని గొప్పదనం దానికి ఉండటం సహజం. అంతమాత్రాన పరాయి భాషలను కించపరచడం తగదు. పోలికలు పెట్టి తూలనాడటం, దూషించడం అసలే

పనికిరాదు. ప్రతి భాషానిర్మాణమూ సంక్లిష్టమైనదే అని గ్రహించాలి. శిశువు తన పరిసరాలలో ఏ భాషా వ్యవహర్తలుంటారో ఆ భాషే నేర్చుకుంటాడు. ఒకే ప్రాంతంలో రెండు భాషలు మాట్లాడే వారుంటే ఆ రెండు భాషలనూ శిశువు అలవోకగా నేర్చుకుంటాడు.

ఏ భాషలోనూ, ఆ భాషా పదాలు మాత్రమే ఉండవు. ఇచ్చి పుచ్చుకోవడం ప్రతి భాషకు ఉన్న సహజ లక్షణం. భాషలో 'ఆదాన-ప్రదానాలు' అంటే కొన్ని పదాలు స్వీకరించడం, కొన్ని పదాలు ఇవ్వడం అని అర్థం. తెలుగులో లెక్కలేనన్ని అన్యదేశ్య పదాల్ని మనం వాడుతున్నాం. తిక్కన కాలం నుండే మనకు రచనల్లో అన్యదేశ్య పదాలు కనిపిస్తున్నాయి. దీన్ని భాషకున్న సహజ స్వభావంగా గుర్తించాలి.

పిల్లలు నేర్చుకొనే విధానం :

ఇంత సంక్లిష్ట స్వభావాన్ని కలిగిన భాషను పిల్లలు అలవోకగా నాలుగేళ్ళు నిండేసరికి ఎలా నేర్చుకోగలుగుతున్నారు? (కొందరు మూడేళ్ళంటారు) అనేది అందరిలోనూ కుతూహలాన్ని రేకెత్తించే ప్రశ్న. బళ్ళో చేరకముందు ఏకబిగిన స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుతూ ప్రశ్నల పరంపరతో తారెత్తించే పిల్లలు - బళ్ళో చేరగానే 'మౌనముద్ర'తో ఎందుకుంటారు - అనేది ఉపాధ్యాయుల్ని వేధించే ప్రశ్న. ఈ రెంటికీ సమాధానాలు వెతుకుదాం.

అనుకరణ ద్వారా శిశువులు భాషను నేర్చుకుంటారు - అనేది పాక్షిక సత్యం మాత్రమే. శిశువుల మెదళ్ళలో పుట్టుకతోనే ఒక 'భాషావ్యవస్థ' ఉంటుందనీ, స్థానిక పరిసరాల ప్రభావంతో ఆ భాషావ్యవస్థ సహకారంతో శిశువులు భాష నేర్చుకుంటారనీ పరిశోధనలు వెల్లడిస్తున్నాయి. ఈ విషయాన్ని ప్రతిపాదించింది నోమ్ చామ్‌స్కీ అనే భాషా శాస్త్రవేత్త. ప్రపంచంలోని ప్రతి శిశువుకు ఈ వ్యవస్థ ఉంటుంది కాబట్టి ఆయన దీనికి 'విశ్వవ్యాకరణం' (యూనివర్సల్ గ్రామర్) అని పేరు పెట్టాడం. దీన్నే సంగ్రహంగా యు.జి. అని పిలుస్తుంటారు.

పుట్టింది మొదలు పిల్లలు ఎన్నో పదాలు, శబ్దాలు, ధ్వనులు వింటుంటారు. తమలో పదిలపరుచుకుంటారు. దీన్నే ఇన్‌పుట్ అంటారు. అర్థవంతమైన, భావస్ఫోరకమైన ఈ పదాలు, శబ్దాలు, ధ్వనులను మెల్లమెల్లగా వ్యక్తీకరించడం మొదలుపెడతారు. వాగింద్రియం - ముఖయంత్ర వ్యవస్థ-పటిష్టంగా, స్థిరమౌతున్న కొద్దీ వాక్కులో స్ఫుటత్వం, స్పష్టతలను గమనించవచ్చు. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పిల్లలు మొదట ప / బ / మ / త / స అనే ఉచ్ఛారణతో కూడిన పదాలు పలకడానికి ప్రయత్నం చేస్తారు. ఆ తర్వాత రెండక్షరాల పదాలు పలుకుతారు. తర్వాత రెండేసి పదాలు, మూడేసి పదాలతో వాక్యాలు మాట్లాడడం మొదలుపెడతారు. రెండున్నర, మూడేళ్ళు వచ్చేసరికి పెద్దవారు నిర్మించగలిగే వాక్య నిర్మాణ క్రమం అంతా పిల్లలకు కరతలామలకం అవుతుంది. మూడేళ్ళ తర్వాత ప్రశ్నించడం? వాగ్వైఖరిలో ఉండే అంతరార్థాలు, శ్లేషలు మొదలైనవన్నీ పట్టుకోగలుగుతారు.

పిల్లలు భాష నేర్చుకునే, నేర్చిన క్రమాన్ని గమనించిన ఉపాధ్యాయులు ముందుగా పిల్లలకు భాషా విషయక సత్తా ఉంది అని నమ్మాలి. పరిసరాల్లోని ఏ భాషనైనా పిల్లలు నేర్చుకోగలరు అని విశ్వసించాలి. ప్రస్తుతం పిల్లలు మౌనంగా ఉన్నా... వాని లోపల ఎంతో 'పదసంపద' ఉందనీ అవసరాన్ని, అవకాశాన్ని, సందర్భాన్ని బట్టి దాన్ని వాడు బయటపెడతాడని నమ్మాలి. ఫ్లాండర్స్ అభివ్యక్తి పరస్పరచర్య (ఫ్లాండర్స్ ఇంటరాక్షన్ అనాలిసిస్) ప్రకారం విద్యార్థులు తమ వాఙ్నైపుణ్యాన్ని అన్యథా వినియోగిస్తున్నారు తప్ప ఉపాధ్యాయుల ముందు, తరగతి గదిలో వినియోగించడం లేదు. ఈ పరిస్థితిని మార్చగలిగితే భాషా విషయకంగా విద్యార్థులు చేసే దోషాలను ఉపాధ్యాయులు సవరించడానికి, విద్యార్థుల్లో ఆత్మవిశ్వాసం మొదలైన గుణాలు పెంచడానికి అవకాశం లభిస్తుంది.

భాషా స్వభావం తెలుసుకున్న తర్వాత 'బోధనా లక్ష్యం' మారాలి. భాష అపరిమితత్వాన్ని గమనించిన ఉపాధ్యాయులు పలు సందర్భాలలో పిల్లలు భాషను ఎలా ఉపయోగిస్తున్నారో గమనించి వారి ఉపయోగ సామర్థ్యాలను అంచనా వేయాలి. ఆయా సందర్భాలలో పిల్లలు నిర్భయంగా భాషను ఉపయోగించడానికి తోడ్పడాలి.

ఈ సందర్భంగా ఉపాధ్యాయులు గమనించాల్సిన అంశం మరొకటి ఉంది. బళ్ళో చేరడానికి ముందు శిశువులు మాట్లాడడంలో చేసే తప్పుల్ని తల్లి, తండ్రి మిగతా ఎవరైనా పనిగట్టుకొని సరిదిద్దడానికి ప్రయత్నం చేయరు. కాని వారి పాటికి వారు సరైన పదాల్ని ఉచ్చరిస్తూ, మాట్లాడుతూ ఉంటారు. వాటిని గమనించి శిశువులు తను తప్పులు తామే దిద్దుకుంటారు. తరగతి గదిలో సరైన (ఉచ్చారణలో స్పష్టత ఉన్న) భాషను ఉపాధ్యాయులు ఉపయోగిస్తే భాషా వినియోగ సందర్భంలో పిల్లలు మరింత జాగ్రత్త పడతారు. పిల్లలు చేసే తప్పులను సరిదిద్దాలేతప్ప నిష్కర్షగా ఖండించకూడదు. పై జాగ్రత్తలు తీసుకోగలిగినప్పుడే భాషోపాధ్యాయులు తమ కర్తవ్యాన్ని సరిగా నిర్వహించగల్గుతారు.

పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటారు? :

నేర్చుకునే సత్తా పిల్లలు జన్మతః కల్గి ఉంటారు. నేర్చుకునే విధానాన్ని మనం పరిశీలించిచూస్తే మనకు చాలా విషయాలు తెలుస్తాయి. పిల్లలు పరిసరాలను పరిశీలిస్తూ, పరిసరాలలో వివిధ కార్యకలాపాల్లో పాల్గొంటూ తమలో దాగి ఉన్న అంతర్గత శక్తుల్ని వినియోగించుకుంటూ అత్యంత సహజంగా నేర్చుకుంటూ ఉంటారు. ఒకవిధంగా చెప్పాలంటే పిల్లలు బడికి రాకముందే ఎంతో నేర్చుకుని ఉంటారు. ఈ వాస్తవాన్ని విద్యావేత్తలందరూ అంగీకరిస్తున్నారు. ఈ నేర్చుకునే క్రమంలో తప్పులు చేస్తుంటారు. తప్పుల్ని సరిదిద్దుకుంటారు. ఇదే నేర్చుకోవడంలో ఉన్న సహజత్వం. తప్పులు చేయకుండా ఎవ్వరూ పరిపూర్ణంగా ఏదీ నేర్చుకోలేరు. నడక నేర్చుకుంటున్న శిశువులను పరిశీలించండి. పడుతూ లేస్తూ, పడ్డప్పుడల్లా ఏడుస్తూ మళ్ళీ లేచి నడవడానికి ప్రయత్నిస్తూ (ఎన్నిమార్లైనా) ఉంటారు. ఆ బుడిబుడి నడకల్ని చూసి మురిసిపోతాం. మరి అయ్యో బిడ్డలకు అడుగులేయడమే రావడంలేదే అని దిగులు పడిపోయామనుకోండి ఏమవుతుంది? కోటి అనమంటే కోతి మన పిల్లలు. అంటే అప్పుడు మనమేం చేస్తాం? అదేమాట మళ్ళీ మళ్ళీ అన్పించి నవ్వుకొంటాం. ముద్దాడుతాం. 'ట' పలకడం రావడంలేదని చెంపలు వాయించామనుకోండి. ఏమవుతుంది?

> **ప్రతి తప్పుకూ దండిస్తూ, ప్రతిదాన్నీ తప్పుబడ్తూ నడకనూ, మాటల్నీ మనం నేర్పి ఉంటే ఎప్పటికీ నడకరాదు. మాటలు రావు.**

మరి తరగతి గదిలోనూ అంతే. తప్పు చేస్తున్నారంటే నేర్చుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారని అర్థం. తప్పులు చేయడం నేర్చుకోవడంలో భాగం. ఇంట్లో ఒప్పుకున్న దీన్ని బడిలో ఉపాధ్యాయులం ఎందుకు అర్థం చేసుకోం? అంగీకరించం? ఇలా అంగీకరించనందువల్ల జరుగుతున్న నష్టం ఎంత? అడుగడుగునా మనం పిల్లల్ని తప్పుబట్టడంవల్ల, కించబర్చడంవల్ల, చదువురాని, నేర్చుకోలేని మొద్దులుగా చిత్రీకరించడంవల్ల ఎందరు పిల్లలు బళ్ళకు దూరం అవుతున్నారు. బడివెలుపల ఊహించడానికైనా వీలులేని విషయాల్ని సైతం అలవోకగా, అమోఘంగా నేర్చుకుంటున్న పిల్లలు బడిలో అతిచిన్న అంశాల్ని సైతం నేర్చుకోలేకపోతున్నారంటే ఎందువల్ల? ఆలోచించండి.

స్వేచ్ఛాయుత అభ్యసనం పిల్లల్లో సహజంగానే నేర్వగలిగే శక్తుల్ని మేల్కొల్పుతుంది. వారు తమచుట్టూ ఉండే భౌతిక, సామాజిక వాతావరణానికి అనుగుణంగా, తమ నిర్దేశిత ప్రమాణానికి అనుగుణంగా తమ జ్ఞానాన్ని తామే నిర్మించుకునేలా, తమ సామర్థ్యాల్ని తామే పెంపొందించుకునేలా ఇది దోహదం చేస్తుంది. ఇలా జరగాలంటే ముందుగా తమంతట తామే

ప్రయత్నించడానికీ, ప్రత్యామ్నాయాలు వెతకడానికీ, తప్పులు దొర్లడానికీ, దొర్లిన తప్పుల్ని తమకు తామే సరిదిద్దుకోవడానికి పిల్లలకు తగినన్ని అవకాశాలు ఉండాలి.

తమను గుర్తించి తమకు విలువనిచ్చే వాతావరణంలో మాత్రమే పిల్లలు సమర్థంగా నేర్చుకోగల్గుతారు. ఈ వాతావరణాన్ని మన పాఠశాలల్లో కల్పించాలి. నేర్చుకోవడం ఒక సంతృప్తికర అనుభవంకాకుండా భయంతో, క్రమశిక్షణతో, ఒత్తిడితో కూడుకున్నది కావడం అభ్యసన మౌలిక ప్రయోజనానికే ప్రమాదకరం.

పిల్లల్లో నేర్చుకోవడం ఎలా సంభవిస్తుంది? :

నేర్చుకోవడం ఒక నిరంతర ప్రక్రియ. అనేక విషయాలను పిల్లలు అనేక సందర్భాలలో నేర్చుకుంటారు. తమకు ఆసక్తి కల్గిన విషయాలను తొందరగా నేర్చుకోవడం, ఆసక్తి లేని వాటిని నేర్చుకోవడంలో ఇబ్బందులు పడడం మనం చూస్తూ ఉంటాం. పిల్లలు బళ్ళోనేకాకుండా బడివెలుపల కూడా నేర్చుకుంటారు. వినడం, చూడడం, చేయడం, చేసి చూడడం, చర్చించడం, ఆటలాడడం వంటి పనుల ద్వారా తామంతట తాముగా నేర్చుకుంటున్నారు. స్థూలంగా పరిసరాలలోని వస్తువులు / సామాగ్రి, తోటివారు, పెద్దలతో పరస్పర ప్రతిచర్యలు జరపడం ద్వారా నేర్చుకుంటారు. ఇక పాఠశాల విషయానికి వస్తే కూడా ఇలాగే జరుగుతుంది. ఇక్కడ పెద్దల స్థానంలో ఉపాధ్యాయులుంటారు.

1. పిల్లలు సామగ్రితో ప్రతిస్పందించడం :

పరిసరాలలోని అనేక వస్తువులతో ప్రతి స్పందించడం ద్వారా ఎన్నో నూతన విషయాలను పిల్లలు గ్రహిస్తూ ఉంటారు. వీటిని చూడడం, తాకడం, పట్టుకోవడం, పరిశీలించడం, విప్పిచూడడం, ఆడుకోవడం వంటి సన్నివేశాలలో పాల్గొంటూ ఆయా సందర్భోచిత పదజాలాన్ని, లక్షణాలను, ధర్మాలను, వాటి వినియోగాన్ని పిల్లలు గ్రహిస్తుంటారు.

కాబట్టి ఉపాధ్యాయులు ప్రాథమికోన్నతస్థాయిలో వివిధ విషయాలలోని పాఠ్యాంశాలకు అనుగుణంగా సందర్భోచిత సన్నివేశాలలో సామాగ్రిని పిల్లలు చూచి, వినియోగించు అవకాశాలు కల్పిస్తే ఆశించినరీతిలో పిల్లలు నేర్చుకుంటారు.

2. పిల్లలు - పిల్లలతో పరస్పర ప్రతిచర్యలు పొందడం :

చిన్న పిల్లలను, ఎవరితో గడపడానికి ఎక్కువగా ఇష్టపడ్తారని ప్రశ్నిస్తే తమతోటివారితోనని జవాబిస్తారని మనందరికి తెల్సిన విషయమే. పిల్లలేకాదు మనం కూడా మన సమవయస్కులతో గడపడాన్ని కోరుకొంటాం. దీనికి కారణం ఒకేరీతిలో ఆలోచించడం కావచ్చు. ఒకరిమీద మరొకరికి ఉండే సన్నిహితత్వం, అవగాహన కావచ్చు. ఈ విధమైన సన్నిహితత్త్వం కలిసిపోవడం ద్వారా ఏర్పడుతుంది. ఆడుకోవడం, ఒక దగ్గర కూర్చొని ముచ్చటించుకోవడం, చర్చించుకోవడం, వాదులాడుకోవడం, కలిసి పనిచేయడం వంటి కార్యకలాపాల ద్వారా జరుగుతుంది. ఇలా ఈ కార్యకలాపాలకి చెందిన ప్రక్రియలను తోటివారి మధ్య జరిగే పరస్పర ప్రతిచర్యలుగా పిలుస్తుంటారు. వీటిలో బేషజాలకు, ఎక్కువ తక్కువలకు తావుండదు. ఒకరితో ఒకరు స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుతారు. నిర్భయంగా ప్రశ్నిస్తారు. అనుభూతులను, అభిప్రాయాలను పరస్పరం పంచుకుంటారు. తమ ఆలోచనలకు ఒక సమిష్టి రూపాన్ని ఇస్తారు. ఎదురైన సమస్యలకు, సందేహాలకు సమిష్టిగా పరిష్కారాన్ని కనుగొంటారు. ఇలా జరిగే క్రమంలో ఎన్నో కొత్త విషయాలను అలవోకగా పిల్లలు నేర్చుకుంటుంటారు.

కాబట్టి ఉపాధ్యాయులుగా మనం ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో పిల్లలకు విరివిగా జట్టుపనులు కల్పించాలి. మొహమాటం, భయంలేకుండా తోటివారి మధ్య జరిగే పరస్పర ప్రతిచర్యలుగా పిలుస్తుంటాం. వీటిలో బేషజాలకు, ఎక్కువ తక్కువలకు

తావుండదు. ఒకరితో ఒకరు స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుతారు. నిర్భయంగా ప్రశ్నిస్తారు. అనుభూతులను, అభిప్రాయాలను పరస్పరం పంచుకుంటారు. తమ ఆలోచనలకు ఒక సమిష్టి రూపాన్ని ఇస్తారు. ఎదురైన సమస్యలకు, సందేహాలకు సమిష్టిగా పరిష్కారాన్ని కనుగొంటారు. ఇలా జరిగే క్రమంలో ఎన్నో కొత్త విషయాలను అలవోకగా పిల్లలు నేర్చుకుంటుంటారు.

3. పిల్లలు - ఉపాధ్యాయుల పరస్పర ప్రతిచర్యలు :

పాఠశాలలో పిల్లలు తమతోటివారితోనే కాకుండా ఉపాధ్యాయులతో కూడా పరస్పర ప్రతిచర్యలు జరుపుతారు. ఇక్కడ ముఖ్యమైన విషయం ఏమంటే ఉపాధ్యాయులలో తమతో సన్నిహితంగా ఉండేవారితో తమంటే ప్రేమ, ఆప్యాయత, అభిమానం చూపించే వారితో మాత్రమే ప్రతిస్పందిస్తుంటారు. వారితో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడడం, వారు మాట్లాడగా వినడం, వారిని ప్రశ్నించడం, చర్చించడం వంటి సన్నివేశాలలో పాల్గొనడం ద్వారా అనేక అంశాలు గ్రహిస్తుంటారు. ఇవి ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగానూ సంభవిస్తుంటాయి.

పరస్పరాశ్రిత అభ్యసనం గురించి జాతీయ పాఠ్య ప్రణాళికా చట్రం - 2005 ఏం చెబుతుందో చూద్దాం!

ప్రతి చర్యల విలువ / పరస్పరాశ్రిత అభ్యసనం (Interactive Learning)

చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలలో, ప్రకృతిలో, వస్తువులలో, ప్రజలలో భాష ద్వారా, కార్యక్రమాల ద్వారా జరిపే ప్రతిచర్య ద్వారా అభ్యసనం సాగుతుంది. గతిశీలమైన భౌతిక చర్యలు, వస్తువుల్ని స్వంతంగా, సహచరులతో కలిసిచెయ్యడం, సాధించడం, అభివ్యక్తీకరణ, ప్రశ్నలు, వినడం, చర్చించడంలాంటి భాషా వినియోగం. ఇవన్నీ జ్ఞాన నిర్మాణంలో చాలాకీలకమైనవి. ఏ సందర్భంలో అభ్యసనం జరుగుతున్నదనే దానినిబట్టి జ్ఞాన ప్రాధాన్యత ఉంటుంది.

మన పాఠశాల అభ్యసనం ఎక్కువగా వ్యక్తి ప్రధానంగా ఉంటుంది. ఉపాధ్యాయుడు జ్ఞాన ప్రసారకర్త. బోధనను పిల్లలు సమాచార ప్రసారంగా భావిస్తారు. ఇది పిల్లల అభ్యసన కోసం ఉపాధ్యాయుడు అనుభవాన్ని క్రోఢీకరించడంగా ఉంటుంది. కానీ పిల్లలు ఉపాధ్యాయులతో, తోటివయస్కులతో, తమకంటే పెద్దలతో, పిన్నలతో, ప్రతిచర్యలు జరపడం ద్వారా ఎక్కువ అభ్యసనావకాశాల్ని పొందగల్గుతారు. ఇతరులతో కలిసిమెలసి చర్చించుకొనే క్రమంలోనే నేర్చుకోవాల్సిన లక్ష్యం చేతికందుతుంది. ఇలాంటి అభ్యసనం ఫలవంతంగా జరగాలంటే మన బళ్ళలో వివిధ నేపథ్యాల పిల్లలుండడం అవసరం.

పూర్వప్రాథమిక దశలో ఇలాంటి సమిష్టి కృత్యాలు మనమెక్కువగా చేపడుతుంటాం. మాధ్యమిక ఉన్నత తరగతుల్లో కూడా ప్రాజెక్టుల్ని, ఇతర కార్యక్రమాల్ని ఇవ్వడం ద్వారా గ్రూపు కృత్యాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. ఇలాంటి కృత్యాల్ని అంచనా వేసి మూల్యాంకనం చెయ్యడానికి కొన్ని పద్ధతులున్నాయి.

ఒక్క చరిత్ర ఉపాధ్యాయుడేకాదు, ఉపాధ్యాయులందరూ తమ దగ్గర ఉన్న పిల్లలకు పురాతత్వ ప్రాధాన్యత గల నిర్మాణాల్ని గౌరవించడం, వాటి ప్రాధాన్యత అన్వేషించడం, అర్థం చేసుకోవడం నేర్వాలి. ఇటీవల కాలంలో ఒకటి, రెండు తరగతుల తరగతి గది వాతావరణాన్ని పిల్లలకనుగుణంగా మార్చేందుకు కొన్ని ప్రయత్నాలు జరిగాయి.

వీటిని సమీక్షించి మరింత బలోపేతం చేయాలి. పెద్ద పిల్లలకు తమ అభ్యసన అనుభవాలకు, తగిన ప్రశ్నలివ్వాలి. వీటి ద్వారా వాళ్ళు భావనలను అర్థం చేసుకోగల్గుతారు. జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకొని సొంతం చేసుకోగలుగుతారు. ఇప్పుడిప్పుడే మన దృష్టిని వాస్తవ జ్ఞానం వైపు కొద్దికొద్దిగా మరల్చుతున్నాం. ఇది చాలదు. ఉపాధ్యాయుడి సంసిద్ధతతోపాటు, తరగతి గది పద్ధతుల్ని మార్చుకోవడం, పాఠ్యపుస్తకాల్లో మార్పులు, మూల్యాంకనంలో మార్పులు జరిగినప్పుడే పాత పద్ధతుల్ని మనం స్పష్టంగా మార్చుకోగలం. ఏ అంశానికి ఆ అంశం ముక్కలు ముక్కలుగా ఉండే పద్ధతి నుంచి, బయటపడడం ఒక లక్ష్యంగా ఎన్.పి.ఇ.-86 పేర్కొన్నది. ఈ లక్ష్యానికి అనుగుణంగా మనం ముందుకుపోవాలంటే మన ప్రణాళిక సరళతరం కావాలి. మన పాఠ్యపుస్తకాల్లో మార్పురావాలి. వాటిలోని విషయాలు మారాలి. ఇందుకోసం మన ఉపాధ్యాయుల ఆత్మస్థైర్యాన్ని, సామర్థ్యాలను పెంచాలి. పిల్లల అభ్యసనానికి తగినట్లుగా ఉపాధ్యాయులు తమ స్వంత ప్రణాళికలను రూపొందించుకోవాలి. బోధనా సంస్కరణలకు సంబంధించిన ప్రయత్నాలు ఇంకా కేంద్రీకృతంగానే ఉన్నాయి. క్లస్టర్లు, బ్లాక్ రిసోర్సు సెంటర్లను మరింత భాగస్వాముల్ని చేయడం ద్వారా సమర్థవంతమైన వికేంద్రీకరణ సాధ్యమౌతుంది. అప్పుడు స్థానికంగా రిసోర్సు పర్సన్స్‌తోపాటు వనరులు, సామాగ్రి ఉపాధ్యాయులకు అందుబాటులోకి వస్తాయి.

పిల్లలు పరస్పరాశ్రితంగా మూడు విధానాల్లో నేర్చుకుంటారని తెల్సుకున్నాం. స్థూలంగా చెప్పాలంటే పిల్లలు స్థానిక పరిసరాలనుంచి, స్థానిక సమాజం నుంచి నేర్చుకోవడం మొదలుపెడతారు. జ్ఞానాన్ని నిర్మించుకుంటారు. వారు తమ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలతో జరిపే ప్రతిచర్యవలననే వారి జ్ఞానం అర్థవంతమౌతుంది. అందువలన పిల్లలు నేర్చుకోవడంలో పరిసరాలకు ఎంతో ప్రాధాన్యత ఉంది. దీన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రాథమికోన్నతస్థాయిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు కల్పించే సందర్భంలో పరిసరాలను విరివిగా ఉపయోగించుకోవాలి.

బోధన వ్యూహాలు

1) KWL వ్యూహం : (What I know? What I want to know? What I learnt?)

(నాకేం తెలుసు? నాకేం తెలియాలి? నేనేం తెలుసుకున్నాను?)

ఏదేని ఒక అంశం గురించి చర్చించే ముందు పిల్లల్ని ఆ అంశం గురించి వారికేం తెలుసో అడగాలి. ఇది మొదటి సోపానం తర్వాత ఆ అంశం గురించి వాళ్ళు ఏం తెలుసుకోవాలనుకుంటున్నారో చర్చించాలి. వాళ్ళ అభిప్రాయాలు వినాలి. ఇది రెండవ సోపానం. ఇలా చర్చించిన తర్వాత విషయావగాహన అయిన పిదప వాళ్ళకు ఏమి అర్థమైంది ఏమి నేర్చుకున్నారో అడగాలి. ఇది మూడవ సోపానం. ఈ వ్యూహంలో ఒక అంశాన్ని పిల్లలకు పరిచయం చేసేటప్పుడు వాళ్ళకు ఆ అంశంపట్ల ఉన్న పూర్వ జ్ఞానాన్ని, ఆసక్తిని, వారి అవగాహనను నేర్చుకుంటున్నామనే స్పృహతో తెలుసుకోవడం అనేది జరుగుతుంది. ఇందులో ముందుగా ఊహించడానికి, తాము ఊహించినదాన్ని వాస్తవాలతో పోల్చుకోవడానికి, ఆసక్తికరమైన అభ్యసనానికి అవకాశం ఉంటుంది.

2) భావనా చిత్రం (Mind / Concept Mapping) :

పిల్లలకు తమ పరిసరాలతో, ప్రతిచర్యలు జరపడం వల్ల ఎంతో అనుభవ జ్ఞానాన్ని పొందుతారు. ఎన్నో విషయాలపట్ల అవగాహనతో తమదైన శైలిలో స్పందిస్తుంటారు. మైండ్ మ్యాపింగ్ అనేది పిల్లల్ని ఒక అంశం పట్ల మేథోమథనం చేయించడం ముఖ్యంగా అంశానికి సంబంధించిన కీలక పదాలను నల్లబల్లపై రాసి ఆ పదాల భావనలను అందరితో చర్చించడం జరుగుతుంది. పిల్లల స్వేచ్ఛా అభిప్రాయాలకు ఇందులో స్థానం ఉంటుంది. ఒకే అంశం గురించి పిల్లలను వివిధ కోణాల్లో ఆలోచింపజేయడం, ఆలోచనల సారాన్ని క్రమానుగుణంగా రాయడం ద్వారా వారిలో స్వీయరచనను ప్రోత్సహించడానికి ఈ వ్యూహం ఉపకరిస్తుంది. కింది ఉదాహరణను గమనించండి.

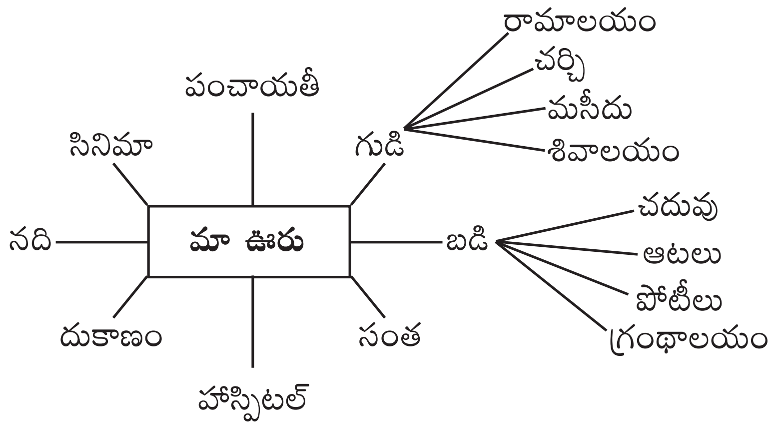

3) నృత్యాభినయం (Choreography) :

విద్యార్థులు తాము విన్న, చదివిన, తెలుసుకున్న అంశాలను స్వయంగా అభినయంతో నృత్యరూపకంగా ప్రదర్శించడమే కొరియోగ్రఫీ. ఇందులో నృత్యరూపక పాఠ్యాంశాలను ప్రదర్శించడానికి అవకాశముంటుంది. ఇందుకు ముందుగా పాఠ్యాంశాన్ని చదివించి పాత్రలను నిర్ణయించాలి. ఆ పాత్రలు పోషించడానికి పిల్లల్ని ఎంపికచేయాలి. సన్నివేశ దృశ్యాలకు కూడా పిల్లల్ని ఎంపిక చేయాలి. అంటే వృక్షాలు, పొదలు, కొండలు, నీటిమడుగులు వీటిని చూపడానికి కూడా పిల్లల్ని ఎంపికచేయాలి. ఇలా ఎంపికచేసిన పిదప జట్టులో సాధన చేయించాలి. ప్రదర్శించే సమయంలో ప్లేబ్యాక్ పాటను కూడా సాధన చేయించాలి. నృత్యరూపకాన్ని ప్రదర్శింపజేయాలి.

ఉదా : శివతాండవం (9వ తరగతి)

4) ఏకపాత్రాభినయం (Mono Action) :

ఏదైనా ఒక పాఠ్యాంశంగాని లేదా అందులోని ఒక పాత్ర మాట్లాడిన విషయాన్నిగాని తీసుకొని వ్యక్తిగతంగా, స్వగతంగా విద్యార్థిచేత పాత్రోచితంగా అభినయం చేయించడాన్నే ఏకపాత్రాభినయం అంటారు.

ఉదా : స్వభాష (9వ తరగతి) పాఠంలో జంఘాల శాస్త్రి పాత్ర.

5) మూకాభినయం (Mime) :

మౌనంగా అభినయిస్తూ భావ వ్యక్తీకరణ చేయడమే ముకాభినయం. ఒక సంఘటనగాని, సన్నివేశాన్నిగాని ప్రేక్షకులకు అర్థమయ్యే రీతిలో అభినయించి చూపడాన్ని ముకాభినయం అంటారు. ఇందులో డైలాగులు, బ్యాక్‌గ్రౌండ్‌లు ఉండవు. కేవలం మౌనంగా నటించడమే ఉంటుంది.

ఉదా : 7వ తరగతి 'బాల్యక్రీడలు' పాఠంలో కృష్ణుడు ఆడిన ఆటలను ముకాభినయం చేయవచ్చు.

6) జట్టుపనులు నిర్వహించడం (Group Works) :

పాఠాలకు సంబంధించిన కొన్ని అంశాలను జట్టులో నిర్వహించడం ద్వారా పిల్లలలో కలిసి పనిచేయడం, అభిప్రాయాలను పంచుకోవడం, జట్టులో ఒక నివేదిక రాయడమో, అర్థాలు గ్రహించడమో చేయడం. జట్టుపని అనంతరం జట్టుచేత ప్రదర్శింపజేయడం. వివిధ జట్లవారు రాసిన వాటిని ప్రదర్శించినప్పుడు చర్చించడం, వారి వారి జట్టు పనులను సరిచేసుకోవడం జరుగుతుంది. ఈ జట్టుపనుల కింద పాఠ్యపుస్తకంలోని పఠనకృత్యాలు, చదవడం, రాయడం, పదజాలం వంటి వాటిని స్వభావాన్నిబట్టి నిర్వహించాలి.

7) ప్రాజెక్టుపనులు (Project Works) :

ప్రాజెక్టుపనులు వివిధ కృత్యాల సమాహారం. ప్రాజెక్టు పనులను ఇంటిపనులుగా ఇవ్వాలి. ఇంటిపనిగా ఇచ్చేముందు ప్రాజెక్టుపనిలో పిల్లలు ఏంచేయాలో, ఎలా చేయాలో సూచనలు ఇచ్చి అర్థం చేయించాలి. ప్రాజెక్టుపని స్వభావాన్నిబట్టి వ్యక్తిగతంగా లేదా జట్టుపనిగా ఇవ్వాలి. జట్టుపనులుగా ఇచ్చేటప్పుడు ఆ ప్రాజెక్టుపనిలో జట్టులోని సభ్యులు ఎవరెవరు ఏమేం చేయాలో స్పష్టంగా బాధ్యతలను కేటాయించాలి. ప్రాజెక్టుపనిని పూర్తిచేసిన తరవాత పిల్లలతో ప్రదర్శింపజేయాలి. పిల్లలు ప్రాజెక్టుపనులను ప్రదర్శించేటప్పుడు దోషాలుంటే సవరించాలి. అవసరమైన సలహాలు, సూచనలు అందించాలి. పిల్లలతో ప్రదర్శనాంతరం ప్రాజెక్టుపనిని ఎలా నిర్వహించారో ఒక నివేదిక రాయించాలి. ఈ నివేదికలో ఏ ప్రాజెక్టు, ఎవరెవరు సభ్యులు, ఎవరెవరు ఏ బాధ్యతలను స్వీకరించారు? ప్రాజెక్టుపనికి సంబంధించి వివరాలను ఎలా సేకరించారు? ఏ ఏ విషయాలు అందులో ఉన్నాయి? వంటి సమాచారాన్ని నివేదిక రూపంలో పిల్లలు రాయాలి.

8) చర్చలు (Discussions) :

ఒక అంశం గురించి ఎవరెవరు ఏమేమి అన్నారో ఎటువంటి అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరచారో సేకరించి నివేదికలు రాసి ప్రదర్శించడం.

ఉదా : భూదానోద్యమంలో పాదయాత్ర గురించి ఉంది. పాదయాత్రపై ఎవరి అభిప్రాయాలు ఏంటనేవి తెలుసుకోవడం దానిపై నివేదికలు రాయించడం.

9) స్వీయ అవగాహన - ప్రదర్శన (Self Understanding - Expression) :

ఏదేని అంశానికి సంబంధించిన విషయాన్ని పిల్లలే తమకు తాము చదివి అర్థం చేసుకొని దాన్ని ఏకపాత్రాభినయ రూపంలోనూ, నాటకీకరణ రూపంలోనూ, తోలుబొమ్మలాట రూపంలోనూ ఇలా ఏ రూపమనేది వాళ్ళే నిర్ణయించుకొని ప్రదర్శించాల్సి ఉంటుంది.

10) జిగ్ సా విధానం (Zigsaw Technique) :

ఈ విధానంలో ఒక అంశంకు సంబంధించిన విషయాన్ని భాగాలుగా / పేరాలుగా విభజించుకొని 4, 5గురికి ఒక్కోపేరా పంచాలి. ఎవరి భాగాన్ని వాళ్ళు చదువుకోవాలి. పూర్తి అవగాహన చేసుకోవాలి. తర్వాత అందరూ కలిసి వారు చదివిన భాగంపై అనుభవాలను పంచుకొని దానిపై సంపూర్ణ అవగాహనకు రావాలి.

11) క్లోజ్ టెస్ట్ విధానం (Cloze Test Technique) :

ఇది చదవడం - అర్థంచేసుకొనే సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి ఉపయోగపడే వ్యూహం. ఇందులో ఒక అంశంలో ప్రతి 5వ పదాన్ని తొలగించి ఇస్తారు. దాన్ని చదువుకొంటూ తొలగించిన స్థానంలోని పదాన్ని ఊహించాలి, నింపాలి.

12) సాహిత్య కార్యక్రమాలు (Literature activities) :

పిల్లలను నలుగురు చొప్పున నాలుగు జట్లను చేయాలి. ఒక్కో జట్టుకు భాషాపరమైన అభ్యాసాన్ని కేటాయించాలి. అంటే చదివిన అంశం గురించి ఒక జట్టుకు పదజాలం, సామెతలు వంటివి ఇంకోజట్టు చదివిన అంశంలోని భాష గొప్పతనం గురించి, ఇంకో జట్టుకు చదివిన అంశంపై చిత్రాలు గీయమని, ఇంకోజట్టుకు చదివిన అంశంపై ప్రశ్నలు తయారుచేయమని లేదా వ్యాఖ్యానం రాయమని చెప్పవచ్చు. అంటే ఒకే అంశంపై అన్ని జట్లవాళ్ళు సాహిత్యపరంగా పనిచేస్తారు. భాషకు సంబంధించి ఉత్పత్తి రూపాలు చోటుచేసుకోవాలి.

13) పుస్తక సమీక్షలు నిర్వహించడం (Book Reviews) :

పిల్లల పఠనాభిలాషను పెంపొందించడానికి పాఠశాలల్లో గ్రంథాలయ పుస్తకాలను సరఫరాచేశారు. పిల్లల్ని వివిధ సాహిత్య రూపాలలో ఉన్న పుస్తకాలను చదవమనాలి. పిల్లలు చదివిన వాటిపై సమీక్షలు నిర్వహించాలి. సమీక్షలో

- వాళ్ళు చదివిన పుస్తకమేంటి?
- చదివిన అంశంపై అభిప్రాయం చెప్పడం.
- చదువుతున్నప్పుడు వాళ్ళ అనుభూతులను చెప్పించడం.
- చదివిన అంశంలోని పాత్రల గురించి, సంఘటనల గురించి మాట్లాడించడం.
- కవి ఏ ఉద్దేశంతో ఆ అంశాన్ని రాసారో చర్చించడం వంటివి జరగాలి.

సామర్థ్యాల వారీ వ్యూహాలు

పైన సూచించిన వివిధ సాధారణ వ్యూహాలతోపాటు నూతన పాఠ్యపుస్తకాలలో పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలపై అభ్యాసం కల్పించడానికి తరగతిగదిలో సామర్థ్య స్వభావాన్నిబట్టి వ్యూహాలను నిర్వహించాలి. వాటిని చూద్దాం.

I. వినడం - మాట్లాడడం :

విద్యార్థి తన ఇంటి వాతావరణం నుండే వినడం - మాట్లాడడం అలవాటు చేసుకొంటాడు. అయితే క్రమక్రమంగా ఈ వినడం - మాట్లాడడంలోని విభిన్నకోణాలను అర్థం చేసుకోవాల్సి ఉంటుంది. వీటిని వినియోగించుకొనే సామర్థ్యాన్ని

పొందాలి. పాఠ్యపుస్తకాలు ఇందుకు తోడ్పడాలి. బడికి రాకముందే మాట్లాడే పిల్లవాడు బడిలో చేరిన తరవాత స్వేచ్ఛగా మాట్లాడడం, ఆత్మవిశ్వాసంతో మాట్లాడడం, సూటిగా మాట్లాడడం, సందర్భోచితంగా మాట్లాడడం, సరైన పదజాలంలో అర్థవంతంగా వినసొంపుగా మాట్లాడడం గురించి అభ్యసిస్తాడు. అట్లాగే విన్నదాన్ని గురించి అర్థం చేసుకోవడంతోపాటు విశ్లేషించడం, అంతరార్థం గ్రహించడం, సందేశాన్ని పట్టుకోవడం వంటివి చేయగలగాలి.

ప్రాథమిక స్థాయిలో విద్యార్థి విని అర్థం చేసుకొని మాట్లాడే స్థాయికి చేరుకుంటే, మాధ్యమిక స్థాయిలో, విని అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం నేర్చుకుంటాడు. ఇక సెకండరీస్థాయి చేరుకొనేటప్పటికి వినడంలో మార్పు వస్తుంది. అర్థం చేసుకోవడం, ఆలోచించడం, విశ్లేషించుకోవడం, తన వాదనకు సరైన కారణాలను సమర్థంగా నిర్మించుకోవడం, బహుకోణాల్లో స్పందించడం తద్వారా మాట్లాడడం చేస్తాడు. అందుకే ప్రాథమిక స్థాయి నుండి సెకండరీ స్థాయి వరకుగల పాఠ్యపుస్తకాల్లో 'వినడం-మాట్లాడడం' అనే సామర్థ్యాన్ని అభ్యాసాల్లో చేర్చడం జరిగింది.

వ్యూహం : 'వినడం-మాట్లాడడం' అనే ఈ సామర్థ్యాన్ని పూర్తి తరగతి కృత్యంగా అంటే ప్రతి ప్రశ్నను తరగతిలోని పిల్లలందరినీ అడగాలి. ఒక్కొక్కరిచేత మాట్లాడించాలి.

అవసరమైన చోట్ల అనుబంధ ప్రశ్నలను అడగాలి **విద్యార్థులు చెప్పే సమాధానాలను ఖండించే ప్రయత్నం చేయగూడదు.** ఎందుకంటే విద్యార్థి తన వాతావరణంనుంచో, తన వ్యవహారిక భాషా స్థితులనుంచో, తన అనుభవాలనుంచో సమాధానాలు చెప్పే ప్రయత్నం చేస్తాడు. అందువల్ల వాటిని ఖండించగూడదు. ఖండించడంవల్ల తాను మాట్లాడే స్థితిని కోల్పోయి భయంతో మౌనంగా ఉండే ప్రమాదం ఉంటుంది.

విద్యార్థులు చెప్పే సమాధానాలలో దొర్లే దోషాలను ఆప్యాయతతో సవరించాలి. విద్యార్థుల సహజమైన మాటలను ప్రోత్సహించాలి. వాళ్ళను అభినందించాలి.

II. చదవడం, అవగాహన చేసుకోవడం :

ప్రాథమిక స్థాయిలో ధారాళంగా చదవడం చేయగలిగిన పిల్లలు ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో చదివిన అంశాన్ని అవగాహన చేసుకోవడం, దాన్ని వివరించగలగడం, ప్రతిస్పందించగలగడంలో శిక్షణ పొందుతారు. సెకండరీ స్థాయిలో పిల్లలు చదివిన అంశం గురించి విమర్శనాత్మక దృష్టితో ఆలోచించగలగాలి. రచయిత / కవి అంతరాత్మను, ఉద్దేశాన్ని పట్టుకోగలగాలి. 'చదవడం' అనే సామర్థ్యం ద్వారా పిల్లల్లో పఠనాభిలాష పెరగడం, అర్థం చేసుకొని వ్యక్తీకరించగలగడం, తన జ్ఞానపరిధిని విస్తృతపరుచుకోవడం జరగాలి. ఇందుకోసం 8, 9 తరగతులలోని పాఠ్యపుస్తకాలలోని అభ్యాసాలను పరిశీలించండి.

వ్యూహం : చదవడం, అవగాహనచేసుకోవడం సామర్థ్యానికి సంబంధించిన అభ్యాసాలను వ్యక్తిగత కృత్యంగానే నిర్వహించాలి. విద్యార్థులందరిచేత సాధన చేయించాలి. వారు చేసే దోషాలను వెనువెంటనే సవరించాలి. వారు చేసే ప్రయత్నాలను ప్రోత్సహించాలి. విద్యార్థి ఉచ్ఛారణకు అనుకూలమైన పదాలను రాయడం తప్పుగాదని గుర్తించాలి. ఉచ్ఛారణ సరిచేసి సరైన పదాలను రాసేలా ముందుకు నడిపించాలి. అభినందించాలి. పాఠం ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడాన్ని ఇంటిపనిగా ఇవ్వవచ్చు. మిగతావాటిని తరగతి గదిలోనే వ్యక్తిగత కృత్యంగా నిర్వహించాలి. విద్యార్థుల సంఖ్యనుబట్టి సామర్థ్యసాధనకు అనుకూలమైన విధానాన్ని ఉపాధ్యాయుడు ఎన్నుకోవాలి.

III. స్వీయరచన :

స్వీయరచన అంటే విద్యార్థి తన సొంత ఆలోచనలతో తనదైన విధానంలో ప్రశ్నలకు జవాబులు రాసే విధానం లేదా తెలిసిన అంశాల గురించి రాయడం. ప్రాథమిక, మాధ్యమిక స్థాయి నుండి పిల్లలు సెకండరీ స్థాయికి చేరుకొనే క్రమంలో ఆలోచనాశక్తి కూడా పెరుగుతుంది. APSCF-2011 నిర్దేశించిన ప్రకారం అవగాహన చేసుకొని తన సొంతమాటల్లో రాయడం అనేది రావాలి. (ఇప్పటివరకు పాఠ్య పుస్తకంలోని పాఠాల్లో ఉన్న ప్రశ్నలను బట్టీ ద్వారా సమాధానాలు రాసేవారు.) అంటే విశ్లేషణ, విమర్శనాత్మక, బహుకోణీయాలోచన, సమస్యాపరిష్కార సాధన మొదలగు అనేక విషయాల్లో తాను స్వయంగా రాయాల్సి ఉంది. అభిప్రాయాలను లిఖిత రూపంలో వ్యక్తీకరించాల్సి ఉంటుంది. అందుకే సెకండరీ స్థాయిలో ఈ స్వీయరచనలో ఉన్న ప్రశ్నల స్థాయి పెరుగుతుంది. జవాబురాసే విధానంలో కూడా మార్పులుంటాయి. భాషా వినియోగంలో కూడా మార్పులుంటాయి.

వ్యూహం : ఈ 'స్వీయరచన' అభ్యాసాన్ని వ్యక్తిగత కృత్యంగా నిర్వహించాలి. అవసరమైన సందర్భంలో పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. ఆయా ప్రశ్నలను పిల్లలు పూర్తిగా అవగాహన చేసుకొనేలా ఉపాధ్యాయుడు చర్చ నిర్వహించాలి. కొన్ని సందర్భాలలో సూచనలు, సలహాలు కూడా ఇవ్వాల్సివస్తే అందించాలి. వాళ్ళడిగే సందేహాలను నివృత్తి చేయాలి.

ఇందులో కొన్ని ప్రశ్నలను ఇంటిపనిగా ఇచ్చే అవకాశం ఉన్నట్లైతే అది ఉపాధ్యాయుడు వినియోగించుకొనవచ్చు.

దోషసవరణ తరగతి గదిలో చేపట్టాలి. ఇది పూర్తి తరగతిలో చర్చ ద్వారా జరగాలి. విద్యార్థుల అభిప్రాయాలకు విలువనివ్వాలి. అభిప్రాయాల్లో ఉన్న తార్కికతను పిల్లలకు వివరించే ప్రయత్నం చేయాలి.

అభ్యాసాల్లోని ప్రశ్నలకు జవాబులు ప్రతి విద్యార్థినుండి భిన్నంగానే వస్తాయి. ఒకవేళ అలా కానట్లైతే సామర్థ్యసాధన జరగనట్లే భావించాల్సి ఉంటుంది. ప్రతి విద్యార్థి స్వీయరచన చేసేట్లు ప్రోత్సహించాలి. సామర్థ్యాన్ని సాధించేట్లు చూడాలి.

పిల్లలు రాసిన అంశాలను సవరించే విధానం

- పిల్లలు జట్లలో చర్చించి రాసిన / వ్యక్తిగతంగా రాసిన సమాధానాలను ఛార్టుపై రాయించాలి లేదా నల్లబల్లపై రాయించాలి.
- ఒక్కో జట్టువారిచే ప్రదర్శింపజేయాలి.
- పిల్లలు రాసిన అంశాన్ని తరగతిలో చర్చిస్తూ కింది విధంగా సరిచేయాలి.
    - భావం సరిగా ఉందా? వరుసక్రమంలో విషయాన్ని రాశారా?
    - వాక్యనిర్మాణం సరిగా ఉందా?
    - వాక్యాలు సంపూర్ణ వాక్యాలుగా దోషరహితంగా ఉన్నాయా?
    - వాక్యాలలో ఉపయోగించిన పదాలు సరిగా ఉన్నాయా? ఇంకే పదాలు ఉపయోగించవచ్చు?
    - అక్షర దోషాలు ఏవైనా ఉన్నాయా?

ఇలా ఒక్కో ప్రశ్న పిల్లలను అడుగుతూ పిల్లలురాసిన దాన్ని పిల్లలతో చర్చిస్తూ సరిచేయించాలి. కొంత అభ్యాసం జరిగిన తరవాత ఒక జట్టువారు రాసిన అంశాలు ఇంకొక జట్టువారికిచ్చి సరిచేయించవచ్చు.

- ఇలా సరిదిద్దిన తరవాత పిల్లలతో వ్యక్తిగతంగా రాయించాలి.

IV. పదజాలం :

ఒకరి అభిప్రాయాలను మరొకరు తెలుసుకోవడానికి వాడే మాటల అర్థవంతమయిన కూర్పు ఉన్నది భాష. దీనిలో ముఖ్యమైన భాగం పదజాలం. విద్యార్థులు పదజాలాన్ని ఎంత ఎక్కువగా సంపాదిస్తే భాషమీద అంతపట్టు పెరుగుతుంది. సందర్భాన్నిబట్టి, సమయోచితంగా మాట్లాడాలంటే, రాయాలంటే పదజాల వినియోగాన్ని గురించి సరయిన అవగాహన ఉండాలి.

ఉన్నత స్థాయిలోని విద్యార్థులు జాతీయాలు, సామెతలు, నానార్థాలు, పర్యాయపదాలు, ప్రకృతి వికృతులు లాంటి వాటిని గురించి వివరంగా తెలుసుకొనే అవకాశం ఉంది. ప్రాచీన, ఆధునిక భాషా పాఠ్యాంశాల్లోని పద ప్రయోగాలను తెలుసుకోగలగాలి. ఆయా పదాల ప్రయోగాలను అవగాహన చేసుకొని తాను వినియోగించాలంటే "పదజాలం" అనే సామర్థ్యాన్ని సాధించాలి.

బోధనావ్యూహం : 'పదజాలం' అభ్యాసాలను వ్యక్తిగత కృత్యంగాను, పూర్తి తరగతి కృత్యంగాను నిర్వహించవచ్చు. ఏ సందర్భానికి ఏవి అవసరమో అది నిర్వహించాలి. విద్యార్థులను సమూహాలుగా చేసి, జట్టు కృత్యంగానూ నిర్వహించవచ్చు, ఈ పదజాల వినియోగానికి నిఘంటువును ఉపయోగించేలా చూడాలి. పర్యాయపదాలు. నానార్థాలను వాక్యాల్లో ప్రయోగించి అర్థం చేసుకునేలాచేయాలి. ప్రకృతి వికృతులు, వ్యతిరేకార్థకాలు, జాతీయాలు మొదలయినవన్నింటిని ప్రయోగ పద్ధతిలో చూపించి విద్యార్థుల వినియోగంలోకి తేవాలి. విద్యార్థి కల్పతరువు లాంటి పుస్తకాలను ఉపయోగించేలా నిర్వహించాలి.

దోషసవరణ వెంటవెంటనే చేయాలి. విద్యార్థుల భాషలోని మూసను ఖండించగూడదు. ప్రాంతీయ / మాండలిక పదాల ఉపయోగాన్ని తప్పు అని అనగూడదు. వారి భాషను గౌరవించాలి. వారి స్థాయికి తగిన భాషారూపమేదో చెప్పాలి.

V. సృజనాత్మకత :

పిల్లలు పాఠంలోని ప్రశ్నలకు జవాబులను బట్టీపట్టి రాయడంవల్ల భాషలోని ఏ ప్రక్రియను తాము స్వయంగా సృజించలేకపోతున్నారు. ఈ లోటును పూడ్చాలని APSCF-2011 భావించింది. అందుకే విద్యార్థిలోని సృజనాత్మకతను వెలికితీయగలిగేలా అభ్యాసాల నిర్వహణ ఉండాలని నిర్దేశించింది. దానికనుగుణంగా నూతన పాఠ్యపుస్తకాల్లో ఈ సామర్థ్యం పొందుపరచడమైంది.

సృజనాత్మకత అనేది ఊహ తెలిసిన పిల్లల దగ్గర నుండి మొదలుకొని పెద్దవారి వరకు ప్రతి వారిలో ఉంటుంది. దాన్ని వెలికితీసే ప్రయత్నం చేయకుంటే స్తబ్దత నెలకొంటుంది. అలా కాకూడదనే, వివిధ స్థాయిలో సృజనాత్మకత కింద అభ్యాసాలు పొందుపరచడం జరిగింది. ఉన్నత స్థాయి పిల్లలు వ్యాఖ్యానం రాయగలగడం, కవిత, వ్యాసం, పీఠిక మొదలగునవి రాయగలగాలి.

వ్యూహం : ఈ సామర్థ్యాన్ని పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. ఉపాధ్యాయుని ప్రోత్సాహం ఎక్కువగా ఉండాలి. చర్చ ద్వారా అవగాహన కల్పించాలి. విద్యార్థి తన భావాలను ప్రదర్శించడానికి అనుమతించాలి, అభినందించాలి. తోటి విద్యార్థులచే అభినందింపజేయాలి. 'స్వీయరచన' నిర్వహణలాగానే సృజనాత్మక కృత్యాలను కూడా నిర్వహించాలి. అంటే పూర్తితరగతిలో సూచనలు ఇవ్వడం, జట్లలో లేదా వ్యక్తిగతంగా చేయించడం / రాయించడం, వాటిని ప్రదర్శింపజేయడం, సరిదిద్దడం జరగాలి. తరవాత పిల్లలచేత వ్యక్తిగతంగా రాయించాలి.

VI. ప్రశంస :

ఒక ప్రశంస చాలు, కోటి ఏనుగుల బలం లభించినట్లు చేయడానికి, అయితే ఈ ప్రశంస అనేది కుల, మత, వర్గ, లింగ, భాషాభేదాల చుట్టూ తిరగడంవల్ల దేశంలో నైతిక విలువలు తగ్గిపోయి ఈర్ష్య, అసూయా ద్వేషాలు పెచ్చుమీరుతున్నాయి. సంకుచిత ధోరణులు ప్రబలుతున్నాయి. మేథ అడుగంటి దుర్బుద్ధి రాజ్యం చేస్తున్నది. ప్రశంస అనేది ఒక వ్యక్తికి, ఒక వ్యవస్థకు, ఒక దేశానికి, ఒక గ్రామానికి, ఒక మేథకు లేదా మరోదానికి కావచ్చు. అది సార్వజనీనంగా, సార్వత్రికంగా ఉండాలి. పిల్లల్లో ఎదుటివారిలోని / వర్గంలోని గొప్పదనాన్ని గుర్తించి ప్రశంసించే వైఖరి పెంపొందించాలి. ఇది ఉత్తమ వ్యక్తిత్వానికి ప్రతీక.

వ్యూహం : విద్యార్థుల్లో ప్రశంసించే తత్త్వాన్ని, విధానాన్ని తెలియజేయాలి. దీన్ని మొదట పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. సూచనలు ఇవ్వాలి. తరవాత వ్యక్తిగత కృత్యంగా వ్యక్తీకరించేట్లు చేయించాలి. ప్రశంసల్లోని మాధుర్యానుభూతిని వర్ణించి చెప్పాలి. ఇతరులు రాసిన విషయాన్ని పరిశీలించి అంగీకారయోగ్యంగాని, భావనలున్నట్లైతే చర్చ ద్వారా సరిదిద్దాలి.

VII. భాషాంశాలు :

భాషాంశాల్లో సంధులు, సమాసాలు, వాక్యభేదాలు, అలంకారాలు, ఛందస్సు మొదలయిన అంశాలన్నీ ఉంటాయి. ప్రాథమిక స్థాయిలో భాషాభాగాలతో మొదలైన భాషాంశాలు ఉన్నతస్థాయి వచ్చేసరికి వాక్యాలు నిర్మాణాల్లో ఉండే తేడాతోపాటు, భాషకు సంబంధించిన వివిధ నియమాలను విద్యార్థులు అవగతం చేసుకుంటారు.

వ్యూహం : ఈ సామర్థ్యాన్ని తరగతి కృత్యంగాను, వ్యక్తిగత కృత్యంగాను నిర్వహించాలి. ప్రతి విద్యార్థి సూత్ర నిర్మాణాన్ని సాధించగలగాలి. అందుకు ఉపాధ్యాయుడు విభిన్న ఉదాహరణలను ఉపయోగించుకోవాలి. నిత్య వ్యవహారంలోని వాక్యాలను, పదాలను కూడా వాడి విద్యార్థులచేత సామర్థ్య, సాధన చేయవచ్చు. దీనికి కేటాయించిన పీరియడ్‌లలో ఈ అభ్యాసం జరగాలి. విద్యార్థులకు తగిన సలహాలు, సూచనలు ఇవ్వాలి. విద్యార్థులతో ఉదాహరణలను చెప్పించి స్వయంగా అవగాహన చేసుకునేలా చూడాలి.

VIII. నేనివి చేయగలనా?

పాఠ్యపుస్తకాలు పిల్లలు నేర్చుకోవడానికి తోడ్పడే సాధనం. తమ పిల్లలు ఏం నేర్చుకొంటున్నారు? ఎంత వరకు నేర్చుకొంటున్నారు? అని తల్లిదండ్రులు తెలుసుకోవడానికి ఉపయోగపడే సాధనం కూడా! సాధారణంగా ఒక పాఠం పూర్తయిందా లేదా అనే విషయం తల్లిదండ్రులకు తెలుస్తుంది. పిల్లలైనా చెప్పగల్గుతారు. అయితే ఇటు పిల్లలకు, అటు వారి తల్లిదండ్రులకు ఒక పాఠం పూర్తయిన పిదప ఏం నేర్చుకొన్నారు? అని తెలుసుకొనే అంశం గత వాచకాల్లో లేదు. ఎందుకు బోధిస్తున్నారో ఉపాధ్యాయులకు మాత్రం తెలిసి ఉంటుంది. తాము అనుకున్న ఈ లక్ష్యాలు తరగతిగదిలో ఎంతశాతం మంది చేయగలరు? అనే అంశంపై సాధారణంగా దృష్టిపెట్టడం చాలా అరుదుగా జరుగుతుంది. వీటిని దృష్టిలోపెట్టుకొని పిల్లలు ఒక పాఠం పూర్తయిన పిదప తామేమి నేర్చుకున్నారో? తమనుతాము స్వంతంగా అంచనావేసుకోవడానికి అనగా స్వీయ మూల్యాంకనం చేసుకోవడానికి వీలుగా భాషా సామర్థ్యాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని "నేనివి చేయగలనా?" అభ్యాసాలు రూపొందించారు. దీని ఆధారంగా ఉపాధ్యాయులు కూడా సామర్థ్యాల వారీగా పిల్లల స్థాయిని అంచనావేయడానికి

అవకాశం లభిస్తుంది. అట్లే తల్లిదండ్రులకు కూడా బోధించిన పాఠం ద్వారా తమ పిల్లలు ఏ సామర్థ్యాలు పొందారో తెలుసుకోవడం సాధ్యమవుతుంది.

వీటిని ఎలా నిర్వహించాలి? :

నేనివి చేయగలనా? లోని ఒక్కొక్క వాక్యాన్ని తరగతిలో చదివి వినిపించాలి. పిల్లలు వాటిని చేయగలిగితే 'ఔను' వద్ద, చేయలేకుంటే 'కాదు' వద్ద '✓' గుర్తును పెట్టమనాలి. తరవాత ఒక్కొక్క అంశాన్ని ఎంతమంది '✓' గుర్తుపెట్టారో చేతులెత్తమనాలి. చేతులెత్తినవారి సంఖ్యను లెక్కించాలి. ఒక అంశంలో 80% కంటే తక్కువ మంది చేతులెత్తితే దానిపై పునరభ్యాసం కల్పించాలి.

ముగింపు :

భాషాబోధన మూసపోసినట్లుగా, యాంత్రికంగా ఉండకూడదు. భాష అంటేనే ఆలోచించడం, వ్యక్తీకరించడం పిల్లలు ఎప్పటికప్పుడు ఆలోచిస్తూ తమ అనుభవాలను విభిన్న రూపాలలో వ్యక్తపరచడానికి వీలుగా భాషాబోధన వ్యూహాలు, సోపానాలు ఉండాలి. పిల్లలందరూ పాల్గొనేలా, చర్చించుకునేలా, ప్రదర్శించేలా, వ్యక్తీకరించేలా ఈ వ్యూహాలు ఉండాలి. ప్రతీరోజూ భాషాబోధనకు కేటాయించిన పీరియళ్ళలో పీరియడ్ వారీ ప్రణాళికలో ఇటువంటి వ్యూహాలతో పిల్లలకు ఉత్సాహం, ఉత్సుకత పెంపొందించేలా నిర్వహించాలి. సందర్భాన్ని, బోధనాంశాన్ని బట్టి తమ వ్యూహాలను మార్చుకోవాలి.

స్థానిక, ప్రాంతీయ, సంస్కృతుల సమ్మేళనమైన బహుళ సంస్కృతికి చిహ్నం మనదేశం. ప్రజల మత విశ్వాసాలు, సామాజిక సంబంధాలఎడ ప్రజలకు గల అవగాహనలు విభేదిస్తాయి. అన్ని వర్గాల వారికీ అందరికీ సమానహక్కులు, సహజీవనం చేస్తూ అభివృద్ధిచెందే హక్కులు ఉన్నాయి. ఈ విధమైన సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని, జాతీయ గుర్తింపును బలోపేతం చేయడానికి చిన్నారులు, యువతరాన్ని సిద్ధం చేయాలి. గతాన్ని ప్రస్తుత ప్రాధాన్యాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని పునఃసమీక్షించి మారుతున్న సామాజిక సందర్భాలు, అవసరాల కనుగుణంగా మన విద్యాప్రణాళిక రూపొందాలి. మన సాంస్కృతిక వైవిధ్యం మన ప్రత్యేకత అని భావించి ఈ సాంస్కృతిక బహుళత్వాన్ని సుస్థిరం చేసే దిశలో పాఠ్యప్రణాళిక తయారుకావాలి. మానవ జీవితార్థాలను అవగతం చేసుకునేందుకు తోడ్పడాలి. మన సాంస్కృతిక వైవిధ్యం కేవలం మన సహనానికి ప్రతిఫలం కాదని, ఇది మన మనుగడలోనే అంతర్భాగమని గుర్తించాలి. తమ హక్కులు, విధులు, బాధ్యతలపట్ల పౌరుల్లో స్పృహను పెంపొందించి రాజ్యాంగ సూత్రాల పట్ల నిబద్ధతను కనబరచడానికి పాఠ్యప్రణాళిక తోడ్పడాలి.

*– జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రం **2005***

౭ బోధనా సోపానాలు (Teaching Steps)

ప్రణాళికాబద్ధమయిన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో క్రమానుగత నిర్వహణలో 'బోధనా సోపానాలు' అత్యంత ముఖ్యమైనవి ఛాత్రోపాధ్యాయులు ప్రతి కాలాంశం (Period)లో సోపానాలననుసరించి బోధనాభ్యసన కృత్యాలు నిర్వహించాలి. ఇలా నిర్వహించడంవల్ల ఆశించిన ఫలితాలు సక్రమంగానూ, వేగంగానూ, సాధింపబడడమేగాక విద్యార్థిలో శాశ్వత అభ్యసనం జరగగలదు. అందుకుగాను ఒక్కో పాఠ్యాంశ బోధనకు అవసరమయ్యే పీరియళ్ళు, ఆయా పీరియళ్ళలో సోపానక్రమంలో 'బోధనాభ్యసన' నిర్వహించడానికి అనువైన కృత్యాలు, వ్యూహాలు సమకూర్చుకొని పాఠ్యాంశప్రణాళిక తయారు చేసుకొని తదనుగుణంగా పాఠ్యబోధనకు సంసిద్ధులు కావాలి.

I. ఉన్ముఖీకరణ :

ఉన్ముఖీకరణ అంటే పాఠం పేరు రాబట్టడానికి అడిగే ప్రశ్నలు, జవాబులు చెప్పించే కార్యక్రమం కాదు. పిల్లలను పాఠంపట్ల మానసికంగా సిద్ధంచేయడం, ఇతివృత్తం, సందేశంపట్ల ఆలోచింపజేయడం జరగాలి. ఇందుకోసం ప్రతి పాఠం ప్రారంభంలో పిల్లలను మానసికంగా సంసిద్ధులను చేయడానికి వీలుగా పాఠ్యాంశ ఇతివృత్తానికి సంబంధించిన చిత్రం / సన్నివేశం / సంఘటన / కవిత / చర్చ / సూక్తుల వంటివి ఉన్నాయి. వీటికి సంబంధించి పిల్లలు ఆలోచించేలా ప్రశ్నలు కూడా ఉన్నాయి. ఇవి 'ఆలోచించండి-చెప్పండి' అనే పేరుతో ఉన్నాయి. ప్రశ్నలు అడుగుతూ వాటి గురించి చర్చింపజేస్తూ పాఠం పట్ల పిల్లల్ని సంసిద్ధులను చేయుటకై ఇవి ఉపకరిస్తాయి. ఇదే క్రమంలో బోధింపబోయే పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిన 'పూర్వజ్ఞానం' ఏదైనా విద్యార్థులలో ఉందా? తెలుసుకోవడానికి, తద్వారా పాఠ్యాంశాన్ని పరిచయం చేయడానికి, పిల్లలు నిర్భయంగా స్వేచ్ఛగా, ఆలోచిస్తూ తమ అభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేయడానికి, వారిలో వాచికచర్యను పెంపొందిస్తూ సమర్థంగా మాట్లాడడం, వ్యక్తిగత భాగస్వామ్యం పొందడానికి దోహదపడతాయి.

పాఠం ప్రారంభంలోని చిత్రం / సన్నివేశం / సంఘటన / పద్యం... తద్వారా ఆలోచింపచేసే ప్రశ్నలు ఇవన్నీ కూడా NCF-2005లో పేర్కొన్నట్లు పిల్లల్లో పాఠానికి సంబంధించిన పూర్వరంగాన్ని (Pretext) ఏర్పరుస్తుంది. పాఠం ఉద్దేశం, నేపథ్యం వీటికి సంబంధించిన చర్చవల్ల పూర్వరంగంతో పాఠానికి ఒక సంబంధం ఏర్పడుతుంది.

ఉదా:- ఇందులో చిత్రాన్ని గురించి మాట్లాడింప చెయ్యాలి. చిత్రంలో ఏమేమి ఉన్నాయి? ఎవరెవరు ఏం చేస్తున్నారు? పాత్రల మధ్య సంభాషణ ఎలా ఉంటుంది? వారి స్థానంలో మీరుంటే ఏం చేస్తారు? వంటి చర్చతో ఉన్ముఖీకరణ చేసి పాఠంవైపు ఆలోచింపజేసి పాఠాన్ని పరిచయం చేయాలి. ప్రతీపాఠం యొక్క ఉద్దేశం, నేపథ్యం, పాఠ్యభాగ వివరాలను పిల్లలతో చదివించి చర్చద్వారా అవగాహన కల్పించాలి. అట్లే 'కవి పరిచయం'లోని వివరాలను చదివించి పాఠ్యభాగ రచయిత, కవి గురించి పిల్లలే తెలుసుకొనేలా చేయాలి. ఈ విధంగా ఉన్ముఖీకరణచేసి పాఠంవైపు పిల్లలను సన్నద్ధులనుచేసి తదుపరి సోపానానికి వెళ్ళాలి.

II. పఠన కృత్యాలు - అర్థసంగ్రహణ :

ఉన్ముఖీకరణ ద్వారా పాఠంవైపు ప్రేరేపితులైన పిల్లలు పాఠంలోని విషయాలపై ప్రాథమిక అవగాహన పొందడానికి పాఠాన్ని చదివించడం ఈ సోపాన ముఖ్య ఉద్దేశం. పిల్లలు పాఠాన్ని చదివే క్రమంలో తమకు అర్థంకాని పదాలను గుర్తించడం జరుగుతుంది. వాటి అర్థాలను పిల్లలే నిఘంటువులో వెతకడం లేదా తోటి వారితో చర్చించడం లేదా ఉపాధ్యాయులతో చర్చించడం ద్వారా తెల్సుకొంటారు. దీన్నే NCF-2005లో తెల్పినట్లు జ్ఞానాత్మక శిక్షణ (Cognitive apprentiship)గా పేర్కొనచ్చు. పాఠం చిత్రం ఆధారంగా పాఠంలోని భావాన్ని / సారాంశాన్ని అర్థం చేసుకోవడం, పాఠ్యపఠనం ద్వారా ప్రాథమిక అవగాహనకు రావడం జరుగుతుంది. ఈదశలో పిల్లలే జ్ఞాన నిర్మాణానికి అవసరమైన ప్రాథమిక శిక్షణ పొందుతారు. ఇందుకోసం పాఠం ప్రారంభ పేజీలో కింద ఇచ్చిన గడిలోని విద్యార్థులకు సూచనలు "తోడ్పతాయి. పాఠం చిత్రం పరిశీలన, వ్యక్తిగతంగా పాఠం చదవడం, జట్లలో చర్చించడం, అర్థాలు తెల్సుకోవడం వంటి ముఖ్యమైన కృత్యాల్లో పిల్లలు పాల్గొనాలి. ఈ దశలో కింది సోపానాలను అమలుపరచాలి.

- పలకరింపు
- పునశ్చరణ
- ఉపాధ్యాయుడు ఆదర్శపఠనం చేయడం
- పిల్లల మౌనపఠనం - అర్థంకాని పదాల కింద గీతగీయడం
- పదాల అర్థాలను తెలుసుకోవడానికి నిఘంటువును చూడడం (వ్యక్తిగతంగా)
- పదాల అర్థాలను గురించి తోటివారితో జట్లలో చర్చించడం, సొంతవాక్య ప్రయోగం చేయడం
- ఉపాధ్యాయుడు సందర్భోచిత వాక్యాలతో పదాలపై అవగాహన కల్పించడం

పఠన కృత్యాల నిర్వహణ వల్ల పాఠ్య విషయంపై ప్రాథమిక అవగాహన కల్గుతుంది.

III. పాఠ్యాంశం గురించి - చర్చ - అవగాహన :

గతంలో పాఠం బోధించడం అంటే పాఠంలోని విషయానికి సంబంధించిన పదాల అర్థాలను వివరించడం, అందులోని వ్యాకరణాంశాలను చెప్పడం, పేరా, పేరా వివరిస్తూ పోవడం జరిగేది. పఠన కృత్యాలు - అర్థసంగ్రహణ పీరియడ్‌లో జ్ఞానాత్మక శిక్షణ ద్వారా పాఠంపట్ల చర్చ, అవగాహన దశలో పి&లలు చర్చలో పాల్గొనాలి. అంతరార్థం, ఆంతర్యాలు గుర్తించడం, భాషాశైలి, రచనాశైలిని ప్రశంసించడం ఈ దశలో చర్చిచంచడం, పిల్లలను భాగస్వాములను చేయడం,

ఆలోచింపజేయడం అనేవి కీలకంగా ఉంటాయి. పాఠం బోధించడం అంటే పిల్లలకు ఆ పాఠ్యాంశ విషయంలోని కీలకభావనలపై అవగాహన కలగాలి అందుకోసం పిల్లల్ని ఆలోచింప జేసే ప్రశ్నలు అడగాలి, పిల్లల పూర్వజ్ఞానాన్ని అనుభవాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి, ప్రశ్నించాలి, స్వేచ్ఛగా చర్చలో పాల్గొనాలి. ఇలా పిల్లలతో చర్చించుకుంటూ విషయబోధన జరగాలి. బోధించేటప్పుడే ఆ విషయం గురించి పిల్లలు బహుకోణాల్లో విశ్లేషిస్తూ, ఊహిస్తూ, ఆలోచించి ప్రతిస్పందించాలి. ఇందులో ప్రధానంగా సోపానాలు కింది విధంగా ఉంటాయి.

- పలకరింపు
- పునశ్చరణ
- పిల్లల బాహ్యపఠనం
- ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శపఠనం
- పిల్లల మౌనపఠనం
- కీలకభావనలపై ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగడం
- పిల్లలందరినీ భాగస్వాములను చేస్తూ చర్చించడం
- పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన
- ఆరోజు చర్చించిన పాఠ్యభాగంపై ప్రశ్నించడం ద్వారా పిల్లల అవగాహనను తెలుసుకోవడం

ఇలా పాఠ్య బోధనకోసం నిర్ధారించుకున్న 3 లేదా 4 పీరియళ్ళలో పాఠ్యాంశ విషయంపై పిల్లలకు పూర్తిస్థాయి అవగాహన కల్పించడం అంటే విషయంలోని కీలకభావనలను, సంఘటనలను, కవి యొక్క ఉద్దేశాన్ని, పాత్రల స్వభావాలను, సన్నివేశ సంబంధిత అంశాలను ఆలోచనలతో, విశ్లేషించి, చర్చించి అవగాహన పొందుతారు. ఈ దశలో పిల్లలు తమ వ్యక్తిగత ఆలోచనలకు ఒక రూపమిస్తారు. బహుళ ప్రతిస్పందనల నుండి అవగాహన పరిధిని విస్తృతపరుచుకుంటారు. పిల్లల భాగస్వామ్యం కూడా కీలకంగా ఉంటుంది.

IV. సామర్థ్యాల సాధన - ఇవిచేయండి అభ్యాస నిర్వహణ :

పాఠ్య విషయంపై పూర్తి అవగాహన పొందిన పిల్లలు ఆ పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాల సాధనపై దృష్టిపెట్టాల్సి ఉంటుంది. మనం ఇంతకు ముందు చెప్పుకున్నట్టు పాఠాన్ని బోధించడం అంటే ఉన్ముఖీకరణ నుండి నేనివిచేయగలనా? వరకు ఉన్న అన్ని అంశాలను బోధనలో భాగంగానే భావించి నిర్వహించడం. భాషా సామర్థ్యాలైన వినడం-ఆలోచించి మాట్లాడడం, చదవడం-అర్థంచేసుకొని వ్యక్తీకరించడం, ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయరచన), పదజాలాభివృద్ధి, సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ, ప్రశంస, భాషాంశాల కింద ఇచ్చిన అభ్యాసాలను తరగతి గదిలో అవగాహన కల్పించాలి. ఈ సామర్థ్యాలపై అభ్యాసాలు 'ఇవిచేయండి' శీర్షికతో ఉన్నాయి. ప్రతి అభ్యాసాన్ని ముందుగా పూర్తి తరగతి కృత్యంగా విద్యార్థులకు ఎలా చేయాలో సూచనలు ఇవ్వాలి. అంటే

- ముందుగా అభ్యాసాన్ని పిల్లలతో చదివించాలి.
- ఏమి చేయాలో వాళ్ళతోనే చర్చించి తగిన సూచనలు ఇవ్వాలి.

- సామర్థ్య స్వభావాన్ని బట్టి తగిన నిర్వహణ వ్యూహాన్ని ఎంపిక చేసుకోవాలి.
- పిల్లల్ని వ్యక్తిగతంగాగాని, జట్టులోగాని అభ్యాసాలను చేయమనాలి.
- పిల్లలు చేసిన అభ్యాసాలను ప్రదర్శింపజేయాలి.
- పిల్లలు ప్రదర్శించిన వాటిపై చర్చ నిర్వహించాలి.
- అనంతరం పిల్లలతో చర్చించుకుంటూ సరిచేయాలి.
- సరిచేసిన అనంతరం నోటుపుస్తకాల్లో రాయమనాలి.

పై విధంగానే ప్రాజెక్టుపనులు చేయడానికి కూడా సూచనలు ఇచ్చి పిల్లలతో చేయించాలి. ప్రదర్శింపజేయాలి. నివేదికలు రాయించాలి.

ఈ అభ్యాసాల నిర్వహణలో ఉపాధ్యాయుడు కేవలం ఒక సౌకర్యకర్తగా ఉంటూ పిల్లలు నేర్చుకోవడంలో సహకరించాలి. పిల్లలు ప్రతిఒక్కరూ భాగస్వాములయ్యేలా, సామర్థ్యాలను సాధించేలా చూడాలి. ఎట్టి పరిస్థితుల్లో అభ్యాసాలను గైడ్లు, దర్శినులు చూసిరాయడం, నల్లబల్లపై రాస్తే చూసిరాయడం, పుస్తకంలో ఉన్న విషయాన్ని ఎత్తి రాయడం వంటివి చోటుచేసుకోకూడదు.

పిల్లలు భాష నేర్చుకోవడం అంటే భాషా సామర్థ్యాలను సాధించడమే. ఇందులో ఆలోచించడం, తమ అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరచడం, కలిసి పనిచేయడం, తమదైన శైలిలో ప్రతిస్పందించడం, వ్యక్తీకరించడం వంటివి చోటు చేసుకుంటాయి. వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని అభ్యాసాల నిర్వహణ జరగాలి.

ఈ దశలో పిల్లల భాగస్వామ్య అభ్యసనం, బహుళాలోచనలకు రూపాన్నివ్వడం జరుగుతుంది. NCF-2005లో తెల్పినట్లు జ్ఞాననిర్మాణానికి అవసరమైన కృత్యాలు / పనులు / ప్రాజెక్టు పనులు అభ్యాసాల రూపంలో ఉన్నాయి.

V. స్వీయమూల్యాంకనం :

పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు ఏ మేరకు సాధించారో పిల్లలు తమకు తాము అంచనా వేసుకొనేందుకు **'నేనివిచేయగలనా?'** అనే శీర్షికతో అభ్యాసాల చివర చేర్చడమైనది. ఇది విద్యార్థులు తమనుతాము అంచనా వేసుకోవడమేకాక ఉపాధ్యాయులకు పిల్లలు ఏ సామర్థ్యంలో వెనకబడుతున్నారో తెలుస్తుంది. అంతేగాకుండా పిల్లలకు ఎక్కడ పునరభ్యాసం కల్పించాలో తెలుసుకొని చర్యలు చేపట్టడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఇందులో

- నేనివిచేయగలనా? లోని అంశాలను పిల్లలు చదవాలి.
- వాళ్ళు చేయగలిగే వాటికి ✓ పెట్టమనాలి. చేయలేని వాటిని × పెట్టాలి.
- ఏ సామర్థ్యాన్ని ఎంతమంది చేయగలిగారో చేతులెత్తమని లెక్కించాలి.
- చేయలేని వారిని గుర్తించి సంబంధించిన సామర్థ్యంలో పునరభ్యాసం కల్పించాలి.

పైన చర్చించిన విధంగా NCF-2005లో పేర్కొన్నట్లు జ్ఞాననిర్మాణానికి అనుగుణంగా పాఠంలోని విషయం అమరిక ఐదు విభాగాలుగా ఉంది. ఒక్కొక్క విభాగం / దశను ఆక్రమంలోనే నిర్వహించాలి. ఈ ఐదు దశలను పూర్తిచేయడానికి

ఒక పాఠానికి సగటున 12 పీరియళ్ళు అవసరమైతాయి. మొదటిదశ అనగా ఉన్ముఖీకరణకు ఒక పీరియడ్, రెండవది పఠన కృత్యాలు, అర్థసంగ్రహణకు ఒక పీరియడ్, మూడవది పాఠ్యాంశం గురించి చర్చ - అవగాహనకోసం 3 నుండి 4 పీరియళ్ళు, ఇవి చేయండి అభ్యాసాలకు 6 పీరియళ్ళు, నేనివిచేయగలనా అనే చివరిదశ స్వీయమూల్యాంకన కృత్యానికి ఒక పీరియడ్అవసరమైతుంది. ఐతే ఈ ఐదు దశలకు చెందిన పీరియళ్ళను క్రమపద్ధతిలో నిర్వహించడానికి అనగా ఆయా పీరియళ్ళలో ఏమేమి సోపానాలు అమలుచేయవచ్చో తెల్సుకొందాం.

సూచించిన బోధనా సోపానాలు

పాఠం బోధించడం అంటే ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం నుండి 'నేనివిచేయగలనా?' వరకు ఉన్న అన్ని అంశాలను బోధించడం. ఇందులో ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం, పఠన కృత్యాలు, పాఠ్యాంశ విషయం, 'ఇవిచేయండి' శీర్షికతో అభ్యాసాలు, స్వీయ మూల్యాంకనం వంటి అంశాలు ఉన్నాయి. ఇవి బోధించడానికి పాటించే సోపానాలు, వ్యూహాలు ఆ అంశాల స్వభావాన్ని బట్టి మారుతుంటాయి. కింద సూచించిన సోపానాలను అంశాలకు తగిన విధంగా ఎంపికచేసుకొని ప్రణాళికల్లో పొందుపరుచుకోవాలి.

క్ర.సంఖ్య	సోపానం	ఏఏ పీరియళ్ళకు సోపానం ఆవశ్యకత ఉంటుంది	వివరణ
1	పలకరింపు	ప్రతి పీరియడ్‌లో ఉంటుంది.	పిల్లలను పలకరించడం
2	ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం	1వ పీరియడ్‌లో మాత్రమే ఉంటుంది.	పాఠం చిత్రంలోని చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం
3	పునశ్చరణ	2 నుంచి 10 పీరియళ్ళలో ఉంటుంది.	ముందురోజు జరిగిన అంశం గురించి చర్చించడం
4	శీర్షికా ప్రకటన	1వ పీరియడ్‌లో మాత్రమే ఉంటుంది.	పాఠం పేరు / శీర్షికను ప్రకటించి నల్లబల్లపై రాయడం
5	కవిపరిచయం	1వ పీరియడ్‌లో మాత్రమే ఉంటుంది.	పాఠం రాసిన కవి గురించి పరిచయం చేయడం
6	నేపథ్యం / ఉద్దేశం	1వ పీరియడ్‌లో మాత్రమే ఉంటుంది.	పాఠం ఉద్దేశం/నేపథ్యం గ్రహించేలా చేయడం
7	పాఠం చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం	2వ పీరియడ్‌లో మాత్రమే ఉంటుంది.	పాఠంలోని చిత్రాల గురించి చర్చ నిర్వహణ
8	గేయం/పద్యం/పాట ఉపాధ్యాయుడు పాడడం	1 నుండి 5 పీరియళ్ళలో ఉంటుంది.	పద్యాలకు / గేయాలకు ప్రాధాన్యత, రాగంతో పాడడం, ఎలా పాడాలో తెల్పడం అభ్యాసం చేసి చూపడం
9	గేయం/పద్యం/పాట పిల్లలు పాడడం	1 నుండి 5 పీరియళ్ళలో ఉంటుంది.	పద్యాలు/గేయాలు/పాటలను పిల్లలతో పాడించడం, అభినయం చేయించడం
10	పిల్లలచే బాహ్యపఠనం	2 నుండి 5 పీరియళ్ళలో ఉంటుంది.	తరగతిలోని నలుగురైదుగురు పిల్లలతో ప్రకాశపఠనం చేయించాలి. దోషాలను గుర్తించాలి.

క్ర.సంఖ్య	సోపానం	ఏఏ పీరియళ్ళకు సోపానం ఆవశ్యకత ఉంటుంది	వివరణ
11	ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శపఠనం	2 నుండి 5 పీరియళ్ళలో ఉంటుంది.	స్పష్టోచ్చారణతో చదవాలి. పిల్లలను గమనించమనాలి.
12	పిల్లల మౌనపఠనం - అర్థ సంగ్రహణ	2 నుండి 5 పీరియళ్ళలో ఉంటుంది.	పిల్లలు మౌనంగా చదవాలి. తెలియని పదాలనుగుర్తించి, గీతగీయాలి. చర్చలో పాల్గొనాలి. తెల్సుకోవాలి.
13	పాఠం చిత్రం గురించి చర్చ	2వ పీరియడ్‌లో ఉంటుంది.	పాఠంలోని చిత్రాన్ని పరిశీలింపజేయాలి. చర్చ నిర్వహించి, భావాన్ని ఊహింపచేయాలి.
14	పాఠ్యాంశంపై చర్చ, అవగాహన	3 నుండి 5 పీరియళ్ళు	ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నల ద్వారా కీలక పదాలు / వాక్యాలు / సంఘటనలపై చర్చ
15	సామర్థ్యాల వారీగా అభ్యాసాల నిర్వహణ	6 నుండి 10 పీరియళ్ళ వరకు ఉంటుంది.	వినడం, మాట్లాడడం, ధారాళంగా చదవడం ఒక పీరియడ్‌లో, స్వీయరచన ఒక పీరియడ్, పదజాలకృత్యాలు, ప్రాజెక్టు, ప్రశంస పనులు ఒక పీరియడ్, సృజనాత్మకతకు ఒక పీరియడ్, భాషను గురించి తెలుసుకోవడం, నేనివిచేయగలనా చివరి పీరియడ్‌లో నిర్వహించాలి.
16	సరిదిద్దడం (భావం / వాక్యం / పదాలు / అక్షర దోషాలు)	స్వీయరచన, సృజనాత్మకత, ప్రశంస నిర్వహించే పీరియళ్ళలో అలాగే పిల్లలు రాసిన అంశాలు ఏవైనా ప్రదర్శించినప్పుడు. ఉదా॥ ప్రాజెక్టు పనులు నివేదికలు సమర్పించినప్పుడు.	భావం సరిగా ఉందా? వాక్య నిర్మాణం, పదజాలం, అక్షరదోషాలపై చర్చ నిర్వహించి సరిదిద్దాలి.
17	స్వీయ మూల్యాంకనం	10వ పీరియడ్‌లో మాత్రమే ఉంటుంది.	చివరి పీరియడ్‌లో 'నేనివిచేయగలనా?'లోని అంశాలకు ఏమేమి చేయగలరో గుర్తింపచేయాలి. పునరభ్యాసం కల్పించాలి.
18	రాసిన అంశాలను ప్రదర్శించడం, సంకలనం చేయడం	6 నుండి 10 పీరియళ్ళలో ఉంటుంది.	ప్రశంస, సృజనాత్మకత, ప్రాజెక్టు పనుల నివేదికలను సంకలనాలుగా తయారుచేసి భద్రపరచడం
19	పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన	ప్రతి పీరియడ్‌లో ఉంటుంది.	ప్రతీ పీరియడ్‌లో ఆ రోజు బోధించిన, నిర్వహించిన అంశాల ఆధారంగా సామర్థ్యాల వారీగా పిల్లల అవగాహనను పరిశీలించాలి.
20	పునరభ్యాసం	చివరి పీరియడ్‌లో ఉంటుంది. అవసరమైతే అదనపు పీరియడ్‌లో ఉంటుంది.	స్వీయ మూల్యాంకనం ద్వారా పిల్లలు ఏఏ సామర్థ్యాలలో వెనుకబడ్డారో గుర్తించి, ఆయా సామర్థ్యాల కోసం అదనపు పీరియళ్ళలో పునరభ్యాసం కల్పించాలి.

పైన తెల్పిన సోపానలను ఒక పీరియడ్‌లో మూడు భాగాలుగా నిర్వహిస్తాం. అవి 1) ఉపోద్ఘాతం, 2) పాఠ్యాంశంపై చర్చ, అవగాహన లేదా సామర్థ్యాల సాధన, 3) పిల్లల అవగాహన పరిశీలన. ఉపోద్ఘాతంలో పలకరించుట, ఉన్ముఖీకరణ

చిత్రం గురించి మాట్లాడడం, శీర్షికా ప్రకటన, పాఠ్యాంశ ఉద్దేశం / నేపథ్యం / పునశ్చరణ మొదలగు సోపానాలు ఉంటాయి. పాఠ్యాంశంపై చర్చ, అవగాహనలో పిల్లల ప్రకాశపఠనం, ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శపఠనం, పిల్లల మౌనపఠనం, పాఠం చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం, ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నల ద్వారాచర్చ మొదలగునవి ఉంటాయి. సామర్థ్యల సాధన కోసం, సూచనలు ఇవ్వడం, రాయించడం, సరిదిద్దడం వంటి సోపానాలు ఉంటాయి.

పిల్లల అవగాహన పరిశీలనలో సామర్థ్యాల వారీగా ప్రశంసించడం, పిల్లల అవగాహన తెల్సుకోవడం, స్వీయ మూల్యాంకనం వంటి సోపానాలు ఉంటాయి. కాబట్టి బోధనాంశం / సామర్థ్యం ఆధారంగా ఆయా పీరియళ్ళకు సంబంధించిన బోధనావ్యూహాలు, అభ్యసనానుభవాలను, సోపానాల ప్రకారం రాయాలి.

పై సూచించిన సోపానాలే కాకుండా అదనంగా సోపానాలను కూడా పాఠ్యబోధనలో అవసరమైనచోట వినియోగించుకోవచ్చు. ఇవి ఉపాధ్యాయుల స్వేచ్ఛకు వదిలివేయడమైనది. ప్రతి పీరియడ్‌లో నిర్వహించే బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు పిల్లలను పలకరించడం, పునశ్చరణ చేయడం లేదా ఉన్ముఖీకరణతో ప్రారంభమౌతాయి. పిల్లల అవగాహనను పరిశీలించడంతో ముగుస్తుంది. ప్రతి పీరియడ్ పూర్తికాగానే ఛాత్రోపాధ్యాయులు ఆ రోజు నిర్వహించిన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల ఆధారంగా తన అనుభవాలను, అనుభూతులను స్వీయ ప్రతిస్పందనల రూపంలో రాసుకోవాలలి. ఒక్కొక్క పీరియడ్‌లో బోధనకు ఎంపిక చేసుకొన్న అంశం, అభ్యాసం ఏదైనా కావచ్చు. దానికి సంబంధించిన సోపానాల ఆధారంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి. వీటి ఆధారంగానే పాఠ్యప్రణాళికలు, పీరియడ్ ప్రణాళికలు రాసుకోవాలి. అమలుపరచాలి. వీటి గురించి తదుపరి అధ్యాయంలో చర్చిద్దాం.

లక్షలాది పిల్లల్ని మురికి వీధిల్లో ప్రమాదకరమైన వీధుల్లో అల్లరి చిల్లరగా తిరగనిస్తామా? లేదు / వాళ్ళు సృజనాత్మకంగా కాలక్షేపం చేయడానికి / మనం పిల్లలకి మంచి ఇళ్ళు ఏర్పాటుచేయాలి / శరీరాన్ని, బుద్ధిని అభివృద్ధి చేసుకోవడానికి / ప్రతి వీధి చివరా మంచి ఆట స్థలాలు వాళ్ళకు అందించాలి / పిల్లల నిజమైన అభివృద్ధికి / మంచివి. తక్కువ ఖర్చుతో వచ్చేవి ఆటస్థలాలే.

- గిజూభాయి

7 ఉపాధ్యాయుల తయారీ - ప్రణాళికలు
(Teacher Preparation - Plans)

ఏ పని అయినా ఫలవంతం కావడానికి, లక్ష్యం నెరవేరడానికి ఒక ప్రణాళిక (Plan) అవసరం. ఉపాధ్యాయుడు భాషాబోధన లక్ష్యాలు సాధించడానికి, పిల్లల్లో సామర్థ్యాలను పెంపొందించడానికి, అనుసరించవలసిన వ్యూహాలతో, కార్యక్రమాలతో మూడు రకాల ప్రణాళికలు రాయాలి.

అవి : 1. వార్షిక ప్రణాళిక (Year Plan), 2. పాఠ్య ప్రణాళిక (Lesson Plan),

3. కాలాంశ ప్రణాళిక/ పీరియడ్ ప్రణాళిక (Period Plan)

వార్షిక ప్రణాళిక

సంవత్సరం మొత్తానికి రాసేది వార్షిక ప్రణాళిక. గతంలో వార్షిక ప్రణాళికలో పాఠంపేరు, పాఠం పూర్తి అయిందా? లేదా? ఉపాధ్యాయుని సంతకం, ప్రధానోపాధ్యాయుని సంతకం మొదలగు వాటిని రాయడం జరిగింది.

ప్రస్తుత వార్షిక ప్రణాళికలో ఒక తరగతికి సంబంధించి, ఆయా సబ్జక్టులలో సంవత్సరాంతానికి విద్యార్థులు ఏయే సామర్థ్యాలు సాధించాలి? ఒక్కొక్క పాఠానికి ఎన్ని పీరియళ్ళు అవసరమవుతాయి? అభ్యసన ప్రక్రియ వేగవంతంగా జరగడానికి అవసరమైన అదనపు సామగ్రి ఏమి ఉపయోగించాలి? ప్రతినెలలో సామర్థ్యాలను పెంపొందించడానికి అదనముగా నిర్వహించే కార్యక్రమాలు ఏమిటి? CCEకి సంబంధించి ఏమి నమోదు చేయాలి? మొదలైన వాటిని వార్షిక ప్రణాళికలో పొందు పరచాలి. ఈ క్రింది సోపానాల ద్వారా వార్షిక ప్రణాళిక రాయాలి. అవి I. తరగతి, II. విషయం, III.అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్య, IV. సంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు, V. మాసవారీగా పాఠాల విభజన, VI. ఉపాధ్యాయుని ప్రతిస్పందనలు, VII. ప్రధానోపాధ్యాయుని సలహాలు, సూచనలు.

అ) వార్షిక ప్రణాళిక - నమూనా

1. తరగతి :

2. సబ్జెక్టు :

3. అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్య :

అ) మొత్తం పీరియళ్ళు :

ఆ) బోధనాభ్యసనకు అవసరమైన పీరియళ్ళు :

4. సంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

- వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం : ....
- ధారాళంగా చదవడం, వ్యక్తీకరణ : ....
- స్వీయరచన : ....
- పదజాల వినియోగం : ....
- సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ : ....
- ప్రశంస : ....
- భాషను గురించి తెలుసుకుందాం : ....

5. మాసవారీగా పాఠాల విభజన :

మాసం	బోధించాల్సిన పాఠం పేరు	అవసరమైన పీరియళ్ళసంఖ్య	వనరులు	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ
జూన్	1 2			

6. ఉపాధ్యాయుని ప్రతిస్పందనలు :

7. ప్రధానోపాధ్యాయుని సలహాలు, సూచనలు :

ఆ) వార్షిక ప్రణాళిక సోపాన వివరణ

I. తరగతి : ఏ తరగతికి వార్షిక ప్రణాళిక రాస్తున్నామో ఆ తరగతిని ఇక్కడ రాయాలి. (ఉదా:- 6వ, 7వ, 8వ, 9వ)

II. విషయం : సబ్జక్టు రాయాలి. (ఉదా: తెలుగు, హిందీ, ఇంగ్లీషు మొ॥వి)

III. అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్య : పాఠ్యపుస్తకంలో అన్ని పాఠాలు పూర్తిచేయడానికి అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్య రాయాలి. ఇందులో

అ) మొత్తం పీరియడ్లు : 220 (అంటే సంవత్సరంలో బోధనకు కేటాయించిన పీరియళ్ళు రాస్తాము)

ఆ) బోధనకు అవసరమైన పీరియళ్ళు : 178 (మొత్తం మనకున్న పీరియళ్ళు 220 అయితే పాఠ్యపుస్తక బోధనకు 178 అవసరమని రాయాలి)

IV. సంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

విద్యాసంవత్సరం పూర్తికాగానే పిల్లలు ఆ తరగతికి సంబంధించిన ఆయా సామర్థ్యాలలో ఏమేమి సాధించాలో రాయాలి. ఇవి మొత్తం పాఠ్యపుస్తకాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని రాయాలి.

1. వినడం - మాట్లాడడం : (పిల్లలు వేటి గూర్చి ఎలా మాట్లాడాలి అనే విషయం రాయాలి)
2. చదవడం - అవగాహన చేసుకోవడం : (వేటిని చదివి అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించాలో రాయాలి)
3. స్వీయరచన : (సొంతమాటల్లో వేటిని గూర్చి రాయాలో రాయాలి)
4. పదజాలం : (పదజాలాన్ని ఉపయోగించి ఏమేమి చేయాలో రాయాలి)
5. సృజనాత్మకత : (సృజనాత్మకంగా ఏ వ్యవహారరూపాల్లో వ్యక్తీకరించాలో రాయాలి)
6. ప్రశంస : (వేటిని ప్రశంసించగలగాలో రాయాలి)
7. భాషాంశాలు : (వ్యాకరణాంశాలలో వేటిని సాధించాలో రాయాలి)
8. ప్రాజెక్టుపని : పాఠాల ఆధారంగా ఏ విధమైన ప్రాజెక్టు పనులు పిల్లలు చేయాలో రాయాలి.

ఇలా ప్రతిసామర్థ్యంలో సంవత్సరాంతానికి పిల్లలు ఏమేమి చేయగలగాలి అనే విషయాలు ఆయా సామర్థ్యాల కింద రాయాలి. తెలుగు పాఠ్యపుస్తకంలో దీనికి సంబంధించి ఒకే పేజీ ఉంది, చూడవచ్చు.

V. మాసవారీగా పాఠాల విభజన - ప్రణాళిక:

మొత్తం సంవత్సరంలో ఏ నెలలో, ఏ పాఠం బోధించాలి? ఆ పాఠం పూర్తికావడానికి అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్య ఎంత? (ఇక్కడ పాఠ్యబోధన అంటే 'ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం నుండి నేనివి చేయగలనా?' వరకు పాఠమే. ఇది ఉపాధ్యాయులు గ్రహించి ప్రతిదానికీ పీరియడు కేటాయించుకోవాలి) అలాగే పాఠ్యబోధనకు అవసరమైన అదనపు సామగ్రి ఏమి ఉపయోగించాలో రాయాలి. ఆయా సామర్థ్యాల అభివృద్ధికై ఏనెలలో ఏ అదనపు కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలో రాయాలి. (ఉదా: వ్యాసరచన, వక్తృత్వం, పద్యపఠనం, నాటకం మొ॥వి)

పట్టికను కింది విధంగా రాయాలి.

మాసం	పాఠంపేరు	అవసరమైన పీరియళ్ళసంఖ్య	సామగ్రి	నిర్వహించే కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ
జూన్	మన సంస్కృతి	12	చిత్రాలు, వీడియో చిత్రాలు, మొ॥నవి	వ్యాసరచన

ఇలా మొత్తం అన్ని పాఠాలకు రాయాలి. తప్పనిసరిగా అభ్యాసాలకు ఒక్కొక్క దానికి అనగా ఒక్కొక్క సామర్థ్యపు అభ్యాసానికి ఒక్కొక్క పీరియడు కేటాయించుకోవాలి. ఉన్ముఖీకరణ, అర్థసంగ్రహణం, పాఠ్యాంశబోధనకు పీరియళ్ళు కేటాయించుకోవాలి. ఒక పాఠానికి సరాసరి 12 పీరియళ్ళు వస్తాయి.

బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి (Resources for teaching & TLM) :

ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు ఆ సంవత్సరంలో బోధించాల్సిన పాఠాలకు అనుగుణంగా వనరులను ముందే సిద్ధం చేసుకోవాలి. వనరులు అనగా ఉపయుక్త గ్రంథావళి (reference books), ఉపాధ్యాయుల కరదీపికలు, బోధనలో ఉపయోగించే సామగ్రి, నిఘంటువులు, సి.డిలు / వీడియోలు, మ్యాగజైన్స్, దినపత్రికల క్లిప్పింగ్స్, టీచింగ్ నోట్స్ మొదలగునవి. ఉపాధ్యాయులు ఇంకనూ ఆలోచించి బోధించే విషయాన్ని అనుసరించి తగిన బోధనా వనరులను సొంతంగా తయారుచేసుకోవాలి. బోధన ఆసక్తికరంగా ఉండాలంటే, పిల్లలు అభ్యసనంలో పాల్గొనాలంటే ఉపాధ్యాయుడు ముందే ఆలోచించి తగిన వనరులు ఉపయోగించి ఆసక్తికరంగా బోధించుటకు ప్రయత్నించాలి.

నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు (Activities / Programmes to be performed), సి.సి.ఇ. :

ఆశించే సామర్థ్యాల సాధన కోసం ఆయా సబ్జక్టుల వారీగా పలు కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలి. వీటిని పరిసరాలను, స్థానిక వనరులను ఉపయోగించి నిర్వహించాలి. ఇందులో భాగంగా కొన్ని కార్యక్రమాలను కేవలం తరగతి గదుల్లో కాకుండా బయట నిర్వహించాలి. వీటిలో క్షేత్ర సందర్శన (field visit), సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు (cultural activities), విజ్ఞాన యాత్రలు (educational tours), సామాజిక సంస్థల సందర్శన (visiting of social institutions), సమాజసేవ (social service), క్విజ్ (quiz), సెమినార్లు (seminars), వివిధ రకాలైన కవితలు, కథలు, కరపత్రాలు, పోస్టర్లు మొదలగువాటిని తయారుచేయుటకు కార్యశాలలు (workshops for material development), దినపత్రికలకు వ్యాసాలు రాయడం (writing articles / case studies to newspapers), కవిసమ్మేళనం, విషయనిపుణులచే ఉపన్యాసాలు (lecturers from experts), పద్య పఠనం, వ్యాసరచన, ఉపన్యాస పోటీలు, చిత్రలేఖనం, కవితలు రాయడం, కథలు రాయడం మొదలగు సృజనాత్మక అంశాలలో (creative activities) కార్యక్రమాలను నిర్వహించాలి. వీటిని కూడా వార్షిక ప్రణాళికలో చూపాలి మరియు అమలు చేయాలి. ఈ కార్యక్రమాల వల్ల విద్యార్థులలో వివిధ సామర్థ్యాలు, అభిరుచులు పెంపొందించబడతాయి మరియు పాఠశాల ఒక ఆహ్లాదకరమైన ప్రదేశంగా కూడా మారుతుంది. దీనికి ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు, ప్రధానోపాధ్యాయుడు వృత్తిపరంగా ఆలోచించి వృత్తికి న్యాయం చేయాలి. అలాగే సి.సి.ఇ కి సంబంధించి ఏ నెలలో నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం నమోదు చేయాలో, ఏ నెలలో సంగ్రహణాత్మక ప్రశ్నపత్రాలు తయారు చేసుకోవాలో ప్రణాళికలో పొందుపరచాలి.

VI. ఉపాధ్యాయుని ప్రతిస్పందనలు :

సంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి సామర్థ్యాల సాధనకై ఉపాధ్యాయుడు అదనంగా ఏమేమి కృత్యాలు నిర్వహించాడు? విద్యార్థుల భాగస్వామ్యం ఎలా ఉంది? ఏయే సామర్థ్యాలలో పిల్లలు ప్రగతిని సాధించారు? వేటిలో వెనుకబడి ఉన్నారు? సృజనాత్మకత, ప్రశంసా పూర్వక పనులు, ప్రాజెక్టుపనులు ఎలా చేసారు? సామర్థ్యాల సాధనకై ఇంకా తానేమి చేయగలడో అనే వాటిపై ఉపాధ్యాయుడు తన ప్రతిస్పందనలు రాయాలి. దీనికి కొన్ని పేజీలు వదిలి పెట్టాలి. ఎందుకంటే వార్షిక ప్రణాళిక సోపానాలలో I నుండి V వరకు పెద్దగా మార్పు ఉండదు. కాని ఉపాధ్యాయుని ప్రతిస్పందనలు ప్రతి పాఠానికి మారుతుంటాయి. అందుకని నెలవారి ప్రతిస్పందనలు రాయాలి. ప్రధానోపాధ్యాయుని సలహాలు సూచనలు కూడా నెలవారీగా VIIవ సోపానంలో ఉంటాయి. ఇలా సంవత్సరం మొత్తానికి ఉపాధ్యాయుని ప్రతిస్పందనలు, ప్రధానోపాధ్యాయుని సలహాలు, సూచనలు రాయడంకాగానే మరొక సంవత్సరానికి సంబంధించి ఇంకొక పేజిలో రాయాలి. అందువల్ల వార్షిక ప్రణాళికలు ఈ రెండు సోపానాలకు పేజీలు వదిలిపెట్టాలి.

VII. ప్రధానోపాధ్యాయుని సలహాలు, సూచనలు :

ప్రధానోపాధ్యాయుడు మాసవారీగా తన సలహాలు, సూచనలు రాస్తాడు. అలా సంవత్సరం పూర్తికాగానే ఇంకొక సంవత్సరానికి మరొక పేజీ కేటాయించుకోవాలి.

ఇ) మాదిరి వార్షిక ప్రణాళిక రాయడం

I..	**తరగతి**	:	8వ
II.	**సబ్జక్టు**	:	తెలుగు
III.	**అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్య**	:	178 (మొత్తం పీరియళ్ళు : 220)

IV. విద్యా సంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

(I) వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

- పద్యాలు, గేయాలు, వార్తావ్యాఖ్య, వచన కవిత... మొదలగు వాటిని విని అర్థం చేసుకోవాలి, ప్రతిస్పందించగలగాలి.
- ఏదైనా ఒక విషయం గురించి సమర్థిస్తూ, లేదా వ్యతిరేకిస్తూ సరైన కారణాలతో వివరించగలగాలి. అభిప్రాయం స్పష్టంగా చెప్పగలగాలి.
- ఆయా పాఠ్యాంశాల ద్వారా వచ్చే సందేశాలను చెప్పగలగాలి; భేదాలను గుర్తించగలగాలి.
- పద్య, గేయ భావాలను స్పష్టంగా వివరించగలగాలి.
- మిత్రులతో చర్చల్లో చురుకుగా పాల్గొనగలగాలి.
- భావాలను ఊహిస్తూ చెప్పగలగాలి. సరైన దిశలో ఆలోచనలను వ్యక్తీకరించగలగాలి.

(II) ధారాళంగా చదవడం, అవగాహన చేసుకోవడం, ప్రతిస్పందించడం

- పద్యాలను, గేయాలను ధారాళంగా, భావయుక్తంగా, రాగయుక్తంగా చదవగలగాలి.
- విభిన్న అంశాలకు సంబంధించిన శీర్షికలను ఆలోచించి సూచించగలగాలి.

- విషయాన్ని చదివి సమచార పట్టికలు తయారుచేయడం,ప్రశ్నలురాయడం,శీర్షికలు పెట్టడం వంటివి చేయగల్గాలి.
- అపరిచిత,పరిచిత విషయాలను చదివి అవగాహన చేసుకొని జవాబులను రాయగలగాలి.
- పాఠం ఆధారంగా జవాబులను రాయగలగాలి.

(III)స్వీయరచన

- అనుభూతులు, ప్రతిస్పందనలు, అనుభవాల గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి.
- అభిప్రాయాలను, సూటిగా, స్పష్టంగా సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి.
- సమస్యలకు పరిష్కారాల గురించి ఆలోచించి సూచనలను రాయగలగాలి.
- పాఠ్యాంశం పై సంపూర్ణ అవగాహనతో వివరణలు రాయగలగాలి.
- ఒక విషయాన్ని సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ సరైన కారణాలతో రాయగలగాలి.

(IV)పదజాల వినియోగం

- వివిధ సందర్భాలకనుగుణంగా భాషలోని జాతీయాలను, పుస్తకంలో పరిచయమైన కొత్తపదాలను ఉపయోగించగలగాలి.
- పర్యాయపదాలను, నానార్థాలు, ప్రకృతి వికృతులు, వ్యుత్పత్త్యర్థాలను తెలుసుకొని ప్రయోగించగలగాలి.
- భాషాక్రీడలద్వారా, నిఘంటువు ఉపయోగం ద్వారా పదజాలాన్ని పెంచుకోగలగాలి, సందర్భోచితంగా వినియోగించగలగాలి.

(V) సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ

- పాఠ్యాంశాలను వివిధ సాహితీప్రక్రియల్లోకి అంటే గేయం, కథ, సంభాషణ, లేఖ, పద్యం మొదలగు రూపాల్లోకి మార్చగలగాలి.
- ముగింపు లేని అంశాలకు ముగింపు ఇవ్వగలగాలి.
- వివిధ అంశాలపై పోస్టర్లు, కరపత్రాలు (బ్రోచర్లు) మొదలైన వాటిని తయారు చేయగలగాలి. వాటి గురించి రాయగలగాలి.
- భావనల ఆధారంగా చిత్రాలను గీయగలగాలి, వర్ణనలు రాయగలగాలి.

(VI)ప్రశంస

- లింగ, వర్గ, మత భేదాలను పాటించకుండా సామర్థ్యాలను ప్రశంసించగలగాలి.
- కవులను, కవుల భావాలను ప్రశంసించగలగాలి.
- స్ఫూర్తిమత్వంతో తరతమ భేదాలను పరిగణించకుండా ప్రశంసించగలగాలి.
- ఉదాత్తభావనలతో, ప్రాంతాలకతీతంగా వ్యక్తులను, సంస్థలను ప్రశంసించగలగాలి.
- ఇతర భాషల్లోని గొప్పతనాన్ని గ్రహించి ప్రశంసించ గలగాలి.

(VII)భాషాంశాలు

- వాక్య భేదాలను గుర్తించి సందర్భోచితంగా వాక్య ప్రయోగాలు చేయగలగాలి.
- సంధులు, సమాసాలను గుర్తించగలగాలి. సూత్రాలను సొంతమాటల్లో అర్థవంతంగా రాయగలగాలి.
- అలంకారాలు, ఛందస్సుపై అవగాహన పెంచుకొని గుర్తించగలగాలి. లక్ష్యలక్షణ సమన్వయాలను అర్థవంతంగా సొంతమాటల్లో వివరించగలగాలి.

V. మాసవారీగా పాఠాల విభజన - ప్రణాళిక

నెల	బోధించాల్సిన పాఠం	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు
జూన్	1. దుందుభి	12	దుందుభి పుస్తకం, నమూనా కరప్రాత్రాలు, గ్రీటింగ్ కార్డులు, నదుల వివరాలు తెలిపే పుస్తకాలు	• కాలుష్యంపై వ్యాసరచన పోటీ • కవితలు, గేయాల సంకలనం తయారీ ప్రదర్శన
జూలై	2. మన సంస్కృతి 3. అమ్మ కోసం * హద్దులూ - హద్దులూ	12 12 2	రామరాజీయ పుస్తకం, సంస్కృతిని తెలిపే గేయ కవితలు, చిత్రాలు, మహాభారతం, సూక్తుల పుస్తకం.	• పద్యపఠన పోటీ • చర్చా కార్యక్రమాలు • నాటకీకరణ • మొదటి నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం నమోదు
ఆగస్టు	4. ఇల్లు - ఆనందాల హరివిల్లు 5. నీతి పరిమళాలు * సాంస్కృతిక వైవిధ్యం	12 12 2	వృద్ధాశ్రమ చిత్రాలు, సామాజిక సేవకు సంబంధించిన వ్యాసాలు, శతకమంజరి పుస్తకం	• ఉపన్యాస పోటీ • వ్యాసరచన పోటీ • పద్య తోరణం • రెండవ నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం నమోదు
సెప్టెంబర్	6. ప్రతిజ్ఞ * హైదరాబాద్ సంస్థానం విమోచనోద్యమం	12 2	వృద్ధాశ్రమ చిత్రాలు, సామాజిక సేవకు సంబంధించిన వ్యాసాలు, తెలంగాణ చరిత్ర పుస్తకం	• చిత్ర ప్రదర్శన • బాలసభ • మొదటి సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం ప్రశ్నపత్రం తయారీ

నెల	బోధించాల్సిన పాఠం	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు
అక్టోబర్	7. అజంతా చిత్రాలు * మధుపర్కాలు	12 2	అజంతా, ఎల్లోరా చిత్రాలు, బ్రోచర్లు, ప్రకృతి వర్ణనకు సంబంధించిన కవితలు, గేయాలు	• విహారయాత్రల నివేదికల తయారీ • దర్శనీయ స్థలాల బ్రోచర్ల తయారీ, ప్రదర్శన • మొదటి సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం నిర్వహణ
నవంబర్	8. హరిశ్చంద్రుడు 9. చిన్నప్పుడే	12 12	హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానం పుస్తకం, ప్రజల మనిషి పుస్తకం, దినపత్రికలలోని లేఖలు, మాండలిక భాషలోని కథల పుస్తకం	• బాలల దినోత్సవం సందర్భంగా సృజనాత్మక పోటీల నిర్వహణ • ఏకపాత్రాభినయం ప్రదర్శన • 3వ నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం నమోదు
డిసెంబర్	10. జీవన భాష్యం 11. ప్రాచీన	12	సి.నా.రె. సమగ్ర సాహిత్యం, తెలుగు గజళ్ళు, ఇరివెంటి వ్యాసాలు, మహా భారతం, రామాయణం.	• ఇంటర్వ్యూ ప్రశ్నావళి తయారీ • పుస్తక పఠనం– పుస్తక సమీక్ష నివేదిక తయారీ • 2వ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం ప్రశ్నపత్రం తయారీ
జనవరి	12. సముద్ర లంఘనం * డబ్ల్యుడబ్ల్యుడబ్ల్యు.కారడవి.కామ్	12 2	రామాభ్యుదయం పుస్తకం, కంప్యూటర్ వినియోగం తెలిపే పుస్తకాలు.	• ఉపన్యాస పోటీల నిర్వహణ • వ్యాసరచన పోటీలు • సృజనాత్మక రచనాపోటీలు • 2వ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం నిర్వహణ

నెల	బోధించాల్సిన పాఠం	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు
ఫిబ్రవరి	13. సంస్కరణ 14. సందేశం	12 12	నండూరి రామ్మోహన్‌రావు వ్యాఖ్యావళి పుస్తకం, ఆహారం వృథాకు సంబంధించిన వ్యాసాలు, వార్తలు, నమూనా పోస్టరు, సమైక్య భారతి కవితా సంకలనం	• పత్రికలకు లేఖలు రాయడం • పోస్టరు తయారీ, ప్రదర్శన, • పాఠశాల మ్యాగజైన్ తయారీ • 4వ నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం నమోదు
మార్చి	పునశ్చరణ		వార్షికోత్సవం కోసం వనరుల సేకరణ, సామగ్రిని సమకూర్చుకోవడం	• వార్షికోత్సవం సందర్భంగా సాంస్కృతిక కార్యక్రమాల నిర్వహణ • బాలకవి సమ్మేళనం • 3వ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం ప్రశ్నపత్రం తయారీ, నిర్వహణ
మొత్తం		178	నిఘంటువులు, పురాతన నామకోశం, విద్యార్థి కల్పతరువు, కవులు, రచయితలకు సంబంధించిన దృశ్య శ్రవణ సామగ్రి, అంతర్జాలం.	• సి.సి.ఇ. ప్రకారం ప్రశ్నాపత్రాల తయారీ • క్యుములేటివ్ రికార్డులను తల్లిదండ్రులకు పంపడం

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు : మాసవారీగా పూర్తిచేసిన పాఠాలు, నిర్వహించిన కార్యక్రమాల ఆధారంగా ఉపాధ్యాయులు తమ ప్రతిస్పందనలను రాయాలి.

VII. ప్రధానోపాధ్యాయుడి సలహాలు, సూచనలు : మాసవారీగా ప్రధానోపాధ్యాయుడు నిర్వహించే సమీక్షా సమావేశంలో చర్చించిన అంశాలు, ఇచ్చిన సూచనలను నమోదుచేసుకోవాలి.

పాఠ్య ప్రణాళిక

ఒక పాఠాన్ని ప్రాతిపదికగా తీసుకొని ఎన్ని పీరియళ్ళు అవసరమో విభజించుకొని మొత్తం పాఠం కోసం రూపొందించుకొనే ప్రణాళికను పాఠ్యప్రణాళిక అంటారు. దీన్నే భాషేతర సబ్జక్టులలో యూనిట్ ప్రణాళిక అని కూడా అంటారు. కాబట్టి తెలుగులో పాఠ్యప్రణాళిక అన్నా, యూనిట్ ప్రణాళిక అన్నా ఒకటే! ఐతే గతంలో పాఠ్యప్రణాళికను ఒక పీరియడ్‌ను దృష్టిలో పెట్టుకొని రాసేవారు. ఇలా ఒక పీరియడ్‌ను దృష్టిలో పెట్టుకుని రాసే ప్రణాళికను కాలాంశ ప్రణాళిక లేదా పీరియడ్ ప్రణాళిక అంటాం. దీని గురించి తెలుసుకొందాం. సగటున ఒక పాఠం పూర్తిచేయడానికి అంటే ఉన్ముఖీకరణ నుండి నేనివి చేయగలనా వరకు ఐదు విభాగాలను పూర్తిచేయడానికి సగటున 12 పీరియళ్ళు అవసరమని తెలుసుకున్నాము కదా! ఒక పాఠం ద్వారా ఏమి సాధించాలి? ఏ ఏ వ్యూహాలు అమలుచేయాలి? ఏ సామగ్రి వినియోగించాలి? మొదలగు వివరాలు పాఠ్యప్రణాళికలో ఉంటాయి. వీటితోపాటు ఉపాధ్యాయుడు పాఠ్యబోధనకు అవసరమైన రీతిలో సిద్ధంకావాల్సి ఉంటుంది. దీనికోసం పాఠ్యపుస్తకంతోపాటు అదనపు గ్రంథాలు, పుస్తకాల నుండి సమాచారాన్ని విశేషాంశాలను, కృత్యాలు మొదలగు వాటిని సేకరించాల్సి ఉంటుంది. వీటిని కూడా పాఠ్య ప్రణాళికలు పొందుపరచాల్సి ఉంటుంది. అంటే ఒక పాఠానికి సంబంధించిన బోధనావ్యూహాలు, సమయ విభజన, వనరులు, సంసిద్ధత, ప్రతిస్పందనలు ఇలాంటి వివరాలతో పాఠ్యప్రణాళికను రావాల్సి ఉంటుంది. దీని నమూనాకకు తెల్సుకొందాం!

అ) పాఠ్య ప్రణాళిక - నమూనా

I. పాఠం పేరు :

II. పాఠానికి అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్య :

III. పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

1. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం : ....
2. చదవడం, అవగాహన చేసుకోవడం : ....
3. స్వీయరచన : ....
4. పదజాలం : ....
5. సృజనాత్మక, ప్రశంస : ....
6. వ్యాకరణాంశాలు : ....
7. ప్రశంస, ప్రాజెక్టుపని : ....

IV. పీరియడ్ వారీగా విభజన - ప్రణాళిక :

పీరియడు సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధనావ్యూహాలు	సామగ్రి	మూల్యాంకనం

V. ఉపాధ్యాయుల తయారీ, అదనపు సమాచార సేకరణ :

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు :

ఆ) తెలుగు పాఠ్యప్రణాళిక - సోపానాల వివరణ

I. పాఠం పేరు : ఏ పాఠానికి సంబంధించి పాఠ్య ప్రణాళిక తయారుచేస్తున్నామో ఆ పాఠం పేరు ఇక్కడ రాయాలి. (ఉదా : మన సంస్కృతి)

II. పీరియళ్ళ సంఖ్య : వార్షిక ప్రణాళికలో ఆ పాఠానికి ఎన్ని పీరియళ్ళు అవసరమని రాసుకున్నామో ఆ సంఖ్యను ఇక్కడ రాయాలి. (ఉదా : 12 పీరియళ్ళు)

III. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు : ఇక్కడ ఆ పాఠం ద్వారా ఆయా సామర్థ్యాలలో పాఠం పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు ఏమేమి సాధించాలో ఇక్కడ రాయాలి. ప్రతి పాఠంలో కూడా ఇవి చేయండి పేరుతో సామర్థ్యాల ఆధారంగా అభ్యాసాలు ఇవ్వడం జరిగింది. వాటిని పరిశీలించి, క్రోడీకరించి, ఆ సామర్థ్యంలో పిల్లలు ఏమేమి సాధించాలో రాయాలి.

1. వినడం - మాట్లాడడం : పాఠం ద్వారా ఈ సామర్థ్యంలో పిల్లలు వేటిని గూర్చి ఆలోచించి మాట్లాడగలగాలి అనేది రాయాలి.

____

____

2. చదవడం - అవగాహన చేసుకోవడం : ఈ సామర్థ్యంలో పిల్లలు వేటిని చదివి అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించగలగాలి అనేది రాయాలి.

____

____

3. స్వీయరచన : విద్యార్థులు తమ సొంతమాటల్లో వేటిని గూర్చి రాయాలో ఇక్కడ రాసుకోవాలి.

____

____

4. పదజాలం : పాఠంలోని, అభ్యాసాలలోని పదజాలంలో పిల్లలు ఏమేమి చేయాలనేది ఇక్కడ రాయాలి. (ఉదా: పాఠాన్ని అనుసరించి, అర్థాలు, నానార్థాలు, పర్యాయపదాలు, సొంతవాక్యాలు మొ॥నవి)

____

____

5. సృజనాత్మకత : సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణను కరపత్రం, గేయం, కవిత, సంభాషణలు మొదలైన వ్యవహారరూపంలో పిల్లలు చేయాలనేది పాఠాన్ని అనుసరించి దేనిని, వేటిని ప్రశంసించాలో ఇక్కడ రాయాలి)

____

____

6. వ్యాకరణాంశాలు : పిల్లలు వ్యాకరణాంశాలలో వేటిని సాధించాలనేది ఇక్కడ రాయాలి. (ఉదా:- సంధి, సమాసాలు, భాషాభాగాలు, అలంకారాలు, ఛందస్సు, వాక్యభేదాలు మొ॥వి)

____

____

7. ప్రశంస, ప్రాజెక్టుపని : ప్రశంసకు సంబంధించి ఏమి చేయగలగాలి? అలాగే పాఠం ఆధారంగా పిల్లలు ఎటువంటి ప్రాజెక్టుపని చేయగలగాలి అనేది ఇక్కడ రాయాలి.

____

____

పైన పేర్కొన్న సామర్థ్యాలన్నీ ఆ పాఠం ద్వారా పిల్లలు సాధించగలగాలి.

IV. పీరియడ్ వారీగా విభజన ప్రణాళిక :

మొత్తం పాఠానికి అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్యను బట్టి ఏ బోధనాంశానికి ఎన్ని పీరియళ్ళు కేటాయించారు? ఆ పీరియడు సంఖ్యను రాసి, బోధనాంశం, బోధనా వ్యూహాలు, సామగ్రి, మూల్యాంకనం వివరాలనురాయాలి.

పీరియడు సంఖ్య	**బోధనాంశం**	**బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు/ అభ్యసన అనుభవాలు**	**సామగ్రి**	**మూల్యాంకనం**
1	ఉన్ముఖీకరణ	ఒక్కొక్కరినీ ప్రశ్నిస్తూ పూర్తితరగతి కృత్యం నిర్వహించడం	అదనపు సామగ్రి	ఆ పీరియడులో జరిగిన బోధనాంశం మూల్యాంకనం

ఇప్పుడు పట్టికలో రాసిన వాటిని గూర్చి తెలుసుకుందాం.

పీరియడు సంఖ్య : ఏ పీరియడు నిర్వహిస్తున్నామో దాని సంఖ్య వేయాలి. (ఉదా : 1వ, 2వ, 3వ, 4వ, 5వ మొ॥వి)

బోధనాంశం : పాఠంలో ఉన్ముఖీకరణ నుండి నేనివి చేయగలనా? వరకు అన్ని అంశాలు బోధనాంశాలే. ఏ పీరియడులో దేన్ని గురించి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహిస్తామో ఆ అంశాన్ని ఇక్కడ రాయాలి. (ఉదా : ఉన్ముఖీకరణ, పఠన కృత్యాలు - అర్థసంగ్రహణ, పాఠ్యాంశం గురించి చర్చ అవగాహన, నేనివిచేయగలనా? మొ॥వి)

బోధనావ్యూహాలు : గతంలో విద్యాబోధన ఉపాధ్యాయ కేంద్రితమై ఉండేది. ప్రస్తుత బోధన విద్యార్థి కేంద్రితంగా మారింది. అందువల్ల విద్యార్థుల భాగస్వామ్యం, స్వయం అధ్యయనానికి అవకాశం కలిగింది. దానికి అనుగుణంగా బోధనవ్యూహాలు ఉండాలి. అంటే బోధనాంశం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాల కోసం ఎటువంటి వ్యూహాన్ని అనుసరించాలో రాయాలి. ఉదా: వ్యక్తిగతకృత్యం, జట్టుకృత్యం, పూర్తితరగతి కృత్యం, వ్యక్తిగత పఠనం, ప్రకాశ పఠనం, మౌన పఠనం, చర్చలో పాల్గొనడం, అభిప్రాయాలు చెప్పడం, సంభాషించడం, చిత్రాల గురించి మాట్లాడడం మొదలగు కృత్యాలు / వ్యూహాలు రాయాలి.

భాషా బోధనలో కింది వ్యూహాలను అమలుపరుస్తారు. అవి:

- జట్టు కృత్యాలు, వ్యక్తిగత కృత్యాలు, పూర్తి తరగతి కృత్యాలు (పఠన కృత్యాలు, లేఖన కృత్యాలు, సృజనాత్మక కృత్యాలు, శ్రవణ భాషణ కృత్యాలు మొ॥వి.)
- పరస్పర చర్చలు, ప్రాజెక్టు పనులు, చదవడం-ప్రతిస్పందించడం, ప్రదర్శన-చర్చ, నివేదికల తయారీ చర్చ, భాషాభివృద్ధి కార్యకలాపాలు మొ॥వి.

భాషా బోధనలో కింది సోపానాల ప్రకారం బోధన జరగాలి. అవి:

- ఉపోద్ఘాతం: ఉన్ముఖీకరణ, శీర్షికా ప్రకటన, కవి పరిచయం, ఉద్దేశం/ నేపథ్యం, పునశ్చరణ మొదలగునవి నిర్వహించాలి.
- అర్థసంగ్రహణం/ పఠన కృత్యాలు: బాహ్యపఠనం, ప్రకాశ పఠనం, ఆదర్శ పఠనం, మౌన పఠనం, నిఘంటువులో వెతకడం, పాఠం చిత్రం పరిశీలన, భావాన్ని ఊహించడం మొదలగునవి నిర్వహించాలి.
- పాఠ్యాంశ విషయంపై చర్చ, అవగాహనకోసం, పాఠంలోని కీలక పదాలు, జాతీయాలు, సందేశాత్మక వాక్యాలు, శైలి, అంతరార్థం, కవి ఆంతర్యం, సమకాలీన అంశాలతో అన్వయం మొదలగువాటిపై చర్చ జరగాలి. ఇందుకోసం ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగాలి.

సామగ్రి : బోధనాంశంపై పూర్తి అవగాహనను కల్పించడానికి, బలోపేతం చేయడానికి పాఠానికి సంబంధించి, అభ్యాసాలకు సంబంధించి ఎటువంటి అదనపు సామగ్రిని ఉపయోగిస్తామో రాయాలి.
(ఉదా: కవి చిత్రం, నిఘంటువు, ఇంటర్నెట్, పరామర్శ గ్రంథాలు, నమూనాలు మొ॥వి)

మూల్యాంకనం : బోధనాంశం ఆధారంగా పిల్లల్లో ఆయా సామర్థ్యాలపై పట్టు సాధించుటకై, వారు ఆలోచించి సొంతంగా రాసేటట్లుగా, ఉపాధ్యాయులతయారీ మాట్లాడేటట్లుగా ఉండే ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి. అభ్యాసాలలోని ప్రశ్నలు కూడా ఇవ్వవచ్చు.

V. అదనపు సమాచార సేకరణ :

పాఠ్యబోధనకు అవసరమైన అదనపు సమాచారం, విశేషాంశాలు వివరాలు, కృత్యాల సేకరణ గురించి ఉపాధ్యాయులు పరామర్శ గ్రంథాలు, గ్రంథాలయ పుస్తకాలు చదివి అదనపు సమాచారం సేకరించి

రాసుకోవాలి. ప్రధానంగా పాఠంలోని విషయంగురించి చర్చించడానికి అవసరమైన ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలను పాఠం చదివి రాసుకోవాలి. పాఠంలోని విశేషాంశాల గురించి విద్యార్థి కల్పతరువు, పురాతన నామకోసం వంటి గ్రంథాలు వివరాలు రాసుకోవాలి. కవి / రచయిత భాషాశైలిని పిల్లలకు అవగాహన కల్పించడానికి తగినన్ని ఉదాహరణలు సేకరించాలి. వాటిని వివరించాలి. కవి / రచయితకు సంబంధించిన అదనపు వివరాలు, వారుచేసిన భాషా సేవ గురించి వివరాలు సేకరించాలి. పాఠంలోని ప్రాజెక్టుపనులు, ప్రశంస వంటి కృత్యం నిర్వహణకు అవసరమైన మూలగ్రంథాలు, అదనపు వనరులను కూడా సేకరించవచ్చు. ఉపాధ్యాయుతయారీ అనేది వారికి వృత్తిపట్ల ఉండేగౌరవాన్ని, అభిమానాన్ని తెలియజేస్తుంది.

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు :

పాఠం పూర్తయ్యాక తన అనుభవాలు, అనుభూతులు, ప్రతిస్పందనలు రాయాలి. పిల్లల అభ్యసనం గురించి రాయాలి. అంటే ఏ ఏ కృత్యాలు బాగా నిర్వహించారు? పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు ఎలా ఉన్నాయి? పిల్ల ప్రగతి ఎలా ఉంది? ఏ ఏ అంశాలు సంతృప్తి కలిగించాయి? ఎక్కువ మరింత దృష్టి పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది? వంటి వివరాలను పాఠం పూర్తయ్యాక రాసుకోవాలి.

చిన్నపిల్లలకు బోధించే ఉపాధ్యాయులు ఎదుర్కొనే సవాళ్ళలో అత్యంత క్లిష్టమైనది, అత్యంత ఉత్సాహభరితమైనది పిల్లలకు చదవడం నేర్పడం. ఎందుకంటే పిల్లవాడి భవిష్యత్ జీవితం దీనిమీద ఎంతగానో ఆధారపడి ఉంటుంది. ఒకసారి మనం పఠనాన్ని, పుస్తకాన్ని పిల్లలకు విజయవంతంగా పరిచయం చేసిన తర్వాత తద్వార పిల్లలు సాధించే విజయాలకు అంతమనేది ఉండదు. అందువల్ల అర్థవంతమైన పద్ధతిలో ఫలప్రదమైన రీతిలో చదవడం నేర్పడం ఒక ముఖ్యమైన విషయం.

– ప్రొఫెసర్. కృష్ణకుమార్

ఇ) తెలుగు మాదిరి పాఠ్య ప్రణాళిక (Model Lesson Plan)

8వ తరగతి

I. పాఠం పేరు : మన సంస్కృతి

II. పాఠానికి అవసరమైన పీరియళ్ళ సంఖ్య : 12

III. పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

1. **వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం :** మన సంస్కృతి గురించి, సంస్కృతిలో, జీవన విధానంలో వచ్చిన మార్పుల గురించి సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ మాట్లాడగలుగుతారు.
2. **చదవడం, అవగాహన చేసుకోవడం :** పాఠం ఆధారంగా సంస్కృతికి సంబంధించిన సమాచార పట్టికను పూరించగలుగుతారు. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలుగుతారు.
3. **స్వీయరచన :** మన సంస్కృతిలోని గొప్పదనాన్ని విశ్లేషిస్తూ రాయగలుగుతారు. పాఠంపై తమ అభిప్రాయాలను రాయగలుగుతారు.
4. **పదజాలం :** పర్యాయపదాలు, ప్రకృతి వికృతి పదాలను గ్రహిస్తారు. వినియోగిస్తారు.
5. **సృజనాత్మకత :** వంటలు, తినుబండారాల ఆధారంగా గేయ కవిత రాయగలుగుతారు. లేదా మన వంటలు, సంస్కృతి విశిష్టతను తెలుపుతూ మిత్రునికి లేఖ రాయగలుగుతారు.
6. **వ్యాకరణాంశాలు :** సమాపక, అసమాపక క్రియల ఆధారంగా సామాన్య వాక్యాలు, సంశ్లిష్ట వాక్యాలను రాయగలుగుతారు. సవర్ణదీర్ఘ, గుణ, ఉత్వ సంధులను, ద్వంద సమాసం గురించి పూర్వ అవగాహనను ప్రదర్శిస్తారు.
7. **ప్రశంస, ప్రాజెక్టు పని :** ప్రస్తుతం పెండ్లిళ్ళు ఎలా జరుగుతున్నాయో వివరాలు సేకరించి ప్రదర్శిస్తారు.

IV. పీరియడ్ వారీగా విభజన ప్రణాళిక :

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	మూల్యాంకనం
1వ పీరియడ్	ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం, ఉద్దేశం, కవిపరిచయం	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు • పుట 11లోని ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం గురించి పూర్తి తరగతిలో మాట్లాడించడం • శీర్షిక ప్రకటన (నల్లబల్లపై రాయాలి) • ఉద్దేశం (పుట 11లోని 18, 20 శతాబ్దాల... ...ఉద్దేశం పిల్లలచే చదివించాలి.	బిరుదు రామరాజు చిత్రం	11వ పేజీలోని చిత్రం ఆధారంగా పదాలు, పేరా రాయడం.

పీరియడు సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	మూల్యాంకనం
		II. పాఠ్యాంశ బోధన, చర్చ, అవగాహన • కవి పరిచయం (పుట 15లోని కవిపరిచయాన్ని పిల్లలు చదవడం.) • మేథోమధనం (విభిన్న ప్రశ్నల ద్వారా సంస్కృతి గురించి పిల్లలచే చర్చింపచేయడం.) • క్రోడీకరణ (వారు చెప్పిన సమస్యలు క్రోడీకరించడం)		<u>చదవడం - అవగాహనచేసుకోవడం</u> బిరుదురామరాజు గురించి సొంత వాక్యాల్లో రాయండి.
2వ పీరియడ్	పాఠం చదవడం, అర్థసంగ్రహణం	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, పునశ్చరణ (సంస్కృతి గురించి కవి గురించి పునశ్చరణ చేయడం.) **II. పాఠ్యాంశ బోధన, చర్చ, అవగాహన** • పాఠం (పుట 12, 13లలోని) చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం. • పిల్లల బాహ్య పఠనం (12వ పుటలోని విభిన్న పేరాలను విద్యార్థులు చదవడం.) • ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శ పఠనం ఒక జాతికాని, ... మారవు (పిల్లలచే చదివించిన పేరాలను ఉపాధ్యాయుడు చదవడం) • సంస్కృతి పాఠాన్ని పిల్లలచే మౌన పఠనం చేయించడం. • అర్థ సంగ్రహణం (తెలియని పదాల కింద గీత గీయడం, అర్థాలు తెలుసుకోవడం) • పదజాలంపై చర్చ (ఆచారవ్యవహారాలు, విధర్మీయులు, ఒల్లెలు మొ॥ పదాలపై చర్చ)	నిఘంటువు	<u>స్వీయరచన</u> పాఠం చిత్రం ఆధారంగా పేరారాయడం <u>పదజాలం</u> పాఠం ద్వారా మీరు తెలుసుకున్న నూతన పదాలు ఏవి? వాటితో సొంతవాక్యాలు రాయండి.

పీరియడు సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	మూల్యాంకనం
3, 4వ పీరియళ్ళు	పాఠ్యాంశంపై చర్చ - పేజి 12, 13లలోని విషయం	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, పునశ్చరణ (పదజాలంపై పుట 12, 13లలోని చిత్రాలపై పునశ్చరణ) **II. పాఠ్యాంశ బోధన, చర్చ, అవగాహన** • పిల్లల బాహ్య పఠనం (పుట 13లోని విభిన్న పేరాలను పిల్లలు చదవడం) • ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శ పఠనం (పుట 13లోని పిల్లలు చదివిన పేరాలను ఉపాధ్యాయుడు చదవడం) • పిల్లల మౌన పఠనం • పాఠ్యాంశంపై - చర్చ (ఆలోచిపంజేసే ప్రశ్నల ద్వారా పూర్తి తరగతి కృత్యం) (ఉదా : నగలు ధరించడంలో వివాహిత స్త్రీల ప్రత్యేకత ఏంటి?)	సంస్కృతి చిత్రాలు	<u>స్వీయరచన :</u> 1. ఆధ్యాత్మిక సంస్కృతి అంటే ఏమిటి? 2. నాటి వేషధారణను నేటి వేషధారణతో పోల్చండి. 3. గ్రామాల స్వయం సమృద్ధి అంటే ఏమిటి? 4. నేటి గ్రామాలు స్వయం సమృద్ధిని కల్గి ఉన్నాయా? తెల్పండి.
5వ పీరియడ్	పాఠ్యాంశంపై చర్చ - పాఠం చివరి వరకు	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, సంస్కృతికి సంబంధించిన ప్రశ్నలడగాలి. **II. పాఠ్యాంశ బోధన, చర్చ, అవగాహన** • పిల్లల బాహ్య పఠనం (సంస్కృతి పాఠం పుట 14లోని విభిన్న పేరాలను పిల్లలచే చెప్పించాలి.) • ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శ పఠనం (పుట 14లోని పేరాలను ఉపాధ్యాయుడు చదవడం) • పిల్లల మౌన పఠనం • పాఠ్యాంశంపై - చర్చ (ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నల ద్వారా పూర్తి తరగతి కృత్యం) (ఉదా: పల్లెటూళ్ళ గృహోపకరణా గురించి చెప్పండి.) • ప్రాజెక్టుపని గురించి సూచనలు ఇవ్వడం	తెలంగాణ పల్లెల చిత్రం	స్వీయరచన : 1. నేటి వివాహాలు ఎలా జరుగుతున్నాయి? 2. తెలంగాణ పల్లెలు నాటితో పోలిస్తే నేడు ఎలా ఉన్నాయి? చదవడం : 1. పాఠంలోని చివరి పేరా ఆధారంగా నాలుగు ప్రశ్నలు రాయండి. <u>ప్రాజెక్టుపనికి సూచన :</u> మూడు రోజుల్లోగా చేయండి. (ఇంటిపని)

పీరియడు సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	మూల్యాంకనం
6వ పీరియడ్	సామర్థ్యాల సాధనపై అభ్యసనం 'ఇవి చేయండి' లోని 'వినడం, మాట్లాడడం' ప్రశ్నలపై అభ్యాసం	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, పునశ్చరణ, • గృహోపకరణాలు, పేదిళ్ళు, దేవాలయాలు మొదలగు విషయాల పునశ్చరణ. **II. సామర్థ్యాల సాధన - అభ్యాసం** • 'వినడం, మాట్లాడడం' ప్రశ్నలను నల్లబల్లపై రాయడం • పూర్తి తరగతిలో ఒక్కొక్కరితో మాట్లాడించడం, చర్చించడం. • క్రోడీకరణ • ప్రశంస అభ్యాసం గురించి సూచనలు ఇవ్వడం.	సంస్కృతి గొప్పదనం తెలిపే చిత్రాలు / పత్రికల నుండి క్లిప్పింగులు	<u>ప్రశంస :</u> మన సంస్కృతిలోని గొప్పదనాన్ని తెలపండి. దీని ఆధారంగా ఒక వ్యాసం రాయండి. (ఇంటిపని) మూడురోజుల్లోగా రాయాలి.
7వ పీరియడ్	చదవడం, అవగాహన చేసుకోవడం - అభ్యాసాలు	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, పునశ్చరణ **II. సామర్థ్యాల సాధన - అభ్యాసం** • అపరిచిత గద్యం, ప్రశ్నలు, జవాబులు, పూర్తి తరగతి కృత్యం • జట్టుపని - పాఠం ఆధారంగా పట్టికను పూరించడం • ప్రదర్శన - చర్చ - క్రోడీకరణ	వార్తాపత్రికలు / అపరిచిత గద్యం అంశాలు	'చదవడం' అభ్యాసంలోని ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడం, స్వీయరచనలోని లఘుప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయడం.

పీరియడు సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	మూల్యాంకనం
8వ పీరియడ్	స్వీయరచన – అభ్యాసంలోని వ్యాసరూప సమాధాన ప్రశ్నలు	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, పునశ్చరణ ఉదా : సంస్కృతి అంటే ఏమిటి? **II. సామర్థ్యాల సాధన – అభ్యాసం** • వ్యాసరూప ప్రశ్నలను నల్లబల్లపై రాయడం ఉదా : మన సంస్కృతి గొప్పతనాన్ని చెప్పే అంశాల్ని విశ్లేషిస్తూ అభిప్రాయం రాయండి. • పూర్తి తరగతిలో ఒక్కొక్క ప్రశ్నపై చర్చింపజేయడం (ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క వాక్యం) • పిల్లలు చెప్పిన వాటిని క్రోడీకరణ చేయడం • వ్యక్తిగతంగా జవాబులు రాయించడం లేదా జట్లలో జవాబులు రాయించడం, రాసినది చదివించడం • సరిదిద్దడం, భావం, వాక్యాలు, పదాలు, అక్షర దోషాలు	పిల్లలు జవాబు రాసిన చార్టు	<u>స్వీయరచన :</u> 1. పాఠం గురించి మీ అభిప్రాయాన్ని సొంతమాటల్లో రాయండి. 2. గ్రామీణ సంస్కృతి గురించి సొంతమాటల్లో రాయండి.
9వ పీరియడ్	సృజనాత్మకత – అభ్యాసం పదజాలం–అభ్యాసం	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, పునశ్చరణ ఉదా : మన సంస్కృతి కాపాడుకోవడానికి మీరేం చేస్తారు? **II. సామర్థ్యాల సాధన – అభ్యాసం** • 'సృజనాత్మకత' అభ్యాసంలోని ప్రశ్నలు నల్లబల్లపై రాయడం ఉదా : పుట 17లోని ప్రశ్న • సూచనలు ఇవ్వడం • జట్లలో రాయించడం • ప్రదర్శన, చర్చ • సరిదిద్దడం	కవితలు, గేయాలు, లేఖలు	సృజనాత్మకత : 1. పిండివంటల ఆధారంగా గేయ కవితను రాయండి. 2. సంస్కృతిలో చోటు చేసుకున్న మార్పుల గురించి మిత్రులకు లేఖ రాయండి.

పీరియడు సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	మూల్యాంకనం
10వ పీరియడ్	ప్రాజెక్టు పని, ప్రశంస పనుల ప్రదర్శన	**I. ఉపోద్ఘాతం** • సృజనాత్మకత అంశాల సంకలనం తయారీ **II. పాఠ్యాంశ బోధన, చర్చ, అవగాహన** • ప్రాజెక్టు పని ప్రదర్శన, చర్చ, సరిదిద్దడం • ప్రశంస పనుల ప్రదర్శన, చర్చ, సరిదిద్దడం • వ్యక్తిగతంగా నివేదికలు రాయించడం	నిఘంటువు	ప్రాజెక్టుపని నివేదిక : ప్రాజెక్టుపని ద్వారా మీరు తెలుసుకున్నదాని గురించి నివేదిక రాయండి.
11వ పీరియడ్	వ్యాకరణాంశాలు	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, పునశ్చరణ **II. సామర్థ్యాల సాధన - అభ్యాసం** • పూర్తి తరగతి కృత్యం • చదివించడం, అర్థం చేయించడం, సరిదిద్దడం • ఉదాహరణలు చెప్పించడం • చర్చ - అవగాహన, సూత్రీకరణ • అభ్యాసం వ్యక్తిగతంగా రాయించడం		వ్యాకరణాంశాలు : 1. పాఠంలోని క్రియాపదాలు రాయడం. 2. పాఠం చదవండి. పాఠంలో సంశ్లిష్ట, సామాన్య వాక్యాలను గుర్తించండి.
12వ పీరియడ్	'ప్రశంస' అభ్యాసం 'నేనివి చేయగలనా?' స్వీయ మూల్యాంకన అభ్యాసం	**I. ఉపోద్ఘాతం** • పలకరింపు, పునశ్చరణ **II. సామర్థ్యాల సాధన - అభ్యాసం** • పదజాల కృత్యాలను చదివించడం, అర్థం చేయించడం. • సొంతవాక్య ప్రయోగం చేయించడం, వ్యక్తిగతంగా రాయించడం. • వ్యక్తిగత కృత్యం - 'నేనివి చేయగలనా?' లోని అంశాలను అవును / కాదు గుర్తింపజేయడం • ఒక్కొక్క అంశం గురించి చేయగలగిన వారిచే చేతులెత్తించడం • ఏ ఏ సామర్థ్యాలలో పిల్లలు వెనకబడ్డారో గుర్తించడం • పునరభ్యాసం కల్పించడం		పదజాలం 1. మీరు నేర్చుకున్న పదాలతో సొంతవాక్యాలను చెప్పండి. 2. ఈ పదాలను ఏ ఏ సందర్భాలలో ఉపయోగిస్తారు? స్వీయ మూల్యాంకనం: ఈ పాఠం ద్వారా మీరు నేర్చుకున్న విషయాలేవి? అర్థంకాని విషయాలేవి?

కాలాంశ ప్రణాళిక

పాఠ్యప్రణాళికను తయారుచేసుకున్న తరవాత పాఠ్యప్రణాళికలో రాసుకున్న కాలాంశాల ప్రకారం బోధన చేపట్టాల్సి ఉంటుంది. ప్రతి కాలాంశంలో ఆ కాలాంశంలో ఏమిబోధించాలి? ఏ సామర్థ్యాలను సాధించాలి? ఏ ఏ వ్యూహాలు పాటించాలి? అనే అంశాలను సవివరంగా కాలాంశ ప్రణాళికలో రాసుకోవాలి. కాలాంశ ప్రణాళిక నమూనాను పరిశీలించండి. ఛాత్రోపాధ్యాయులు ఒక పాఠానికి 12 పీరియళ్ళు / కాలాంశాలు అవసరమైతాయి. కాబట్టి ప్రతి కాలాంశానికి (పీరియడ్) ప్రణాళిక రాసుకొని బోధనచేయాలి. అంటే ఒక పాఠానికి 12 పీరియడ్ ప్రణాళికలు రాసుకోవాలి.

అ) కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక - నమూనా

I. పాఠం పేరు : ....

II. పీరియడ్ సంఖ్య : ....

III. సమయం : ....

IV. బోధనాంశం / సామర్థ్యం / కృత్యం : ....

V. పీరియడ్ ద్వారా సాధించే సామర్థ్యం :...........................

VI. బోధనా వ్యూహాలు, సోపానాలు :

సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	సామగ్రి / వనరులు

VII. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన (మూల్యాంకనం) :

VIII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు :

ఆ) కాలాంశ ప్రణాళిక - సోపానాల వివరణ

I. పాఠం పేరు : ఏ పాఠాన్ని బోధిస్తున్నారో ఆ పాఠం పేరు రాయాలి.

II. పీరియడ్ సంఖ్య : పాఠ్య ప్రణాళిక ప్రకారం ఆ రోజు ఏ పీరియడ్‌ను బోధిస్తున్నారో ఆ పీరియడ్ సంఖ్య వేయాలి. అంటే 1వ పీరియడ్, రెండవ పీరియడ్.... ఇలా రాయాలి.

III. సమయం : ఆ పీరియడ్ బోధనకు నిర్ధారించిన సమయం (45 ని॥లు)

IV. బోధనాంశం / సామర్థ్యం / కృత్యం :

పాఠ్య ప్రణాళికను అనుసరించి ఆ రోజు బోధించే అంశం ఏదైతే దాన్ని రాయాలి.

ఉదా : - ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం

- పాఠ్యాంశ బోధన - చర్చ - అవగాహన
- స్వీయరచన అభ్యాససాధన - అవగాహన

V. పీరియడ్ ద్వారా సాధించే సామర్థ్యాలు :

ఆ పీరియడ్ ద్వారా విద్యార్థులలో ఏ ఏ సామర్థ్యాలు సాధించదలచారో వాటిని రాయాలి.

VI. బోధనా వ్యూహాలు సోపానాలు :

సోపానం 1	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు / అభ్యసన అనుభవాలు 2	నల్లబల్ల పని 3	సామగ్రి / వనరులు 4

పై పట్టికలో సోపానం అంటే బోధనాంశానికి అనుగుణంగా సోపానాలను రాయాలి. వీటి వివరాలను 74, 75 పేజీలలో చర్చించాం. ఉదా : 1వ పీరియడ్ 'ఉన్ముఖీకరణ' గురించి నిర్వహిస్తే దీనికి సంబంధించిన సోపానాలను కింది విధంగా 1వ గడిలో రాయాలి. అవి:

I. ఉపోద్ఘాతం

- పలకరింపు
- ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం / సంఘటన గురించి ప్రశ్నించడం
- శీర్షికాప్రకటన
- ఉద్దేశం
- కవి పరిచయం

అలా ఆయా పీరియడ్‌లలో బోధించే బోధనాంశం ప్రకారం సోపానాలను మొదటి గడిలో రాయాలి. ఉదా: పాఠ్యాంశం గురించి చర్చ, అవగాహన బోధనాంశం ఐతే దీన్ని 3, 4, 5 పీరియళ్ళలో నిర్వహిస్తాం. వీటికి సంబంధించిన సోపానాలు పునశ్చరణ, పిల్లల బాహ్యపఠనం, ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శపఠనం, పిల్లల మౌనపఠనం, కీలకపదాలు, వాక్యాలు, సందేశాత్మక వాక్యాల గురించి ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలద్వారా చర్చ నిర్వహణ, పిల్లల అవగాహన పరిశీలన అనే సోపానాలు ఉంటాయి. వీటిని 1వ గడిలో రాయాలి.

పట్టికలో రెండవ అంశం బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసనా అనుభవాలలో 45 ని॥ల కాలాంశానికి సంబంధించి తరగతిగదిలో ఏ బోధన అభ్యసన ప్రక్రియలు చేపడతారో రాయాలి. ఇందులో ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగడం, పిల్లల అనుభవాలకు అభిప్రాయాలకు అవకాశం ఇవ్వడం, చర్చ జరపడం, సామగ్రిని వినియోగించడం వంటివి చోటుచేసుకుంటాయి. 1వ గడిలో రాసిన సోపానాలకు అనుగుణంగా పిల్లలు చేసేపనులను, లేదా పిల్లలతో చేయించేపనుల వివరాలు రాయాలి.

పట్టికలోని 3వ అంశం నల్లబల్ల పనిలో ఆ రోజు బోధనాంశానికి సంబంధించి బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో భాగంగా పదజాలం, కీలకపదాలు, ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు వంటివి నల్లబల్లపై రాయాలి.

పట్టికలోని 4వ అంశం బోధనాభ్యసన సామగ్రి / వనరులు - ఆ కాలాంశంలో బోధనాభ్యసనకు ఉపకరించే సామగ్రి, వనరుల గురించి రాయాలి.

VII. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన (మూల్యాంకనం) ఈ సోపానంలో ఆ రోజు బోధించిన అంశాలపై పిల్లలు ఏ మాత్రం అర్థం చేసుకున్నారో అవగాహనను పరిశీలించే ప్రశ్నలు అడగాలి. అలాగే అన్వయింపజేసే ప్రశ్నలు అడగాలి. ఇవి సామర్థ్యాల ఆధారంగా ఉండాలి.

VIII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు : పీరియడ్ పూర్తయిన తర్వాత పిల్లల భాగస్వామ్యం గురించి, సామర్థ్యాల సాధన గురించి, తన అనుభూతులు, ప్రతిస్పందనలను రాయాలి.

లేఖనం

విద్యార్థులు దోషరహితంగా రాయాలనే ఉపాధ్యాయులు కోరుకుంటారు. పిల్లలు తమ అభిప్రాయాలను సొంత ఆలోచనలను, అనుభూతులను లిఖిత రూపంలో వ్యక్తీకరించే తీరుకు ప్రాధాన్యం లభించడంలేదు. ఉచ్చారణ దక్షతకు సంబంధించి మొదటగానే నిర్ణయించుకున్న నియమాలను విద్యార్థులపై రుద్దడం తప్ప వారు స్వేచ్ఛగా తమ మాండలికంలో మాట్లాడడానికి అనుమతించరు. యాంత్రికంగా సరిగా రాయమని పట్టుపట్టడంవల్ల పిల్లలు తమ ఆలోచనల్ని, అభిప్రాయాల్ని స్వేచ్ఛగా లిఖితరూపంలో వ్యక్తీకరించలేరు. రాతనైపుణ్యాన్ని కూడా ఒక కళాత్మక క్రియగా, వ్యక్తికరణగా చూడాల్సిన అవసరాన్ని ఉపాధ్యాయులు గుర్తించేటట్లు చేయాలి. లేఖనం కేవలం కార్యాలయ నైపుణ్యంగా పరిగణించకుండా జాగ్రత్తపడాలి. ప్రాథమిక దశలో రాతనైపుణ్యాలను భాషణల, శ్రవణం, పఠనంతో అనుసంధానించాలి. మాధ్యమిక స్థాయిలో నోట్సు రాసుకోవడం ఒక నైపుణ్యాభివృద్ధి సూచికగా ఉపయోగించుకోవాలి.

- జాతీయ విద్యాప్రణాళిక చట్రం-2005

మన సంస్కృతి - బిరుదురామరాజు

ఇ) మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 1 **సమయం :** గంII 0-45 నిIIలు

III. ఉపశీర్షిక : ఉన్ముఖీకరణ

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు : వినడం-మాట్లాడడం : ◆ చిత్రాల ఆధారంగా అభిప్రాయాలను చెప్పగలుగుతారు.

ధారాళంగా చదవడం : ◆ పాఠ్యాంశ ఉద్దేశం, కవిపరిచయం చదివి వాటి గురించి చెప్పగలుగుతారు.

స్వీయరచన : ◆ చిత్రం ఆధారంగా సొంతమాటల్లో ఒక పేరా రాయగల్గుతారు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం			
i) పలకరింపు	శుభోదయం పిల్లలూ! దుందుభి పాఠంలోని అభ్యాసాలు అందరూ చేయడం సంతోషం.		
ii) ఉన్ముఖీకరణ	మనం మరో పాఠంలోకి వెళ్దామా? పిల్లలూ మీ అందరి దగ్గర పాఠ్యపుస్తకాలున్నాయి కదా! పుట 11లోని 'ఆలోచించండి - చెప్పండి' కింద ఉన్న చిత్రాలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించండి. వాటిలోని తేడాలను అవగాహన చేసుకోండి.		దేశ సంస్కృతికి సంబంధించిన ఇతర చిత్రాలు

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
	ఇప్పుడు నేనడిగే ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఎవరినడిగితేవారే చెప్పండి. ప్రశ్నలు : 1. ఈ చిత్రాలు వేటికి సంబంధించినవని అనుకుంటున్నారు? 2. ఆ చిత్రాలను చూస్తే మీకు ఏమనిపిస్తోంది? 3. మొదటి చిత్రానికి రెండవ చిత్రానికి మధ్యగల తేడా ఏమిటి? 4. మొదటి చిత్రంలోని, రెండవ చిత్రంలోని వేషధారణల మధ్య పోలికలేవి? 5. అప్పటి ఇండ్లు, పరిసరాలకు ఇప్పటి ఇండ్లు పరిసరాలకు మధ్యగల తేడాలేవి? 6. ఈ చిత్రం చూస్తే మీకు ఏయే భాషా రాష్ట్రాలు గుర్తుకొస్తున్నాయి? 7. వారి వేషధారణల్లో తేడాలేమేమి ఉన్నాయి? 8. ఈ చిత్రం ఏ ప్రదేశాన్ని సూచిస్తోంది? 9. హైదరాబాద్ ప్రజల సంస్కృతి గురించి మీకేం తెలుసు?	–	హైదరాబాద్‌ను గుర్తించే సాంస్కృతిక చిత్రం
iii) శీర్షికా ప్రకటన	ఈ రోజు మనం 'సంస్కృతి' అనే పాఠం చదువుకుందాం.	సంస్కృతి	
iv) ఉద్దేశం	ఈ పాఠ్యాంశ ఉద్దేశం ఏంటి? బాబూ! ఉద్దేశాన్ని ఒకసారి చదువు. వెరీగుడ్.		
ఆ) పాఠ్యాంశబోధన చర్చ–అవగాహన i) కవిపరిచయం	పుట 15లో ఉన్న కవిపరిచయాన్ని చదవండి. చదివారుకదా! ఈ పాఠాన్ని బిరుదు రామరాజుగారు రాశారు. ఈ పాఠంలోని అంశం రామరాజు రాసిన 'రామరాజీయం' అనే వ్యాస సంకలనంలోనిది. ఇప్పుడు నేనడిగే ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి. ♦ రామరాజుగారి పూర్తిపేరేంటి? ♦ రామరాజు గారు ఎక్కడ పుట్టారు?	బిరుదు రామరాజు – రామరాజీయం రామరాజు చిత్రం	పాఠ్యపుస్తకం

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
	♦ బిరుదురాజు గారు ఏ సాహిత్య విభాగానికి ఎక్కువ సేవచేశారు? ♦ రామరాజు గారి రచనలు చెప్పండి. ♦ రామరాజు గారు ఎక్కడెక్కడ సేవలందించారు? ♦ రామరాజు గారు ప్రసిద్ధులు. ఎందుకు? పిల్లలూ! ఈ పాఠ్యాంశం ఏ ప్రక్రియకు సంబంధించిందో చదివి చెప్పండి. వ్యాసం అంటే ఏమిటి? దీని ప్రత్యేకత ఏమిటి?	జానపద సాహిత్యం తెలుగు జానపద గేయ సాహిత్యం కవి, పరిశోధకులు పరిష్కర్త, అనువాద రచయిత, సంపాదకులు	రెండు మూడు వ్యాసాల ప్రదర్శన
VI. పిల్లల అవగాహన – పరిశీలన	ఇప్పటివరకు మీరు, మనం చదువుకోబోయే పాఠం గురించి, దాని రచయిత గురించి తెలుసుకున్నారుకదా! ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి. ♦ రామరాజు ఎలా ప్రసిద్ధులు? ♦ రామరాజు గారి రచనల గురించి చెప్పండి. ♦ రామరాజు గారి జనన – మరణాలు ఎప్పుడు? **స్వీయరచన :-** ♦ పుట సంఖ్య '11'లోని చిత్రం ఆధారంగా మీరు కొన్ని పదాలను రాయండి. (పదజాలం) ♦ చిత్రాల ఆధారంగా మీకేం అర్థమైందో ఒక పేరా రాయండి. (స్వీయరచన) సంస్కృతి పాఠాన్ని చదువుకొనిరండి. రేపు పాఠ్యాంశం గురించి ఆలోచిద్దాం సరేనా!		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 2 **సమయం :** గం॥ 0–45 ని॥లు

III. కృత్యం : పాఠ్యాంశపఠనం – అర్థసంగ్రహణం (పూర్తి పాఠం)

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
1. వినడం – మాట్లాడడం : ♦ పాఠం చిత్రం గురించి మాట్లాడగలగడం.
2.. ధారాళంగా చదవడం : ♦ ధారాళంగా చదివి అర్థంకాని పదాలను గుర్తించడం.
3. పదజాలం : ♦ గుర్తించిన పదాలతో సొంతవాక్య ప్రయోగం చేయగలగడం.
4. స్వీయరచన : ♦ సంస్కృతి గురించి పేరా రాయగలుగుతారు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం i) పలకరింపు ii) పునశ్చరణ	శుభోదయం పిల్లలూ! పిల్లలూ! చిత్రాల గురించి రాసుకొచ్చారా? బాగుంది. పాఠం చదువుకొచ్చారా? ♦ రామరాజు తెలుగుభాషకు చేసిన కృషి ఏమిటి? ♦ వీరు ఎప్పుడు ఎక్కడ పుట్టారు? ♦ రామరాజుగారు ఏయే రచనలు చేశారు?		దేశ సంస్కృతికి సంబంధించిన ఇతర చిత్రాలు

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
ఆ) పాఠ్యాంశబోధన చర్చ - అవగాహన			
i) పిల్లల బాహ్యపఠనం	పిల్లలూ! మీరందరూ నిన్న పాఠం చదువుకొచ్చారు కదా! ఇప్పుడు నేను చదువమన్నవారు పుట 12లోని మొదటి పేరాను చదవండి. (ఇద్దరు ముగ్గురు పిల్లలచే రెండు, మూడు పేరాలు చదివిస్తాను.)		
ii) ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శపఠనం	ఇప్పుడు నేను పాఠంలో కొంత భాగాన్ని చదువుతాను. జాగ్రత్తగా గమనించండి. (భావాస్ఫోరకంగా, స్పష్టోచ్చారణతో చదువుతాను.)		నిఘంటువు
iii) పిల్లల మౌనపఠనం	పిల్లలూ! పాఠాన్ని ఎలా చదవాలో కొంత భాగాన్ని వినిపించాను కదా! ఇప్పుడు మీరు పాఠాన్ని పూర్తిగా మౌనంగా చదవండి.		
iv) అర్థసంగ్రహణం	మీరు మౌనపఠనం చేస్తూ మీకు అర్థంతెలియని పదాల కింద గీయండి. ఆ పదాలకు అర్థాలను పాఠ్యపుస్తకం చివర ఉన్న 'పదవిజ్ఞానం' పుటల్లో వెతకండి. రాయండి. అవసరమైతే నిఘంటువులను వాడండి. (ఈ పనిని జట్లు జట్లుగా చేయిస్తాను.) పిల్లలూ! మీరు రాసిన పదాలను చెప్పండి. వీటితో సొంతవాక్యాలు చెప్పండి. పిల్లలూ! మీకు నిఘంటువుల ద్వారా అర్థాలు దొరకని పదాలు చెప్పండి. (పిల్లలు చెప్పిన పదాలను నల్లబల్లపై రాస్తాను.) (ఉదా : విధర్మీయులు, కులోచితం మొదలగు పదాలు చెప్పారనుకోండి) పిల్లలూ! ఈ పదాలను నేను వాక్యంలో వినియోగిస్తాను. వాటి అర్థాలను చెప్పండి. మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు మొదలగువారు హిందూ ధర్మానికి విధర్మీయులు.	పిల్లలుచెప్పిన పదాలు రాయడం విధర్మీయులు కులోచితం వేరేధర్మాన్ని పాటించేవారు	

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
	కులోచితం. కంసాలికి ఉంగరం తయారుచేయడం కులోచితమైన పని. (ఇలా వాక్య వినియోగం ద్వారా అర్థాలను తెలుపుతాను.)	కులోచితం = కులానికి తగినది (పదం అర్థం లలో అవసరమైనవనుకున్నవి నల్లబల్లపై రాయాలి.)	
VI. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	పిల్లలూ! నేనడిగే పదాలకు అర్థాలు చెప్పండి. వాటితో మీ సొంత వాక్యాలు చెప్పండి. **ప్రగతి, అక్షరాస్యులు, విధర్మీయులు.** ♦ ఈ పదాల అర్థాలు వినియోగించి సొంతవాక్యాలు రాయండి.. వాటికి సమానార్థక పదాలు 'పదవిజ్ఞానం' లేదా నిఘంటువు ఉపయోగించి రాయండి. (పదజాలం) వివాహం, కోవెల, భూమి. ♦ 1, 2, 3 పేరాలోని కీలక పదాలతో సంస్కృతి గురించి ఐదు వాక్యాలు రాయండి. (పదజాలం, స్వీయరచన). రేపటి తరగతిలో పాఠ్యాంశం గురించి చర్చించుకుందాం!		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 3 **సమయం :** గం॥ 0-45 ని॥లు

III. బోధనాంశం / ఉపశీర్షిక : సంస్కృతి - పాఠ్యాంశంపై చర్చ - అవగాహన

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

1. వినడం-మాట్లాడడం :
   - ◆ ఆలోచించి ప్రశ్నలకు సమాధానాలను చెప్పగలరు.
   - ◆ చర్చలోపాల్గొని స్వేచ్ఛగా తమ అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరచగలరు.
2. పదజాలం : ◆ కీలక పదాల అర్థాలను గుర్తించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలరు.
3. ప్రశంస : ◆ సంస్కృతిని ప్రశంసిస్తూ పేరా రాయగలరు.
4. స్వీయరచన : ◆ ఇచ్చిన అంశాలపై అభిప్రాయాలను రాయగలరు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం			
i) పలకరింపు	పిల్లలూ! శుభోదయం. మీరందరూ టిఫిన్ చేసి వచ్చారా?		
ii) ఉన్ముఖీకరణ	నిన్న అర్థసంగ్రహణం చేసుకున్నాం కదా! మొదటి పేరాలోని ముఖ్యమైన పదాలు తెలపండి. (పిల్లలు చెప్పే పదాలను నల్లబల్లపై రాయాలి.) ఇప్పుడు నేనడిగే పదాలకు అర్థాలు చెప్పండి. (ఉదా : అభిరుచులు, స్తోమత, ప్రగతి మొదలగునవి)	అభిరుచి, స్తోమత, ప్రగతి	

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
ఆ) పాఠ్యాంశబోధన చర్చ – అవగాహన			
i) పిల్లల బాహ్యపఠనం	పిల్లలూ! ఇప్పుడునేను చదువుమన్న పిల్లలు పాఠాన్ని చదవాలి. ♦ పన్నెండో పుటలో మొదటి పేరా చదువు. ♦ పన్నెండో పుటలో రెండో పేరా చదువు. ♦ పన్నెండో పుటలో మూడోపేరా చదువు. ♦ పదమూడో పుటలో మొదటి పేరా చదువు. (పిల్లలు పాఠం చదివేటప్పుడు దోషాలు సవరిస్తూంటాను.)		
ii) ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శపఠనం	పిల్లలూ! ఇప్పుడు నేను పన్నెండోపుట ఒకటో పేరా నుండి పదమూడోపుట మొదటి పేరా వరకు చదువుతాను జాగ్రత్తగా వినండి. (స్పష్టమైన ఉచ్ఛారణతో భావం గ్రహించేట్లు చదువుతాను.)		రామరాజు గారి 'రామరాజీయం'
iii) పాఠ్యాంశంపై చర్చ	ఇప్పుడు పాఠంలోని విషయం గురించి చర్చిద్దాం. ♦ సమాజం సంకోచం చెందడం, వ్యాకోచం చెందడం అంటే ఏమిటి? ♦ ఆనాటి వస్త్రధారణ ఎలా ఉండేది? అలాంటి వస్త్రధారణ ఇప్పుడు కనిపిస్తుందా? ఎక్కడెక్కడ? ♦ ఆర్థికస్తోమత, చైతన్యంతో సమాజం అభివృద్ధికిగల సంబంధం ఏమిటి? ♦ సంస్కృతి అంటే మీకు ఏమి అర్థమైంది? ♦ తెలంగాణ–మహారాష్ట్రాల విషయంలో దేనిలో పోలిక చూపించారు? (ఇలా ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నల ద్వారా పిల్లలకు అవగాహన కల్పించాలి. అవసరమైనచోట పద–అర్థవివరణలు ఇస్తాను.)	సమాజం సంకోచం, వ్యాకోచం ఆర్థిక స్తోమత చైతన్యం సమాజాభివృద్ధి సంస్కృతి తెలంగాణ – మహారాష్ట్ర	వస్త్ర విశేషాలు నగల విశేషాలు – ప్రదర్శన

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
VI. పిల్లల అవగాహన – పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	ప్రశ్నల సహాయంతో పిల్లల అవగాహనను పరిశీలిస్తాను. ♦ 12వ పుటలోని మూడో పేరా ద్వారా మీరు తెలుసుకున్న అంశం ఏమిటి? ♦ అప్పటి తెలుగు సమాజం అనేక రకాలుగా ఉందని చెప్పారుకదా! ఎందుకు అట్లా ఉండవచ్చు? ♦ నేటి పాఠం ద్వారా మీకర్థమైన విషయం ఏమిటి? ఏ ఏ పేరాలు, ఏ ఏ అంశాల గురించి చెబుతున్నాయి? 1. పదజాలం : కేశాలంకరణ, జానపదులు, పాలితులు కులోచితం అనే పదాలకు అర్థాలు రాసి సొంతవాక్యాలు రాయండి. 2. ధారాళంగా చదవడం–అవగాహనచేసుకోవడం : పేరాలోని పదాలు తారుమారైనవి పేరాను పాఠం ఆధారంగా సరిచేసి రాయండి. 3. స్వీయరచన : i) 'పాలితులు, పాలకులను అనుసరించడం సహజం' – దీనిపై మీ అభిప్రాయాన్ని రాయండి. ii) స్త్రీ పురుషులు ఆర్థిక స్తోమతనుబట్టి నగలు ధరిస్తారు. దీనిపై మీ అభిప్రాయం చెప్పండి. 4. ప్రశంస : సంస్కృతిని ప్రశంసిస్తూ కొన్ని వాక్యాలతో ఒక పేరా రాయండి. పిల్లలూ! మిగిలిన పాఠం రేపు చూద్దాం!		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 4 **సమయం :** గం॥ 0-45 ని॥లు

III. బోధనాంశం/ఉపశీర్షిక : సంస్కృతి / ఆహార సంస్కృతి, పాఠ్యాంశంపై చర్చ - అవగాహన

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
1. వినడం-మాట్లాడడం : ♦ పిల్లలు పాఠాన్ని విని ఆలోచించి ప్రశ్నలపై మాట్లాడగల్గుతారు.
2. అవగాహనతో చదవడం : ♦ పాఠాన్ని ధారాళంగా అవగాహనతో చదివి కీలకపదాలను గుర్తించగల్గుతారు.
3. పదజాలం : ♦ కీలక పదాలను ఉపయోగించి సొంతవాక్యాలు చెప్పగల్గుతారు.
4. స్వీయరచన : ♦ నాటికి నేటికి ఆహార పదార్థాలలో వచ్చిన మార్పుల గురించి రాయగలరు.
   ♦ సంస్కృతిలో వచ్చిన మార్పు గురించి సొంతంగా రాయగలరు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	**బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు**	**నల్లబల్ల పని**	**బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు**
అ) ఉపోద్ఘాతం			
i) పలకరింపు	శుభోదయం పిల్లలూ! ఏంటి విశేషం? అందరూ సంతోషంతో నవ్వుతున్నారు.		
ii) పునశ్చరణ	పిల్లలూ! నాటి-నేటి వస్త్రధారణలో ఉన్న తేడాలు చెప్పండి. బాగా చెప్పారు. నిన్న మీకిచ్చిన మూల్యాంకన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాసుకొచ్చారా? (నలుగురైదుగురు పిల్లలతో చదివిస్తాను. దోషాలు సవరిస్తాను. తగు సూచనలిస్తాను.)	అభిరుచి, స్తోమత, ప్రగతి	

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
ఆ) పాఠ్యాంశబోధన చర్చ - అవగాహన i) పిల్లల బాహ్యపఠనం ii) ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శపఠనం iii) పాఠ్యాంశంపై చర్చ	(నలుగురైదుగురు పిల్లలతో అందరిలో పోటీతత్త్వం పెరిగేలా 13వ పుట రెండో పేరా నుండి పదునాల్గో పుట మొదటి పుట వరకు పాఠాన్ని చదివిస్తాను.) ఇప్పుడు నేను 13వ పుట రెండో పేరా నుండి 14వ పుట మొదటి పేరా వరకు చదువుతాను. జాగ్రత్తగా వినండి. (మంచి కంఠధ్వనితో, స్పష్టంగా పాఠం అవగాహన అయ్యేరీతిలో చదువుతాను.) పిల్లలూ! మీరందరూ మీకు నచ్చిన పేరాలను మౌనంగా చదవండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి. ♦ ఆరోగ్యం కోసం ఏయే వస్తువులను వాడేవారు? ♦ స్వయం సమృద్ధి అంటే ఏమిటి? గ్రామాలు స్వయం సమృద్ధిగా ఉండటం అంటే ఏమిటి? ♦ ఆనాటి వంటకాలు ఏవేవి? ♦ తాలూకా కేంద్రాల నుంచి తెచ్చుకొనే వస్తువులు ఏవేవి? ♦ ఆనాటి వాడుకలోని పండ్లు ఏవేవి? (ప్రశ్నలడుగుతూ పాఠంపై అవగాహన కల్పిస్తాను. అవసరమైన చోట వివరణలు పదాల అర్థాలు స్పష్టంగా చెప్తాను.)	స్వయం సమృద్ధి ఖాద్యాలు, ఆర్తదాలు ధాన్యాలు, వంటకాలు ఆరోగ్యం, అందంకు సంబంధించిన సామగ్రి	ఆంధ్రుల చరిత్ర - సంస్కృతి - ఖండవల్లి లక్ష్మీ రంజనం బాలెందశేఖరం
VI. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	♦ పిల్లలూ! ధాన్యాల గురించిన ప్రసక్తి ఏ పేరాలో ఉంది? ♦ నాటికి-నేటికీ ఆహార పదార్థాల్లో వచ్చిన మార్పులేమిటి? ♦ పల్లెసీమలకు లేదా పల్లెటూళ్ళకు కొత్తగా వచ్చి చేరినవి ఏవి? అవి ఇప్పటికీ ఉన్నాయా? ♦ పదమూడో పేరాలోని మూడో పేరాకు, నాల్గోపేరాకు మధ్యగల తేడా లేమిటి? ♦ మీ గ్రామం / నగరంలోని సంస్కృతికి ఈ పాఠంలో చెప్పిన సంస్కృతికి ఉన్న భేదాలేంటో ఒక పేరాలో రాయండి.		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 5 **సమయం :** గం॥ 0–45 ని॥లు

III. బోధనాంశం/ఉపశీర్షిక : సంస్కృతి / పాఠ్యాంశంపై చర్చ – అవగాహన

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

1. వినడం అవగాహనతో మాట్లాడడం :
   - ♦ పిల్లలు పాఠాన్ని విని అడిగిన విషయం గురంచి ఆలోచించి సొంతమాటల్లో మాట్లాడగలగాలి.
2. ధారాళంగా చదవడం – అవగాహనతో రాయగలగడం :
   - ♦ పాఠ్యభాగం ఆధారంగా అవగాహనతో ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి.
   - ♦ చదివిన పాఠ్యాంశంలోని కీలక పదాలను గుర్తించగలరు. వాటి గురించి మాట్లాడగలరు.
   - ♦ ప్రతీ పేరాకు శీర్షికను పెట్టగలరు.
   - ♦ కీలక పదాలనుపయోగించి సొంతవాక్యాలు చెప్పగలరు. రాయగలరు.
3. స్వీయరచన : ♦ జాతర గురించి రాయగలరు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం i) పలకరింపు ii) పునశ్చరణ	పిల్లలూ శుభోదయం! బాగున్నారా? సంస్కృతి పాఠం ఎట్లా అన్పిస్తోంది మీకు? ఎందుకు? నాటి వంటకాల్లో నేటికీ లభిస్తున్న వంటకాలు ఏమైనా ఉన్నాయా? ఉంటే అవి ఏవి?		
ఆ) పాఠ్యాంశబోధన చర్చ – అవగాహన i) పిల్లల బాహ్యపఠనం	పిల్లలూ!నేను చదవమన్నవారు పాఠాన్ని చదవాలి. (14వ పుట మొదటి పేరా నుండి చివరి పేరా వరకు. నలుగురైదుగురు పిల్లలతో పాఠాన్ని చదివిస్తాను.)		

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
ii) ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శపఠనం iii) పాఠ్యాంశంపై - చర్చ	మిగిలిన మొత్తం పాఠాన్ని నేను చదువుతాను మీరు జాగ్రత్తగా వినండి. సందేహాలు అడగండి. ♦ గృహోపకరణాలు అంటే ఏమిటి? ♦ సామాన్య గృహోపకరణాలు - సంపన్న గృహోపకరణాలు అంటే ఏవేవి? ♦ నాటి పెళ్ళిళ్ళకు - నేటి పెళ్ళిళ్ళకు గల తేడా ఏమిటి? ♦ లాంఛనాల పట్టింపేగాని వరకట్నాలు లేవు - అంటే మీకేమర్థమైంది? ♦ దేవతలను వివిధ రకాలుగా చెప్పారుగదా! వాటిపై మీ అభిప్రాయమేమిటి? ♦ పండుగల సంస్కృతిలో మార్పులున్నాయా? ఎందువల్ల? ♦ లలితకళావికాసం అంటే ఏమిటి? (అవసరమైన వివరణలు ఇస్తూ పాఠ్యాంశంపై అవగాహన కల్పిస్తాను.)	గృహోపకరణాలు వరకట్నాలు లాంఛనాలు లలితకళావికాసం	భారతీయ పండుగలు - పెళ్ళిళ్ళు - సంప్రదాయాలకు సంబంధించిన వ్యాసాలు
VI. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	పిల్లలూ! ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పండి. ♦ జాతర అంటే ఏమిటి? మీకు తెలిసిన జాతరల గురించి తెలపండి. ♦ హిందువుల - ముస్లింల ఐక్యత ఏయే సందర్భాల్లో మనకు కనబడుతోంది? ♦ 14వ పుటలోని ప్రతి పేరాకు ఒక శీర్షికను పెట్టండి. అందరికీ పాఠ్యాంశం అర్థమైనట్లేకదా! రేపు 'ఇవిచేయండి'లోకి వెళ్దాం!		
ప్రాజెక్టుపని కేటాయింపు	పిల్లలూ! 20వ పుటలోని ప్రాజక్టుపని కింద ఇచ్చిన అంశాన్ని చదవండి. మీకు ఏమి అర్థమైందో చెప్పండి. మీరు జట్లలో దీన్ని చేయాల్సి ఉంటుంది. మీ జట్టులోని వాళ్ళు ఎవరెవరు ఏమి సేకరించుకోవాలో నిర్ణయించుకోండి. మీ ప్రాజెక్టు ప్రదర్శన 5 రోజుల తర్వాత (10వ పీరియడ్‌లో) చేయాల్సి ఉంటుంది.		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 6 **సమయం :** గం॥ 0-45 ని॥లు

III. బోధనాంశం : వినడం – మాట్లాడడం, సామర్థ్య సాధన – అవగాహన

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
- ♦ గ్రామ సమృద్ధి గురించి మాట్లాడగలగాలి.
- ♦ విషయాలపై సమర్థిస్తూ, విభేదిస్తూ మాట్లాడగలగాలి.
- ♦ నాటికి, నేటికి ఇప్పుడున్న నిర్మాణాలలో వచ్చిన మార్పులపై మాట్లాడగలగాలి.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం i) పలకరింపు ii) పునశ్చరణ	శుభోదయం పిల్లలూ! ఏంటి ఏదో రాస్తున్నట్లున్నారు? ఆనాటి గృహోపకరణాలకు నేటి గృహోపకరణాలకు తేడాలున్నాయా? ఉంటే ఏవి?		
ఆ) సామర్థ్యసాధన – వినడం – మాట్లాడడం అభ్యాససాధన – చర్చ – అవగాహన	పాఠంలోని విషయం తెలుసుకోవడం పూర్తైందికదా! ఇక "ఇవి చేయండి"లోని ప్రశ్నల గురించి చర్చిద్దాం! ♦ 15వ పుటలోని వినడం – మాట్లాడడంలోని ప్రశ్నలను చదవండి. (ఒక్కొక్కరిచే ఒక్కో ప్రశ్న చదివించాలి.) (ప్రతి ప్రశ్నను నల్లబల్లపై రాసి తరగతిలోని పిల్లలందరిచే కనీసం ఒక్కో అంశమైనా చెప్పిస్తాను.) 1వ ప్రశ్నకు జవాబును ఐదారుగురువిద్యార్థుల నుండి రాబడతాను.	♦ గ్రామాలన్నీ గతంలో సమృద్ధిగా ఉండేవని అంటారు. సమృద్ధి అంటే ఏమిటి? మీ గ్రామ సమృద్ధి గురించి తెలపండి.	

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
	పిల్లలూ! ఒకటవ ప్రశ్నకు మీ మిత్రులు చెప్పిన సమాధానాన్ని విన్నారు కదా! ఆ సమాధానాలను క్రోడీకరించి ఒకరు చెప్పండి. (పిల్లలతో సమాధానం చెప్పించిన తరవాత వాళ్ళ అభిప్రాయాలను క్రోడీకరించి చెబుతాను) ఇప్పుడు రెండో ప్రశ్నను చదవండి. ఈ ప్రశ్నకు ♦ పిల్లలను జట్లుగా విభజించి, సమర్థిస్తూ ఒక జట్టుతో విభేదిస్తూ మరో జట్టుతో జవాబులు చెప్పిస్తాను. అలాగే రెండోది కూడా. ♦ ఇళ్ళ నిర్మాణంలో వచ్చిన మార్పులను ఒక్కొక్కరితో ఒక్కో అంశం గురించి చెప్పిస్తాను.	♦ కింది విషయాలను సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ మాట్లాడండి. అ) గతంలోనే మన సంస్కృతి గొప్పగా ఉండేది. ఆ) నాటి నుండి నేటి వరకు ఇండ్ల నిర్మాణంలో వచ్చిన మార్పులు ఏమిటి?	
VI. **పిల్లల అవగాహన – పరిశీలన (మూల్యాంకనం)** **ప్రశంస అభ్యాసం కేటాయింపు**	పిల్లలూ! ఈ రోజు జరిగిన చర్చలో మీకు అర్థమైన విషయమేంటో తెలపండి. ఎవరెవరు ఏ ఏ అంశాలను చర్చించారో చెప్పండి. (ఐదారుగురు పిల్లల నుండి రాబడతాను.) పిల్లలూ! 18వ పుటలో ప్రశంస కింద ఉన్న అభ్యాసాన్ని చదవండి. దీని గురించి మీరు ఇంటివద్ద ఆలోచించి వ్యాసం రాయండి. 4 రోజుల తర్వాత (10వ పీరియడ్‌లో ప్రశంస గురించి రాసిన వ్యాసాన్ని మీరు ప్రదర్శించాల్సి ఉంటుంది. పిల్లలూ! మన సంస్కృతిలో ప్రశంసించదగిన విషయాలు ఏవి? వీటిని మిత్రులతో చర్చించి ఎందుకు ప్రశంసించదగినవో తెలుపుతూ ఒక వ్యాసం పది పంక్తుల్లో రాసుకొని రండి.		
VII. **ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన**	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 7 **సమయం :** గం॥ 0–45 ని॥లు

III. బోధనాంశం/ఉపశీర్షిక/కృత్యం : చదవడం – అవగాహన చేసుకోవడం – అభ్యాససాధన – చర్చ – అవగాహన

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
1. అడవుల పరిరక్షణపై ఇచ్చిన అపరిచిత గద్యాన్ని చదివి అవగాహనతో అడిగిన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలుగుతారు.
2. పాఠాన్ని చదివి పాఠం ఆధారంగా ఇచ్చిన పట్టికను పూరించగల్గుతారు.
3. పాఠం ఆధారంగా ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయగల్గుతారు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం			
i) పలకరింపు	పిల్లలూ! బాగున్నారా? నిన్న వినడం – ఆలోచించిమాట్లాడడంలో ఏ ఏ ప్రశ్నల గురించి మీరు మాట్లాడారో చెప్పండి.		
ii) పునశ్చరణ	ప్రస్తుత సంస్కృతిపై మీ అభిప్రాయాన్ని చెప్పండి. (ఇద్దరు ముగ్గురిని అడుగుతాను.)		

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
ఆ) సామర్థ్యసాధన – అభ్యాసం చదవడం – అవగాహన చేసుకోవడం అభ్యాస సాధన – చర్చ – అవగాహన	♦ పిల్లలూ! 15వ పుటలోని చదవడం – అవగాహన చేసుకోవడంలోని పేరాను ఒకరు చదవండి. చదివింది విన్నారుకదా! ఇప్పుడు ఆ పేరా కిందున్న ప్రశ్నలకు మీరు సమాధానాలు వ్యక్తిగతంగా రాయాల్సి ఉంటుంది. అలాగే రెండవ ప్రశ్నను చదవండి. (ఒక విద్యార్థితో చదివిస్తాను) మీరు ఏమి చేయాలో ఎలా ఈ పట్టికను పూరించాలో చెప్పండి. (అభ్యాసం ఎలా చేయాలో సూచనలు ఇస్తాను. పిల్లల్ని వ్యక్తిగతంగా రాయమంటాను.)	గృహోపకరణాలు	
పిల్లలచే ప్రదర్శన – సరిచేయడం	అందరూ రాశారా? ఇప్పుడు నేనడిగిన వారు ఏం రాశారో చదవండి. చదివింది విన్నారు కదా! అందరూ ఇలాగే రాసారా? లేక ఏమైనా తప్పులున్నాయా! సరిచేసుకుందాం.	1. గతంలో పెండ్లి..... 2. ప్రస్తుత ప్రజలు..... 3. దేవాలయాలు..... 4. మన సంస్కృతి.....	
VI. పిల్లల అవగాహన – పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	♦ పిల్లలూ! పట్టికలో ఇవ్వని అంశం ఏదైనా ఉందా? ఏమిటి? గుడ్ బాగా చెప్పారు. ♦ పాఠంలోని 9వ పేరా నుండి ఐదు ప్రశ్నలు తయారుచేయండి. ♦ పుట సంఖ్య 16లో 3వ బిట్ 1లోని నాలుగు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాసుకొని రండి.		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 8 **సమయం :** గం॥ 0-45 ని॥లు

III. బోధనాంశం : స్వీయరచన, అభ్యాససాధన - చర్చ - అవగాహన

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
- గతంలో పెండ్లిని ఇప్పటి పెండ్లిని పోల్చి చెప్పగలగాలి. రాయగలగాలి.
- పట్టణాలకు వలస వెళ్ళడానికి గల కారణాలను చెప్పగలగాలి.
- ఇచ్చిన అంశాలను సమర్థిస్తూ మాట్లాడగలగాలి.
- మనసంస్కృతిని కాపాడడానికి ఏం చేయాలో అభిప్రాయాలను చెప్పగలగాలి. రాయగలగాలి.
- పాఠం సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగల్గాలి.
- పాఠంపై అభిప్రాయాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగల్గాలి.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం			
i) పలకరింపు	కూర్చోండి పిల్లలూ! నిన్న ప్రధానోపాధ్యాయులు తరగతికి వచ్చినప్పుడు మీరు సంస్కృతి గురించి బాగా చెప్పారట. మీ అందరికి అభినందనలు.		
ii) పునశ్చరణ	నిన్నటి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాశారా? చదవండి. (ఐదారుగురు విద్యార్థులచే చదివిస్తాను.)		

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) సామర్థ్యం సాధన – అభ్యాసం స్వీయరచన అభ్యాస సాధన చర్చ–అవగాహన i) పూర్తి తరగతి కృత్యం ii) వ్యక్తిగత కృత్యం iii) ప్రదర్శన iv) దోషసవరణ	♦ పుట సంఖ్య 16లోని 3 – 2లోని ప్రశ్నలను చదవండి. వాటిగురించి చర్చిద్దాం. (ఒక్కో ప్రశ్నను నల్లబల్లపై రాస్తాను.) పిల్లలూ! ఇప్పుడు మొదటి ప్రశ్నకు సంబంధించి పాఠం సారాంశాన్ని ఒక్కొక్కరూ ఒక్కో వాక్యం చెప్పండి. పిల్లలూ! అందరూ చెప్పింది విన్నారుకదా! సారాంశంలో అన్ని విషయాలు వచ్చాయా! లేదా! ఏదైనా క్రమంలో తప్పాయా? అందరూ చెప్పినది ఒకరు క్రోడీకరించి చెప్పండి. ఇప్పుడు మిగిలిన రెండు ప్రశ్నల గురించి చర్చిద్దాం. (ఇలా అన్ని ప్రశ్నలపై చర్చించి సమాధానాలను క్రోడీకరించి చెప్పించాలి.) పిల్లలూ! అన్ని ప్రశ్నలను చర్చించాము కదా! ఇప్పుడు ఎవరికివారు ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయండి. పిల్లలూ! మీలో మొదటి ప్రశ్నకు ఒకరు సమాధానం నల్లబల్లపై రాయండి. ఇప్పుడు దాన్ని సరిచేద్దాం. ♦ భావం సరిగా ఉందా చెప్పండి. ♦ భావాన్ని క్రమంలో రాసారా? ♦ వాక్యాలు సరిగా ఉన్నాయా? ♦ ఏవైనా పదాలు మార్చాలా? ♦ అక్షరదోషాలు ఏవైనా ఉన్నాయా? పిల్లలూ! ఈ సమాధానం సరిచేసానుకదా! ఇప్పుడు మీ మీ సమాధానాలను దీనితో పోల్చుకుని సరిచేసుకోండి. నోట్సులో రాయండి.	పాఠం సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయండి	
VI. పిల్లల అవగాహన – పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	♦ పిల్లలూ! మీరు సమాధానాలు రాస్తున్నప్పుడు ఏమైన ఇబ్బంది కలిగిందా? ఎలాంటిది? ♦ మీకు ఏ ప్రశ్నకు సమాధానం రాయడం ఇబ్బంది కలిగింది? ఎందుకు? మీ పాఠ్యపుస్తకంలోని 16వ పుటలోని ప్రశ్నలు అంటే ఇందాక మనం చర్చించిన ప్రశ్నలకు మీరు ఎవరికి వారుగా జవాబులు రాసుకొని రావాలి.		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 9 **సమయం :** గం॥ 0-45 ని॥లు

III. బోధనాంశం : సృజనాత్మకత అభ్యాససాధన - చర్చ - అవగాహన.

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు : 1. పిండివంటలపై గేయకవితను రాయగల్గుతారు.
2. మన సంస్కృతి విశిష్టతను తెలుపుతూ లేఖ రాయగలుగుతారు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం i) పలకరింపు	పిల్లలూ! శుభోదయం.		
ఆ) సామర్థ్యసాధన - అభ్యాసం సృజనాత్మకత అభ్యాససాధన చర్చ - అవగాహన	పిల్లలూ! ఇప్పుడు సృజనాత్మకతలో ఇచ్చిన అంశాలను పరిశీలిద్దాం! ఒకరు దాన్ని చదవండి. పిల్లలూ! ఇప్పుడు 17వ పుటలోని సృజనాత్మక ప్రశ్నలను చదవండి. (ఇద్దరిచే చదివిస్తాను.) (కవిత రాయడానికి, లేఖ రాయడానికి అవసరమయ్యే సూచనలు ఇస్తాను.) పిల్లలూ! విన్నారుగా గేయకవిత ఎలా రాయాలో చర్చిద్దాం. మీరు ప్రయత్నించండి. (ఇలా కొంతమంది చెప్పినవి నల్లబల్లపై రాస్తాను.) వెరీగుడ్ బాగా చెప్పారు. ఇలా ఇంకామీరు ఆలోచించి జట్లలో కూర్చుని గేయకవితను, రాయండి. అలాగే లేఖ కూడా ఆలోచించి మీ మిత్రులతో చర్చించి రాయండి.		

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
i) జట్టు పని ii) జట్టు ప్రదర్శన సరిదిద్దడం iii) పుస్తక సంకలనం	ఒక్కో జట్టుచే చదివిస్తాను. (మొదట లేఖలు రాసినవారిని.) తప్పులను సరిదిద్దుతాను. ♦ లేఖారచన విధానపరమైన తప్పులు ♦ విషయ వివరణలో తప్పులు ♦ ఇతర దోషాలు తరవాత కవితలు రాసిన వారిచే చదివిస్తాను. ఇలా ప్రోత్సహిస్తూ చేయిస్తాను. ఒక్కొక్కరి దగ్గరకు వెళ్ళి రాసింది పరిశీలిస్తూ, తప్పులు సవరిస్తూ, జట్లుగా ప్రదర్శన చేయిస్తాను. ఏ జట్టువారు రాసిన కవిత / లేఖ బాగుంది? ఎందుకు? ఏ కవితను / లేఖను ఇంకా పదాలు జోడించి బాగుచేయవచ్చు? (ఇలా చర్చ ద్వారా వారి సృజనాత్మకతకు పదును పెడతాను.) మీరందరూ బాగా ప్రయత్నించారు అభినందనలు. పిల్లలు రాసిన లేఖలు / కవితలను తీసుకొని క్రోడీకరణచేసి లేఖ / కవితల సంచికకు ఒక శీర్షిక నిర్ణయించమంటాను.		
VI. పిల్లల అవగాహన – పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	♦ పిల్లలూ! ఈ కవిత / లేఖలు రాయడంలో మీకు కలిగిన అనుభూతులు ఏమిటి? ♦ మీ భావాలను స్పష్టంగా చెప్పడానికి ఏది బాగా ఉపయోగపడుతుంది? ఎందుకు? ♦ మీరందరూ ఈ (పుస్తక) సంచికకు సరిపడు చిత్రాన్ని లేదా డిజైన్‌ను గీసుకొని రండి. ♦ మీ కవిత / లేఖలకు సంబంధించి ఇంకా మంచి ఆలోచనలు వస్తే రాసుకురండి. రేపు ప్రాజెక్ట్‌పని, ప్రశంసల ప్రదర్శన చేద్దాం.		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 10 **సమయం :** గం॥ 0-45 ని॥లు

III. బోధనాంశం : ప్రాజెక్టు, ప్రశంసల ప్రదర్శన

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
- తాము సేకరించిన ప్రాజక్టుపనిని ప్రదర్శించగల్గుతారు.
- ప్రశంసకు సంబంధించిన అంశాన్ని గురించి మాట్లాడగల్గుతారు.
- ప్రాజెక్టుపని గురించిన నివేదికను రాయగల్గుతారు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం			
i) పలకరింపు	పిల్లలూ! మీరందరూ చాలా ఉత్సాహంగా ఉన్నట్లున్నారు. ప్రాజెక్టుపనులకు మెరుగులు దిద్దుతున్నారా?		
ii) పునశ్చరణ	ముందు నిన్న మనం తయారుచేసిన సంచికకు ఎవరి డిజైన్ బాగుందో చూద్దాం! అందరివి అందరికి చూపించాలి అందులో నుండి ఒకటి ఎంపిక చేసి సంచికను పిన్‌లతో పుస్తకంగా మార్చాలి. (కొత్తగా ఎవరైనా రాసుకొస్తే కలపాలి.)		
ఆ) సామర్థ్యసాధన – అభ్యాసం	వెరీగుడ్! చాలా బాగా చేశారు. దీనిని ఉపాధ్యాయులకు, ప్రధానోపాధ్యాయులకు చూపండి. పిల్లలూ! మీరు చేసిన ప్రాజెక్టుపనిని ఒకరొకరు ప్రదర్శించండి. ప్రశ్న : పెండ్లిళ్ళ వివరాల సేకరణచేయడం.		

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
i) ప్రదర్శన	ఒక్కొక్కరిచే చదివించడం. (ఐదారుగురు విద్యార్థులచే చదివిస్తాను.)		
ii) సరిదిద్దడం	♦ ఇప్పుడు వాళ్ళు చదివింది విన్నారు కదా! ఇందులో ఇంకా ఏయే విషయాలు చర్చిస్తే బాగుంటుది? ♦ ఇవి కాకుండా ఇంకా కొత్త అంశాలు ఎవరైనా రాశారా? ♦ రాసి చదివిన వాళ్ళ, చెప్పిన వాళ్ళ వాక్యాలు, పదాలు సరిగా ఉన్నాయా? (పిల్లలచేతనే చెప్పించాలి.) ఇలా చర్చద్వారా ఏదైనా ఒక ప్రాజెక్ట్‌పని అంటే ఒకరిది ఆదర్శంగా చూపిస్తాను. ఇక ఇప్పుడు ప్రశంస గురించి చూద్దాం.		
iii) ప్రశంస – ప్రదర్శన	ప్రశ్న : మన సంస్కృతిలో ఏయే గొప్ప విషయాలు ఉన్నాయి? మీరు రాసుకొచ్చినవి / తెలిసినవి ఒక్కొక్కరు ఒక్కొ అంశం చెప్పండి.		
iv) జట్టుపని	ఇప్పుడు మీరందూ జట్లుగా కూర్చోండి. మీరు చెప్పిన అంశాల గూర్చి మీ జట్లలో చర్చించి ఒక వ్యాసంగా రాయండి. (ఇలా ప్రశంస ప్రశ్నకు సమాధానాన్ని పిల్లలతో రాయిస్తాను.)	(అన్ని అంశాలను నల్లబల్లపై రాస్తాను) క్రియాపదాలు	
v) ప్రదర్శన	జట్లుగా రాసిన ప్రశంసావ్యాసాన్ని ఒక్కో జట్టుచే ప్రశంసింపచేస్తారు. (తప్పులుంటే సరిచేస్తాను.) పిల్లలూ! బాగా రాసారు.		
VI. పిల్లల అవగాహన – పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	♦ పిల్లలు మీరు వివాహం గురించి ఎవరెవరి నుండి విషయాలు సేకరించారు? ఏమైనా ఇబ్బందులు కలిగాయా? ♦ వ్యాసరచనా విధానాన్ని అవగాహన చేసుకొన్నారా? ♦ పాఠం చదవండి. పాఠంలోని క్రియాపదాలను రాయండి.		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 11 **సమయం :** గం॥ 0-45 ని॥లు

III. బోధనాంశం/ఉపశీర్షిక/కృత్యం : భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
1. భాషకు సంబంధించి క్రియల్లోని భేదాలు తెలుసుకొని గుర్తించగల్గుతారు.
2. వాక్యభేదాలు గుర్తించి సంశ్లిష్ట, సామాన్య వాక్యాలుగా మార్చగలుగుతారు.
3. సంధులు గుర్తించి రాయగలగాలి. (యణాదేశ, సవర్ణదీర్ఘ, గుణ, ఉత్వసంధులు)

♦ విగ్రహవాక్యాలు గుర్తించి సమాసాలు రాయగల్గుతారు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	**బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు**	**నల్లబల్ల పని**	**బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు**
అ) ఉపోద్ఘాతం			
i) పలకరింపు	పిల్లలూ! శుభోదయం.		
ii) పునశ్చరణ	నిన్నటి వ్యాసాన్ని అందరూ సరిచేసుకున్నారా? పాఠంలోని క్రియాపదాలను గుర్తించారా? ఓ సారి చదవండి. (ఉదా : విభజించను, ధరించను, తెచ్చుకొన్నాను. ఇలా చదివిస్తాను.)	(పదాలను పిల్లలచే నల్లబల్లపై రాయిస్తాను)	
ఆ) సామర్థ్యసాధన – అభ్యాసం	పిల్లలూ! మీరిప్పుడు క్రియలను చదివారు కదా! మీరు చదివిన క్రియలన్నీ పని. పూర్తి అయినట్లు సూచిస్తున్నాయా? లేదా? గుడ్. అలా పని పూర్తిగా ఐనట్లు సూచించే క్రియలే సమాపక క్రియలు.		

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
	♦ మరి పనిని పూర్తిగా సూచించని క్రియలు చెప్పగలుగుతారా? (కొంతమందితో చెప్పిస్తాను.) (వేరొకరితో నల్లబల్లపై రాయిస్తాను.) ఇప్పుడు ఇలా పనిని అసంపూర్తిగా సూచించే క్రియలను ఏమంటారు? అలా కాదు. ఇది అసంపూర్తికదా! వెరీగుడ్! అసమాపక క్రియ. ఇలాంటివి మరిన్ని క్రియలు చెప్పండి. 'హైదరాబాద్ మన రాష్ట్ర రాజధాని' ఈ వాక్యంలో క్రియ ఉందా? వెరీగుడ్. ఇలా క్రియలేని వాక్యాలను క్రియారహిత వాక్యాలు అంటారు. ♦ ఇప్పుడు ఈ వాక్యాలను చూడండి. రాము అన్నం తిన్నాడు. సోము రాత్రి చదువుకున్నాడు. ఈ వాక్యాల్లో క్రియ ఉందా? వెరీగుడ్! ఇలాంటి వాక్యాలను సామాన్య వాక్యాలు అంటాం. దీంట్లో ఎన్ని క్రియలున్నాయి. సామాన్య వాక్యంలో ఒక క్రియామాత్రమే ఉండొచ్చు లేదా క్రియారహితంగా ఉండొచ్చు.	(పదాలలను నల్లబల్లపై రాయిస్తాను) (వారు చెప్పినవి రాస్తాను) హైదరాబాద్ మన రాష్ట్ర రాజధాని క్రియారహిత వాక్యం రాము అన్నం తిన్నాడు. సోము రాత్రి చదువుకున్నాడు. సామాన్య వాక్యాలు ఒక్కటి. క్రియాసహితం క్రియారహితం	

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
	ఇప్పుడు ఈ వాక్యాల్ని గమనించండి. ♦ రాజు అన్నం తిని, బడికి వెళ్ళాడు. ♦ సోము రాత్రి చదువుకొని నిద్రపోయాడు. ఈ వాక్యాల్లో ఏయే క్రియలున్నాయి? వెరీగుడ్! ఇలా అనేక అసమాపక క్రియలు ఒక సమాపక క్రియ ఉండే వాక్యాలను సంశ్లిష్ట వాక్యం అంటారు. ఇప్పుడు పుట 18 లోని సామాన్య వాక్యాలను సంశ్లిష్ట వాక్యాలుగా మార్చి రాయండి.	రాజు అన్నం తిని, బడికి వెళ్ళాడు. సోము రాత్రి చదువుకొని నిద్రపోయాడు. అసమాపక సమాపక సంశ్లిష్ట వాక్యం	
VI. పిల్లల అవగాహన – పరిశీలన (మూల్యాంకనం)	♦ అసమాపక క్రియలకు ఉదాహరణలు చెప్పండి. ♦ సమాపక క్రియలు అంటే ఏమిటి? ♦ సామాన్య, సంశ్లిష్ట వాక్యాల మధ్య ఏం తేడాఉందని గ్రహించారు? ♦ పుట 19లో ఉన్న సామాన్య, సంశ్లిష్ట వాక్యాల అభ్యాసాన్ని చేయండి. ♦ సంధుల ఖాళీలను పూరించుకు రండి. ♦ సమాసాల ఖాళీలను పూరించుకు రండి.		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

మాదిరి కాలాంశ (పీరియడ్) ప్రణాళిక

I. పాఠం పేరు : సంస్కృతి

II. కాలాంశం సంఖ్య : 12 **సమయం :** గం॥ 0-45 ని॥లు

III. బోధనాంశం : పదజాల అభ్యాసం సాధన - చర్చ - అవగాహన, నేనివి చేయగలనా? (స్వీయ మూల్యాంకనం)

IV. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు : 1. పదజాలం: పదజాల వినియోగంపై పూర్తి అవగాహన పొంది సొంతమాటల్లో వినియోగించగలుగుతారు.

2. స్వీయ మూల్యాంకనం: ♦ పిల్లలు ఏమేమి చేయగలరో తమకు తాము మూల్యాంకనం చేసుకోగలరు.

♦ చేయలేని సామర్థ్యంపై పునరభ్యాసం చేయగలరు.

V. బోధనా వ్యూహాలు / సోపానాలు :

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
అ) ఉపోద్ఘాతం i) పలకరింపు ii) పునశ్చరణ **ఆ) సామర్థ్యసాధన - పదజాల అభ్యాసం**	పిల్లలూ! శుభోదయం. పిల్లలూ! పదజాలంలోని అభ్యాసాలను చదవండి. ఏమిచేయాలో చెప్పండి. ♦ చంద్రుడికి ఉన్న సమానార్థక పదాలు చెప్పండి. వాటిని ఉపయోగించి సొంతవాక్యాలు చెప్పండి. (ఇలా అన్ని పదాలకు సంబంధించి ఒక్కొక్కరు ఒక్కో వాక్యం చెప్పేలా అడుగుతాను.) ♦ భిన్నంగా ఉన్న పదం కింద గీత గీసారు కదా! ఒక్కొక్కరు ఒక్కో భిన్నమైన పదం గురించి చెప్పండి. ♦ మీరు నాల్గు సమూహాలుగా కూర్చోండి. ఒకరు ప్రకృతి - మరొకరు వికృతి చెప్పండి. (కొంత మంది విద్యార్థులతో చెప్పిస్తాను.) దోషాలున్నప్పుడు పిల్లలతో చర్చించుకుంటూ దోషసవరణ చేస్తాను.	(పదాలను పిల్లలచే నల్లబల్లపై రాయిస్తాను) చంద్రుడు పెండ్లి గుడి భాష - బాస ముఖం - మొగం కులం - కొలం వేషం - వేసం	

బోధనాభ్యసన సోపానం	బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ / అభ్యసన అనుభవాలు	నల్లబల్ల పని	బోధనాభ్యసన సామాగ్రి / వనరులు
స్వీయ మూల్యాంకనం	♦ పిల్లలూ! అందరూ అన్ని అభ్యాసాలను పూర్తిచేసినట్లే కదా! ♦ ఇప్పుడు 'నేనివి చేయగలనా?' అనే శీర్షిక ఉంది కదా! అందరూ దాన్ని చదవండి. ♦ ఇవి ఎవరు చెప్పాల్సినవి? ♦ మీ పాఠం పూర్తయ్యేసరికి అంటే ఇవాల్టి వరకు మీరు అందులో ఇచ్చినవి చేయగలరా లేదా? ♦ అందులో ఉండే మొదటి దానిని గురించి ఎంత మంది మాట్లాడగలరో చేతులెత్తండి. (చేతులెత్తిన వారిని లెక్కించాలి.) ♦ రెండవది ఎంత మంది చేయగలరు? చేతులెత్తండి. (లెక్కించాలి.) ♦ ఇలాగే మూడు, నాల్గు వాక్యాలను చదవమని చేసే వాళ్ళను లెక్కించాలి. నేనివిచేయగలనా? శీర్షికలో ఉన్నవన్నీ 80% మంది చేయగలరో లేదో గుర్తించాలి.		
VI. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన	పిల్లలూ! మీకు ఏయే అంశాలు కష్టమైనాయో చెప్పండి. ఇలా చేయలేనివారికి పునరవగాహన కల్పిస్తాను.		
VII. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందన	పీరియడ్ పూర్తయిన పిదప పిల్లల భాగస్వామ్యం, సామర్థ్యాల సాధన, పిల్లల ప్రగతి, తన అనుభూతులు అనుభవాల గురించి రాయాలి.		

సూచన : పునరవగాహన కల్పించటానికి సమయానుకులతను బట్టి ప్రత్యేక తరగతులను నిర్వహించుకోవాలి.

8 నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం (Continuous, Comprehensive Evaluation)

నిర్బంధ ఉచిత విద్యాహక్కు చట్టం 2009 మన రాష్ట్రంలో 2010 ఏప్రిల్ మాసం నుండి అమల్లోకి వచ్చింది. ఈ చట్టం ప్రకారం నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం అమలు జరగాలి. ఆర్.టి.ఇ.2009 చట్టంలోని సెక్షన్ 29 ప్రకారం పిల్లలు తాము పొందిన జ్ఞానాన్ని దైనందిన జీవితంలో వినియోగించే సామర్థ్యాన్ని లేదా అన్వయించే సామర్థ్యాన్ని నిరంతరంగా, సమగ్రంగా మూల్యాంకనం చేయాల్సి ఉంటుంది. పిల్లల యొక్క శారీరక, మానసిక శక్తులు పూర్తిస్థాయిలో అభివృద్ధి చెంది తద్వారా పిల్లల్లో సర్వతోముఖాభివృద్ధి జరగాలని ఈ చట్టం పేర్కొన్నది. ఈ నేపథ్యంలో నిరంతర, సమగ్ర మూల్యాంకనాన్ని అన్ని విషయాల్లో అనగా పాఠ్య, సహపాఠ్య విషయాల్లో పూర్తిస్థాయిలో అమలుపరచాల్సి ఉంటుంది.

భావనల అవగాహన

అ) **నిరంతర మూల్యాంకనం :** పిల్లల అభివృద్ధిని, ప్రగతిని ఎప్పటికప్పుడు అంచనావేసి అవసరమైన చర్యలు చేపట్టడం ఎప్పుడూ కొనసాగాలి. పిల్లల ప్రగతిని కేవలం పరీక్షల ద్వారానే కాకుండా ఇతర సాధనాల ద్వారా ఎప్పటికప్పుడు అంచనావేయాల్సి ఉంటుంది. తరగతిలో, తరగతి గది బయట, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల సమయంలో కూడా పిల్లల ప్రగతిని తెల్సుకోవడం మరింత పురోభివృద్ధి సాధించడం అనేది నిరంతరం జరగాలి.

ఆ) **సమగ్ర మూల్యాంకనం :** పిల్లల అభివృద్ధిని అంచనావేయడం కేవలం పాఠ్య విషయాలకే పరిమితం కారాదు. పాఠ్య విషయాలతోపాటు సహ పాఠ్య విషయాలు అనగా కళలు - సాంస్కృతిక విద్య, పని-కంప్యూటర్ విద్య, వ్యాయామ ఆరోగ్య విద్య, విలువల విద్య మొదలగువాటిని కూడా మూల్యాంకనం చేయాలి. ఇలా పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధితో సంబంధం ఉన్న పాఠ్య, సహపాఠ్య విషయాల మూల్యాంకనం చోటుచేసుకోవడాన్ని సమగ్ర మూల్యాంకనం అంటారు. పాఠ్య విషయాలలో ఆయా సబ్జెక్టుకు సంబంధించిన సామర్థ్యాలు / అభ్యసనాఫలితాలు / ఆశించేఫలితాలు / నైపుణ్యాలు మొదలగు వాటిని మూల్యాంకనం చేస్తాం. అట్లే సహపాఠ్య విషయాలలో కూడా పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు / నైపుణ్యాలు / ఆశించిన ఫలితాలు / అభ్యసనా ఫలితాలను కూడా మూల్యాంకనం చేయాల్సి ఉంటుంది. ఐతే సహపాఠ్య విషయాలను ప్రత్యేకంగా బోధించి మూల్యాంకనం చేయాల్సి ఉన్నప్పటికీ ఇవి ఆయా సబ్జక్టులలో కూడా అంతర్లీనంగా ఉంటాయి. కాబట్టి పిల్లల యొక్క శక్తి సామర్థ్యాలు, వైఖరులు, నైపుణ్యాలు, జ్ఞానాత్మక అంశాలను ఇలా అన్నింటినీ కలిపిచేసిన మూల్యాంకనాన్ని సమగ్ర మూల్యాంకనమని భావిస్తారు.

ఇ) **నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం అమలు - మూల్యాంకనం రకాలు :** నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనాన్ని అమలుజరపడానికి ప్రధానంగా మూల్యాంకనాన్ని రెండు విధాలుగ నిర్వహిస్తారు. వాటిలో మొదటిది నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Evaluation), రెండవది సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం (Summative Evaluation).

ఈ) **నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Evaluation) :** పిల్లలు ఎలా నేర్చుకొంటున్నారు? ఏమి నేర్చుకొంటున్నారు? ఎక్కడ వెనుకబడుతున్నారు? దీన్ని ఎలా సరిదిద్దాలి? అనే అంశాలను ఎప్పటికప్పుడు అంచనావేస్తూ, అవసరమైన చర్యలను చేపట్టి ప్రగతిని సాధించడానికి తోడ్పడేదే నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం. ఇది నిరంతరం జరుగుతూ ఉంటుంది. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల నిర్వహణ సమయంలో, తదనంతరం, పిల్లలూ తోటి వారితో కల్సి పనిచేస్తున్నప్పుడు, కృత్యాలు / ప్రాజెక్టులు / అన్వేషణలు వంటి కార్యకలాపాలలో పాల్గొంటున్నప్పుడు నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం చోటుచేసుకొంటుంది. ప్రధానంగా ఇది నేర్చుకోడానికి తోడ్పడేది. (Evaluation for learning) అనగా పరీక్షించడానికి లేదా అంచనావేయడానికి పరిమితంకాకుండా, తదుపరి అభివృద్ధికి లేదా ప్రగతికి తోడ్పడుతుంది.

సాధనాలు :- నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం అనేది కేవలం పరీక్షలకే పరిమితం కాదు. ఇతర ప్రత్యామ్నాయ సాధనలపై ఆధారపడుతుంది. నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం స్వభావరీత్యా నిరంతరం జరుగుతుంటుంది కాబట్టి కింది సాధనాలను నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనంలో వినియోగిస్తారు.

సాధనాలు :-

i) **పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు (Participation & reflections)**

ii) **పిల్లలు రాసిన అంశాలు (నోటుబుక్కులు, అసైన్‌మెంట్లు మొదలగునవి) (Children Written Works)**

iii) **లఘు పరీక్ష (Slip Test)**

iv) **ప్రాజెక్టు పనులు (Project Works)**

నిర్మాణాత్మక మూల్యాకనం నిర్వహణ :

నిర్మాణాత్మక మూల్యాకనంలో భాగంగా పిల్లల ప్రగతిని ఎప్పటికప్పుడు పరిశీలిస్తూ అంచనావేస్తున్నప్పటికీ, వారి ప్రగతిని మాత్రం ఒక విద్యా సంవత్సరంలో నాలుగుసార్లు మాత్రమే నమోదుచేస్తాం. అది **జూలై, సెప్టెంబర్, డిసెంబర్, ఫిబ్రవరి మాసాల్లో** నమోదుచేయాలి. ఇంతకు ముందు తెల్పిన సాధనాల ప్రకారం వివరాలు నమోదుచేయాలి. నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనాన్ని **50 మార్కులకు** నిర్వహిస్తారు. వాటి వివరాలు :

క్ర.సం	**అంశం**	**కేటాయించిన మార్కులు**	**ఆధారాలు**
1.	పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు	10 మార్కులు	ఉపాధ్యాయుడి డైరీ, తోటి పిల్లల ప్రతిస్పందనలు
2.	పిల్లలు రాసిన అంశాలు	10 మార్కులు	నోటుబుక్కులు, అసైనుమెంట్లు, పోర్టుఫోలియోలు
3.	లఘుపరీక్ష (స్లిప్‌టెస్టు)	20 మార్కులు	పిల్లలు రాసిన జవాబు పత్రాలు / జవాబులు రాసిన నోటుబుక్కు
4.	ప్రాజెక్టుపనులు	10 మార్కులు	ప్రాజెక్టుపని నివేదికలు
5.	మొత్తం	**50 మార్కులు**	-

✦ **పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు :** పిల్లలు వినడం, విన్నదాన్ని అర్థం చేసుకోవడం, చదివిన దాన్ని అర్థం చేసుకోవడం, తమ ఆలోచనలను వ్యక్తం చేయడం, ప్రశ్నించడం వంటివి చేయడానికి మాట్లాడాల్సి ఉంటుంది. పిల్లలు వివిధ రకాలైన కృత్యాలలో, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో పాల్గొనాల్సి ఉంటుంది. తమ తోటి వారితో, సామగ్రితో, ఉపాధ్యాయులతో ప్రతిచర్యలు జరపాల్సి ఉంటుంది. పిల్లలను ప్రశ్నిస్తున్నప్పుడు, పిల్లలే ప్రశ్నిస్తున్నప్పుడు, జట్టు పనుల్లో పాల్గొంటున్నప్పుడు, ప్రాజెక్టు పనుల్లో పాల్గొనేటప్పుడు పిల్లల భాగస్వామ్యాన్ని పరిశీలించడం ద్వారా వారి భాషాస్థాయిని అంచనావేయవచ్చు. ప్రధానంగా భాషలో విన్నదాని గురించి, తెల్సినదాని గురించి, చదివిన దాని గురించి ప్రశ్నించినప్పుడు వారి ప్రతిస్పందనల ద్వారా అవగాహన స్థాయిని అంచనావేయవచ్చు. ఇది నిరంతరం రోజువారీగా జరిగే ప్రక్రియలు. ఆయా సందర్భాలలో ప్రతిస్పందనల ద్వారా పిల్లలు వినడం, మాట్లాడడం, ధారాళంగా చదవడం, అర్థంచేసుకోవడం వంటి సామర్థ్యాలను తెలుసుకోవచ్చు. ఇందుకోసం ఉపాధ్యాయులు తమ పరిశీలనలపై ఆధారపడాలి. పిల్లల యొక్క భాగస్వామ్యం తీరుతెన్నుల గురించి, ప్రతిస్పందనాశక్తి గురించి తమ పరిశీనలను ఉపాధ్యాయులు తమ డైరీలో నమోదుచేసుకోవడం ద్వారా వారి స్థాయిని మూల్యాంకనం చేయవచ్చు. ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం గురించి మాట్లాడించేటప్పుడు, పాఠంలోని విషయం గురించి చర్చిస్తున్నప్పుడు, వినడం, మాట్లాడడం అభ్యాసంలోని ప్రశ్నల గురించి జవాబులిచ్చేటప్పుడు మొదలగు సందర్భాలలో పిల్లలు పాల్గొనడాన్ని, ప్రతిస్పందిచడాన్ని పరిశీలించి మార్కులు కేటాయించాలి.

✦ **పిల్లలు రాసిన అంశాలు :** భాషాసామర్థ్యాలలో రాయడం ఒక ముఖ్యమైన సామర్థ్యం. ప్రాథమికంగా పిల్లలు తప్పుల్లేకుండా రాయడం, అందంగా రాయడంతో మొదలైన ఈ సామర్థ్యం క్రమేణా సొంతంగా రాయడం, క్రమపద్ధతిలో రాయడం, విశ్లేషణాత్మకంగా రాయడం, నివేదికలు రాయడం, అభిప్రాయాలు రాయడం, విమర్శనాత్మకంగా రాయడం, సృజనాత్మకంగా రాయడం వంటి సామర్థ్యాల స్థాయికి చేరుతుంది. 'రాయడం' అనే సామర్థ్యం రాస్తూ ఉంటేనే వృద్ధి చెందుతుంది. ఇందుకోసం కేవలం పరీక్షలప్పుడు రాసే జవాబు పత్రాలపైననే ఆధారపడడం వల్ల పిల్లలు రాసే సామర్థ్యాన్ని పూర్తిగా అంచనావేయలేం. ఇది నిరంతరం జరగాలి. ఇందుకోసం పిల్లలు ప్రతి రోజూ ఏదో ఒకదాన్ని గురించి ఎంతో కొంత రాయాల్సి ఉంటుంది. ఈ సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడానికి పాఠ్యపుస్తకంలో 'ఇవిచేయండి' పేరుతో అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. పిల్లలు వీటికి ఆలోచించి సొంతంగా జవాబులను తమ నోటుబుక్కులో రాయలి. పిల్లలు నోటుబుక్కులో జవాబులు రాసిన విధానాన్ని పరిశీలించి మార్కులు కేటాయించాలి. గైడ్లలో చూసి రాసినా, ఇతరులనోటు బుక్కుల నుండి కాపీచేసినా మార్కులు కేటాయించకూడదు. ఆలోచించి సొంతంగా రాస్తేనే మార్కులు ఇవ్వాలి. ఉపాధ్యాయుడు కూడా ప్రశ్నలకు జవాబులను నల్లబల్లపై రాసి పిల్లలను రాసుకోమని చెప్పకూడదు. అలా చేసినందువల్ల పిల్లల్లో సొంతంగా రాసే సామర్థ్యం వృద్ధిచెందదు.

✦ **లఘు పరీక్ష (స్లిప్ టెస్టు) :** ఇది సాధారణంగా నిర్వహించే రాతపరీక్షకాదు. దీన్ని నిర్వహించడానికి నిర్దిష్ట సమయం కానీ, ముందస్తు ప్రణాళికగానీ, పిల్లలకు ముందే తెలపాల్సిన అవసరంకానీ ఉండదు. అప్పటికప్పుడు పిల్లల స్థాయిని అంచనావేయడానికి నిర్వహించేపని. చదివింది అర్థంచేసుకోవడం గురించి లేదా సొంతంగా సొంతమాటల్లో రాయడం గురించి లేదా పదజాల వినియోగం గురించి లేదా వ్యాకరణాంశాల గురించి లేదా సృజనాత్మకత గురించి లేదా ప్రశంస గురించి .... ఇలా ఏ సామర్థ్యం గురించైనా కావచ్చు, పిల్లల సామర్థ్యాన్ని అప్పటికప్పుడు పరీక్షించడానికి ఉద్దేశించినది లఘుపరీక్ష. ఒక పాఠం పూర్తయిన తర్వాతకూడా నిర్వహించుకోవచ్చు. ఐతే సి.సి.ఇ. పేరుతో చీటికి మాటికి పరీక్షించి పిల్లలను మరింత ఒత్తిడికి లేదా ఆందోళనకు గురిచేయరాదు. సాధారణంగా ఇచ్చే ఇంటిపని లాగానే పీరియడ్‌లో అప్పటికప్పుడు నిర్వహించుకోవచ్చు. ఇందుకోసం రెండు, మూడు ప్రశ్నలను నల్లబల్లపై రాయాలి. వాటికి జవాబులను నోటుబుక్కులో రాయమనాలి. అప్పటికప్పుడే వాటిని దిద్ది మార్కులు కేటాయించాలి. పిల్లలు ఏమేం చేయగలిగారో, చేయలేకపోయారో పిల్లలకు తెలపాలి. అవసరమైతే ప్రత్యామ్నాయ బోధన నిర్వహించాలి.

- **ప్రాజెక్టుపనులు :** భాషానైపుణ్యాలు అనగా వినడం, మాట్లాడడం, చదవడం, రాయడం గురించి అందరికీ తెల్సు. ఐతే భాషా బోధన వీటి సాధనకే పరిమితం కాకుండా సృజనాత్మకత, కల్పనాశక్తి, ప్రశంసా పూర్వకమైన వైఖరి నిర్మాణం, మానవ సంబంధాల మెరుగుదల, మానసికోల్లాసం వంటి సాధనకు కూడా తోడ్పడాలి. తరగతి గదుల్లో భాషా నైపుణ్యాల సాధనకు అభ్యాసం కల్పించినా, సందర్భోచితంగా వీటిని వినియోగించే సమర్థత, కల్పనచేయడం, ఆలోచించడం, నిర్ణయాలు గైకొనడం, వాటికి కట్టుబడడం, నివేదికలు రాయడం, వాటిని చక్కగా ఎదుటివారికి వివరించగల్గడం వంటి అనేక సామర్థ్యాలు సాధింపబడడానికి భాషలో కూడా ప్రాజెక్టుపనులు నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది. ప్రధానంగా ఎ.పి.ఎస్.సి.ఎఫ్. 2011 పేర్కొన్నట్లు అభ్యసనం పాఠ్యపుస్తక పరిధి దాటాలి. అదనపు పఠన సామగ్రిని పిల్లలు చదవాలి. పిల్లల్లో భాషాభిమానం, భాషాభిరుచి పెరగాలి. పఠనాశక్తి పెరిగి స్వతంత్ర్య పాఠకులుగా ఎదగాలి. ఇందుకోసం అనేక కృత్యాలు, సామర్థ్యాల సమాహారమైన ప్రాజెక్టుపనులను నిర్వహించాలి. నూతన భాషా వాచకాలలో ప్రతి పాఠంలో ఒక ప్రాజెక్టుపనిని ఇచ్చారు. వీటిని పిల్లలతో చేయించాలి. నివేదికలు రాయించాలి. ఈ నివేదికలను పోర్టుఫోలియోల రూపంలో భద్రపరచాలి. వీటి ఆధారంగా పిల్లల ప్రగతిని అంచనావేసి నమోదుచేయాలి.

ఉ) **సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం (Summative Evaluation) :** నిర్దిష్ట కాలపరిమితికి నిర్ధారించిన అంశాల ఆధారంగా ఆశించిన భాషా సామర్థ్యాలను ఎంతమంది పిల్లలు సాధించగల్గుతున్నారు? లేదా ఒక విద్యార్థి ఎంతమేరకు సామర్థ్యాలను పొందాడో తెల్సుకోడానికి దోహదపడేది సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం. సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనాన్ని సాధారణంగా రాతపరీక్షల ద్వారా, మౌఖిక పరీక్షల ద్వారా నిర్వహిస్తారు. ఒక విద్యా సంవత్సరంలో దీన్ని మూడుసార్లు నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది. **మొదటిది అక్టోబర్ మాసంలో, రెండవది జనవరి మాసంలో, మూడోది ఏప్రిల్ మాసంలో** నిర్వహించాలి.

సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనంలో వేటిని మూల్యాంకనం చేయాలి?

భాషాబోధన యొక్క లక్ష్యం భాషా సామర్థ్యాలను సాధింపచేయడమే! అందుకే నూతన పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించేటపుడు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను దృష్టిలో పెట్టుకొన్నారు. విద్యాసంవత్సరం పూర్తయ్యేనాటికి ఏఏ సామర్థ్యంలో ఎంతవరకు వేటిని సాధించాలో పాఠ్యపుస్తకాలలో వివరాలు పొందుపరచారు. వీటికి అనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకంలో ప్రతి పాఠం చివర **'ఇవి చేయండి'** పేరుతో అభ్యాసాలను పొందు పర్చారు. సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనంలో ఏ ఏ భాషా సామర్థ్యాలను మూల్యాంకనం చేయాలో తెల్సుకొందాం.

1. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

పిల్లలు గేయాలు, పాటలు, కథలు, సంభాషణ అన్ని అర్థంచేసుకోవాలి. విన్న అంశాన్ని / సారాంశాన్ని క్రమ పద్ధతిలో సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. పిల్లలు తాము విన్న వాటి గురించి అభిప్రాయాలు చెప్పగలగడం, సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ మాట్లాడాలి. కారణాలు చెప్పగలగాలి. చిన్న చిన్న ప్రసంగాలు ఇవ్వగలగాలి. చర్చించడం, వాదించడం, వివరించడం, వ్యాఖ్యానించడం మొదలగునవన్నీ మాట్లాడడానికి ప్రతి రూపాలు. ఈ సామర్థ్యాన్ని పిల్లలు పొందాలి.

2. ధారాళంగా చదవడం, అర్థంచేసుకొని చెప్పడం, రాయడం.

వివిధ ప్రక్రియలు అనగా కథలు, గేయాలు, పాటలు, వార్తలు, సంభాషణలు వంటివి చదివి అర్థంచేసుకోవాలి. దీని ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడం, విషయాలను క్రమపద్ధతిలో పట్టికలో రాయడం, చదివిన అంశం ఆధారంగా

ప్రశ్నలురాయడం, తప్పొప్పులు గుర్తించడం, పాత్రలు, స్వభావాల పట్టికతయారు చేయడం వంటివి చేయగలగాలి. ఉన్నత స్థాయిలో పరిచిత అంశాలతోపాటు అపరిచిత పద్యం, గద్యం, వ్యాసం ..... వంటివి చదివి అర్థంచేసుకోగలగాలి. విశ్లేషించగలగాలి. కీలకాంశాలు గుర్తించగలగాలి.

3. ఆలోచించి రాయడం / స్వీయరచన : -

పిల్లలు తమకు తెల్సిన, విన్న, చూసిన, చదివిన అంశాల గురించి సొంతంగా ఒకటి, రెండు పేరాలు రాయగల్గాలి. అభిప్రాయలను, ఆలోచనలను రాయగలగాలి. సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ రాయగలగాలి. సొంతమాటల్లో వివరిస్తూ రాయడం, వ్యాసరూపంలో రాయగలగడం జరగాలి.

4. పదజాలం :-

పాఠంలోని పదాలకు అర్థాలు గ్రహించగల్గాలి. వాటితో వాక్యాలు రాయగల్గాలి. వీటిని సందర్భోచితంగా వినియోగించగల్గాలి. నానార్థాలు, పర్యాయపదాలు, వ్యుత్పత్తి అర్థాలు, ప్రకృతి - వికృతి పదాలు, వచనాలు, జాతీయాలు మొదలగు వాటిని సందర్భాన్ని బట్టి అర్థం చేసుకోవాలి. వినియోగించగలగాలి.

5. సృజనాత్మకత :-

కథలు, కవితలు, గేయాలు పొడించగలగడం, సొంతంగా రాయగలగలడం, పోస్టరు, కరపత్రం, గ్రీటింగ్‌కార్డులు, నినాదాలు, సూక్తులు, సంభాషణలు రాయగలగాలి. కథలు, చిత్రాల ఆధారంగా సంభాషణలు రాసి అభినయించగలగాలి. వర్ణనలు, ప్రసంగ పాఠాలు, సంపాదకీయం, పీఠిక, సమీక్ష, ఆత్మకథ, యాత్రావర్ణన వంటివి రాయగలగాలి.

6. ప్రశంస :-

ఇతరులు అనగా బాలికలు, ఇతర మతాలు, వర్గాలు, వికలాంగులు మొదలగువారిలోని గొప్పతనాన్ని గుర్తించి ప్రశంసించగలగాలి. ఇతరుల సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలను గౌరవించగలాగాలి. పిల్లలో ఇతరులను అభినందించే వైఖరి పెంపొందాలి. తెలుగుభాషపై అభిమానాన్ని ప్రదర్శించడం, ప్రశంసించడం, కవుల రచనాశైలిని ప్రశంసించడం వంటివి చేయగలగాలి.

7. భాషను గురించి తెల్సుకోవడం :-

కాలాలు, క్రియలు, క్రియల్లో భేదాలు, వాక్యనిర్మాణ రకాలు, సంధులు, సమాసాలు, అలంకారాలు, ఛందస్సు మొదలగువాటిని తెలుసుకోవాలి. వాటిని వివరించగలగాలి.

సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం, ప్రశ్నపత్రం రూపొందించడానికి సూచనలు

- సంగ్రహణాత్మక పరీక్ష కోసం ఉపాధ్యాయుడే ప్రశ్నపత్రం తయారుచేసుకోవాలి.
- పూర్తయిన పాఠాల ఆధారంగా ప్రశ్నపత్రం రూపొందించుకోవాలి. అక్టోబర్ వరకు పూర్తయిన పాఠాల ఆధారంగా మొదటి సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం ప్రశ్నపత్రంలో ప్రశ్నలు ఉండాలి.

- రెండవ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం ప్రశ్నపత్రంలో మొదటి టర్మ్ అనగా అక్టోబర్ వరకు నేర్చుకొన్న వాటిలో 30% ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- మూడవ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకన ప్రశ్నపత్రంలో రెండు టర్మ్‌లు అనగా జనవరి వరకు నేర్చుకొన్న వాటిలో 30% ప్రశ్నలుండాలి.
- బట్టీపట్టి రాయడానికి, జ్ఞాపకం ఉంచుకొని రాయడానికి బదులు సొంతంగా ఆలోచించి రాసేలా ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- పిల్లలు తాము పొందిన జ్ఞానాన్ని దైనందిన జీవితంలో అన్వయించి జవాబులు రాసేలా ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- రెండున్నర గంటల సమయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రశ్నపత్రం తయారు చేసుకోవాలి.
- సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం 100 మార్కులకు ఉంటుంది.
- సామర్థ్యాల వారీగా కేటాయించిన భారత్వం ప్రకారం రాతపరీక్షకు ప్రశ్నపత్రం రూపొందించుకోవాలి.
- మౌఖిక పరీక్షకు కేటాయించిన మార్కులను మినహాయించి భారత్వపట్టిక ప్రకారం రాత పరీక్షకు ప్రశ్నపత్రం రూపొందించుకోవాలి.
- మౌఖిక పరీక్షకు 10 మార్కులు, రాత పరీక్షకు 90 మార్కులు ఉంటాయి.
- వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం, ప్రశంస వంటి సామర్థ్యాలలో పిల్లలస్థాయిని మౌఖిక పరీక్ష ద్వారా అంచనావేయాలి. లేదా నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Evaluation) లోని పిల్లలస్థాయిని పరిగణనలోకి తీసుకొని నమోదుచేయాలి.
- ఒక సామర్థ్యానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలన్నిటినీ ప్రశ్నపత్రంలో ఒకే దగ్గర ఇవ్వాలి.
- ప్రాజెక్టు పనులను ప్రశ్నపత్రంలో ఇవ్వరాదు.

6 నుండి 8 తరగతులు - సామర్థ్యాలవారీగా భారత్వం - ప్రశ్నల రకం, స్వభావం

సామర్థ్యం	మార్కులు	ప్రశ్నలు - రకం	ప్రశ్నల స్వభావం
1. చదవడం	20	4 రకాలు	1. అపరిచిత గద్యం / పద్యం ఇచ్చి 5 లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి. (5 మార్కులు) 2. పరిచిత గద్యం / పద్యం ఇచ్చి 5 ప్రశ్నలు తయారు చేయించాలి. (5 మార్కులు) 3. పరిచిత పద్యం /గేయం ఇచ్చి అవగాహనను పరీక్షించాలి. 5 లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి, భావం / సారాంశం / ప్రతిపదార్థం రాయమనాలి. (10 మార్కులు)
2. రాయడం (స్వీయరచన)	30	2 రకాలు	ఇందులో 2 విభాగాలు ఉండాలి. 1. 2 వ్యాసరూప ప్రశ్నలు 2 × 10 = 20 మార్కులు. 2. 5 లఘురూప ప్రశ్నలు 5 × 2 = 10 మార్కులు.

సామర్థ్యం	మార్కులు	ప్రశ్నలు - రకం	ప్రశ్నల స్వభావం
			* పిల్లలు బట్టీపట్టి రాయడానికి బదులు సొంతంగా రాసే విధంగా ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి.
3. సృజనాత్మకత	20	పిల్లలు అభ్యాసం పొందిన వ్యవహార రూపాలు	ఇందులో 3 ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి. విద్యార్థులు 2 ప్రశ్నలకు జవాబు రాయాలి. 2 × 10 = 20 మార్కులు. * పిల్లలు అభ్యాసం పొందిన వ్యవహార రూపాలను ఇవ్వాలి. బట్టీపట్టి రాయకుండా ఆలోచించి రాసేలా ఇవ్వాలి.
4. పదజాలం / భాషాంశాలు	20	2 రకాలు	* పదజాలానికి సంబంధించి 2 విభాగాల ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి. * భాషాంశానికి సంబంధించి 2 విభాగాల ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి. * ఇవి లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఉండాలి.

9వ తరగతి సామర్థ్యాలవారీగా భారత్వం - ప్రశ్నల రకం, స్వభావం

సామర్థ్యం	మార్కులు	ప్రశ్నలు - రకం	ప్రశ్నల స్వభావం
1. అవగాహన - ప్రతిస్పందన (చదవడం, అర్థంచేసుకోవడం)	20	3 రకాలు	1. అపరిచిత గద్యం / పద్యం ఇచ్చి 5 ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి. (5 మార్కులు) 2. పరిచిత గద్యం / పద్యం ఇచ్చి 5 ప్రశ్నలు తయారు చేయించాలి. (5 మార్కులు) 3. పాఠ్యపుస్తకంలోని చుక్క (*) గుర్తు గల పద్యాలలో ఒకటి ఇచ్చి ప్రతి పదార్థం రాయించాలి. (10 మార్కులు).
2. వ్యక్తీకరణ సృజానాత్మకత (స్వీయరచన, సృజనాత్మకత)	50	3 రకాలు	1. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు 4 ఇవ్వాలి. 2 ప్రశ్నలకు జవాబు రాయించాలి. 2 × 10 = 20 మార్కులు. 2. లఘురూప ప్రశ్నలు 6 ఇవ్వాలి. 5 ప్రశ్నలకు జవాబు రాయించాలి. 5 × 2 = 10 మార్కులు. 3. సృజనాత్మకత ప్రశ్నలు. 3 ఇవ్వాలి. 2 ప్రశ్నలకు జవాబు రాయించాలి. (ఇవి వివిధ వ్యవహార రూపాలలో రాసేటట్లుగా ఉండాలి). 2 × 10 = 20 మార్కులు. * వ్యక్తీకరణ - సృజనాత్మకత సామర్థ్యాలలో ఇచ్చే ప్రశ్నలు పాఠ్యపుస్తకంలోని అభ్యాసాలలోనివి కాకుండా పాఠానికనుగుణంగా విద్యార్థులు సొంతంగా రాసే విధంగా ఇవ్వాలి.

3. భాషాంశాలు (పదజాలం, వ్యాకరణాంశాలు)	20	2 రకాలు	1. పదజాలానికి సంబంధించి 2 విభాగాలలో లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఉండాలి. ఒక్కొక్క విభాగంలో 5 మార్కులు 2 విభాగాలు కలిపి 10 మార్కులు ఉంటాయి. 2. భాషాంశాలకు సంబంధించి 2 విభాగాలలో లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఉండాలి. ఒక్కొక్క విభాగానికి 5 మార్కులు చొప్పున 2 విభాగాలకు 2 × 5 = 10 మార్కులు.

♦ **ప్రశ్నల స్వభావం:**

I. చదవడం :

- పిల్లలు చదివిన దాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. ఇందుకోసం పరిచిత, అపరిచిత గద్య పద్య అంశాలను పరీక్షలో ఇవ్వాలి.
- వీటిని చదివి శీర్షిక పేరు పెట్టడం, ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడం, ప్రశ్నలు తయారుచేయడం, కీలక పదాలు గుర్తించడం, సారాంశం రాయడం, భావం రాయడం, బహుళైచ్ఛిక ప్రశ్నలు, చదివిన అంశం ఆధారంగా తప్పొప్పులు గుర్తించడం, సవరించి రాయడం, సంక్షిప్తంగా రాయడం వంటి ప్రశ్నలను ఇవ్వాలి.
- ఇచ్చిన అంశం ఆధారంగా అడిగే ప్రశ్నలు లక్ష్యాత్మకంగా ఉండాలి.

II. రాయడం :

- రాయడం అంటే సొంతంగా, ఆలోచనలను, భావాలను రాయగలగడం. కాబట్టి బహుళ సమాధానాలు వచ్చేలా సమాధానాలు ఉండాలి. (Open ended Questions).
- ప్రశపత్రంలో ఇందుకోసం రెండు రకాల ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి.
- మొదటి రకం ప్రశ్నలు వ్యాసరూప సమాధాన ప్రశ్నలు. అనగా 10, 12 వాక్యాల్లో సమాధానాలు రాయగలగాలి. అనగా 2, 3 పేరాలు రాయగలగాలి.
- భావం, సారాంశం, అభిప్రాయాలు, ఇష్టాయిష్టాలు, స్వభావం, వివరించి రాయడం మొదలగు ప్రశ్నలను ఈ విభాగంలో అడగాలి. పాఠంలోని ప్రశ్నలను ఉన్నదున్నట్టుగా ఇవ్వకుండా మార్చి ఆలోచించి రాసేలా ఇవ్వాలి.
- రెండవ విభాగంలో లఘు సమాధానాలు రాసేలా ప్రశ్నలుండాలి. అనగా రెండు మూడు వాక్యాల్లో జవాబులు రాసేలా ప్రశ్నలుండాలి. ఇవి కూడా ఆలోచించి రాసేలా ఉండాలి.

III. సృజనాత్మకత :

- పాఠ్యపుస్తకంలో పాఠాలలో సృజనాత్మకత గురించి అభ్యాసాలున్నాయి. వీటిని పిల్లలు తరగతి గదుల్లో అభ్యాసం చేస్తారు. వీటి ఆధారంగా సొంతంగా రాయడం అభ్యసిస్తారు. అయితే వీటినే ఉన్నదున్నట్లుగా ప్రశ్నలుగా ఇచ్చినప్పుడు పిల్లలు బట్టీపట్టిరాయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి పిల్లలు అభ్యాసం పొందిన వ్యవహార రూపాలను మార్చి పరీక్షలో ప్రశ్నలుగా ఇవ్వాలి.

- కరపత్రాలు రాయడం, నినాదాలు రాయడం, సన్నివేశం ఆధారంగా సంభాషణలు రాయడం, పోస్టరు తయారుచేయడం, లేఖలు రాయడం, ప్రతిలేఖలు రాయడం, పత్రికలకు వ్యాసాలు రాయడం, ప్రసంగ వ్యాసాలు రాయడం మొదలగునవి పరీక్షా సమయంలో రాయగలిగేవాటిని ప్రశ్నలుగా ఇవ్వాలి.

IV. పదజాలం / భాషాంశాలు :

- పదజాలంలో ఇచ్చే అంశాలు అన్వయించి రాసేలా ఉండాలి.
- వాక్యాల రూపంలో ఇచ్చి అర్థాలు రాయమనడం, వ్యతిరేకపదాలు రాయమనడం, వచనాలు మార్చి రాయమనడం, ఇవ్వవచ్చు.
- భాషాంశాలకు సంబంధించినవి లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నల రూపంలో లక్ష్య లక్షణ సమన్వయ రూపంలో ఉండాలి.

8వ తరగతి - రాత పరీక్షకు సంబంధించి సామర్థ్యాల వారీగా కొన్ని నమూనా ప్రశ్నలు

I. చదవడం

1 కింది పద్యాన్ని చదివి దాని కింద ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

జ్ఞానుల చరితము వీనుల
నానుచు సత్పురుష గోష్ఠి ననఘుంబనుచున్
బూనుము ధర్మపథంబును
దా నెరిగిన యంత మరువ దగదు కుమారా!

ప్రశ్నలు:-

అ) ఎవరి చరిత్రలను వినాలి?

ఆ) పాపములు నశింపజేసేది ఏది?

ఇ) దేనిని మరువకూడదు?

ఈ) ఈ పద్యంలోని మకుటం ఏది?

ఉ) దీనికి ఒక శీర్షిక పెట్టండి.

2. కింది పేరా చదవండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

అపరచిత గద్యం - ప్రశ్నలు -

జనపదం అంటే పల్లెటూరు జనపదాలలో ఉండేవారు జానపదులు. జానపదులు పాడే పాటలు లేక గేయాలను జానపద గేయాలంటారు. వీటిని ఆంగ్లంలో ఫోక్ సాంగ్స్ అని, ఉత్తర భారతదేశంలో లోక్‌గీత్ అంటారు. జానపద సాహిత్యం సమష్టి సంపద. శిష్ట సాహిత్యం లాగా కాకుండ జానపద సాహిత్యం పలువురి చేతిలో పెరిగింది. ఇది దాని మొదటి లక్షణం. గేయరచనాకాలం స్పష్టంగా ఉండకపోవడం మరో లక్షణం.

ప్రశ్నలు:-

అ) జానపద సాహిత్యం మొదటి లక్షణం ఏమిటి?

ఆ) జానపదులు అంటే ఎవరు?

ఇ) ఆంగ్లంలో జానపద గేయాల్ని ఏమంటారు?

ఈ) జానపద సాహిత్యం ఎవరి సంపద?

ఉ) జానపద సాహిత్యం మరో లక్షణం ఏమిటి?

3. కింది పేరా చదివి 5 ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

రైతు దేశానికి వెన్నెముక వంటివాడు. వ్యవసాయం ఒకప్పుడు స్వయం ఆధారితంగా ఉండేది. ఇంట్లో ఉన్న గొడ్డూ గోదా రైతుకు కావలసిన ఎరువును అందించేవి. సేంద్రియ ఎరువులతో పంటలు పండేవి. ఆహార ధాన్యాలు ఆరోగ్యాన్ని ఇచ్చేవి రసాయనిక ఎరువులు రాగానే పరిస్థితులు మారిపోయాయి. వాటిలోని విషపదార్థాలు ఆహారధాన్యాలు, ఆకుకూరలు మొదలైన వాటిలోకి ఇంకి మన ఆరోగ్యాన్ని దెబ్బతీస్తున్నాయి. రసాయనిక ఎరువులు వాడడంవల్ల భూసారం క్షీణించిపోతుంది.

ప్రశ్నలు:-

అ)

ఆ)

ఇ)

ఈ)

ఉ)

4. కింది పద్యాన్ని చదవండి. భావం రాయండి.

చదువు జీర్ణమైన స్వాంతంబు పండును
తిండి జీర్ణమైన నిండు బలము
చెఱుపు గూర్చు జీర్ణముల్ గాకున్న
విశ్వహిత చరిత్ర వినరమిత్ర

5. కింది పద్యాన్ని చదవండి. ప్రశ్నలు రాయండి.

చదువది యెంతగల్గిన రసజ్ఞత యించుక చాలకున్న నా
చదువు నిరర్థకంబు గుణ సంయుతులెవ్వరు మెచ్చరెచ్చటం
బదునుగ మంచికూర నలపాకము చేసిననైన నందు ని
పొదవెడు నుప్పులేక రుచి పుట్టగ నేర్చునటయ్య భాస్కరా!

6. కింది పద్యాన్ని చదవండి. భావం రాయండి.

తన చూపంబుధి మీద జూచి శ్రవణ ద్వంద్వంబు రిక్కించి వం
చిన చంచద్భుజముల్ సముత్కటకటీసీమంబులన్ బూన్చితో
క నభో వీథికిఁ బెంచి యంఘ్రు లిఱియంగాఁ బెట్టి బిట్టాదిగ్ర
క్కున నక్కొండ యడంగఁ ద్రొక్కి పయికిం గుప్పించి లంఘిచుచోన్

II. రాయడం (స్వీయరచన) (1వ రకం ప్రశ్నలు)

(అ) వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1. ప్రాచీన చారిత్రక కట్టడాలను కాపాడడం మన బాధ్యత. ఎందుకు? రాయండి.
2. భారతదేశం గూర్చి కవి ఏమని ప్రతిజ్ఞ చేయమన్నాడు? ఎందుకు చేయాలి?
3. త్రికూట పర్వతం మీద హనుమంతుడు దిగిన విధానాన్ని కవి ఎలా వర్ణించాడో సొంతమాటల్లో రాయండి.
4. "గ్రామాలు స్వయం సమృద్ధకాలు" - ఎలాగో మీ మాటల్లో రాయండి.
5. వ్యష్టి కుటుంబాలవల్ల వృద్ధులు పడుతున్న ఇబ్బందులు ఏవి? వారిని ఆదుకోవాలంటే ఏమి చేయాలి?

(ఆ) లఘురూప ప్రశ్నలు: (2వ రకం ప్రశ్నలు)

1. షట్చక్రవర్తులు ఎవరు?
2. పురాణేతిహాసాలు అంటే ఏమిటి? వాటిలో ఏముంది?
3. పెళ్ళిళ్ళు ఆడంబరంగా జరుపుట సమంజసమేనా? ఎందుకు? కారణాలు తెల్పండి.
4. మనిషికి చదువే నిజమైన అలంకారం. సమర్థిస్తూ సొంతమాటల్లో మీ అభిప్రాయం రాయండి.
5. మీ అమ్మకు కలిగిన బాధను నువ్వు ఎప్పుడైనా తీర్చావా? ఎలా తీర్చావో రాయండి.

III. సృజనాత్మకత (నమూనా ప్రశ్నలు)

1. మన సంస్కృతిలో వస్తున్న మార్పులపై ఒక వ్యాసం రాయండి.
2. కలుషితమైపోతున్న చెరువు / కాలువ / నది బాధను ఆత్మకథగా రాయండి.
3. వరకట్నం అమానుషం. దానిని నిర్మూలించాలి. ప్రజలలో మార్పురావాలని ఒక వచన కవిత / గేయం రాయండి.
4. తల్లిదండ్రుల సేవలో తరించిన వారిని గూర్చి మీకు తెలిసిన ఒక కథను రాయండి.
5. హరిశ్చంద్రుని గుణగణాలను గూర్చి వశిష్ఠుడు, ఇంద్రుడు మధ్య సంభాషణను ఊహించి రాయండి.

IV. పదజాలం (నమూనా ప్రశ్నలు)

(అ) కింది వాక్యాలలో గీతగీసిన పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

1. హనుమంతుడు <u>పారావారం</u> దాటాడు.
2. పౌర్ణమినాటి రాత్రి <u>చంద్రిక</u> చల్లగా ఉంది.
3. వర్షం పడేటప్పుడు మధ్యమధ్యలో <u>నభము</u>లో మెరుపులు మెరుస్తున్నాయి.

4. నేను బాగా చదివాను. పరీక్షలంటే నాకు ఫికరు లేదు.
5. రైతు హలం చేతబట్టి పొలం దున్నాడు.

(ఆ) నానార్థాలు, వ్యుత్పత్తి అర్థం, పర్యాయ పదాలు.

1. రాజు క్షమతో, క్షమను కాపాడుకోవాలి.
   క్షమ - నానార్థాలు రాయండి.
2. వేటగాడు చెట్టుమీద వాలిన ఖగమును చూసి, ఖగముతో కొట్టాడు.
   ఖగము - నానార్థాలు రాయండి.
3. దేవతలు అమృతం తాగడంవల్ల మరణం లేనివారైనారు.
   వ్యుత్పత్త్యర్థం రాయండి.
4. కంఠీరవం మృగాలకు రాజు లేదా అపారమైన తీరంగలది. ఈ వ్యుత్పత్తికి పదాన్ని రాయండి.
   వ్యుత్పత్త్యర్థం రాయండి.
5. స్వాతంత్ర్య దినోత్సవంనాడు పతాకం ఎగురవేసాము. ఆ కేతనం చూడగానే దేశభక్తి పొంగింది. మన జాతి గొప్పతనం తెలిపే ఆధ్వజమును ఎప్పుడూ గౌరవించాలి.
   ఇందులో జెండా అనే అర్థం వచ్చే పదాలు ఏమేమి ఉన్నాయో రాయండి.

   (లేదా)

   - స్వాతంత్ర్య దినోత్సవంనాడు పతాకం ఎగురవేసాం.
     పర్యాయపదాలు వాడి ఒక వాక్యం రాయండి.
6. వారిజ గర్భుడు అందరి తలరాత రాస్తాడు.
   పర్యాయపదాలు -
7. నాకు ఎంతో సంతోషంగా ఉంది. ఈ సంతసం ఎల్లకాలం ఉండాలని కోరుకుంటున్నాను.
   ఇందలి ప్రకృతి - వికృతులను గుర్తించి రాయండి.
8. హరిశ్చంద్రుడు ఎప్పుడూ అబద్ధమాడలేదు. నిక్కమే పలికేవాడు.
   ప్రకృతి రాయండి -

V. భాషాంశాలు (నమూనా ప్రశ్నలు)

1. నేను ప్రతిరోజు దైవారాధన చేస్తాను.

ఇందలి సంధి పదాన్ని గుర్తించి సంధి కార్యం రాయండి.

(లేదా)

దైవారాధన, సంధికార్యం రాయండి.

(ఇలా పాఠ్యపుస్తకంలో ఇచ్చిన ఏ సంధులైనా ఇవ్వవచ్చు.)

(లేదా)

'సవర్ణదీర్ఘ సంధి'కి ఉదాహరణనిచ్చి సూత్రం రాయండి.

2. రామబాణం తిరుగులేనిది.

- సమాస పదం గుర్తించి విగ్రహవాక్యం రాసి అది ఏ సమాసమో రాయండి.

  (లేదా)

- షష్ఠీ తత్పురుష సమాసానికి ఉదాహరణ తెల్పండి.

  (లేదా)

  రాముని యొక్క బాణం

- సమాసం చేయండి. ఏ సమాసమో తెల్పండి.

పై మూడు రకాలలో ఏదో ఒక రకమైన ప్రశ్న సమాసానికి సంబంధించి అడగాలి.

3. కింది సామాన్య వాక్యాలను సంశ్లిష్ట వాక్యంగా రాయండి.

రవి ఇంటికి వచ్చాడు. రవి అన్నం తిన్నాడు.

4. కింది సామాన్య వాక్యాలను సంయుక్త వాక్యంగా రాయండి. (లేదా)

రైలు వచ్చింది. చుట్టాలు రాలేదు.

5. కింది కర్మణి వాక్యాన్ని కర్తరి వాక్యంగా రాయండి.

ప్రజలచేత శాంతి కోరబడుతున్నది.

(లేదా)

కింది కర్తరి వాక్యాన్ని కర్మణి వాక్యంగా రాయండి.

వాల్మీకి రామాయణాన్ని రచించాడు.

ఇవే కాకుండా పాఠ్యపుస్తకంలో చెప్పబడిన వాక్యభేదాలను అంటే క్త్వార్థం, శత్రర్థం, చేదర్థకం, మొదలగు వాటిని గూర్చి కూడా అడుగవచ్చు. పేరాలో కర్తరి కర్మణీ వాక్యాలనిచ్చి వాటిని గుర్తించమని కూడా అడగవచ్చు.

6. కింది పద్య పాదానికి గురు లఘు విభజన ఉంది. అది సరిచేసి గణాలను గుర్తించి ఏ పద్యపాదమో తెల్పండి.

I I I I U I U I I IUU I I U I U U U U U

చదువ ది యెంత గల్గిన రసజ్ఞ త యించు క చాల కున్న నా

7. కింది వాక్యంలో / పద్యపాదంలోని అలంకారాన్ని గుర్తించి రాయండి.

మందార మకరంద మాధుర్యమున దేలు మధుపంబుతోవునే మదనములకు.

8. కింది అలంకార లక్షణం రాయండి.

ఉపమ–

(పాఠ్యపుస్తకంలో చెప్పబడిన ఏ అలంకారమైనా అడుగవచ్చు)

9. కింది పద్యపాదానికి గురులఘువులు గుర్తించి, గణవిభజన చేయుము.

తనకు ఫలంబు లేదని మొదందలపోయదు కీర్తి, గోరునా

10. కింది పద్య లక్షణాలు రాయండి.

ఉత్పలమాల –

పిల్లల ప్రగతి నమోదు

పిల్లల ప్రగతి నమోదుకోసం పాఠశాలలో సి.సి.ఇ. రిజిష్టరును ఏర్పాటుచేసుకోవాలి. దీంట్లో నిర్మాణాత్మక, సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనాలలో పిల్లల ప్రగతి వివరాలను నమోదుచేయాలి. పిల్లలు పొందిన మార్కుల ఆధారంగా గ్రేడింగ్ నమోదుచేయాలి.

a) గ్రేడింగ్ వివరాలు

91 - 100 : A+
71 - 90 : A
51 - 70 : B+
41 - 50 : B
0 - 40 : C

b) నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనంలో పిల్లల ప్రగతి నమోదు పట్టిక.

క్ర.సం.	పేరు	పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు (10 మా)	పిల్లలు రాసిన అంశాలు (10 మా)	ప్రాజెక్టుపని (10 మా)	లఘు పరీక్ష (10 మా)	మొత్తం మార్కులు (50 మా)	గ్రేడు
1.	పి.రజని	8	7	8	15	38	A
2.	ఎ.రాము	8	9	9	18	46	A+
3.							
4.							

c) సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనంలో పిల్లల ప్రగతి నమోదు పట్టిక.

క్ర.సం.	పేరు	వినడం - మాట్లాడడం ప్రశంస (10)	చదవడం (20)	స్వీయరచన (30)	సృజనాత్మక (20)	పదజాలం, భాషాంశాలు (20)	మొత్తం మార్కులు	గ్రేడు
1.	పి.రజని	8	16	25	15	15	79	A
2.	ఎ.రాము	8	18	26	16	18	86	A
3.								
4.								

d) వార్షిక ఫలితం : ఒక విద్యా సంవత్సరంలో నాలుగుసార్లు నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనాన్ని నిర్వహించి పిల్లల ప్రగతిని నమోదుచేస్తారు. అట్లే మూడుసార్లు సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనాన్ని నిర్వహించి పిల్లల ప్రగతిని నమోదుచేస్తారు. ఐతే విద్యా సంవత్సరం చివరన వార్షిక ఫలితాన్ని నిర్ధారించాలి. ఇందుకోసం నాలగవ నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనంలోని ప్రగతిని, మూడవ అనగా చివరి సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనంలోని ప్రగతి ఆధారంగా వార్షిక ఫలితాన్ని నిర్ధారించాలి. ఇందుకోసం కింది పట్టికను పరిశీలించండి.

వార్షిక ఫలితం - ప్రగతి వివరాలు

క్ర.సం.	పేరు	4వ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనంలోని మార్కుల గ్రేడు (50)	3వ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనంలోని మార్కుల గ్రేడు (100)	మొత్తం మార్కులు (150)	వార్షిక ఫలితం గ్రేడు
1.	పి.రజని	36-A	78-A	114	A
2.	ఎ.రాము	46-A	89-A	135	A

సంగ్రహణాత్మక ప్రశ్నపత్రం - తెలుగు

విద్యార్థి పేరు : ______________________ తరగతి : 6వ తరగతి

క్రమసంఖ్య : ______________________ మార్కులు : 90

రాత పరీక్ష

I. చదవడం

1. కింది పద్యం చదవండి. పద్యం ఆధారంగా ఇచ్చిన బహుళైచ్ఛిక ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి. (5 మార్కులు)

నీరము తప్తలోహమున నిల్చి యనామకమై, నశించు నా
నీరమె ముత్యమట్లు నళినీదళ సంస్థితమై తనర్చు నా
నీరమె శుక్తిలో బడి మణిత్వము గాంచు సమంచిత ప్రభన్
పౌరుష వృత్తులిట్లధము మధ్యము నుత్తము గొల్చు వారికిన్!

(అ) కాలిన ఇనుము మీద నీళ్ళు పడితే ఏమౌతుంది? (   )

(A) గడ్డకట్టును (B) ఆవిరగును (C) మండును

(ఆ) తామరాకు అనే అర్థం ఇచ్చే పదం పద్యంలో ఉంది, ఏమిటది? (   )

(A) నీరము (B) శుక్తి (C) నళినీదళం

(ఇ) ముత్యపు చిప్పలో పడిన నీరు ఎలా మారుతుంది? (   )

(A) ముత్యాలుగా (B) పగడాలుగా (C) వజ్రాలుగా

(ఈ) ఈ పద్యము ఎవరితో చేరవద్దని చెబుతుంది? (   )

(A) నీచులతో (B) ఉత్తములతో (C) అధములతో

(ఉ) ఈ పద్యంలో ఉత్తములను దేనితో పోల్చడం జరిగింది. (   )

(A) తామరాకు (B) ముత్యపుచిప్ప (C) కాలిన ఇనుము

2. కింది పేరాను చదవండి పేరా ఆధారంగా 5 ప్రశ్నలు తయారుచేయండి. (5 మార్కులు)

సోమనాద్రి 'పూదూరు'ను రాజధానిగా చేసుకొని ఆ ప్రాంతాన్ని కొంత కాలం పాలించాడు. నేడు గద్వాల పట్టణంగా ప్రసిద్ధికెక్కిన ఆ ప్రదేశమంతా ఆ రోజుల్లో దట్టమైన అరణ్య ప్రాంతంగా ఉండేది. ఒకసారి వేటాడటానికి అటుకేసి వెళ్ళిన సోమనాద్రి ఆ ప్రాంతాన్ని చూసి అది తన రాజధానికి అన్ని విధాలా అనుకూలమైనదిగా ఉంటుందని భావించాడు. వెంటనే అక్కడ కోట నిర్మాణం చేపట్టాడు. అయితే ఆ ప్రదేశానికి సమీపంలోనే ఉన్న 'ఉప్పేడు' కోటను సయ్యద్ దావుద్ మియా పాలిస్తున్నాడు. అతడు గోల్కొండ కోట పాలకుడు నిజాం నవాబు నసీరుద్దీలాకు ఆప్తుడు. దావుద్ మియా సోమనాద్రి కోట నిర్మిస్తున్న స్థలం తన ఏలుబడిలో ఉన్నదని అందువల్ల కోట కట్టడానికి వీలు లేదని అడ్డు చెప్పాడు.

1 ప్ర: ______________________________

2 ప్ర: ______________________________

3 ప్ర: ______________________________

4 ప్ర: ______________________________

5 ప్ర: ______________________________

3. కింది పేరాను చదవండి. ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి. (10 మార్కులు)

"మనం రోజూ చూస్తున్న సూర్యబింబంలో కొన్ని విశిష్ట లక్షణాలు గోచరిస్తాయి. సూర్యుడు తాను నిర్విరామంగా దహనమవుతూ లోకానికి వెలుగునిస్తున్నాడు. సూర్యకాంతి సామాన్యమైనది కాదు. అది ప్రాణికోటికి జీవనరసం. అది లేకుండా ప్రాణులు బ్రతకజాలవు. అలాంటి వెలుగు నివ్వడానికి సూర్యబింబం ఆత్మాహుతి అవుతున్నది.

తాను చేసే పనిలో ఎన్నడూ విశ్రాంతి అనేది లేకుండా ఉండడం సూర్యుని రెండవ గుణం. నిజానికి వ్యక్తి ఆఫీసుకు పోకుండా సెలవు పెట్టడం చూస్తాం. కాని సూర్యుడు సెలవు పెట్టిన రోజు లేదు గదా! అంతేగాక సూర్యుడు ఆలస్యమనేది ఎరుగడు. ఎంత కర్తవ్య తత్పరత!

ఇంతటి ఘనకార్యాన్ని చేస్తూగూడా "నేను కొంత పనిచేస్తున్నా"ననే అహంకారం లేకపోవడం సూర్యుని గొప్ప గుణం.

1 ప్ర: ఈ పేరా ఎవరి గురించి తెలియజేస్తున్నది?

జ: ______________________________

2 ప్ర: సూర్యుని నుండి మనం ఏ లక్షణాలను నేర్చుకోవాలి?

జ: ______________________________

3 ప్ర: ప్రాణికోటికి జీవనరసం ఏది?

జ: ______________________________

4 ప్ర: సూర్యుడు విశ్రాంతి తీసుకుంటే ఏమి జరుగుతుందో ఆలోచించి రాయండి?

జ: ______________________________

5 ప్ర: సూర్యునిలా తనను తాను దహించుకుంటూ వెలుగునిచ్చేది ఏది? ఉదా॥ ఇవ్వండి.

జ: ______________________________

II. రాయడం

1. కింది ప్రశ్నలలో ఏవైనా 2 ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి. (వ్యాసరూప ప్రశ్నలు) 2×10=20 మార్కులు

(అ) వార్తాపత్రికల వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలను మీ సొంత మాటల్లో రాయండి.

(ఆ) 'స్నేహబంధం' కథలోని పాత్రల స్వభావాన్ని తెలియజేయండి.

(ఇ) "మ్రోగిన గంటలు" గేయకథలోని భావాన్ని వివరించండి.

(ఈ) 'ఇతరులను విమర్శించడం, మనను మనం పొగడుకోవడం మంచిది కాదు' ఎందుకో రాయండి.

2. కింది లఘు ప్రశ్నలలో ఏవైనా 5 ప్రశ్నలకు 3 వాక్యాలలో సమాధానాలు రాయండి. 5 × 2= 10 మార్కులు

(అ) ఎక్కువ భాషలు నేర్చుకోవడంవల్ల వ్యక్తికి కలిగే లాభమేమిటి?

(ఆ) ఇతరులకు బాధ కలిగించేలా పనులు చేయకూడదు? ఎందుకు?

(ఇ) మంచి వారితోనే స్నేహం చేయాలి? ఎందుకో మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

(ఈ) సామాజిక స్పృహ అంటే ఏమిటో తెలియజేయండి.

(ఉ) పూలను ఏయే సందర్భాలలో, ఏయే అవసరాలకు ఉపయోగిస్తారు?

(ఊ) సోమరితనం ఎందుకు పనికిరాదు?

III. సృజనాత్మకత

1. కింది వాటిలో ఏవైన రెండింటి గురించి రాయండి. 2 × 10=20 మార్కులు

(అ) మీ పాఠశాలలోని ఓ జట్టు క్రీడా పోటీలలో పాల్గొనడానికి వెళ్తున్నారు. వారిని ఉత్తేజ పరుస్తూ ఒక స్ఫూర్తిదాయక సందేశాన్ని రాయండి.

(ఆ) స్నేహం యొక్క గొప్పదనాన్ని వివరిస్తూ మిత్రునికి లేఖ రాయండి.

(ఇ) వృద్ధులకు చేయూత నివ్వడం, దాని అవసరాన్ని వివరిస్తూ, వృద్ధాశ్రమానికి విరాళాలు సేకరించడానికిగాను ఒక కరపత్రాన్ని రూపొందించండి.

IV. పదజాలం / భాషాంశాలు

1. కింది వాక్యాలను చదవండి. ప్రతి వాక్యంలోనూ ఒక పదానికి అదే అర్థం వచ్చే మరొక పదం ఉన్నది. ఆ పదాల కింద గీత గీయండి. (5 మార్కులు)

(అ) వసంత కాలంలో కొత్త పరిమళాల పూమొగ్గల కోసం అన్వేషిస్తారు. వాటి వాసన పీలిస్తే చెప్పలేనంత ఆనందం కలుగుతుంది.

(ఆ) మామూలు మనుషులకు కళ్ళు రెండే, కానీ హెలెన్‌కు శరీరమంతటా స్పర్శరూప నేత్రాలున్నాయి.

(ఇ) సూర్యుడు మరీ వెలుగులు విరజిమ్ముతున్నాడు. ఇంతటి మిరుమిట్లుగొలిపే కాంతి భరించలేను.

(ఈ) మూర్ఖుడు హితము వినడు, చెడ్డవాడు ఇతరుల మంచి కోరడు.

(ఉ) గులాబీ సుమాలను దారంతో గుచ్చి ఆ పూలదండను దేవునికి సమర్పించారు.

2. కింది పదాలను చదవండి, ఈ పదాలతో ఒకే వాక్యంలో రెండు పదాలు వచ్చేటట్లు రాయండి. (5 మార్కులు)

ఊహలు, తేలిపోవచ్చు, మహాచిరాకు, పరుగెత్తాలని, పరవశిస్తూ, చరిత్రసాక్షి, ప్రేరణ, వృథా

(అ) ____________________

(ఆ) ____________________

(ఇ) ____________________

(ఈ) ____________________

(ఉ) ____________________

భాషాంశాలు

1. కింది కవితల్లో ఏ అలంకారాలున్నాయో గుర్తించండి. (10 మార్కులు)

(అ) భాగవతమున భక్తి ______________

(ఆ) 'గుండెలో శూలమ్ము గొంతులో శల్యమ్ము ______________

(ఇ) కాకి కోకిల కాదు కదా? ______________

(ఈ) లచ్చి పుచ్చకాయ తెచ్చి ఇచ్చింది. ______________

2. కింది ప్రశ్నలను సూచించిన విధంగా రాయండి.

(అ) అన్నదమ్ములు ఇద్దరు కలిసిమెలిసి ఉండేవారు. వారి మధ్య ఈర్ష్యాసూయలు లేవు. ఇద్దరూ కూరగాయలు అమ్ముకునేవారు.

ఇందులో ద్వంద్వ సమాస పదాలను గుర్తించి వాటి కింద గీత గీయండి.

(ఆ) ఈ కింది పదాలను విడదీసి సంధిపేరు రాయండి.

(i) శైలాగ్రం ________ + ________ (   )

(ii) అతడెక్కడ ________ + ________ (   )

(iii) ఆద్యంతం ________ + ________ (   )

(ఇ) కింది వాక్యాలలో గీతగీసినవి ఏ విభక్తులో తెలుపండి.

(i) ప్రపంచకప్ క్రికెట్‌లో భారత్ ఆరు వికట్లతో కప్ గెలిచింది. (   )

(ii) గాంధీజీ గురించి నీకు తెలిసిన విషయాలు ఏమిటి? (   )

కేవలం గుర్తుపెట్టుకోవడం ద్వారా అంటే జ్ఞాపకశక్తిమీద ఆధారపడి మనం భాషను నేర్చుకోవడం లేదు. అనేక సందర్భాలలో పాల్గొంటూ మన అవసరాలను మాటిమాటికీ ఉపయోగించుకుంటున్నందువల్లనే ఏ మాటలనైనా మనం నేర్చుకోగల్గుతున్నాం. వినియోగంలేనివి మనం వదిలేస్తాం లేదా మరిచిపోతాం. అలాగాక అక్షరాలు నేర్పే పద్ధతిలో విడివిడిగా నేర్పుతున్నాం. వీటికి అర్థంలేదు. సొంతంగా వినియోగం కూడా లేదు. ఒకరకంగా మొండిగా గుర్తుంచుకునే సర్కస్ తప్ప మరొకటి కాదు. ఇది కృత్రిమమైన, క్లిష్టమైన పద్ధతి. మానవ అభ్యసన విధానానికే ఇది విరుద్ధం. ఈ పద్ధతి మారాలి. భాషను సమగ్రంగా నేర్పేలా దృష్టిపెట్టాలి.

- ప్రొఫెసర్ రమాకాంత్ అగ్నిహోత్రి, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం

సంగ్రహణాత్మక ప్రశ్నపత్రం - తెలుగు

విద్యార్థి పేరు : ______________________ **తరగతి : 9వ తరగతి**

క్రమసంఖ్య : ______________________ **మార్కులు : 90**

రాత పరీక్ష

I. అవగాహన - ప్రతిస్పందన (20 మార్కులు)

1. కింది పద్యాన్ని చదవండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. (5 × 1 = 5)

కమలములు నీట బాసిన
కమలాప్తుని రశ్మిసోకి కమలిన భంగిన్
తమ తమ నెలవులు దప్పిన
దమ మిత్రులే శత్రువులవుట తథ్యము సుమతీ!

ప్రశ్నలు:-

అ) కమలాలు నీటిని వదిలి పెడితే ఏమవుతాయి?
ఆ) ఎప్పుడు మిత్రులు కూడా శత్రువులవుతారు?
ఇ) తామరలకు మిత్రుడు ఎవరు?
ఈ) ఈ పద్యానికి శీర్షికను సూచించండి.
ఉ) దీనిలోని మకుటం ఏది?

2. కింది పేరా చదవండి. 5 ప్రశ్నలు తయారుచేయండి. (5 మార్కులు)

1893వ సంవత్సరం, సెప్టెంబరు 11వ తేదీ సోమవారం నాడు విశ్వమత మహాసభలు మొదలైనాయి. కొలంబస్ హాల్ అనే పెద్ద భవనంలో అవి జరిగాయి. వివేకానంద స్వామి ఇతర వ్యక్తులతోపాటు వేదికపై ముందు వరుసలో కూర్చున్నారు. శ్రోతలు దాదాపు నాలుగు వేలమంది. వివేకానందస్వామి మాట్లాడడానికి సిద్ధపడి “నా అమెరికా దేశ సోదర సోదరీమణులారా” అని మొదలు పెట్టాడు. అంతే కరతాళధ్వనుల వర్షం కురిసింది.

ప్రశ్నలు:-

అ)
ఆ)
ఇ)
ఈ)
ఉ)

3. కింది పద్యాన్ని చదవండి. ప్రతిపదార్థం రాయండి. (10 మార్కులు)

మనమునఁబక్షపాతగతి మాదెస మానుము ధర్మనీతి వ
ర్తనముల రెండు దిక్కుల హితంబును బెంపును గల్గునట్టి చొ
ప్పున విదురాది సజ్జనుల బుద్ధికి రానుచితంబు తొడి మె
ల్పునఁ బరుసందనంబునను భూపతులెల్ల నెఱుంగ నాడు మీ!

II. వ్యక్తీకరణ - సృజనాత్మకత (50 మార్కులు)

1. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

అ) కింది ప్రశ్నలలో 2 ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి. (2 × 10 = 20)

1. తెలుగు భాషను కాపాడుకోవాలంటే మనం ఏం చేయాలో రాయండి.
2. "రైతే దేశానికి వెన్నెముక" ఎలాగో సమర్థిస్తూ రాయండి.
3. స్త్రీలు సాధిస్తున్న అభివృద్ధి, ఇంకా ఏయే రంగాలలో వాళ్ళు అభివృద్ధి సాధించాలో సొంతమాటల్లో రాయండి.
4. యుద్ధాలు ఎందుకు వస్తాయి? వాటి వల్ల లాభమా? నష్టమా? యుద్ధాలను ఎట్లా నివారించవచ్చు? రాయండి.

2. లఘురూప ప్రశ్నలు

ఆ) కింది ప్రశ్నలలో 5 ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి. (5 × 2 = 10)

1. "ముందు నుయ్యి వెనుక గొయ్యి" అనే మాటను ఏ సందర్భంలో వాడతారో రాయండి.
2. కవిత్వం ఎలా ఉండాలో నీ మాటలలో రాయండి.
3. విద్యార్థులకు ఉండాల్సిన ముఖ్యలక్షణాలు ఏమిటి?
4. "వివేకంలేని విజ్ఞానం శూన్యం" - ఎలాగో రాయండి.
5. అష్టాంగ ధర్మ ప్రవచనాలు ఏమిటి? అవి ఎవరు చెప్పారు?
6. రచయిత వల్ల సమాజానికి ఎటువంటి మేలు జరుగుతుందో రాయండి.

3. సృజనాత్మకత (20 మార్కులు)

(అ) కింది వానిలో 2 ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి. (2 × 10 = 20)

1. నీవు చూసిన ఏదైనా నాట్యం (కూచిపూడి / భరతనాట్యం / కోలాటం / దరువు మొదలగునవి) గూర్చి వర్ణిస్తూ వచన కవిత / గేయం / వర్ణనాత్మక పేరా రాయండి.
2. ప్రపంచ శాంతి ఆవశ్యకతను గూర్చి ఒక కరపత్రం తయారుచేయండి.
3. అబ్దుల్ కలాం గూర్చి మిత్రునికి లేఖ రాయండి.

III. భాషాంశాలు (20 మార్కులు)

<u>**పదజాలం**</u>

1. కింది వాక్యాల్లో గీతగీసిన పదాలకు అర్థాలు రాయండి. (5 × 1 = 5)

అ) విహారయాత్రకు వెళ్దామనగానే నాకెంతో <u>మోదం</u> కలిగింది.

ఆ) వినాయకుని తండ్రి <u>ధూర్జటి.</u>

ఇ) <u>హాలికుడు</u> కష్టపడి పొలం దున్నుతాడు.

ఈ) నేను పరుగెత్తి పరుగెత్తి <u>డస్సి</u> పోయాను.

ఉ) రామచిలుక చక్కని <u>పులుగు.</u>

2. కింది వాటిని తెల్పండి. (5 × 1 = 5)

అ) సర్వేంద్రియానాం <u>నయనం</u> ప్రధానమంటారు. (పర్యాయపదాలు రాయండి.)

ఆ) నాకు <u>ఆశ</u> లేదు. ఆ పరమాత్ముడే <u>ఆశ.</u> (నానార్థాలు రాయండి.)

ఇ) <u>అంబుజనాభుడు</u> దశావతారాలు ఎత్తాడు. (వ్యుత్పత్త్యర్థం తెల్పండి.)

ఈ) నీవు చేయదలచిన <u>కర్జము</u> వెంటనే చేయి. (ప్రకృతి రాయండి.)

ఉ) <u>సముద్రం</u> అలలతో ఉప్పొంగుతుంది. (వికృతి పదం రాయండి.)

<u>వ్యాకరణాంశాలు</u>

1. కింది వాటిని తెల్పండి. (5 × 1 = 5)

అ) <u>రవీంద్రుడు</u> గొప్పకవి (విడదీయుము)

ఆ) విజ్ఞానము కొరకు యాత్ర. (సమాసం చేయుము)

ఇ) శారద బాగా చదివింది. శారద పరీక్ష రాసింది. (సంశ్లిష్ట వాక్యం రాయండి.)

ఈ) విమల పాడగలదు. నాట్యం చేసింది. (సంయుక్తవాక్యం రాయండి.)

ఉ) సాంబయ్య చేత వస్త్రం నేయబడింది. (కర్తరివాక్యం రాయండి.)

2. కింది వాటిని తెల్పండి. (5 మార్కులు)

అ) "ఉత్ప్రేక్ష" అలంకార లక్షణాన్ని తెల్పుము. (1 మార్కు)

ఆ) "నేను ఏ ప్రయోజనం కోసం ఎవరినీ మోసం చేయలేదు" అని శ్రీధర్ అన్నాడు. (పరోక్ష కథనంలోకి మార్చి రాయండి.) (2 మార్కులు)

ఇ) "చంపకమాల" - పద్య లక్షణాలను రాయండి. (2 మార్కులు)

నా చిన్నతనంలో బాలసాహిత్యం అంటూ వేరే లేదు. నాకు చదవడం, రాయడం రాగానే సుమతీశతకం కంఠస్థం చేయమన్నారు. వావికొలను వారు రచించిన పాకెట్‌సైజు కథల పుస్తకాలను చదవమనేవారు. వాటిలోని కుచేలోపాఖ్యానం, రుక్మిణీ కళ్యాణం, ప్రహ్లాదచరిత్ర, గజేంద్రమోక్షం వంటి కథలు చదివాను. అర్థ శతాబ్దం క్రితం ఇదే బాలసాహిత్యం. నిజానికిది పిల్లల కోసం ప్రత్యేకంగా రాసిన సాహిత్యం కాదు. పెద్దల సాహిత్యమే. పెద్దల సాహిత్యంలో పిల్లలకు పనికివచ్చేదంతా పిల్లల సాహిత్యంగా చలామణి కావడం మన సంప్రదాయం. మనదేశంలో బాలసాహిత్యం అంటూ ఇప్పుడిప్పుడే వస్తున్నది. తెలుగులో మాత్రం బాలల పత్రికలు, స్వాతంత్ర్యం వచ్చేరోజుల నుండే ప్రారంభమయ్యాయి. మనదేశంలోని జానపద కథలు, మహాసత్త్వుల కథలు, పంచతంత్ర కథలు మొదలగునవి ఉత్తమ బాలసాహిత్యంగా చెప్పవచ్చు.

- కొడవగంటి కుటుంబరావు

9

బోధనాభ్యాసం - మార్గదర్శకాలు (Teaching Practice - Guidlines)

ఇంతకుముందు అధ్యాయాలలో మీరు పాఠ్యపుస్తకాల తాత్త్విక అంశాల గురించి, వార్షిక, పాఠ్య, పీరియడ్ ప్రణాళికల గురించి తెలుసుకున్నారు. ఆయా ప్రణాళికల ఆధారంగా బోధనాభ్యాసం చేపట్టాల్సి ఉంటుంది. బోధనాభ్యాసంనకు ముందు మీ తయారీ ఎలా ఉండాలి? బోధనాభ్యాస సమయంలో ఏం చేయాలి? బోధనాభ్యాసం తరవాత ఏం చేయాలో మార్గదర్శకాలను ఈ అధ్యాయంలో పొందుపరిచాము.

- తెలుగు భాషాభ్యాసానికి ఛాత్రోపాధ్యాయులు తప్పనిసరిగా ఒక పద్యభాగానికి చెందిన పాఠం ఒక గద్య భాగానికి చెందిన పాఠం బోధించాలి.
- బోధనాభ్యాసనం కనీసం 25 పీరియళ్ళకు తగ్గకూడదు. ఉదా : పద్యపాఠానికి 12 పీరియళ్ళు, గద్య పాఠానికి 10 పీరియళ్ళు, ఉపవాచకానికి 3 పీరియళ్ళు కేటాయించుకొని ప్రణాళికలు రాసుకొని బోధించాలి.
- వ్యాకరణ బోధన అనేది ప్రత్యేకంగా చేయవద్దు. అది పాఠాంతర్గతంగానే చేయాలి.
- గద్య, పద్య పాఠాల బోధనాభ్యాస సమయంలోనే 5 పీరియళ్ళను డిజిటల్ (ICT) కంప్యూటర్ సహాయంతో బోధనను నిర్వహించాలి. అంటే గద్య, పద్య పాఠాలకు కేటాయించుకున్న 20-24 పీరియళ్ళలోనే ఈ 5 పీరియళ్ళు మిళితమై ఉంటాయి.
- కంప్యూటర్ ఆధారిత పీరియళ్ళకు పాఠ్యాంశ బోధనలోని కవిపరిచయం చేసేటప్పుడు, పాఠ్యాంశ చిత్రాల గురించి మాట్లాడించేటప్పుడు, పాఠంలోని విషయాలను చర్చింపజేసేటప్పుడు, సృజనాత్మకత, ప్రశంస మొదలగు వాటి నిర్వహణలో ICT ను ఉపయోగించుకోవచ్చు.
- తప్పనిసరిగా ఉపవాచక బోధనాభ్యాసనకు 2 పీరియళ్ళు ఉపయోగించాలి.

- ప్రతి శిక్షణార్థి తప్పనిసరిగా సహపాఠ్యాంశాలకు చెందిన అంటే 1. విలువలవిద్య - జీవన నైపుణ్యాలు, 2. వ్యాయామ ఆరోగ్యవిద్య, 3. పని-కంప్యూటర్ విద్య, 4. కళలు-సాంస్కృతిక విద్య ఈ నాల్గింటిలో ఒకదాన్ని ఎంపిక చేసుకొని బోధనాభ్యాసం చేపట్టాలి. సహపాఠ్యాంశ బోధనాభ్యాసానికి 3 పీరియళ్ళను కేటాయించుకోవాలి.

బోధనాభ్యాసంలో బోధించాల్సిన అంశాలు	కేటాయించిన పీరియళ్ళు
1. గద్య, పద్య పాఠాలు	20-23 పీరియళ్ళు (వ్యాకరణం, ICT తో కలిపి)
2. ఉపవాచక బోధన	2 పీరియళ్ళు
3. సహపాఠ్యాంశ బోధన (నాల్గింటిలో ఒకటి ఎంపికచేసుకొని)	3 పీరియళ్ళు

✦ బోధనాభ్యాసంకు ముందు జరగాల్సినవి

- ప్రతి శిక్షణార్థి బోధనాభ్యాసం చేయడానికి ముందు తాను ఎంపిక చేసుకున్న తరగతికి వార్షిక ప్రణాళిక రాయాలి. (Year plan)
- ఎంపిక చేసుకున్న పద్య, గద్య పాఠాలకు పాఠ్య ప్రణాళికలు రాయాలి.
- ఆ తరవాత రోజు వారీగా బోధించే పీరియళ్ళను దృష్టిలో పెట్టుకొని పీరియడ్ ప్రణాళికలు రాయాలి. ఇలా ఒక పాఠం పూర్తి అయ్యాక మరొక పాఠానికి పీరియడ్ ప్రణాళికలను రాయాలి.
- రాసిన పీరియడ్ ప్రణాళికలలో 5 పీరియళ్ళను బోధనాభ్యాసం కంటే ముందు కళాశాలలో ఉపన్యాసకుల సమక్షంలో చెప్పాలి. బోధనాసోపానాలకు అనుగుణంగా ముఖ్యమైన విద్యాప్రమాణాల బోధనాభ్యాసం ఉపన్యాసకుల సమక్షంలో చేపట్టాలి. భాషాబోధనలో ముఖ్యమైనవి స్వీయరచన, సృజనాత్మకత, పాఠ్యాంశ బోధన మొదలగునవి 5 పీరియళ్ళను కళాశాలలో బోధనాభ్యాసానికి ఎంపిక చేసుకొని ప్రదర్శించాలి.
- బోధనాభ్యాసానికి పాఠశాలకు వెళ్ళడంకంటే ముందే కళాశాలలో ఉపన్యాసకులు నిర్వహించే కార్యశాలలో (Workshop) వార్షిక ప్రణాళిక, పాఠ్యప్రణాళిక, పీరియడ్ ప్రణాళికలపై అవగాహనను పెంపొందించుకోవాలి.
- ఛాత్రోపాధ్యాయులు ప్రణాళికలను జట్లలో తయారుచేయాలి.
- జట్లలో తయారుచేసిన ప్రణాళికలను శిక్షణార్థులు ప్రదర్శించి వాటిని సోపానాల వారీగా చర్చించాలి.
- ప్రణాళికల గురించి చర్చించిన అనంతరం శిక్షణార్థులు వ్యక్తిగతంగా వార్షిక, పాఠ్య, పీరియడ్ ప్రణాళికలను తయారుచేసి ప్రదర్శించాలి.
- ప్రణాళికలపై అవగాహన పొందిన విధంగా నిర్మాణాత్మక, సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనంపై రికార్డు రాయడంపై అవగాహన కల్పించడానికి కార్యశాలను నిర్వహిస్తారు.
- జట్లలో సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకన ప్రశ్నపత్రాన్ని రాయాలి. ప్రదర్శించాలి. చర్చించాలి.
- అనంతరం ప్రశ్నపత్రాన్ని శిక్షణార్థులు వ్యక్తిగతంగా రాయాలి.
- సహపాఠ్యాంశాలకు సంబంధించిన బోధనాభ్యాసంపై, ఉపవాచక బోధనాభ్యాసంపై అవగాహనను ఉపన్యాసకుల ద్వారా శిక్షణార్థులు పొందాలి.
- పై వాటికి సంబంధించిన రికార్డులు రాయడంపై అవగాహనను కూడా ఉపన్యాసకుల ద్వారా పొందాలి.

✦ బోధనాభ్యాస సమయంలో జరగాల్సినవి

- ఛాత్రోపాధ్యాయుల బోధనాభ్యాస సమయంలో వార్షిక, పాఠ్య, పీరియడ్ ప్రణాళికలతో సంసిద్ధులుగా ఉండాలి.
- బోధానాభ్యాస సమయంలో బోధనకు అవసరమైన బోధనాభ్యసన సామగ్రిని సిద్ధంగా ఉంచుకోవాలి.
- బోధన జరుగుతున్నప్పుడు పరిశీలించాల్సినవి.
  - పీరియడ్ ప్రణాళికలోని సోపానాల ప్రకారం చెబుతున్నారా?
  - పిల్లల భాగస్వామ్యం ఎలా ఉంది?
  - ఆలోచింపచేసే ప్రశ్నలు ఛాత్రోపాధ్యాయులు అడుగుతున్నారా?
  - పాఠం మధ్యలో చర్చ జరుపుతున్నారా?
  - పిల్లల అవగాహనను పరిశీలిస్తున్నారా?
  - ఎటువంటి కృత్యాలను చేపడుతున్నారు?
  - బోధనాభ్యసన సామగ్రి, నల్లబల్ల వినియోగం జరుగుతున్నదా?
- నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం జరుగుతున్నదా? అంటే పిల్లల భాగస్వామ్యం ప్రతిస్పందనలు ఛాత్రోపాధ్యాయుడు గమనించడం,, రాత అంశాలలో పిల్లలు సొంతంగా అభ్యాసాలు రాసేలా చూడడం, ప్రాజెక్టుపనులు పిల్లలకు కేటాయించడం, లఘుపరీక్ష నిర్వహించడం వంటివి తరగతి గదిలో బోధనాభ్యసన సమయంలో జరుగుతుండాలి. వీటికి సంబంధించిన మార్కులు కేటాయించాలి, గ్రేడు నమోదు చేయాలి.
- పద్య పాఠం అనంతరం ఒక లఘు పరీక్ష, గద్య పాఠం అనంతరం ఒక లఘు పరీక్ష నిర్వహించి వాటి ఆధారంగా సగటును తీసుకొని మార్కులు కేటాయించాలి. ఇలా నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనంలో పిల్లల భాగస్వామ్యం ప్రతిస్పందనలకు 10 మార్కులు, పిల్లలు సొంతంగా రాసిన రాత అంశాలకు 10 మార్కులు, పిల్లలు చేసిన ప్రాజెక్టుపనులకు 10 మార్కులు, పిల్లలు రాసిన లఘుపరీక్షకు 20 మార్కులు మొత్తం 50 మార్కులకు మూల్యాంకనం చేసి ప్రగతిని నమోదుచేయాలి.
- ఉపవాచకం గురించి 2-3 పీరియళ్ళు బోధించాల్సి ఉంటుంది. దీనికోసం మొదటి రోజు ఉపవాచక అంశం గురించి ఉన్ముఖీకరణ పరిచయం చేయాలి. జట్లలో పిల్లల్ని చదవమనాలి, చర్చించుకోమనాలి. మిగిలిన భాగాన్ని ఇంటివద్ద చదువుకొని రమ్మని చెప్పాలి. రెండవ రోజు పిల్లలు చదివినవాటిపై చర్చించాలి. మూడవ రోజు పఠనావగాహన కృత్యాలను నిర్వహించాలి.
- సహపాఠ్యాంశాలకు సంబంధించిన 3 పీరియళ్ళ సమయంలో ఎంపిక చేసుకున్న సహపాఠ్యాంశం అంటే 1. విలువల విద్య - జీవన నైపుణ్యాలు, 2. ఆరోగ్య-వ్యాయామ విద్య, 3. పని - కంప్యూటర్ విద్య, 4. కళలు - సాంస్కృతిక విద్యకు సంబంధించిన ఏదైనా ఒకదాన్ని నిర్వహించాలి. పిల్లలచే అభ్యాసం చేయించాలి. సంబంధించిన అంశాలపై కృత్యాలు నిర్వహించడం చర్చించడం వంటివి చేయాలి. ఇందులో కూడా పిల్లలు పాల్గొన్న తీరును, ప్రతిస్పందిచే తీరును పరిశీలించి పిల్లలకు గ్రేడింగ్ ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది.

✦ బోధనాభ్యాసం అనంతరం జరగాల్సినవి

- బోధనాభ్యాసం తరవాత బోధించిన పద్య, గద్య పాఠాలకు సంబంధించి సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకన ప్రశ్నపత్రాన్ని 50 మార్కులకు సామర్థ్య భారత్వం ప్రకారం తయారుచేయాలి, నిర్వహించాలి.
- పిల్లల జవాబు పత్రాలను మూల్యాంకనం చేయాలి.
- పిల్లల ప్రగతిని, CCE రికార్డులో నమోదుచేయాలి. మార్కులతో పాటు సామర్థ్యాల వారీగా గ్రేడులను ఇవ్వాలి.

ఛాత్రోపాధ్యాయుల వ్యక్తిగత సమాచారం

కళాశాల వివరాలు		
కళాశాల పేరు	:	____________________
వీథి	:	____________________
పట్టణం	:	____________________
జిల్లా	:	____________________
ఫోన్ నంబర్	:	____________________

ఫోటో

1. ఛాత్రోపాధ్యాయుని పేరు :
2. తల్లి / తండ్రి / సంరక్షకుని పేరు :
3. పుట్టిన తేది :
4. (a) ఇంటి చిరునామా :
   ఫోను / మొబైల్ నంబర్ :
   (b) ప్రస్తుత చిరునామా :
5. విద్యార్హతలు :
6. అలవాట్లు :
7. రక్తం గ్రూపు :
8. ఎత్తు :
9. బరువు :
10. బ్యాంకు ఖాతా సంఖ్య, బ్యాంకు పేరు :
11. ఇ–మెయిల్ అడ్రస్ :
12. గుర్తింపు చిహ్నాలు :

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు - పరిశీలన పత్రం - తెలుగు

సూచనలు

ఛాత్రోపాధ్యాయులు ఆ రోజు బోధించే కాలాంశానికి సంబంధించిన ప్రణాళికను పరిశీలించండి. దాని ప్రకారం బోధన జరిగిందా? లేదా అని పరిశీలించాలి. ఆ కాలాంశ బోధనకు సంబంధించిన సామర్థ్యాల సాధన గురించి, ఛాత్రోపాధ్యాయుల బోధనలో గమనించిన బలాలు, బలహీనతలు గుర్తించి తగు సూచనలను రాయాలి.

అ) మొదటి భాగం

A. సాధారణ సమాచారం

1) ఛాత్రోపాధ్యాయుని పేరు
2) రోల్ నెం.
3) బోధించు తరగతి
4) విషయము
5) పాఠము / యూనిట్
6) పాఠ్యాంశము
7) బోధించు తేది
8) పాఠశాల పేరు
9) విద్యార్థుల సంఖ్య
10) విద్యార్థుల హాజరు

B. పీరియడ్ ప్రణాళిక / కాలాంశ ప్రణాళిక పరిశీలన

1) సోపానాల క్రమంలో రాశారా?
2) బోధించే అంశం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను రాశారా?
3) సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలకు అనుగుణంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు/ అభ్యసన అనుభవాలను పొందుపరిచారా?
4) సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలకు అనుగుణంగా పిల్లల అవగాహనను పరిశీలించడానికి ప్రశ్నలు రాశారా?
5) బోధనాభ్యసన సామగ్రి వివరాలను పొందుపరిచారా?

ఆ) రెండవ భాగం బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల పరిశీలన

I. ఉపోద్ఘాతం (1వ పీరియడ్‌లో పరిశీలించాల్సినవి)

- ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం గురించి మాట్లాడించారా? లేక పునశ్చరణ జరిగిందా?
- పాఠం పేరు నల్లబల్లపై రాశారా?
- పాఠం ఉద్దేశ్యం/ నేపథ్యం గురించి పిల్లలకు అవగాహన కలిగిందా?
- కవి పరిచయం గురించి చర్చించారా?

II. పఠన కృత్యాల నిర్వహణ (రెండవ పీరియడ్‌లో పరిశీలించాల్సినవి)

- పిల్లలచే బాహ్యపఠనం చేయించారా?
- పిల్లల బాహ్యపఠన సమయంలో ఉచ్చారణ దోషాలు సవరించారా?
- ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శ పఠనం జరిగిందా?
- పిల్లలతో మౌనపఠనం చేయించి, అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయించారా?
- తెలియని పదాల గురించి పిల్లలు జట్లలోగాని, తోటి పిల్లలతోగాని చర్చించారా?
- తెలియని పదాల గురించి పిల్లలు నిఘంటువులను పరిశీలించారా?
- ఇంకనూ తెలియని పదాల గురించి పిల్లలతో చర్చించారా?
- నూతన పదాలను వాక్య ప్రయోగం ద్వారాగాని లేదా సందర్భోచిత సన్నివేశాల ద్వారా పిల్లలే గ్రహించేలా చేశారా?

III. పాఠ్యాంశంపై చర్చ - అవగాహన (3, 4, 5 పీరియళ్ళలో పరిశీలించాల్సినవి)

- పాఠంలోని విషయం ఆధారంగా ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలను అడిగారా?
- బహుళ సమాధానాలు వచ్చే ప్రశ్నలను అడిగి పిల్లలు ప్రతిస్పందించేలా ప్రోత్సహించారా?
- పాఠంలోని కీలకపదాలు, సందేశాత్మక వాక్యాలు, సంఘటనలు, విలువల గురించి చర్చ నిర్వహించారా?
- పిల్లలు సొంతంగా ఆలోచించి సమాధానాలు చెబుతున్నారా?
- పిల్లలు స్వేచ్ఛగా ప్రశ్నిస్తున్నారా?
- పిల్లలందరూ చర్చలో పాల్గొంటున్నారా?
- ఛాత్రోపాధ్యాయుని భాష, పిల్లలకిచ్చే సూచనలు వారికి అర్థమవుతున్నాయా?
- పిల్లల అవగాహన తెలుసుకోవడానికి సామర్థ్యాధారిత ప్రశ్నలు అడుగుతున్నారా?
- బోధనాభ్యసన సామగ్రిని వినియోగించారా?
- సామగ్రి ద్వారా నేర్చుకోవడానికి పిల్లలకు అవకాశం కల్పించారా?
- నల్లబల్ల వినియోగం జరిగిందా?
- నల్లబల్లపై తప్పులు లేకుండా రాశారా?
- నల్లబల్లపై అక్షరాలు అందంగా పిల్లలు చదవడానికి అనువైన పరిమాణంలో రాశారా?
- కాలాంశానికి నిర్ధారించుకున్న సామర్థ్యాల సాధనకు అనుగుణంగా అభ్యసనా అనుభవాలు కల్పించారా?
- కాలాంశానికి నిర్ధారించుకున్న సామర్థ్యాలకనుగుణంగా మూల్యాంకనం జరిగిందా?

IV. అభ్యాసాలపై చర్చ - అవగాహన (6 నుండి 9 పీరియళ్ళలో పరిశీలించాల్సినవి)

- ఈ రోజు ఏ ఏ సామర్థ్యాలకు సంబంధించిన అభ్యాసాలను నిర్వహించారు? ....
- ఇందుకనుగుణంగా ఏ ఏ కృత్యాలు నిర్వహించారు? ....
- పిల్లలతో ఏ రకమైన కృత్యాలు నిర్వహించారు? (వ్యక్తిగత/ పూర్తి/ జట్టు).....................................
- ఎంతమంది పిల్లలు సామర్థ్యాలపై పట్టుసాధించారు? ....
- పిల్లలు తమ తప్పులను సరిచేసుకోవడానికి, పూర్తి తరగతిలో చర్చ నిర్వహించారా? ....
- ఈ రోజు అభ్యసన కల్పించిన సామర్థ్యంపై పిల్లల అవగాహనను పరిశీలించారా? ....

V. స్వీయ మూల్యాంకనం నిర్వహణ (10వ పీరియడ్‌లో పరిశీలించాల్సినవి)

- స్వీయ మూల్యాంకనంలోని ఒక్కొక్క అంశాన్ని ఉపాధ్యాయుడు చదివించాడా?
- పిల్లల చేత చేయగలిగిన వాటిని, చేయలేని వాటిని గుర్తింపజేశారా?
- ఏ ఏ సామర్థ్యాలను 80% మంది పిల్లలు చేయగలిగారు?
- ఏ ఏ సామర్థ్యాలలో పిల్లలు వెనుకబడ్డారు?
- చేయలేకపోయిన విద్యార్థులకు ప్రత్యామ్నాయ బోధన జరిగిందా?

C. బలాలు, బలహీనతలు, సూచనలు

- ఈ కాలాంశంలో గమనించిన బలాలు ....

  ....
- ఈ కాలాంశంలో గమనించిన బలహీనతలు ....

  ....
- బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను మరింత విజయవంతంగా నిర్వహించడానికి మీరిచ్చే సలహాలు/ సూచనలు

  ....

  ....

  ....

పరిశీలకుని పేరు **పరిశీలకుని సంతకం**

౧౦ నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం - రికార్డు రాయడం - మార్గదర్శకాలు (C.C.E.-Record Writing - Guidelines)

మన రాష్ట్రంలో నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం అమలు జరుగుతున్నందున S.A.T. (Scholostic Achievement Test Record) రికార్డుకు బదులుగా Continuous Comprehensive Evaluation (C.C.E) రికార్డు రాయాలి. బోధనాభ్యసనం కోసం పాఠశాలకు వెళ్ళిన తరవాత ప్రణాళికలు రూపొందించుకొని బోధనాభ్యాసం చేస్తారు. బోధనాభ్యాసం జరిగేటప్పుడు నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Evaluation) నిర్వహించి పిల్లల ప్రగతి నమోదు చేయాలి. అట్లే బోధనాభ్యాసం పూర్తయిన పిదప బోధించిన పాఠం ఆధారంగా సామర్థ్యాల ఆధారంగా ప్రశ్నపత్రం రూపొందించుకొని సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం (Summative Evaluation) కోసం పరీక్ష నిర్వహించాలి. పిల్లల జవాబుపత్రాలు దిద్ది సామర్థ్యం వారీగా గ్రేడును కేటాయించాలి. ఈ వివరాలను నమోదుచేయాలి. ఈ విధంగా నిర్మాణాత్మక, సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం నిర్వహించిన తరవాత సి.సి.ఇ. రికార్డు రాయాలి, సమర్పించాలి.

సి.సి.ఇ రికార్డును ఎలా రాయాలి?

- సి.సి.ఇ. ఆవశ్యకత, వివరాలు.
- నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం - సాధనాలు - వివరాలు.
- సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం - వివరాలు.
- ప్రశ్నపత్రం తయారుచేసిన విధానం.
- భారత్వాల పట్టికలు.
  - సామర్థ్యాల వారీగా భారత్వ పట్టిక.
  - ప్రశ్నల రకం - భారత్వ పట్టిక.
  - కాఠిన్యత స్థాయి - భారత్వ పట్టిక

♦ నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం - పిల్లల ప్రగతి నమోదు.

క్ర.సం.	పిల్లల పేరు	సాధించిన మార్కులు				మొత్తం మార్కులు 50 M	గ్రేడు
		పిల్లల ప్రతిస్పందనలు 10 M	రాత అంశాలు 10 M	ప్రాజెక్టుపని 10 M	లఘు పరీక్ష 20 M		

♦ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం - ప్రగతి నమోదు

క్ర.సం.	విద్యార్థి పేరు	సామర్థ్యాల వారీగా సాధించిన మార్కులు					మొత్తం మార్కులు	గ్రేడు
		వినడం - మాట్లాడడం ప్రశంస 10 M	చదవడం 20 M	స్వీయరచన 30 M	సృజనాత్మక 20 M	పదజాలం, భాషాంశాలు 20 M		

♦ వార్షిక / చివరి ఫలితం

క్ర.సం.	విద్యార్థి పేరు	నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం మార్కులు	నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం గ్రేడు	సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం మార్కులు	సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం గ్రేడు	నిర్మాణాత్మక, సంగ్రహణాత్మక మొత్తం మార్కులు	చివరి ఫలితం గ్రేడు

♦ సామర్థ్యాల వారీగా విశ్లేషణ పట్టికలు.

♦ గ్రేడింగ్ విశ్లేషణ : సబ్జెక్టులు

తరగతి	మొత్తం విద్యార్థుల సంఖ్య	A+	A	B+	B	C

♦ పిల్లల అభ్యసన సమస్యలు (ఏయే సామర్థ్యాలలో వెనుకబడి ఉన్నారు?)

♦ ప్రత్యామ్నాయ బోధన, కార్యాచరణ ప్రణాళిక (పిల్లలు వెనుకబడిన సామర్థ్యాలను తిరిగి సాధించడానికి కార్యాచరణ ప్రణాళిక తయారీ)

♦ ముగింపు.

11 పఠనీయ గ్రంథాలు

ఉపాధ్యాయుడు నిరంతర అభ్యాసకుడు. తన వృత్తి నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవాలి. ఇందుకోసం అవసరమైన పరామర్శ గ్రంథాలు ఎప్పటికప్పుడు చదవాలి, అంతర్జాలం (internet) నుండి విషయాలను సేకరించుకోవాలి. ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో ప్రవేశించడానికి ముందే ఇలాంటి వృత్తిపర నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవాలి. ఇందుకు సంబంధించిన కొన్ని పరామర్శ గ్రంథాల వివరాలు ఉన్నాయి. వాటిని చదవండి.

1) జాతీయ విద్యాప్రణాళిక చట్రం - 2005
2) Language and Language teaching position paper - NCERT
3) Right to Education Act - 2009
4) పిల్లలు - భాష - ఉపాధ్యాయుడు - రచన ప్రొ॥ కృష్ణకుమార్, తెలుగు అనువాదం డా॥ డి.చంద్రశేఖర రెడ్డి.
5) ఆం.ప్ర.రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక పరిధిపత్రం - 2004
6) భాష - భాషాబోధన ఆధారపత్రం - APSCERT
7) ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - తెలుగు 1, 2 తరగతులు
8) ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - తెలుగు 3వ తరగతి
9) ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - తెలుగు 4, 5 తరగతులు
10) ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - తెలుగు 6, 7 తరగతులు
11) ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - తెలుగు 8, 9 తరగతులు
12) నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం కరదీపిక
13) ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం - 2009, ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - SCERT
14) సహపాఠ్యాంశాలు పాఠ్య ప్రణాళిక
15) తెలుగు పాఠ్య ప్రణాళిక (1 నుండి 10 తరగతులు)

16) Learning Curve - Special Issue on Language Learning
17) భాష - ఆధునిక దృక్పథాలు - సర్వశిక్ష అభియాన్ కరదీపిక
18) అభ్యసనాభివృద్ధి కార్యక్రమం కరదీపిక - SSA
19) పురాతన నామకోశం, విద్యార్థి కల్పతరువు, తెలుగు నిఘంటువులు.

Websites

1) www.apscert.gov.in
2) www.ncert.in
3) www.apf.org

భాష, భాషావిద్యకు సంబంధించిన ప్రభుత్వ సంస్థలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, వెబ్‌సైట్లు, ఉపయుక్త గ్రంథాల వివరాలు :

ఎ. భాషాభివృద్ధికి తోడ్పడే ప్రభుత్వ సంస్థలు వివరాలు

క్ర.సం.	సంస్థపేరు	వెబ్‌సైట్ పేరు
1.	సెంట్రల్ ఇనిస్ట్యూట్ ఆఫ్ ఇండియన్ లాంగ్వేజెస్, మైసూర్	www.cill.org
2.	కమీషన్ ఫర్ సైంటిఫిక్ అండ్ టెక్నికల్ టర్మినాలజీ, న్యూఢిల్లీ	www.cstt.nic.in
3.	నేషనల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రీసర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్, న్యూఢిల్లీ	www.ncert.nic.in
4.	నేషనల్ ట్రాన్స్‌లేషన్ మిషన్	www.ntm.org.in

బి. స్వచ్ఛంద సంస్థల పేర్లు

క్ర.సం.	సంస్థపేరు	వెబ్‌సైట్ పేరు
1.	సెంటర్ ఫర్ లర్నింగ్, బెంగుళూర్	http://cfl.in
2.	సెంటర్ ఫర్ లర్నింగ్ రిసోర్సెస్, పూనె	www.clrindia.net
3.	దిగంతర్ శిక్ష ఏవమ్ ఖేల్‌కుద్ సమితి, జైపూర్	www.digntar.org
4.	ఏకలవ్య, ముంబాయి	http://eklavya.in
5.	ప్రథమ్, ముంబాయి	www.pratham.org
6.	రిషివ్యాలి ఇనిస్ట్యూట్ ఆఫ్ టీచర్ ఎడ్యుకేషన్, చిత్తూర్ డిస్ట్రిక్ట్, ఆం.ప్ర.	http://www.rishivalley.org
7.	ద టీచర్ ఫౌండేషన్, బెంగుళూర్	www.teacherfoundation.org
8.	విద్యాభవన్ ఎడ్యుకేషన్ రిసోర్స్ సెంటర్ వి.బి.టీచర్స్ కాలేజ్, ఉదయ్‌పూర్	http://vidyabhavansociety-seminar-org

సి. ప్రచురణ సంస్థల పేర్లు

క్ర.సం.	సంస్థపేరు	వెబ్‌సైట్ పేరు
1.	విజయవాణి పబ్లికేషన్స్, చిత్తూర్ డిస్ట్రిక్ట్, హైదరాబాద్	
2.	ఎమెస్కో పబ్లికేషన్స్, హైదరాబాద్	
3.	విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, హైదరాబాద్	
4.	ప్రజాశక్తి బుక్‌హౌస్, హైదరాబాద్	
5.	అన్వేషి (తూడిసి బుక్స్) - టేల్స్ ఫ్రమ్ ది మార్జిన్స్ ఏ సీరిస్ ఆఫ్ 8 బుక్స్)	http://www.anveshi.org/content/view/172/99
6.	భారత్ జ్ఞాన్ విజ్ఞాన్ సమితి (బిజివియస్)	www.bgws.org
7.	సెంటర్ ఫర్ లర్నింగ్ రిసోర్సెస్	www.clirindia.net/materials/childrenbooks.html
8.	చందమామ ఇండియా	www.chandamama.com
9.	చిల్డ్రన్ బుక్‌ట్రస్ట్	www.childrenbooktrust.com
10.	ఏకలవ్య	http://eklavya.in
11.	ఇండియా బుక్ హౌస్	www.ibhworld.com
12.	జన్‌చేతన	http://janchetnaa.blogspot.com
13.	కరాడి టేల్స్ కంపెనీ	www.karaditales.com
14.	కథ, న్యూఢిల్లీ	www.katha.org
15.	మెక్‌మిలన్ పబ్లిషర్స్	http://international.macmillan.com
16.	నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్	www.nbtindia.org.in
17.	నేషనల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రీసర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్	www.ncert.nic.in
18.	నవనీత్ ప్రకాశన్ కేంద్ర, అహ్మదాబాద్, గుజరాత్	–
19.	పిసియమ్ చిల్డ్రన్స్ మాగజైన్	www.pcmmagazine.com
20.	ప్రథమ్ బుక్స్	www.prathambooks.org
21.	పుస్తక్ మహల్	www.pustakmahal.com
22.	రూమ్ టు రీడ్	www.roomtoread.org
23.	ద లర్నింగ్ ట్రీ స్టోర్	http://www.tltree.com
24.	తులిక బుక్స్	www.tulikabooks.com

డి. భాషాభ్యాసానికి సంబంధించిన కొన్ని వెబ్‌లింకులు

1) http://www.bbc.co.uk/schools/magickey/adventures/drogon game.shtml is a game that helps learn about a question and a question mark.

2) http://www.proteacher.com/cgi.bin/outsidesite.cgi?id=4731Extexternel=http://www.sdcoe.k12.ca.us/actbank/sorganiz.htmEtoriginal=http://www.proteacher.com/070037.shtmltitle=Graphic%20organizers containswell-delineated writing standards. level wise.

3) http://www.lessonplanspage.com/LAK1.htm contains a whole host of ideas for language activities

4) http://www.0P97.org/ftcyber/jack/puzzles/puzzles.html has easy, medium and hard jigsaw puzzles that are based on fairy tabes.

5) http://www.youtube.com.watch?v=2LVNi-FPEuYhas a video of the panchatantra story about the doves ina hunter's net (collective strength) in Hindi.

6) http://www.darsie.net/talesofwonder/contains Folk and Fairy Tales from around the world.

7) http://www.thepromisefoundation.org/TPFLt RB.pdf is report of a study on Learning to Read in Bengali, useful for language researchers in Indian languages.

8) http://www.rubybridges.org/story.htm contains the inspring story of Ruby Bridges and her teacher.

9) http://puzzlemaker.discoveryeducation.com/allows the user to create and print customized word search, criss-cross, match puzzles, and more using his/her own word lists.

10) http://gem.win.co.nz/mario/wsearch/wsearch.php allows you to generate your own word maze/word search puzzle.

11) http://georgerncgurn.com/articles/reading forpleasure.html has a good article on reading for pleasure.

12) http://www.atozteacherstuff.com/pages/374.shtml for a lovely idea on getting children excited about reading.

13) http://lesl.about.com/od/vocabularylessonplans/a/characteradj.htm for an excellent activity that develops and broadens knowledge of character adjective vocabulary.

14) http://www.scholastic.com/ispy/play/for a set of award winning puzzles and games that allow children to discover word associations, word play and themes help them build important learning skills including reading.

15) http://www.readwritethink.org/materials/in the bag/index, html for an interactive game that builds vocabulary.

16) http://www.sacred.texts.com/hin/ift/index.htm has links to indian fairy tales.

17) http://primary.naace.co.uk/activities/BigBooks/index.htm has audio-e-books for kids.

18) http://www.vrml.k12.la.us/krause/Reading.htm for slide shows that excite a childr to read.

19) http://www.thepromisefoundation.org/TPFLtkb.pdf is report of a study on Learning to Read in Bengali, useful for language researchers in Indian languages.

20) http://www.thepromiselfoundation.org/TPFRdk.pdf is report of a study on Reading difficulties in Kannada, useful for languages researchers in indian language.

అనుబంధాలు

1) పిల్లలూ- భాష

- ప్రొఫెసర్ రమాకాంత్ అగ్నిహోత్రి, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం

మానవ నాగరికతను మలుపు తిప్పింది భాష అని మనకు తెలుసు. భాష మానవుడి ప్రమేయాన్ని బయటి ప్రపంచంలో విప్లవీకరించడమే కాదు మానవుణ్ణి అంతర్గతంగా కూడా విప్లవీకరించింది. వానరుడి నుండి నరావతారం జరిగాక నరుడిలోని అనేక మార్పులకు భాష ఒక కారణమని ఆధునిక శాస్త్రవేత్తల అభిప్రాయం. అప్పటి దాకా బయటి శక్తులు పరిణామక్రమాన్ని నిర్ణయిస్తే భాష పుట్టాక అంతర్గత శక్తి (భాష) పరిణామాన్ని నిర్దేశించిందన్నమాట.

ఇప్పుడు భాష సార్వత్రికం, సార్వజనీనం. లిపిలేని భాషలున్నాయి గానీ ధ్వనుల్లేని, మాటల్లేని భాషలు లేవు. అత్యంత ప్రాథమిక స్థాయి (Primitive) భాష సైతం అద్భుతంగా ఆయా జాతుల అవసరాల్ని తీర్చగల స్థాయిలో ఉంది. అలాగే అవసరాలు పెరిగేకొద్దీ భాష తనకు తాను అద్భుతంగా మార్పులకు లోనవుతుంది. ఎప్పటికప్పుడు జవసత్వాలు సమకూర్చు కొంటోంది. భాషా, మానవుడూ చెట్టాపట్టాలేసుకొని పాతాళపుపొరల్నీ, గగనాంతరాళాల్నీ పిడికిట్లో బిగించుకొంటున్న యుగం మనది.

భాషా నిర్మాణం :

మనమందరం మాట్లాడుతున్నాం. అలవోకగా మాట్లాడుతున్నాం. మాట్లాడ్డమంత సులభం మరేముంది గనుక? కానీ కొంచెం లోతుగా చూస్తే భాషకు ఎంత సంక్లిష్టం!!!

అలాగే భాషకున్న ఈ ప్రాథమిక నిబంధనలన్నీ సార్వత్రికాలు, అన్ని భాషలకు సమానంగా వర్తించేవి.

ప్రతి భాషలోనూ హల్లు - అచ్చు - హల్లు - అచ్చు పద్ధతే ఉంటుంది. హల్లుల్ని అచ్చులేకుండా పలకలేము. ఒకవేళ పలికినా రెండు మూడు హల్లులకు మించి ఒకటిగా పలకలేము. మూడు హల్లుల సంయుక్తాక్షరాలు గల పదాలు ఏ భాషలోనైనా పట్టుమని పది చెప్పండి. చూద్దాం. స్త్రీ, శాస్త్రం, స్ట్రీట్, స్ట్రక్చర్ ఇలా చెప్పొచ్చు. ఎంత చెప్పినా ఎస్,టి,ఆర్ ధ్వనులతో తప్ప ఇతర ధ్వనులతో (హల్లులు) గల సంయుక్తాక్షరాలు ఎక్కడా చిక్కవు. ఇక నాల్గు హల్లులు గల సంయుక్తాక్షరం అసాధ్యం.

మన వాగ్యంత్రం ఎక్కువ హల్లుల కలయికను అంగీకరించదు. అందుకే మనం 'ఇస్కూలు' అంటాం. సూర్యుణ్ణి సూరీడు అని సరిపెట్టుకొంటాం.

ప్రతి భాషలోనూ మాటలకూ వాటి అర్థాలకూ సంబంధం లేదు. 'గాడిద' అని గుడ్డలు మోసేదాన్నే ఎందుకనాలి? ఇంటిక్కావలి ఉండే జంతువుని పంది అని ఎందుకనగూడదు? దీనికి జవాబెక్కడా చిక్కదు. అంటే మాటలన్నీ కేవలం కొండ గుర్తులు (సింబల్స్), అమూర్తాలు.

ఒక రకంగా చూస్తే భాష అత్యంత సంక్లిష్టమైంది. అంతా సంకేతాలతోనే నిండిఉంటుంది. చిన్న మార్పు చేసినా కొంప మునిగిపోతుంది.

సీత వంట చేస్తుంది.

సీత వంట చూస్తుంది.

ఒక్క దీర్ఘమే తేడా, అర్థంలో బోలెడు మార్పు.

రాముడు బడికి పోతున్నాడు సీత బడికి పోతూ ఉంది.

ఇక్కడ కర్త లింగాన్ని బట్టి క్రియ మారిపోతుంది. అదే సీత గానీ రాముడు గానీ తమను గురించి చెప్పుకొంటే 'నేను బడికి పోతున్నాను' అని ఒకే రకంగా చెప్పవచ్చు. ఇలా ప్రతి భాషలోనూ చిన్న మార్పులు పెద్ద తేడాల్ని తెస్తుంటాయి.

వాక్యాల్లోనూ ఇంతే. ఒక క్రమం ఉంటుంది. మనం ఆ క్రమంలోనే మాట్లాడతాం.

'పోతున్నాడు బడికి రాముడు' అనొచ్చు. అయినా ఇది కృతకం.

పదాలు కొన్నే వాక్యాలు లక్షలు. ఎన్ని వాక్యాలైనా మనం తయారు చేసుకోగలం. నిజానికి ఒకసారి చేసిన వాక్యం మరోసారి చెయ్యం.

అంతా సందర్భం మీద (contextual) ఆధారపడి ఉంటుంది. అసలు భాష ఉనికీ, బ్రతుకూ, పెరుగుదలా, ఉపయోగమూ అంతా సందర్భం నుంచే! మూడేళ్ల బిడ్డ భాషా పరంగా పెద్దవాడి కిందే (linguistic adult) లెక్క.

ఎప్పటికప్పుడు కొత్త వాక్యాల్ని సృష్టించుకోగలం. ప్రతి భాషకూ అంత వివిధత, సృజనాత్మకత అత్యంత సాధారణం.

భాష నిరంతరం పరిణామశీలి. ఒక లెక్క ప్రకారం మాట్లాడేవాడు చెప్పేదీ. వినేవాడు స్వీకరించేది నూటికి నూరుపాళ్లు ఒక్కటిగానే ఉండదు. తాత భాషా, తండ్రి భాషా, తన భాషా ఒకటి కానేగాదు. అసలు మనం మాట్లాడేప్పుడు కూడా ఒకసారి ఒక చోట పలికేది, మరోసారి మరోచోట పలికేది ఒకటిగాదు.

భాషా పండితులు ఎంత గీపెట్టినాసరే అది తనకు తాను మారుతూనే ఉంటుంది. ఈ వాక్యాల కంటే పదాలు, పదాల కంటే ధ్వనులు ఎక్కువగా మార్పుకు లోనవుతాయి.

ఈ మార్పులు సందర్భాన్ని బట్టి ఉంటాయి. అంతా సందర్భం మీద (Contextual) ఆధారపడి ఉంటుంది. అసలు భాష ఉనికీ, బ్రతుకూ, పెరుగుదలా, ఉపయోగమూ అంతా సందర్భం నుంచే!

భాషకూ భావాలకూ మధ్య అంతు చిక్కని సంబంధం ఉంటుంది. 'తోడేలు' అనగానే 'భయం' కమ్ముకొంటుంది. 'ఐస్‌క్రీం' అనగానే నోరు ఊరుతుంది.

ఒకే మాట పలు సందర్భాల్లో పలు అర్థాలివ్వవచ్చు. 'నా మాట ఏం చేశావ్' అన్నప్పుడూ 'మాటా మాటా పెరిగింది' అన్నప్పుడూ 'మాట' వినడానికి ఒకటే. అర్థం మాత్రం ఒకటి గాదు.

ఇలా చూస్తే భాష అత్యంత క్లిష్టమైంది, అత్యంత గహనమైంది. ఎవరైనా పరాయిభాషను వయసొచ్చాక నేర్చుకొంటూంటే ఈ సంక్లిష్టత అర్థమవుతుంది. ఇంత 'న్యూసెన్సు' ఏమిటా అని తల తిరిగి పోతుంది.

పిల్లలు భాష ఎలా నేర్చుకొంటారు? :

మరి ఇంత క్లిష్టమైన భాషని పిల్లలు అలవోకగా ఎలా నేర్చుకొంటున్నారు? ఒకటి గాదు రెండు, మూడు భాషలు కూడా ఏకకాలంలో ఎలా నేర్చుకొంటున్నారు? అంటే మూడేళ్ల బిడ్డ భాషాపరంగా పెద్దవాడి కిందే లెక్క.

ప్రతి బిడ్డా మూడేళ్ల వయసులో భాష నేర్చుకొంటోంది. ఇదొక సార్వజనీన సూత్రం. కొంచెం క్రమంలో తేడా ఉండవచ్చు, వేగంలో అటూ ఇటూ ఉండొచ్చు. కానీ మాతృభాష మాత్రం అందరికీ మూడేళ్లలో అనర్గళంగా వచ్చి తీరుతుంది. ఇదెలా సాధ్యం?

విచిత్రమేమంటే పిల్లలు నేర్చుకొనే క్రమం కూడా ప్రపంచమంతా ఒకటే. ముందు చిన్న చిన్న సరళ వాక్యాలు మాట్లాడతారు.

'నాన్న' అంటే అదీ వాక్యమే, 'నాన్న వచ్చాడు' 'నాన్న పోతున్నాడు', 'నాన్న కన్పించడం లేదు' ఇలా ఏదైనా కావచ్చు! ఆ తర్వాత రెండు పదాలతో వాక్యాలుంటాయి.

సరళ వాక్యాల తర్వాత వ్యతిరేక వాక్యాలు పిల్లలకు వస్తాయి. ఆ తర్వాత ప్రశ్నార్థకాలు నేర్చుకొంటారు.

ప్రతి బిడ్డకూ హల్లు-అచ్చు, హల్లు-అచ్చు (CVCV) సూత్రం తెలుసు. వీటిని కలగాపులగం చేసి గందరగోళపడినట్టు ఎక్కడా కన్పించదు.

ఒక వాక్యాన్ని సందర్భానుసారంగా అర్థం చేసుకోవడం పిల్లలకీ వచ్చు. నవ్వుతూ 'నేను రాను' అంటే 'వస్తానులే' అన్న ధ్వని అందులో ఉందని బిడ్డకు తెలుసు. చివర మనం చేసే చిన్న మార్పు వల్ల ప్రశ్నలుగా వాక్యాలు మారుతుంటాయి. వీటిని పిల్లలు అట్టే పట్టేస్తారు.

'సీత పుస్తకం చదువుతున్నాడు' అని మనం అంటే ఏ మూడేళ్ల పాపైనా 'ఇందులో ఏదో తప్పుందన్న'ట్టు మనల్ని వెక్కిరిస్తుంది. కాకుంటే తప్పేమిటో ఆ పిల్ల స్పష్టంగా చెప్పలేకపోవచ్చు.

భిన్నార్థాల మాటలని సందర్భాన్ని బట్టి పిల్లలు అర్థం చేసుకొంటున్నారు. వాక్యంలోని పదాల క్రమాల్ని కర్త ఆధారంగా క్రియలో వచ్చే మార్పుల్ని, కర్తా కర్మల విభక్తుల్ని తెలుసుకోడమేగాదు అవసరాన్ని బట్టి వాక్యాల్ని వివిధ విన్యాసం చేయగల నేర్పునీ పిల్లలు అత్యంత సహజంగా పొందుతున్నారు.

అంతకంటే అద్భుతం తమకు తెలిసిన పరిమిత పదాలతోనే వారు వేలాది వాక్యాలు కొత్త కొత్తవి స్వంతంగా తయారుచేసుకోవడం. ఇదంతా పెద్దల్లాగానే వాళ్లూ చెయ్యగల్గుతున్నారు.

మరీ విచిత్రం - పిల్లలు రెండు మూడు భాషల నియమాల్ని కూడా పట్టేస్తున్నారు. ఇంత సంక్లిష్ట నిర్మాణం గల నైరూప్య విషయాన్ని ఇంత సులభంగా పిల్లలెలా గ్రహిస్తున్నారు? ఇంత గొప్పగా ఎలా ఉపయోగించుకోగల్గుతున్నారు?

దీన్ని భాషా శాస్త్రవేత్తలు, మానసిక శాస్త్రవేత్తలూ ఇలా విశ్లేషిస్తున్నారు.

- ఆసక్తికర వాతావరణంలోనే పిల్లలు భాష నేర్చుకొంటున్నారు. అవసరమైన వాతావరణమే ఆసక్తికరమైంది. సహజమైందీ.
- ఈ భాషాభ్యసన క్రమంలో తప్పని సరిగా మనం అందజేసేది (ఇన్‌పుట్) ఉంటుంది. కానీ ఫలితం (అవుట్ పుట్) ఉండదు. అంటే ఇన్‌పుట్‌కు సమానంగా - అవుట్‌పుట్ ఉండదు. దీనర్థం పిల్లలకి ఎన్నో మాటలు

వినిపిస్తుంటాయి. వాటిని వాళ్లు కొన్నింటిని గ్రహిస్తుంటారు. గ్రహించినవి తిరిగి ఒప్పజెప్పాల్సిన అవసరం ఈ నేర్చుకొనే క్రమంలో లేదు.

- ఒక్క సంవత్సరం పాటు పిల్లలు వింటూనే ఉంటారు. జవాబు చెప్పాల్సిన, ఉపయోగించుకోవాల్సిన పని ఉండదు. ఎవ్వరూ అలా ఒత్తిడి చెయ్యరు. ప్రతి చర్య అవసరంలేని స్వీకరణ ఇది. ఇదొక మౌన మహాయుగం.
- ప్రతీది సందర్భం నుంచే పిల్లలు నేర్చుకొంటారు. తాము పాల్గొనని తమకు సంబంధం లేని, అమూర్త నిర్వికారాంశాలకు ఇక్కడ తావులేదు.
- ఇలా నేర్చుకొనేప్పుడు వాళ్లకేమో ఒక క్రమం లేదు. ముందు అక్షరాలు, తర్వాత పదాలు, ఆ తర్వాత వాక్యాలు ఇలాంటి వరుస లేదు. ముందు 'అ' చివర 'క్ష' అనే క్రమం అసలే లేదు.
- ముందు సులభం, తర్వాత క్లిష్టం అనే వరస కూడా లేదు. దీర్ఘాలు ముందురావచ్చు. హ్రస్వాలు వెనక రావచ్చు. పిల్లలకందుతున్న భాష ఒక నిర్ధారిత క్రమంలో ఉండదు. దానికో ప్రణాళికా పద్ధతీ ఏమీ ఉండవు.
- ఈ అభ్యసన క్రమంలో ఏమి మాట్లాడారన్నది ప్రధానం కాదు. ఏదైనా మాట్లాడవచ్చు. మాట్లాడకుండానూ ఉండొచ్చు. ఎలాంటి ఒత్తిడీ లేదు.
- తమ స్వంత పద్ధతిలో పిల్లలు నేర్చుకొంటారు. దాన్ని ఎవ్వరూ రూపకల్పన చెయ్యరు. 'టీ' అనే ఒక మాటను ఒక పాపెలానైనా వాడు కొంటుంది. తాను పాలు తాగుతున్నా, అమ్మమ్మ కాఫీ తాగుతున్నా, నాన్నా టీ తాగుతున్నా, అన్నిటినీ 'టీ' అనే అంటుంది. ముందు తాను పట్టుకొన్న ఒక పేరు అన్న పానీయాలకూ పెట్టి, తర్వాత వేర్వేరు పేర్లు పెట్టుకొనే ఒక స్వంత క్రమం ఆ పాప ఏర్పరచుకొన్నదన్నమాట.
- ప్రతి రూలునూ తనకు తానే బిడ్డ తెలుసుకొంటుంది. వ్యాకరణం ఎవ్వరూ చెప్పరు.
- విచిత్రంగా అన్ని భాషల పిల్లలూ మొదట ప, బ, మ ధ్వనుల్ని ఇష్టపడతారు. 'అమ్మ, బాబా, పాపా' వంటివి వారికిష్టం.

భాష ఇంత సంక్లిష్టంగా ఉండే అంశం కావడమేమిటీ? నేర్చుకోవడం ఇంత సులభతరంగావడమేమిటి? భాషకున్న నిబంధనలు ఇంత సార్వత్రికం కావడమేమిటి? నేర్చుకొనే క్రమం ఇంత సార్వజనీనం కావడమేమిటి? అంతా విచిత్రంగా ఉంది గదూ! అవును పెద్దలకు, మనకు విచిత్రమే! పిల్లలకేమో ఇది అత్యంత సహజం.

ఇప్పుడు పెద్దలం, మనం పట్టుకోవల్సిందల్లా ఈ అభ్యసన క్రమాన్నీ, రహస్యాన్నీ.

2) మన చదువుల్లో కథల స్థానం ఏమిటి?

- ప్రొఫెసర్ కృష్ణకుమార్, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం

మన స్కూళ్ళలో ఒకటీ రెండు తరగతులకైనా రోజూ ఒక పీరియడ్ కథలు చెప్పుకోడానికుంటే ఎంత బావుంటుంది! ప్చ్! మన పిల్లలు ఆ మాత్రం భాగ్యానికైనా నోచుకోలేకపోతున్నారు. ఈ అవకాశమే ఉంటే బడిలో చేరిన పిల్లలు బడి నుంచి జారిపోకుండా సగం సమస్య పరిష్కారమయ్యేది. 'కథలు చెప్పుకొంటే డ్రాపౌట్ తగ్గుతారా' అని నన్ను చాలా మంది ఎగతాళిగా చూడొచ్చు. ఇంత పెద్ద సమస్యను ఇంత తక్కువగా పరిగణిస్తున్నానని నన్ను ఎద్దేవా చెయ్యొచ్చు. ఇలాంటి సలహా నేనిచ్చినప్పుడు నాపట్ల వెటకారంగా (సానుభూతితోనూ) చూసిన సీనియర్ అధికార్ల నెందరినో నేనెరుగుదును. ఏం చేద్దాం మరి? వారి 'అపార పరిపాలనానుభవం' వాళ్ళనలా తయారు చేసింది! ఒకప్పుడు ఈ అధికార్లూ నాలానే ఎంతో కొంత ఆలోచించి ఉండకపోరు. కానీ పాపం వాళ్ళు సీనియర్లయిపోయాక ఇలా మారిపోయారు!

ఇంతకన్నా ఘోరం ఏమంటే మన ఉపాధ్యాయ శిక్షణా సంస్థల్లో కథలకు కాసింత చోటయినా చిక్కడంలేదు. "కథల ప్రాధాన్యం' మీద మొత్తం శిక్షణా కోర్సుల్లో ఎక్కడయినా ఓ పాఠం ఉంటే ఉండొచ్చు. అంతకంటే కొంచెం లోతుకు పోయిన పాపాన ఈ సంస్థలెప్పుడూ పోవు.

నాకో తీరని కల ఉంది. అదేమంటే మన టీచర్లకు కనీసార్హతగా ముప్పై కథలయినా తడుముకోకుండా చెప్పడం ఉండే రోజు ఎప్పుడొస్తుందా అని. మన ప్రాచీన కథల మీద ఈ మాత్రం పట్టు ఉండే టీచర్లుంటే ఎంత అద్భుతంగా ఉంటుందో గదా అని! 'పట్టు' అంటే గందరగోళపరచకుండా, గజిబిజి చెయ్యకుండా సాఫీగా చెప్పగల్గడం అన్నమాట.

కథలు చెప్పుకోవటం మన సమాజపు సహస్రాబ్దాల సంప్రదాయం, వారసత్వం! ఒకటీ రెండా? వేలాది సాంప్రదాయక కథలు చెవి నుంచి చెవికి, గుండె నుంచి గుండెకు ఎన్ని శతాబ్దాల పాటు ఎక్కిపొయ్యాయో! అంత దూరం నేనాశించడం లేదు గానీ కనీసం ముప్పై కథలు చెప్పగల్గితే మన ఒకటి రెండు తరగతుల పిల్లలు ఎన్నో విలువలు నేర్చుకొంటారు. ఇతర సబ్జక్టులతో పాటు కథలకింత చోటివ్వగల్గితే ఎన్నో విషయాలు పిల్లలకు తెలుస్తాయి. మనం చెప్పే ఇతర పాఠ్యాంశాలు కూడా కావల్సినన్ని తెలుస్తాయి.

కథలెక్కడ దొరుకుతాయి?

సాంప్రదాయిక కథలంటే ఏమిటి? వీటి ప్రాధాన్యత ఏమిటి? దీన్ని మనం పరిశీలించాలి. ఈ కాలపు కుర్ర టీచర్లను కథలు చెప్పమంటే పిల్లల పత్రికల్ని తిరగేస్తున్నారు. కామిక్స్‌ను, వాస్తవగాథల్ని, చివరికి పెద్ద పెద్ద జోక్స్‌ను సైతం పిల్లలకి కథలుగా చెప్పడానికి పూనుకొంటున్నారు. ఇవన్నీ కథల జాబితాలోనే వస్తాయి? వస్తే రావచ్చు. కానీ మన ఆరేడేళ్ళ పిల్లల్ని ఇవి మన పాత కథలంత ప్రభావితం చేస్తాయా అనేది మాత్రం అనుమానాస్పదం.

మన సాంప్రదాయక కథలకు కొన్ని ప్రత్యేక లక్షణాలున్నాయి. ఆ లక్షణాలు ప్రస్తుత పత్రికల్లో వస్తున్న కథల్లో కన్పించడం లేదు. మంచి కథకుండే లక్షణాలేమిటి? వీటిని తర్వాత పరిశీలిద్దాం. దీనికి ముందు ఇలాంటి మంచి కథలెక్కడ దొరుకుతాయో చూద్దాం.

పంచతంత్రం, జాతక కథలు, మహాభారతం, అరేబియన్ నైట్స్, విక్రమాదిత్య కథలు, వివిధ ప్రాంతాల జానపద కథలు మనకు ఎన్ని మంచి కథల్నయినా అందిస్తాయి. ఇదొక పెద్ద భాండాగారం. గులిస్తాన్, బోస్టన్, బీర్బల్, తెనాలి రామలింగడు, జానపదాలు లాంటివి కావల్సినన్ని దొరుకుతాయి. ఒక్క మన దేశానికే గాదు ప్రపంచమంతా మంచి కథలు కోకొల్లలు. 'ఇంత పరిశోధన మాకెక్కడ సాధ్యం' అని మీరనవచ్చు. కథలు చెప్పాలనే అనుకొంటే మంచి కథల్ని ఎన్నుకోవడం, వెతుక్కోవడం చాలా చిన్నపని అని నా అభిప్రాయం.

మంచి కథ ఎలా ఉంటుంది? :

ఏది మంచి కథ అని నన్నెవరైనా ప్రశ్నిస్తే పిల్లలు తరతరాల నుంచి దేన్ని అద్భుతంగా ఆస్వాదిస్తున్నారో అదే మంచి కథ అని నేను జవాబిస్తాను. ఇక్కడ న్యాయ నిర్ణేతలు పిల్లలే తప్ప మనం కాదని నా దృఢ విశ్వాసం. మన పంచతంత్రంలోని 'సింహం-కుందేలు' కథనే తీసుకోండి. దీన్ని మనం చాలా సీదాసాదా కథగా భావిస్తాం. కానీ లోతుల్లోకి వెళ్లితే ఇందులోని మంచి కథ లక్షణాల్ని మనం పసిగట్టవచ్చు. ఈ కథలోని మలుపుల్ని ఇప్పుడు కొంచెం పరిశీలిద్దాం.

మన బుజ్జి కుందేలు సింహానికి కవళంగా వెళ్ళాల్సిన దుర్దినం వచ్చింది. తీరిగ్గా కుందేలు సింహం గుహ దగ్గరకెళ్ళేటప్పటికి ఆకలితో సింహం నకనకలాడిపోతోంది. మిన్నూ మన్నూ తెలిసే స్థితిలో లేదది. ఇప్పుడు మన కుందేలు తన అబద్దాల పురాణాన్ని ప్రారంభించాలి. సింహంతో కనీసం మాట్లాడ్డానికయినా తగిన సందర్భమేనాయిది? ఏ మాత్రం కాదని కథ వినే వాళ్ళందరికీ తెలుసు. అయినా కుందేలు తానెందుకు ఆలస్యంగా రావల్సి వచ్చిందో, దారిలో తనని మరో సింహం ఎలా అడ్డగించిందో ప్రాణాలకు తెగించి చెప్పింది. ఆకలి కంటే కోపం తీవ్రమైందని కుందేలుకు తెలుసు. సరిగ్గా ఆ పాయింటునే అది పట్టుకొంది. పెత్తందార్లకు అహంకారం ఎక్కువ. అది ఏ మాత్రం దెబ్బతిన్నా వాళ్ళు ఓర్చుకోలేరు. అందుకే సింహం ఆకల్ని అవతలబెట్టి శత్రువు సంగతి తేల్చుకోవాలని కుందేలు వెంట నడిచింది. గుడ్డిగా బావి దగ్గరికి చేరింది.

మళ్ళీ ఇది కుందేలుకు కష్టకాలం (కథలో ఇదో మలుపు). ఇక్కడ కూడా కుందేలు తెలివిగా సింహం తెలివితక్కువ ఆవేశం మీదా, అసూయ మీద ఆధారపడింది. సింహం బావిలోకి చూసి తన బింబాన్ని శత్రుసింహం అనుకొని దూకి దిక్కులేని చావు చచ్చింది.

ఇన్నాళ్ళూ ఇంత ప్రచారం పొందిన ఈ కథను ఇంకొంచెం లోతుగా పరిశీలిద్దాం. ఈ కథా వస్తువేమీ సామాన్యమైంది కాదు. దుర్మార్గమైన అధికార పిశాచం ముందు ప్రాణాల్ని ఉంచి బయటపడ్డం దాదాపు అసాధ్యమైన వేళ కుందేలు లాంటి బడుగు ప్రాణి పాపం ఏం చెయ్యాలి? అనేది ఇక్కడున్న సమస్య. నిజానికిది చాలా పెద్ద విషయం. సాధారణంగా ఇంత పెద్ద విషయాల్ని మనం పిల్లలకు దూరంగా ఉంచాలనుకొంటాం. విచిత్రమేమంటే పిల్లలు ఇంత పెద్ద విషయాన్నే ఇష్టపడతారు! ఎందుకిష్టపడతారు? దాన్ని తర్వాత పరిశీలిద్దాం.

ఇక్కడ మరో అంశం కూడా మనం పరిశీలించాలి. ఒక బక్క ప్రాణి మహా బలవంతుడైన ఒక శత్రువు బారిన పడి కష్టాల్లో చిక్కుకొన్న సందర్భమిది. ఇందులోంచి బయటపడ్డానికి ఈ బక్క జీవి ఒక ఎత్తుగడ వేసింది. ఈ ఎత్తుగడలో ఏ మాత్రం 'నీతి' లేదు. మరో సందర్భంలో ఇలాంటి అబద్దాలు చెపితే మనం కుందేల్ని టక్కరి కుందేలు కింద లెక్కగడతాం. కానీ ఇక్కడ ఈ బడుగు ప్రాణి అసాధారణమైన వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రదర్శించింది. అమోఘమైన ధైర్యాన్నీ, ఆత్మ విశ్వాసాన్ని చూపింది. చిట్టచివరి దాకా ఏ మాత్రం తొణక్కుండా నిలబడికార్యం సాధించింది. ఇందుకోసం ఒక పెత్తందారుతో సాధారణ బడుగు వ్యక్తి మాట్లాడినట్టే భయం భయంగా మాట్లాడింది. అనుకొన్న పని నెరవేర్చుకొంది.

ఈ కథ నడకను కూడా మనం పరిశీలించాలి. కథారంభంలో జంతువులు సింహంతో కుదుర్చుకొన్న ఒప్పందం ఫలితంగా ఒక వింత శాంతి నెలకొంటుంది. పైకి కాలం సజావుగా నడుస్తున్నట్లు కన్పించినా ఇది దినదినగండమే. ఉన్నట్టుండి కుందేలు వంతు రావడంతో అసలు కథ తెరమీదికి వచ్చేస్తుంది.

ఇక మన కథ ఒక్క క్షణం కూడా ఆగకుండా చకచకా సాగిపోతుంది. మన కుందేలు ఈ కష్టం నుంచి బయటపడాలంటే ఒక్క నిమిషం వ్యర్థం చేసినా కొంప మునుగుతుంది. అదొక ఎత్తుగడ వేసింది. ఆ ఎత్తుగడేమీ నల్లేరు మీద నడక కాదు. మహా ప్రమాదకరమైంది. అయినా కుందేలు దానికే పూనుకొంది. శ్రోతకిక్కడ గుక్క తిప్పుకొనే వీలుండదు. ఏ మాత్రం తటపటాయింపుకు అవకాశం ఉండదు. అతడిప్పుడు కుందేలు పక్షపాతి. అది ఏం చేసినా అతనికది ఎంతో న్యాయంగా ఉంటుంది! ప్రతిదీ మన శ్రోత కుందేలు వైపు నుంచే ఆలోచించడం మొదలు పెడతాడు!

ఈ కథని పిల్లలెందుకంతగా ఇష్టపడుతున్నారో గుర్తించడానికి ఈ పరిశీలన సరిపోతుందనుకొంటాను. తమను అందులో చూసుకొని మమైకం కాగల ఒక పాత్ర, ఒక హీరో ఈ కథలో వారికి చిక్కింది. అదే కుందేలు. పిల్లల రోజువారీ జీవితంలో కూడా కుందేలు ఎదుర్కొన్న సవాళ్ళ వంటివి ఎన్నో ఎదురవుతుంటాయి.

పిల్లలు చిన్నవాళ్ళు, బలహీనులు, ఎక్కువ సందర్భాల్లో వాళ్ళకిష్టం లేనిదాన్ని వాళ్ళు చెయ్యాల్సివస్తుంటుంది. అధికారం, శారీరకాధిక్యత గల వారి వల్ల వాళ్ళెప్పుడూ కష్టాల పాలవుతుంటారు. భయాందోళనలకు గురవుతుంటారు. కుందేలు ఎదుర్కొనే సవాళ్ళతో పిల్లలెదుర్కొనే సవాళ్ళకెంతో సామ్యం ఉంది. దీన్ని మనం ఎప్పుడూ గుర్తించం. మన పద్ధతిలో మనం అధికారమంతా మన చేతిలోనే పెట్టుకొని వాళ్ళతో నిత్యవ్యవహారాలు జరుపుతుంటాం.

హఠాత్తుగా ఒక బంధువో, మరొకరో చనిపోతే పిల్లల మీద అది ఎంత ప్రభావం కల్గిస్తుందో, వాళ్ళెంత ఆందోళనకు గురవుతారో మనం గుర్తించం. అలాగే వాళ్ళు తమ కంటే శక్తివంతులైన పెద్దలతో పడే ఘర్షణను కూడా మనం గమనించం.

అందువల్లనే కథా ప్రారంభంలోనే పిల్లలు కుందేలులో తమను చూసుకొంటారు. కథ నడిచే కొలదీ కుందేలు వారికి పెద్ద ఆకర్షణగా మారుతుంది. కుందేలు ఒక ఎత్తుగడ పన్నింది. అది ఫలించింది. దీంతో తన సమస్యనేగాదు అందరి సమస్యనూ కుందేలు పరిష్కరించింది. పిల్లలు ఇలాంటి పరిష్కారాన్నే ప్రేమిస్తారు. కుందేలు ఎత్తుగడలో పిల్లలకు నచ్చే మరో అంశం కూడా ఉంది. అదేమంటే ఏదో ఒక సాకు చెప్పి అది తప్పించుకొనజూడ్డం. ఎందుకు ఆలస్యమైంది? అని సింహం అడిగితే కుందేలు చెప్పిన సాకు పిల్లల్ని ఎందుకాకర్షిస్తుందో చెప్పగలరా? ఎందుకేముంది పిల్లలు కూడా ఇలా సాకులు చెప్పి 'కష్టాల్నించి' బయటపడేవాళ్ళే గదా! అందుకని ఈ ఎత్తుగడతో కుందేలు తనను కాపాడుకోవడమే గాదు సింహాన్ని అంతంచేసింది. శత్రువును హతమారిస్తే తప్ప పాపం కుందేలు ప్రమాదం నుంచి బయటపడలేదు. అంటే ఈ కథ మనుగడ కోసం సాహసంతో చేసే విధ్వంసాన్ని నాటకీయంగా మన ముందు పెడుతోంది. ఇందులో ఏమి నీతి ఉంది? మనుగడకోసం చేసే పోరాటం తప్ప ఇందులో ఏ నీతి లేదు. పిల్లల వైపు నుంచి చూస్తే తప్ప నిజానికి కథలో మనం అభినందించదగ్గది ఏదీ లేదు. పెద్దలుగా మనం చూస్తే ఈ కథ నీతిలేని కథ. కుందేలు చేసింది పచ్చి మోసం తప్ప మరేమీ కాదు.

కథల ప్రయోజనం ఏమిటి? :

అంటే పిల్లలకు చెప్పడానికి ఎన్నుకొనే మంచి కథల్లో నీతి తప్పనిసరి కాదన్నమాట! అయితే 'సింహం - కుందేలు' కథలో ప్రత్యక్ష నీతి గాకపోయినా పరోక్షనీతి లేకపోలేదు. పిల్లల్ని భావోద్రేకానికి గురిచేసే అంశం ఇందులో ఒకటి ఉంది. ఒక ప్రమాదం ముంచుకొచ్చినప్పుడు ఎంత నిబ్బరంగా నిదానంగా ఉండాలో అది చెపుతుంది. సరైన ఆలోచన చురుకుదనం అప్పుడే సాధ్యమని కూడా ఈ కథ చెపుతుంది.

కానీ సాంప్రదాయకార్థంలో ఇలాంటి పరోక్ష నీతిని కథా నీతిగా లెక్కించలేం. నీతి స్పష్టంగా ఉండాలి గానీ ఏదో డొంక తిరుగుడుగా వెతికి వెతికి చూస్తే తప్ప కనబడకుండేదిగా ఉండకూడదు.

ఈ చర్చా సారాంశం ఏమిటి? పిల్లల్లో నైతిక విలువల్ని పెంచడం మన సాంప్రదాయక కథల ప్రధానోద్దేశం కాదు. కథలు చెప్పడం వల్ల వచ్చే అసలైన లాభాలు వేరే ఉన్నాయి. ఇప్పుడు వాటిని చూద్దాం.

మంచి శ్రవణం :

మంచి శ్రోత అంటే ఎవరు? చివరి దాకా వినేవాడే మంచి శ్రోత. కానీ చాలా మంది చివరిదాకా వినరు. మనం పిచ్చాపాటీ మాట్లాడేటప్పుడు కూడా చాలామంది మధ్యలోనే అడ్డం వస్తుంటారు. మనం చెప్పబొయ్యేది ముందే తెలిసి వాళ్ళిలా చేస్తే కొంత అర్థం చేసుకోవచ్చు కానీ అసలు వీళ్ళకి అంతదూరం వినడానికే ఓపిక ఉండదు. పెద్ద పెద్ద మేనేజిమెంటు, పరిపాలనా కోర్సుల్లో సైతం ఈ రోజుల్లో ఓపిగ్గా వినడాన్ని ఓ నైపుణ్యంగానే గాక ఓ మంచి లక్షణంగా కూడా పరిగణిస్తున్నారు. కథలు చెప్పడం చాలా చిన్న వయస్సు నుంచే ఇలా జాగ్రత్తగా ఓపిగ్గా వినే లక్షణాన్ని పెంపొందిస్తుంది. పెద్దయ్యాక ఇది ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది. కథలు చెప్పడం, వినడం ఒక మహత్తర సంప్రదాయంగా గల మన దేశంలో ఎదుటి వాడిని ఓపిగ్గా వినేవాళ్ళ సంఖ్య ఈ రోజుల్లో తగ్గిపోవడం చాలా విచిత్రంగా అన్పించవచ్చు. కానిది వాస్తవం. చిన్న వయస్సులో పిల్లలకు కథలు చెప్పకపోవడం దీనికొక ప్రధాన కారణమని నా అభిప్రాయం. నాగరికత పెరిగాక పిల్లలకు కథలు చెప్పడానికి మనకు తీరిక చిక్కడంలేదు. దీని ఫలితం మనల్ని ఈ దుస్థితికి తెచ్చింది.

ఊహించడం, తర్కించడం :

తమకు నచ్చిన కథను పిల్లలు మళ్ళీ మళ్ళీ వినాలనుకొంటారు. తమకు తెలియకుండా ఇలాంటి కథల పట్ల వాళ్ళు మక్కువ పెంచుకొంటారు. రెండోసారో మూడోసారో కథ వింటున్నప్పుడు తర్వాత ఏం జరుగుతుందో ముందే వాళ్ళు చెప్పగల్గుతారు. ఇలా జరగబొయ్యేది ముందుగా చెప్పగల్గడం ఒక సామర్థ్యం. మళ్ళీ మళ్ళీ ఒకే కథ వినడంవల్ల ఇలాంటి సామర్థ్యం పెరుగుతుంది. వాళ్ళ ఆత్మవిశ్వాసం పెరుగుతుంది. వాళ్ళ సర్వతోముఖాభివృద్ధికిది దోహదపడుతుంది. మొదటి రెండు తరగతుల పిల్లలు చదవడం నేర్చుకొనేదశలో ఈ 'ముందుగా చెప్పగల్గడం' అనే సామర్థ్యం ఎంతైనా ఉపయోగపడుతుంది.

గణితం నేర్చుకోవడంలో కూడా ఈ సామర్థ్యం విలువ ఎనలేనిది. గణిత సూత్రాలన్నీ 'ముందుగా ఊహించి చెప్పగల్గడం' మీదనే కదా ఆధారపడతాయి. అందువల్ల గణిత అభ్యసనానికీ ఈ కథా శ్రవణ సామర్థ్యానికి మధ్య ఓ సామ్యం, సంబంధం ఉందని నా అభిప్రాయం. కథకు కూడా కొన్ని నిబంధనలు, పద్ధతులు ఉంటాయి. వాటిని పిల్లలు కథలు వినేకొద్దీ పట్టుకొంటారు. ఇలా పట్టుకొనే కొద్ది వాళ్ళు ముందుగా ఏం జరగబొయ్యేదీ ఊహించి మరింత బాగా చెప్పగల్గుతారు. అలాంటి పిల్లలు గణిత సూత్రాల్ని కూడా ఇంతే బాగా పట్టుకోగలుగుతారు.

మరో ప్రపంచం :

పిల్లలు తమ చుట్టూ చూస్తున్న ప్రపంచాన్ని కథలు విస్తృతపరుస్తాయి. తాము ఎప్పుడూ పాల్గొనని సందర్భాలను, చూడని మనుషులను, పాత్రలను వాళ్ళు కథల్లో చూస్తారు. ఇలాంటి వాటితో మనకేం పని అని మీరనుకోవచ్చు. కానీ ఇవి కూడా మన జీవితంలో భాగాలు! వాటిని ఎప్పుడూ మనం చూడకున్నా అవి మనల్ని, మన ఆలోచనల్ని కదిలిస్తాయి. చిన్న వయస్సులో ఈ కదలిక మరింత ఎక్కువగా ఉంటుంది. జీవితాంతం ఈ క్రమం కొనసాగుతూనే ఉంటుంది. తమ చుట్టూ ఒక్క చెడ్డమనిషి కూడా లేకున్నా పిల్లలు చెడ్డవాళ్ళను గురించి ఆలోచిస్తారు. అలాగే అసాధారణ ప్రతిభావంతుల్నీ, బుద్ధిమంతుల్నీ, అందగాళ్ళనూ కలుసుకొనే ఛాన్సు తమకెప్పుడైనా దక్కకపోతుందా అని ఆరాటపడతారు. ఆదర్శమూర్తుల్ని అభిమానించడం పిల్లల మనస్తత్వంలో ఒక భాగం. అలాగే ప్రమాదాలన్నా దుష్టశక్తులన్నా భయపడ్డం కూడా వాళ్ళ స్వభావంలో భాగం. మన సాంప్రదాయక కథలు పిల్లల ఈ మనస్తత్వాన్ని కనుగుణంగా ఉండటం వల్లనే ఇంత కాలం పిల్లల్నిలా ఆకర్షింపగల్గుతున్నాయి. అక్షర ప్రపంచంలోకి ఇంకా అడుగు పెట్టని బిడ్డ ఓ అమ్మమ్మ కథలో అద్భుతమైన మరో ప్రపంచాన్ని చూస్తుంది. అది తన వాస్తవ ప్రపంచం కంటే ఎంతో విస్తృతంగా ఉంటుంది. పిల్లలకు కథల్లో కన్పించే ఈ మరో ప్రపంచం గజిబిజిగా గందరగోళంగా ఉండదు. అందులో ఓ క్రమబద్ధత ఉంటుంది. ఆ క్రమబద్ధతలోనే కొన్ని నైతిక విలువలుంటాయి. కానీ ఆ విలువలు మనం నమ్మే సాంప్రదాయకార్థంలో ఉండవు. ఆ కథల్లో వంచితుడే గెలుస్తాడు. అయితే ఇలా గెలవడానికి వాడు కొన్ని పద్ధతులు పాటిస్తాడు. అవి అనైతికమైనవిగా మనకు సాంప్రదాయకార్థంలో కన్పించవచ్చు. ఆకలితో నకనకలాడే సింహానికి కుందేలు చెప్పిన అబద్ధాలు ఇలాంటివే.

నూతన పదజాలం :

కథలు చెప్పడం పిల్లల భాషా ప్రపంచాన్ని ఎలా విస్తృతం చేస్తుందో కూడా మనం చూడొచ్చు. మాటలు పూర్తిగా వ్యక్తిగత ఆస్తి, ఆ మాటలతో ప్రపంచానికి మనం పేర్లు పెట్టే తీరు కూడా వ్యక్తిగతమైనదే. కానీ ఇదే పదజాలం సామాజిక ఆస్తి కూడా. ఎందుకంటే మన అనుభవాల్ని ఇతరులతో పంచుకోవడానికి ఈ మాటలే ఆధారం. పదాలకున్న ఈ వ్యక్తిగత, సామాజిక లక్షణాలే పదాల అర్థాల్ని నిర్ధారిస్తాయి. ఉదాహరణకు పిల్లవాడికి 'ఆకలి' అంటే ఏమిటో అనుభవం నుంచి తెలుసు. దీన్నుంచే సింహం 'ఆకలి'తో ఉన్నప్పుడు ఎలా ఉండి ఉంటుందో పిల్లవాడు గ్రహించగలడు. ఇలా 'ఆకలి' అనే తనకు తెలిసిన పదం సింహానికి కూడా వర్తింప చేసుకునేలా ఈ కథ శ్రోతకు సహకరిస్తుంది. మరికొన్ని కథలు వినేకొలదీ మరికొన్ని పదాల సామాజికార్థాలు పిల్లలకు తెలుస్తాయి. తన స్వంత పదజాలాన్ని ఇతరులకు వర్తింపజేసుకొనే క్రమం వేగిరమవుతుంది. తర్వాత 'చదవడం'లోకి వెళ్ళే పిల్లలకు ఇది చాలా ఉపకరిస్తుంది.

పైన మనం చెప్పుకొన్న నాలుగు కథాప్రయోజనాల్లోని అంశాలు చదవడానిక్కూడా వర్తిస్తాయి. పిల్లలు చదివేకొలదీ భాషాసూత్రాలను, నిర్మాణాన్ని అర్థం చేసుకోగల్గుతారు. ముందుగా ఊహించి చెప్పగల్గడం పెరిగే కొలదీ చదవడంలో సామర్థ్యం పెరుగుతుంది. భాషా నిర్మాణంలో సూత్రాలతో పరిచయం పెరిగే కొద్దీ వాక్యంలో తర్వాత ఏమీ వచ్చేదీ పిల్లలు గ్రహిస్తారు. ఇలా చూస్తే కథలు చెప్పడం పిల్లల భాషా జ్ఞానాన్ని పెంచడానికి అమోఘంగా ఉపకరిస్తుంది!

కథా నైపుణ్యం :

కథలు చెప్పాలనుకొన్నప్పుడు మనకా కథ బాగా మనసుకు పట్టి ఉండాలి. అందులో తడబాటు ఏమీ ఉండకూడదు. తడబడితే మధ్యలో అతుకు కన్పిస్తే కథను ఖూనీ చేసినట్టే లెక్క. బాగా మనసుకు పట్టిన కథ అయితే మనం సాఫీగా చెప్పగలం. అలా చెప్పగల్గినప్పుడే కథ చెప్పేవాడికీ, వినేవారికీ మధ్య ఒక సజీవ సంబంధం ఉంటుంది.

అలాగే కథ బాగా మన మనసుకు పట్టి ఉంటే ఆ కథకు సంబంధించిన ఒక స్కెచ్ మన మనస్సులో ఉంటుంది. అప్పుడు శ్రోతల పరిస్థితిని బట్టి మనం ఇష్టం వచ్చినట్లు దాన్ని మార్చుకోగలం. ఒక్కోసారి కథను పెంచాల్సి వస్తుంది. ఒక్కోసారి తగ్గించాల్సి వస్తుంది. కుందేలు సింహం ముందు నిలబడ్డప్పుడు కథను మనం సాగదియ్యలేం. అక్కడే వేగంగా కథ నడవాలి. సింహం ఆకలితో నకనకలాడుతూ ఆలోచిస్తున్నప్పుడు కథను మనం నెమ్మదిగా చెప్పొచ్చు. అలాగే కుందేలు భయం భయంగా తన ఎత్తుగడను నెమరేసుకొంటూ అడవిలోంచి వస్తున్నప్పుడు కథను అంత వేగంగా చెప్పాల్సిన అవసరం ఉండదు. ఇదంతా మనకు కథ మీద ఉన్న పట్టునుబట్టి ఉంటుంది.

ఇక కథలోని సంభాషణల సంగతేమిటి? వాటినెలా చెప్పాలి అనే ప్రశ్నలున్నాయి. దీనికి మనం పలు మార్గాల్ని రెండు రకాల స్వరాలతో పలకొచ్చు. హావభావాల్ని ప్రదర్శిస్తూ చెప్పొచ్చు. చిన్నసైజు తోలుబొమ్మల్ని ఆడిస్తూ చెప్పడం వల్ల సంభాషణలు చాలా రక్తికడతాయి. ఒక్కో పాత్రను గురించి చెపుతున్నప్పుడు తరగతి గదికి ఈవైపు నుంచి ఆవైపునకు పచార్లు చేస్తూ చెప్పొచ్చు. ఇలా ఎన్నో సృజనాత్మక పద్ధతుల్ని పాటించవచ్చు. ఇవన్నీ పిల్లలకు చాలా ఉత్తేజాన్నిస్తాయి. ఒకే కథను ప్రతి సంవత్సరం చెప్పాల్సిరావచ్చు. ఒకే కథను ఒకే సంవత్సరంలో పలుసార్లు చెప్పాల్సి రావచ్చు. దీనికి తగ్గట్టుగా మనం తయారుకావాలి. ఒక కళగా కథాకథనాన్ని అధ్యయనం చెయ్యాలి. అలవరచుకోవాలి. ఇది ప్రతి టీచరుకూ ఒక తప్పనిసరి సవాలు.

కథలు చెప్పడం తన జీవితంలో విడదీయరాని భాగమైతే ఏ టీచరు జీవితమూ నిస్సారంగా ఉండదని నా గట్టి నమ్మకం. ఇది జరగాలంటే ప్రాథమిక పాఠశాలల పాఠ్యాంశాల పట్ల మన దృక్పథంలో కూడా తీవ్రమైన మార్పు రావాలని నా దృఢ విశ్వాసం.

"నేను చెప్పదలచుకున్నదంతా రెండు మాటల్లో చెపుతాను. "పిల్లల్ని నమ్మండి". పిల్లల్ని నమ్మాలంటే ముందు మనల్ని మనం నమ్మాలి. మనం పిల్లలుగా ఉన్నప్పుడు మన టీచర్లూ, పెద్దలూ మనల్ని నమ్మలేదు కదా! మనల్ని మన పెద్దలు చూసినట్లే మనమూ పిల్లల్ని చూస్తాం. మనం చెయ్యాల్సిందల్లా ఈ తరతరాల భయాన్ని, అపనమ్మకాన్ని వదులుకోవడం. దాంతో ఊహించని ఫలితాలు వస్తాయి.

- జాన్ హోల్ట్

సార్వత్రిక గురువులు

(Universal Teachers)

రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

(07.05.1861 - 07.08.1941)

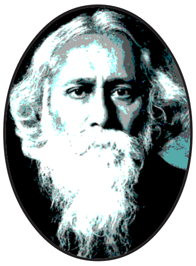

స్కూలంటే పెద్దపులి బోనులాగా, ద్వీపాంతరవాస శిక్షలాగా ఉందని తరచూ రవీంద్రుడు బాధపడేవాడు. బ్రిటిష్‌వారి గుమాస్తాలను తయారుచేసే విద్యా పరిశ్రమ పాఠశాలకు భిన్నంగా, శాంతినికేతన్, విశ్వభారతి విద్యా సంస్థలను స్థాపించి స్వేచ్ఛగా విద్యను ఎలా నేర్చుకోవాలో మనకు నేర్పించారు. మాతృభాషలో విద్యాబోధనను సమర్థించారు రవీంద్రకవి. కేవలం నాలుగు గోడల మధ్య చదువులూ - పరీక్షల ద్వారా సమగ్రజ్ఞానం రాదనీ, స్వయంకృషి, ఆలోచన ద్వారా మాత్రమే జ్ఞానం సంపాదించాలని అన్నారు. బట్టీపట్టడం విద్యకాదనీ, నేర్చుకోవడంలో పొందే ఆనంద అనుభవమే నిజమైన విద్య అనీ తన శాంతినికేతన్ ద్వారా నిరూపించారు. శాంతినికేతన్‌లో రవీంద్రుని మార్గంలో చదువుకున్న సరోజినీ నాయుడు వంటి ఎంతో మంది ప్రపంచ ప్రఖ్యాతిగాంచారు. విద్యపైన రవీంద్రుడి అద్భుత వ్యంగ్య రచన 'చిలకమ్మ చదువు' ప్రతి ఒక్కరూ చదివితీరాలి.

గాంధీ

(01.10.1869 - 30.01.1948)

ఇంగ్లాండ్‌లో విద్యాభ్యాసం చేసిన గాంధీ భారతదేశంలో ప్రాతిపదిక విద్య ప్రయోజనాన్ని తన రచనల ద్వారా ప్రచారం చేయడమేకాదు, స్వయంగా తన కుమారుడికీ, ఇతరులకూ విద్యను నేర్పే బాధ్యతను కూడా చేపట్టారు. విద్యార్థులకు వ్యాయామంతోబాటు వృత్తివిద్యానూ నేర్పాలని, ప్రవర్తన వ్యక్తిత్వం, శీలం వంటి వాటి ద్వారా ఆత్మశిక్షణను పొందే విధంగా విద్యార్థులను తయారుచేయాలనీ చెప్పిన గాంధీ విదేశీ భాషలో విద్యాబోధనను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు. 1937లో సేవాగ్రాంలో గాంధీ స్థాపించిన పాఠశాలలో మూడు గంటల వృత్తివిద్యా శిక్షణ, రెండు గంటలు పుస్తక పఠనమూ తప్పనిసరి. ఉపాధ్యాయులు కేవలం బోధించడమే కాదనీ పాఠాలలోని సారాన్ని విద్యార్థులకు అర్థమయ్యేలా చూడాలన్నారు. ఉపాధ్యాయులు తాము బోధించే పాఠ్యపుస్తకాలకు బానిసల్లా మారకుండా, తమ సొంత అనుభవజ్ఞానంతో బోధించాలని గాంధీ భావించారు.

మరియా మాంటిస్సోరి

(31.08.1870 - 06.05.1956)

ఉపాధ్యాయులే పిల్లల్ని అనుసరించాలనే మాంటిస్సోరి శిశుకేంద్ర విద్యకు ఆద్యురాలు. ఆట పాటలద్వారా విద్యబోధించే ఈ విధానం మూలంగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉద్యమంలా మాంటిస్సోరి బడులు వెలిశాయి. బాలలకు కూడా తమదైన ఒక ప్రపంచం ఉంటుందనీ, అందులో హాయిగా జీవించేహక్కు వారికుందనీ, వారిని పువ్వుల్లా స్వేచ్ఛగా పెంచాలని ఆమె ప్రపంచాన్ని కోరేవారు. వెలుగునిచ్చే తరగతి గదులు. ఉత్సాహాన్ని కలిగించే బోధనోపకరణాలు వంటి కొత్త అంశాలతో విద్యారంగంలో విప్లవాత్మక మార్పులు తెచ్చిన మాంటిస్సోరి ఇటలీ దేశపు తొలి మహిళా డాక్టరు. స్త్రీవాది. ఆరేళ్ళలోవున్న పిల్లల గ్రహణశక్తి పెంచేందుకు, వికలాంగులకోసం నూతన బోధనోపకరణాలు తయారుచేశారు. ఇటలీలో ముసోలినీ ఈమె ఆధ్వర్యంలో స్కూళ్ళను నడిపినప్పటికీ ఆ పిల్లలకు జాతీయ ఉన్మాదాన్ని నూరిపోయడం సహించలేక ఆ బాధ్యత నుండి వైదొలిగారు. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో మన దేశంలో 6 సంవత్సరాలు జీవించిన మాంటిస్సోరి మన దేశంలో గిజూభాయి వంటి విద్యావేత్తలకు ఆదర్శంగా నిలిచారు

ఎ.యస్.నీల్

(17.10.1883 - 23.09.1973)

ప్రస్తుతం అమలులోవున్న పెట్టుబడిదారీ విద్యావిధానంపై విసుగెత్తిపోయిన ఏ.ఎస్.నీల్ అనే స్కాట్లాండ్ ఉపాధ్యాయుడు ఇంగ్లాండులోని ఒక కొండపైన సమ్మర్‌హిల్ అనే స్కూలును ప్రారంభించారు. ఈ స్కూల్లో టైంటేబుల్ లేదు. పరీక్షలు అసలేలేవు. ఆశ్చర్యంగా ఉన్నా ఇది నిజం. ఈ స్కూలును ప్రయోగాత్మకంగా నడిపారు. ఆడ, మగ పిల్లలకు కలిపి చదువు చెప్పడం ద్వారా వారి మధ్య చెడుప్రవర్తనా సమస్యలు ఉండవని రుజువుచేశారు. ఈ ప్రయోగాత్మక విద్యావేత్త. సహజంగా చురుకుగా, తెలివిగా జన్మించిన పిల్లల్ని నేటి స్కూళ్ళు తమ బట్టీ పద్ధతులతో ప్రస్తుత పెట్టుబడిదారీ సమాజానికి విధేయుల్లా, బానిసల్లా తయారుచేస్తున్నాయని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు నీల్. కఠినమైన క్రమశిక్షణ పిల్లల్ని మేధావులుగా కాదు విలన్లుగా తయారుచేస్తుందంటారు. ఎవరికినచ్చిన అంశాన్ని వారు నేర్చుకునే అవకాశం కల్పిస్తే పిల్లలు స్వేచ్ఛగా ఎదుగుతారనే నీల్ అటువంటి నూతన బోధనాపద్ధతిని పాటించారు. టీచర్లకు మానసిక రుగ్మతలుంటే (ప్రాబ్లం టీచర్) అనే ఆయన రాసిన పుస్తకాన్ని ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు తప్పక చదవాలి.

గిజూభాయి బగేకా

(15.11.1885 - 23.06.1939)

పిల్లల విద్య, మానసిక వికాసాల కోసం తన జీవితాన్నే అంకితం చేసిన గిజూభాయ్ బగేకా గుజరాత్‌లోని చిట్టల్‌లో జన్మించారు. పిల్లలు ఇతన్ని ఆప్యాయంగా 'మీసీల అమ్మ' అని పిలిచేవారు. 1922లో కస్తూర్బాగాంధీతో కలసి బాలమందిర్‌ను స్థాపించిన గిజూభాయి మాంటిస్సోరి విద్యా పద్ధతిని ప్రచారం చేసేందుకు పలు సభలు నిర్వహించారు. పిల్లల మానసిక వికాసం, పెంపకం వంటి అంశాలపై గిజూభాయి ఎన్నో పుస్తకాలు రాశారు. పిల్లల అభివృద్ధి ఆయా పౌర సమాజాలపై ఆధారపడి ఉంటుందని, ఏ దేశపు అభివృద్ధినైనా నిర్ధారించాలంటే ఆ దేశంలోని పిల్లల జీవితాల్ని ప్రామాణికంగా తీసుకోవాలని చెప్పారు గిజూభాయి. ప్రాథమిక విద్యారంగంలో అమూల్యమైన మార్పులకు ఆద్యుడయ్యారు. పిల్లలలో ప్రేరణ కల్పించడం - నైతిక విలువలతో ఉండం, సామాజిక బాధ్యతను కలిగివుండడం. ఉపాధ్యాయుని కనీస అర్హతలుగా గిజూభాయి పేర్కొంటారు. "భారత విద్యా రంగానికి గిజూభాయి ఆదర్శం" అని పలువురిచే మన్ననలు అందుకున్న మహోన్నతుడు మన గిజూభాయి. తన అనుభవాలను క్రోడీకరించి 'పగటికల' వంటి పలు పుస్తకాలు రాశారు.

మకరెంకో

(13.01.1888 - 01.04.1939)

అల్లరి పిల్లల్లో సైతం అద్భుత మార్పులు తీసుకువచ్చిన ఆచరణశీలి మకరెంకో. విప్లవానికి పూర్వం రష్యాలోని దోపిడీ వ్యవస్థలో దొంగలుగా తయారైన పిల్లల్ని, వేలాది యువజనుల్ని విద్యా శిక్షణ ద్వారా మేధావులుగా తయారుచేసే లోకాన్ని ఆశ్చర్యపరిచారు మకరెంకో. విద్యాబోధన శాస్త్రం అన్ని శాస్త్రాలకన్నా ప్రాముఖ్యమైనదనీ, ఉపాధ్యాయులు సమిష్టికృషి చేయడం ద్వారా మాత్రమే బాలబాలికలను ఆదర్శ పౌరులుగా తయారుచేయగలరనీ, నిజమైన విద్యాబోధన వ్యక్తిని సమిష్టిగా మారుస్తుందనీ అంటారు. సమిష్టి విద్యా బోధనలో వ్యక్తిగత శ్రద్ధ అంతర్భాగమనీ, విద్యను బోధించే సాధనాలన్నీ పరిస్థితులకు అనుకూలంగా మారుతూ ఉండాలనీ, నిరంతర అధ్యయనం, శిక్షణ, అనుభవం ద్వారా మాత్రమే మంచి విద్యాబోధనా నైపుణ్యం అలవడుతుందనే మకరెంకో మాటలు ఉపాధ్యాయ లోకానికి అనునిత్య ఆచరణ సూత్రాలు. విద్యపైన 100కు పైగా పుస్తకాలను మకరెంకో రాశారు.

జ్యోతిబా పూలే (11.04.1827 - 28.11.1890)
సావిత్రీబా పూలే (03.01.1831 - 10.03.1897)

అంబేద్కర్‌కి గురువైన జ్యోతిబాపూలే విద్యార్థి దశ నుంచే సమాజంలో అసమానతలకు, కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాడారు. శూద్రకులస్థుల కోసం దేశంలో మొట్టమొది పాఠశాల పూలే స్థాపించారు. అణగారిన ప్రజల కోసం ఎన్నో గ్రంథాలయాలనూ, పాఠశాలలనూ ప్రారంభించిచి గొప్ప రచనలు చేశారు. తన భార్య సావిత్రీబా పూలేకి చదువు నేర్పించి ఆమె చేత బాలికల పాఠశాల ప్రారంభించారు. ఆ పాఠశాలలోనే సావిత్రి టీచర్‌గా మారి దళిత బాలికలకు పాఠాలు నేర్పారు. మన దేశ మొదటి స్త్రీ ఉపాధ్యాయురాలు సావిత్రే. ఎన్నో అగ్రకుల, పెత్తందార్ల, రౌడీల పీడననూ, అవమానాన్ని ఎదుర్కొంటూ ఆమె ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో కొనసాగారు. తమ కాలంలో దళిత, అణగారిన జనం అభ్యున్నతి కోసం ఈ దంపతులు తమ ఆస్తినీ, జీవితాన్ని త్యాగం చేసి విద్య నేర్పించడం ద్వారా దళిత, శూద్ర సమాజాలలో విప్లవాత్మకమైన ఆలోచనా విధానం చోటు చేసుకొనేందుకు ఆద్యులయ్యారు. విద్యను ఆయుధంగా అసమాన సమాజంపై ఎక్కుపెట్టిన ఘనులు ఈ దంపతులు.

సొసాకు కొబయాషి
(18.06.1893 - 1962)

తమకళ్ళముందు జరిగే విషయాలను చూసి పిల్లలు నేర్చుకొంటారని. అందుకు తగినట్లుగా వాస్తవికంగా బోధించాలనే కొబయాషి టోక్యోలో జన్మించారు. ఇందుకోసం టోక్యోలో ఏకంగా రైలుబడి అనే పాఠశాలను ప్రారంభించారు. 7 రైలు పెట్టెలే ఈ బడి తరగతి గదులు. రైతులు, కార్మికులు, చేతిపనివారు కూడ అధ్యాపకులే. ఏ రోజుకారోజు, ఏ పాఠ్యాంశాలు నేర్చుకోవాలో చెబుతారు. పిల్లలు ఇష్టం వచ్చిన సబ్జెక్టును నేర్చుకోవచ్చు. రోజూ షికార్లు, ఆట, పాటలూ, సంగీతం తప్పనిసరి. తిట్టం, కొట్టడం, అవమానించడం, ఒక బిడ్డతో ఇంకొకర్ని పోల్చడం నిషేధం. క్రమబద్ధమైన సంగీతంలా ఈ స్కూలు నడిచిన తీరును టెట్సుకో కురొయనాగి అనే రచయిత్రి 'రైలుబడి' అనే పుస్తకంగా రాశారు. ఈమె కూడా ఆ స్కూల్‌లో చదివిన విద్యార్థే. ఒక అజరామమైన విద్యావిధానాన్ని రైలుబడి ద్వారా ప్రవేశపెట్టిన కొబయాషి సంగీతపట్టభద్రుడు. 1945లో టోక్యోపై జరిగిన బాంబుదాడిలో ఈ పాఠశాల సర్వనాశనమైంది. మనకూ ఇటువంటి బళ్ళు ఉంటే మన పిల్లఉ అసలు ఇంట్లో నిలుస్తారా?

పాలో ఫ్రేరి

(19.09.1921 - 02.05.1997)

ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న విద్యావిధానం బానిసలకు బానిసలనే తయారుచేస్తుందని నినదించి - పీడితతాడిత ప్రజల ముంగిటకి విద్యను నడిపించిన ఘనుడు ఫ్రేరి. పీడితులగు పేదలకు పాలక వర్గాల విద్య సరిపోదని - నిత్యమూ వారెదుర్కొంటున్న పీడనను సంఘటితంగా నిరోధించే విద్యను వారికందించారు ఫ్రేరి. ఈ భావాలతో ఫ్రేరి రాసిన 'పెడగాగి ఆఫ్ ది అప్రెస్ట్' 19 ప్రపంచ భాషల్లోకి (తెలుగులో 'పీడితుల విద్యాశాస్త్రం') అనువాదమై విద్యావేత్తల సంప్రదాయ ఆలోచనా పునాదుల్ని కదిలించింది. దీనితో ఫ్రేరిని బ్రెజిల్ నుంచి వెళ్ళగొట్టారు. పిల్లలు సమాచారాన్ని వల్లెవేసే యంత్రాలు కారనీ, ఉపాధ్యాయుడు సమాచారాన్ని నింపే పనివాడుకాదనీ, ఇదంతా బ్యాంకింగ్ విద్య అనీ అవహేళన చేస్తారు ఫ్రేరి. పీడితులకు చదువు అధ్యయనం నుంచే కాదు. పోరాటం ద్వారానే సాధింపబడుతుందని చెప్పే ఫ్రేరి విద్య గురించీ, సంస్కృతి గురించి చేసిన లోతైన పరిశోధనా విశ్లేషణలు ఈ దోపిడీ వ్యవస్థను పునాదులతో సహా కదిలించి పెకలించివేస్తాయి.

ఎస్.ఏ.వార్నర్

(17.12.1905 - 28.04.1984)

మన దేశంలోని గిరిజనులకంటే వెనకబడిన జాతి న్యూసిలాండ్‌లోని 'మొయిరీ' జాతి. నిత్యమూ యూరోపియన్ దోపిడీ పదఘట్టన కింద నలిగిపోయే ఈ జాతి వారి బుర్రలకు అర్థమయ్యే విధంగా విద్యాబోధన పద్ధతులు కనిపెట్టి వారిని విద్యావంతుల్ని చేసిన సృజనశీలి ఎస్.ఏ.వార్నర్. ఈ క్రమంలో ఆమె రూపొందించిన బోధనాపద్ధతే ఆర్గానిక్ టీచింగ్. ఈమె మెయిరీలపైన యూరోపియన్ పాఠ్యపుస్తకాలను రుద్దకుండా వారి ప్రకృతి జీవనంలోని వివిధ అంశాల నుండే సులభంగా వారికి విద్యను నేర్పించి వారికోసం ప్రత్యేకంగా ఎన్నో శిశుమందిరాలను స్థాపించారు. వారికి తెలిసిన పదాలతోనే అంచెలంచలుగా వారిని విద్యావంతులుగా తీర్చిదిద్దింది. బోధనలో ఈమె ఆవిష్కరించిన సూత్రాల ఆధారంగానే ప్రముఖ విద్యావేత్త పాలోఫ్రెయిరీ అణచివేతకు గురవుతున్న పీడితులకోసం విద్యాబోధన సూత్రాలలో విప్లవాత్మక మార్పులు తెచ్చి బ్రెజిల్ యువతను విద్యావంతుల్ని చేశారు. ప్రపంచ విద్యాబోధనలో వార్నర్‌కృషి అపురూపం. అనితరసాధ్యం.

సుహోమ్లిన్‌స్కీ

(1918 - 02.09.1970)

నేటి చదువులు పిల్లలలోని సృజనాత్మకతను చంపే హింసా విధానంగా ఉన్నాయని చెప్పే సుహోమ్లిన్‌స్కీ నిస్సారమైన యాంత్రిక బోధనకు ప్రత్యామ్నాయంగా జీవశక్తిగల పద్ధతులను కనిపెట్టి ప్రచారంచేశారు. బోధన అంటే పిల్లల బుర్రల్లోకి విసయపరిజ్ఞానాన్ని బలవంతంగా చొప్పించడం కాదనీ, పిల్లలు బుద్ధితోనే కాదు హృదయంతో కూడా నేర్చుకుంటారనీ, పిల్లలు ఇళ్ళ దగ్గర కోల్పోయిన బాల్యాన్ని పాఠశాల వారికివ్వాలనే సుహోమ్లిన్‌స్కీ తన అనుభవాలను క్రోడీకరించి విద్యాబోధనపై 'పిల్లలకే నా హృదయం అంకితం' అనే అద్భుతపుస్తకాన్ని రాశారు. తన అనుభవసారమే బోధనా పద్ధతిగా 'సంతోషచంద్రశాల' అనే పిల్లలబడిని పల్లెప్రకృతిలో నడిపిన సుహోమ్లిన్‌స్కీ పిల్లల విద్యావేత్తేకాదు - రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో హిట్లర్ నాజీ సేనలపై వీరోచితంగా పోరాడి తన భార్యను, బిడ్డను పోగొట్టుకొన్ని యుద్ధ యోధుడు కూడా.

జాన్ హోల్ట్

(14.04.1923 - 14.09.1985)

విద్యార్జనకు స్కూలే అవసరంలేదనే విప్లవాత్మక విద్యాబోధనా పద్ధతికి మార్గదర్శకులు జాన్ హోల్ట్, మన పిల్లలు బడి అంటే ఎందుకు భయపడతారు? చదవమంటే మొండికెందుకు వేస్తారు? లాంటి అనేక అంశాలపై జాన్‌హోల్ట్ చేసిన పరిశోధనలు ప్రస్తుత విద్యా విధానంలోని డొల్లతనాన్ని, దోపిడీ తత్త్వాన్ని నగ్నంగా మనముందు నిలబెడతాయి. ఈ దోపిడీ వ్యవస్థలోని పాలకులు తయారుచేస్తున్న సిలబస్ మూలంగా పిల్లలు ఎలా నాశనం అవుతున్నారో, ఉపాధ్యాయ శిక్షణ నిస్సారంగా ఎలా మారుతుందో, అంతిమంగా పాఠశాలలు మానసిక వ్యాకులత కలిగించే పిచ్చాసుపత్రుల్లా మారిపోయి బిడ్డల ఆత్మహత్యలకు ఎలా కారణమవుతున్నాయో తన రచనల్లో అద్భుతంగా వివరించారు హోల్ట్. నేర్చుకోవడం పిల్లల సహజనజం అనీ, తల్లిదండ్రులూ, ఉపాధ్యాయులూ వారికి సహకరిస్తే చాలనే హోల్ట్ పిల్లల కుటుంబాలలో కలిసిపోయి వారికి అభద్రతలేని విద్యనూ, వివేకాన్ని బోధించిన అభ్యుదయ విద్యా పథగామి.

నీల్‌బాగ్ డేవిడ్

(18.08.1921 - 08.08.1984)

గ్రామీణ తెలుగు విద్యార్థుల కోసం అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో స్కూలును స్థాపించిన ఘనులు డేవిడ్ హాస్బిరో. ఈయన భారతీయ దంపతులకు ఇంగ్లాండ్‌లో జన్మించారు. భారతదేశంపై మమకారం పెంచుకున్న ఈయన బ్రిటిష్ కౌన్సిల్ ఉద్యోగిగా మద్రాసు కార్పొరేషన్ స్కూళ్ళ పిల్లలకోసం పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందించారు. ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి ఋషివ్యాలి, నీలగిరి, బ్లూమౌంటెన్ స్కూళ్ళలో కొంతకాలం పనిచేశారు. ఆతర్వాత కర్ణాటక, ఆంధ్ర సరిహద్దులలో 'నీల్‌బాగ్' పేరుతో స్కూలు స్థాపించారు. క్లాసుల వారీ విభజన లేకుండా పిల్లల నుండి ఇరవై సంవత్సరాల పెద్ద పిల్లల వరకు ఒకేచోట కలిసి చదువుకోవడం ఈ స్కూలు ప్రత్యేకత. నేర్చుకోవడానికి తమకంటే చిన్నవారికి పెద్ద పిల్లలు సాయపడతారు. ఉపాధ్యాయులు కేవలం పర్యవేక్షకులు మాత్రమే. సంగీతం, కవిత్వం, లలితకళలు, మట్టి బొమ్మలు చేయడం, కొయ్యపని వంటివి పిల్లల పాఠ్యక్రమంలో భాగాలు. శారీరక, మేధో(శమలను ఏకం చేసి శ్రమ గౌరవాన్ని అనుభవ పూర్వకంగా అర్థం చేయించే విద్యావిధానం ఈ స్కూలు ప్రత్యేకత. తన కొడుకుతో కలసి డేవిడ్ పిల్లల కోసం వందకు పైగా పుస్తకాలు రాశారు.